

GRAMMATICA

nova in usum juventutis Sco-
tice ad methodum revocata
Ab

ALEXANDRO HVMIO

*Et auctoritate senatus, omnibus Regni
Scholis imperata.*

Accessit schola ad singula Capita, ca-
pitumque sectiones, ut res poscit,
Accommodata.

EDINBURGI,
Excudebat THOMAS FINLASON.

1612.

Cum Privilegio Regie Majestatis.

Τάς Ιωαδάσδες τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν διλέπιαν
δρῶμεν γενομένας οὐ διὰ τοὺς καθεξέσθι τεμα-
τεντας: ἀλλα διατεῦντες ἐπαγορεῦστας, καὶ ἀπ το-
μῶντας κινητούς τῶν μὴ καλῶς ξεχωρίων.

Incrementa artium, aliarumque omni-
um rerum videmus fieri, non per eos, qui
inventis acqueiscunt: sed qui corrigit,
semperque audent, quæ nondum recte
habent agitare. *Isoetas. ad Evag.*

VIRO VERE, ID EST, GENERE,

& virtute Nobili ALEXANDRO

SETONIO, Fivi, & Vrquharti

Domino; Fermelinoduni Co-

miti, Scotie Cancellario.

A. H. S. D.

AM DECEM

anni sunt, (Vir illustris-
sime) postquam de gram-
maticæ restauratione co-
gitavi. Principio vete-

rum vegistijs inhæsi: & lucem tantum,
et compendium captavi. Inter moliendum
res ipsa aliud, atque aliud monuit. Dum
LINACRVM grammaticorum, quan-

qui
m
p
ji
h
ss
t
a
t
i
j
g
n
J
j
u
C
qui
tum ego possum dijudicare, principem sedulo verso; illius præcepta in ordinem pro meo captu redigo; illius exemplo ex auctoribus momenta omnia observo: dum curva dirigo; nodosa explico; non satis excusa incudi reddo: tandem folle, furno; lima, lance; arte, marte dolavi, formavi; feci, effeci hoc quicquid est opellæ, quod tibi commendo. Ad memoriam methodum, ad captum præcepta, ad lucem exempla, ad usum omnia (nisi me animus fallit) accommodavi: id unum sane curavi, ne in nuda præcepta, quod vulgo fit, bonas horas pueri male disperderent. Ad singula præcepta ex optimis quibusq; auctoribus exempla selectissima adhibeo: ut in nullo auctore majore cum fructu, ne cum tanto dixerim, pueri versari possint. Huic ego novo partui Mecænatem quero. Opus est non solum docto, qui judicare; sed magno,

qui tueri queat. Inter nostros magni
multi; docti pauci; qui hanc mihi opem
prestent paucissimi. Inter paucissimos
sive facilitatem ad congregendum, sive
humanitatem ad audiendum, sive indu-
strialm ad legendum, sive acumen ad in-
telligentum, sive iudicium ad proban-
dum, sive scientiam, prudentiam, poten-
tiam ad propugnandum spelem: tu (ut
ingenuus fatesar) meo sane iudicio primus.
Ne quis assentari putet; ad alios generis
series, ad alios necessitudo, ad alios offi-
cium, ad alios aliud suadet: ad te solatua
virtus trahit. Nulla mihi tecum san-
guinis, nego vite conjunctio; nulla fa-
miliaritas vñquam intercessit: ut omnes
videant me ad nihil aliud, quam scientiae,
sapientiae, auctoritatis, & nominis tui
presidium fugere. Si infidem, & clien-
telam tuam me, & labores meos placet
(quod sane placet) recipere: non solum

de me

de me; sed de literis, & literatis: de ju-
ventute, & Rep. cui labores omnes meos
consecravi, fausta, & fœlicia omnia me-
reberis. Vale, quantum te valere vo-
lumus tibi, & reipublicæ. Ex museo meo.
4. Id. Oct. Anno 1608.

Tuus ad omnia officia pietatis

ALEX. HUMIVS.

CUM Baroduni apud And. Simonidem

virum vera pietate, & docendis facultate insignem, Despauterij Grammaticam didicissem, & postea in Anglia legibus coelitus Guil. Lelij professus esset: forte carpit mihi ait tentus suspicenti, quam quis in sila schola Rudimenta posuerit, Eritum methodi subolere. Nam cum genus nominum inge-
nioso sane cōmento a genitivo metitur: Iesus est mihi ramus ab obscuriore, vel aque saltum obscuro lucem petere. Quam
item cum sapientia inter doctos in ea disciplina natos & educa-
tos agitasse: & argumentis nihil effecissem: incessit animis
suspicio non ex mendaciis methodo (quod e quidem censui fieri
nullo modo potuisse) sed ex auctorum usu ruris doctos illos
difficillimam illam partem grammatica perficere. Huc ac-
cessit Rogers Ascami eloquentia magistra de instituendis
adolescentibus nobilibus consilium, qui post neminem, &
verborum declinationem atatem nentquam in praeceptis
grammaticorum, sed in exemplis auctorum (grammatica
ad omnia momenta addibita) esse ponendam instituit. Ad
hanc ejus rationem cum nobilem adolescentem Oxonij duos
toto annos exercissem, experientiam veni, quam esset dif-
ficile animum praeceptorum rudem ad persicam sermonis in-
stituere, & linguam ad certam & promptam audaciam qua-
dem oportet expediti loquentis erudire. Hinc me ad gram-
maticos iterum consulti. Veteres omnes diligenter erolit. Ex
recentioribus Sulpitium Verolanum, Philippum Melanctio-
num Manutium, Vallam; sed ante omnes Linacium, cu-
jus diligentiam in quaerendo, et cum in observando mirabam
& colebam. In his quamvis apud alium aliud, apud omnes
multa placebant: tamē nemofuist, in quo non vel methodum,
vel lucem, vel compendium desiderarem. Post sexdecem
annos cum reversus in patrem ad scholam Editburgensem
Bocatus essem: adegit me opinio hominum, & consuetudo
gentis ad antiquum praeceptorem Despauterium. Cumque in
eius carmine hinc obscuritas, illuc barbaries, ubique methodus
difficeret: solus Ratius restabat, eius methodus in multis
apud

apud nos scholas penetrauerat. Itaque grammaticam quoque
ejus, & scholam sedulo pervolvis. Sed cum neque hic repen-
tem, in quo animus acquisiceret (nam non ita grammaticam
& logicam Ramus mihi visus est elaborasse) subit animus
experiri, quid sp̄e possem. Primus, & secundus conatus, quib⁹
in Vegistis Veterum institi, irritus fuit. Itaque ad exem-
plum Rami ex parte immutare, ex auctoritate tamen Va-
zonis, Quintiliani, Prisciani, Vallæ, Linacri, & aliorum
neque quidquam sine auctore dicere. Sed hic quoque cum m-
ihi duc non satis ex sententia processisset: imprimis hec de-
inde illud. & tandem (ut sit) crescente audacia ex ingenio
multa vel mutavi, vel addidi, vel omisi: multa vel conjunxi
vel distinx. Cum res jam prope placeret, cum Melvino, &
alij amici communicare. Hic cum alij laudarent, alij non dan-
narent, alij novitatem tantum reprehenderent, auctor mihi
fuit Da. Bark. ut quod incepisse, perficerem: ne alius mihi
ex misericordia palmarum pratisperret. De novitate nihil mo-
tuerem. Quaudo alius alsud mutasset: lucere es, qui lucem
& compendium adferret, eadem auctoritate omnia, qua illa
quadam mutare. Vocabula artis ante Priscianum fuisse om-
nia alia: & postores non esse illum per omnia insecuros
ut non sit nescias rectiora, & iuxta etepz invenire. De hoc con-
fisco cœpi majora audere. Sed cum in sylva immensam rerum
sine ordine naturalium incidisset, effecit remoles, ut de exuto
sapia desperarent, sperarem, relinquere, redire, resicerem
resumere. Tandem cogitando commentando: delendo, adden-
do: machinando, volvendo, hunc quem vides partum edidi.
Non dico, quanto mihi labore, quanta cura, studio, Vigilia
eiusdeme. Si quid ad rem literariam, quo labores omnes
meoconsecrari, conduco satis habeo. Itaque te quisquiss e-
(Candidi Lector) oro, atque rogo ut prouilect te, astimes.
& ad equitutim suum examen pensites: quam aut dam-
nes, aut probes. Hoc te per tuam ingenustatem obsecro. Si cer-
tum est dammare, quod aut non feras, aut negligas, aut con-
temnas mihi quoque certum est. Roslorum invidiam nihil
mihi malevolorum odium, judiciumque eorum, qui nihil
vittra ex epidam apuant, minoris facere, quam nihil.

ETYMOLOGIÆ

LIBER I.

DE LITERIS.

Cap. I.

GRAMMATICA EST ARS
bene loquendi. Ejusque duas sunt
partes Etymologia, & Syntaxis.

2 Etymologia est prima pars Gram-
maticæ, quæ vocum affectiones ex-
ponit.

3 Vox est sonus oris humani ad
sensa animi significandum. Estque imperfecta, aut
perfecta.

4 Imperfetta pars, perfectæ est nihil significans, hanc
syllabam vocant.

5 Syllaba est vocis pars, quæ unum sonum efficit. So-
nusque est tenuis, aut asper.

6 Tenuis quæ sua est potestatis, & notæ. Estque in-
fractus, aut fractus.

7 Infractus, qui aperto ore pronunciatur. Estque Vo-
calis, aut diphthongus.

8 Vocalis est sonus infractus simplex. Suntque, a, e,
i, o, u, & y, quæ græca est.

9. Diphthongus est in fractus sonus compositus ex vocibus. Suntque **æ**, **au**: **ei**, **eu**: **œ** & **oi**. ut **hos**.

10. Fractus sonus est, qui consonante dividitur. Et autem consonans vocis in fractio contactibus oris format.

11. Contactus est labij, aut linguae. Labium vel ad superius labrum, vel ad dentes alliditur.

12. Ad superius labrum reddit **m**, **p**, **b**. Ad dentes reddit **f** & **v**.

13. Lingua vel ad dentes alliditur, vel ad palatum. Lingua ad dentes allisa reddit **d**, **t**, **l**, **n**, **r**, **s**, & **z**. Ad palatum reliquas. **c**, **g**, **j**, **q**, & **x**.

14. Asper sonus, qui cum spiritu pronunciatur, & notatur. Estque vocalis, aut consonans.

15. Vocalis asperati quævis potest sive in simplici, si in composito sono, ut **Habo**, **habeo**, **hanso**.

16. E consonantibus sola **c**, **p** & **t**, asperati possunt ut **Charus**, **chorus**: **Phalera**, **phalera**: **Therma**, **therma**.

17. Sonus frangitur vel alter-utrinque, vel utrinque alterutrinque a principio: aut a fine tantum.

18. A principio frangitur vel una consonante, ut **se** vel **duabus**, ut, **fla**: vel sumnum tribus, ut, **trues**.

19. A fine frangitur vel una, ut **er**: vel **duabus**, ut **est** vel **tribus** eriam, ut **seps**, **verbis**.

20. Utrinque frangitur vel una tantum, ut **sum**: vel **multis**, ut **scobs**, **scrobs**.

21. Consonantium aliae sunt **mutæ**, aliae **semivocales**. Mutæ obscurius mutantur. Suntq; **b**, **c**, **d**, **f**, **g**, **p**, **q**, **t**.

22. Semivocales vocalem magis sonant. Suntque simplices, aut duplices.

23. Simplices sunt **meræ**, aut **mixæ** potestatis. Meræ potestatis sunt **liquidæ** quæ in gremio mutæ liquefcere possunt. Suntque **l**, **m**, **n**, **r**: ut **elundo**, **crepo**, **timulus**, **gnarus**.

24. Mixæ potestatis est sola, **s**, quæ mutescere, & liquefcere potest, ut **smegma**, **stigma**, **sors**, **seps**.

Duplices, quæ ex duabus consonantibus coalescunt. Suntq; **ij**, **x**, & **z**. Ex duplicitate **ij**: ut **mayer**. Ex **cs**, ut **sax**.

voca
ut ex g, ut lex. z, ex ds aut es, ut zona zithum.

De quantitate syllabæ.

Cap. 2.

HACTENUS de essentia, sequuntur de adjunctis syllabæ. syllabæ adjuncta sunt quantitas, & accentus. Quantitas est mora pronunciandi tempore consumpta. Etique
necvis, aut longa.

2 Brevis est, quæ uno tempore perficitur, ut *facinus*.
& Longa, quæ duo continet tempora, ut *puberitas*.

3 Quantitas cognoscitur usu, aut regula. Usu observatione comprehenditur, ut *dico*, *dies*, *discans*, corripit primam: *dico*, *dictis*, *dixi* producit: quia ita usus tert.

4 Regula est generalis, aut particularis. Generalis, que omnium vocum est communis. Estque brevium, aut longarum syllabarum.

5 Brevium una est, vocalem ante vocalem brevem esse. *Deus mens: tuus sum: beatus, pius.*

6 Longarum regula est diphthongi, aut duarum consonantium. Diphthongus sequente consonante ubique longa est, ut *caena*, *praser*, *audio*, *euge*.

7 Duæ consonantes vocalem præcedentem automino, aut partim producunt.

8 Omnino producunt duæ mutæ: liquida, & mutas: & una duplex, ut *tempus*, *rapetus*, *axu*.

9 Partim producunt muta, & liquida sub vocalem brevem. Hec in prola *ne* est, brevis tempore manet in carmine, vel ingenium servat, ut *Virginea volucrum*. Guttatio. Vel ratione consonantium producitur, ut *libertatis* *rum* *sonus*.

10 Regula particularis, quæ quicundam vocum est propria. Maccum suis partibus exponatur.

De

De Accentu.

Cap. 3.

1 **A**ccentus est, quo syllaba accinitur. Accinitur autem tollendo, aut deprimito.

2 **Q**ui tollit, in singulis perfectis vocibus unus est. **O**rtusque nativus, aut encliticus.

3 **N**ativus est, quem natura singulis vocibus impressit. **am** Estque simplex, aut compositus.

4 **S**implex est, qui tantum tollit, & acutus vocatur. **rio fi** **E**stque vocum monosyllabarum, aut polysyllabarum. **gade**

5 **M**onosyllabæ omnes acciduntur, ut *Tres, res, fides, ius, li-*
tas, jus, res, crux, me, te, sc.

6 **P**olysyllabæ sunt dissyllabæ, aut hyperdissyllabæ. **D**issyllabæ omnes accidunt primam, quæcumque ea sit. ut *Bo-*
num, donum, minus, munus.

7 **H**yperdissyllabæ penultimam producunt, aut corripiunt. **1** **Q**uæ producunt accidunt. **Vt Dilectio, virtutes.** **2** **Q**uæ corripiunt, accidunt ante penultimam. **Vt Legimus, Vir-**
gilius.

8 **C**ompositus partim tollit, partim deprimit, & ei-
cusflexus vocatur. **Hic** nunc exolevit.

9 **E**ncliticus est, quem vox enclitica infert. **E**s autem vox enclitica vox perfecta ad finem alterius in moremu-
nice dictionis accrescens, accentusque ad ultimam syllabam inclinans.

10 **E**arum tres per se significant. **Q**ue, **re**, & **me**, interrogativum omnes breves. **Q**uinque cum voce ad quam accidunt, *Dum, eum, si, nam, & aam.* **Vt** *ad eum, no-*
bis, cum, Vide, ubi, causa, dicitur.

11 **Q**ui deprimit gravis vocatur. **S**untque in singulis (1b) **v**ocabus tot graves, quot syllabæ non accidunt. **Vt** *in de-*
minas, me, & tuus sunt graves. In virtutis, fides, si manus, non **h**abent.

De voce derivata.

Cap. 5.

1 **V**ox perfecta est, quæ certam rem significat. Et que prima, aut orta.

2 Prima, quæ primum rebus est imposita. ut *Mones*.
Orta, quæ a prima oritur, ut *Monitum*.

3 Ortarum, & primarum est eadem quantitas. ut *Ab amo*, prima brevi *amor*, & *amicus*, primam corripiunt.

4 Orta est derivata, aut composita. Derivata, quæ via fine a prima perfectitur. Ut *a*, *bones*, *bonitas*, *acado*,
gades, *a desideo*, *deses*.

De voce composita.

Cap. 5.

1 **V**ox composita quæ ex pluribus perfectis constatur. Earumque alia subtilit, alia accrescit.

2 Quæ subtilit accrescenti subtilitatem. ut *In perso-
eisio*, *facto*.

3 Quæ accrescit subtilitati præponitur. ut *superficio-
tem per*. Eaque vel est separabilis, vel inseparabilis.

4 Separabilis, quæ seorsum significat. Eaque sub-
tilitati significationem auget, aut mutat.

5 Quæ auget ad significationem subtilitatis addit suam
ter. ut *Adjungo*, *est jungo ad*. *Detraho*, *traho de*.

6 Quæ mutat, aut ad alienam, aut ad contrariam sig-
nificationem adgit.

7 Ad alienam adgit, quæ anatipa pelle. ut *Ab eo*,
uli (I buy) *intermix* (I lay) *Acato* (I take) *Discip*. (I
do decease) *Aploca* (I g. c. t.) *Impote* (I implore) *Erane
hiepe*.)

8. Ad contrarium adigit in privativa, ut a probus (good) improbus (wicked) a piger (sweer) impiger, Olet, a factum (done) infectum, vnde donec.

9. Inseparabilis, quæ seorsum non significat. Sunque Di dis, re, se, am, & con.

10. Di, & dis, longæ sunt, & subsistentis significacionem diversum trahunt: ut Disruptor, est diversis ruptis discessor, diversis crucior: deduco, in diversa dico.

11. Re, brevis est, & subsistentis significacionem retro trahit: ut redeo, est retro eo, resero est retro sero. Reservo, retro signo, sive aperio signum: redimo, est retro emo, sive restituo, quod vendidi.

12. Se, longa est, & seorsum significat, ut Seduco, est seorsum duco. Sesunzo seorsum iungo. Separo seorsum paro.

13. Am, producitur positione, & circum significat, hoc ante vocalem adsumit b. Ut Ambio, est circum eo: ambigo, est circum agere, id est, dubito: et amburo, est circum dirio, vel omni ex parte erro.

14. Con producitur, & una significat: ut Compello, est in unum pello: confido simul fido: consero est simul sero. Hoc ante vocalem n, in m, mutat, ut consedo comeo: aut n perdit, ut coalesceo, pro conalesceo: coagmento pro conagimento, cogo pro conago contractus, &c.

15. Conpositio ad euphoniam quandoque mutat litteras, ut cognoco, pro connosco. Aliquando rejicit, ut cogo pro conago: Aliquando addit, ut redimo, pro reamo.

De Persona.

Cap. 6.

1. **V**ox perfecta est mera aut mixta. Mera, quæ a multa: tum est naturæ. Estque personalis, aut impersonalis.

2. Personalis, quæ certam personam notat. Estque per-

persona subsistens rei voce notata. Suntque ejus differe-
rentiae prima, secunda, & tertia.

3 Prima est mei, qui loquor: ut ego, & nos. Secunda
est tui ad quem loquor, ut tu & ceteri, & omnes vocativi.
Tertia est ejus, de quo loquor, ut ille, & illa, & reliquorum
nomina omnes casus praeter vocativum.

4 Persona est singularis, aut pluralis. Singularis est res
uniuersi, ut parentes. Pluralis est multarum rerum, ut pa-
renses. Hic personalium numerus dicitur.

5 Numerus notatur terminacione, aut significatione.
Terminatio est cujusque vocis finis numerum indicans, ut
heres an heire, heredes, heires.

6 Significatio est vocis pluralis rem unam signantis,
ut *Nuptia*, a mariage. Aut singularis plures res signantis,
ut *Turba*.

De Verbi tempore.

Cap. 7.

1 **V**ox personalis est Verbum, aut Nomen. Verbum
est vox omnium personarum per tempora, & mo-
dos variata.

2 Tempus est affectio Verbi e differentijs temporis
mata. Estque praesens, aut absens.

3 Praesens est actionis, quæ nunc est, ut *scribo*, I write.
Ludo, I play. *Doceo*, I teach. *Clamo*, I cry now.

4 Absens est praeteritum, aut futurum. Praeteritum
est actionis, quæ aliquando fuit. Estque infectum, aut
confectum.

5 Infectum est actionis praeteritæ, non tunc finitæ, ut
scribem I was writing. *Ludebam*, I was playing. *Doce-
bam*, I was teaching. *Clamabam*, I was crying.

6 Confectum est actionis praeteritæ finitæ. Estque
perfectum, & plusquamperfectum.

7 Perfectum est actionis præteritæ jam finitæ. Ut *scripsi*. *P*
 (I haue written) *Lusi* (I haue played) *Docu*s** (I haue
 taught) *Clamare*s** (I haue cryed)

8 Plusquamperfectum est actionis præteritæ jam olim
 finitæ. Ut *scrips*eram** (I had written) *Lus*eram** (I had
 played) *Docu*eram** (I had taught) *Clama*veram** (I had cried)

9 Futurum est actionis futuræ. Estque abolutum, aut
 absolvendum. Absolutum, quod futurum præteritum no-
 rat. Ut *Scrip*ero** (I shall haue written) *Lus*ero** (I shall haue
 played) *Docu*ero** (I shall haue taught) *Clama*re*ro*** (I shall
 haue cryed).

10 Futurum absolvendum quod futurum tantum norat.
 Ut *Scribam* (I will wryte) *Ludam* (I will play) *Doc*eb*o***
 (I will teach) *Clamab*o** (I will cry)

De modo verbi.

Cap. 8.

1 **M**odus est affectio verbi ad pronunciandi usum
 accommodata. Estque finitus, aut infinitus.

2 Finitus, qui certo fine personas, & numeros distin-
 guit. Estque primus, secundus, & tertius.

3 Primus, qui præsens per, o, aut, or. Imperfectum
 per am, aut bar. Perfectum per, i. Plusquamperfectum
 per, ram. Et futurum per bo, & bo*r* : aut per am, & ar
 flectit.

4 Secundus modus præsens flectit per, m, aut, r. Im-
 perfectum per rem, aut ter. Perfectum per rim. Plusquam-
 perfectum per, fsem. Et Futurum per, ro.

5 Tertiar modus mut*us* est, & solas futuri habet se-
 cundas, & tertias personas.

6 Infinitus modus, qui nullis finibus personas, & nu-
 meros distinguit. Ut *Me te s*allum*s*** : *N*os*, *yo*s*, *ill*s***, scribere.*

7 Hic temporum voces quandoque sunt inceitæ.
 Frelent

scripti. Præsens primi modi de actione diu in præsens durante est
haue temporis præteriti. ut *Satis diu hoc fixum volvo*. Ter.
olim Tres menses abest. Id. *Malos annos hanc domum possi-
deo*. Plaut.

8 De actione mox incepturna est futuri temporis. ut
Quid videtur? Adeone ad eam. Ter. *Reviso quid Chereas hic
rerum gerat: Post hac continuo redeo: Purgone me Thasid
de istac virginem*. Id.

9 Præsens secundi modi futuram sibi habet vim,
ut *Unum opto*, ut *Populum Romanum liberum relin-
quam alterum*, ut *cuique eveniat*, ut *Quisque de Rop.
meretur*. Cie.

10 Imperfictum præsentis sibi locum subit. Ut
Pecunia utinam ad opes maneret. Cie. *Fundam nunc nimis
vellem tibi dars*: ut *illos præcul hinc ex occulta cederes*. Ter.

De Conjugatione.

Cap. 9.

Conjugatio est verborum per tempora, & modos
variatio. Eisque per, o, aut, et.

2 Conjugatio per, o, est verborum serie activorum.
Activa sunt, quæ agenti conveniunt. Suntque transitiva,
aut neutra.

3 Transitiva sunt, quæ ab agentis persona in patientis
transiunt. ut *Lego Virgilium*.

4 Eaque transiunt in omnes personas. ut *Preceptor
docet me, te, puerum nos, eos, pueros*. Vel in tertias
tantum. ut *Agro agrum, & agros*.

5 Neutra sunt, quæ in agentis persona consumuntur.
ut *Sedo, ambulo, jaceo*. Hic passiva sunt, *Pendeo, occido,
vapulo, veneo, fio, lieco*.

6 Conjugatio est Analogia, aut Paralogia. Analogia,
quæ ad certam formam flebitur. Eisque forma primaria,
aut secundaria.

7 Prima-

7 Primaria, quæ e præsentis fluunt. Et siue particularis, vel universalis.

8 Particularis, quæ unius formæ est propriæ, fluuntque vel e secunda præsentis tantum: vel partim e prima, partim e secunda.

9 E secunda præsentis fluunt primæ, & secundæ conjugationis imperfectum, & futurum primi modi, imperfectum secundi modi, futurum tertij modi, & præsens & imperfectum infinitum.

10 Prima conjugatio figurativam habet, a, longam: secunda, e, longam.

11 Partim e prima, partim e secunda fluunt persona tertia, & quarta conjugatio.

12 Tertia figurativam habet, i, brevem: quarta, quæ figurativam habet, j, longam.

13 In tercia, i, manet, aut mutatur in e brevem manet in præsenti primi modi, & ante to, & te tertij modi, mutatur in imperfecto secundi modi, in secunda tertij modi, & in præsenti, & imperfecto infinito.

14 Hic e prima præsentis fluunt imperfectum & futurum primi modi. E secunda imperfectum secundi modi, futurum tertij modi, & præsens, & imperfectum infinitum.

De forma universalit.

Cap. 10.

1 **V**iversalis forma, quæ in omnibus conjugationibus est una. Et siue præsentis secundi modi, & perfecti primi.

2 Præsens secundi modi fit mutando, o, in em, aut, o, in am. In, em, prima conjugatio mutat ut amo, amem. In am, reliquæ, ut Doceo, docem: Leggo, leggo: Audeo, audi.

3 Perfectum perfectum primi modi est simplex aut duplex.

4 Sim.

4 Simplex figurativam conjugationis retinet, aut rejicit

Quæ retinent figurativam, delent, s & addunt vi, ut amas, amavi. Fles, flevi. Cupis, cupivi. Audis, audisti.

5 Ad hanc formam fleuntur omnia sere, primæ, & quartæ conjugationis. Item secundæ fleo, pleo, leo, ne, & co. Teruæ cupio, & peto, cum finitis in, so, ut Accerso, accersisti. Lacesco, lacesisti. Capesso, capessisti. Fascesco, fascessisti. Et quæcquo, quod pro queri, quæsivi habet.

6 Hic quædam patiuntur syncopæ figurative & radi-
calium eiusdem syllabæ. Pascō, nosco, pagi, nos, cresco.
sueco, crevi, sueris, sive, lino, sive, livo, cerno, sternō, crevi,
sprevis, tero, trius, sternō, strans. & sero pro semino, sevi.

7 Quæ figurativam rejiciunt mutant v in, u, vel v,
etiam pellunt. Quæ mutant, v in u, radicales servant, aut
violent.

8 Radicales servant omnia sere secundæ, ut tenes,
genus, protenes. Habet, habuis, pro habeti. Item primæ
Cubæ, cubi. Crepas, crepus. Domas, domus. Vetas, vetus.
Sonas, sonus. Sonus, tonus. Micas, fricas, plicas. Micis,
fricus, plicus. Et tertie, quæ in lo, & mo exeunt: ut Molis,
molus. Vomis, vomus. Item stertis, stertus. Strepis, strepus
Texis, texus. Depsis, depsi. Rapis, rapus. Pinjis, pinus.
Et sero pro ordino, seris, seris. Quartæ tantum salis & an-
mici. Salus, amicus.

9 Radicales violent. Ponis, posui. Gignis, genui. Me-
tis, missus.

10 Quæ pellunt etiam v, principium retinent aut au-
gent. Quæ principium retinent aut per integras radica-
les, aut per violatas fleuntur.

11 Per integras radicales fleuntur duo primæ. Lava-
jus, lava, jave. Secundæ tria. Prandes, sedes, sudes, Pran-
des, sedi, sude. Et quæ in vco desinunt, Caves, faves, Ca-
ri, favi. Fuges, fuges, fugi, fugi. Tertiæ, quæ in bo-
do, vo, & uo, exeunt, ut Lambis, lambi. Scabis, scabi. Alans-
dis, mandis, cuds, cude. Volvis, volvi. Solvis, solvi. Spiss-

nuis. *spui* *nuis*. Item fodi, fodi *Fugis*, *fugi* *Ien.ici*. *Legis* *legi*. *Vitis*, *visi*. *Emis*, *emis*. *Ferris*, *ferri*. *Vertu*, *verti*. *Sallis*, *psalliss*. *Sallis*, *Psalls*. Et quatuor unum. *Venit*, *vens*.

12. Quæ per radicæs violatas fluctuntur, aut principium, aut finem violent.

13. Quæ principium violent aut, a, brevem mutant in *e*, longam, aut, *u*, expellunt.

14. A, brevem mutant in *e*, longam *Facis*, *iacis*. *Fecis*, *jeci*. *Capis*, *cepi*. *Et agis*, *agi*. *n.* expellunt, *Linguis*, *longus*. *Vimus*, *vusc*. *Scindis*, *scidi*. *Fundis*, *fidi*. *Fundis*, *fudi*. *Emumperis*, *emupis*. *quod*, *m.* expellit. *Et frangis*, *fregis*. *quod* *E.*, *n.* expellit; *E* mutant, *a*, *per*, *e*.

15. Quæ ultimam syllabam violent, aut ultimam radicalem mutant in, *s* aut ad ultimam radicalem accersunt, *s*. Quæ radicalem mutant in, *s*, aut in unicam mutant, aut in geminam.

16. In unicam mutant secundæ conjugationis. 12. *Ardes*, *arsi*. *Alges*, *algi*. *Torques* *torsi*. *Rides*, *risi*. *Heres*, *hesi*. *Mulces*, *mulsi*. *Suades*, *suasti*. *Vrges*, *turges*. *Vrſi*, *turſi*. *Mulges*, *fulges*. *Mulſi*, *fulſi*. *Et indulges*, *indulſi*.

17. Tertiæ 14. *Ladis*, *ludis*. *Iaſi*, *lusi*. *Radis*, *rodis*. *Rſi*, *roſi*. *Claudis*, *plauſi*. *Clauſi*, *plauſi*. *Tergis*, *vergis*. *Terſi*, *verſi*. *Trudis*, *tradiſi*. *Truſi*, *tradiſi*. *Spargis*, *vergiſi*. *Spaſi*, *verſi*. *Mittis*, *miſi*. *Dividis*, *diviſi*. *Et velſi*, *valſi*. *quod etiam*, *e*, mutant in, *u*.

18. Quatuor quinque *Furſi*, *farſi*. *Farſi*, *farſi*. *Sentis*, *ſenſi*. *Fulciſi*, *fulciſi*. *Hauris*, *hauſi*.

19. In geminam inūlant secundæ unum labes jussi. Tertiæ quinque. *Goris*, *goſi*. *Premiſi*, *preſi*. *Vixi*, *vixi*. *Cedriſi*. *Et quatuor*, *quaſi*.

20. Quæ ad radicalem accersunt, *s*, aut ad mutam labi. alio aut ad gutturalem aggregant. Quæ ad labia alia aggrediunt, aut ad labia, *s*, aut, *pl*, adiungunt.

21. *Nudam*

21 Nudam, s, adlumunt, nihilque mutant tertiae,
quorum u'tima radicalis est, p. *Carpis, carpsi. Serpi, serpsi.*
Reppis, repsi. Scalpis, scalpsi. Et quartae uniuersis, *Sepis, sepsi.*
Et secundae aliud, *Manes mansti.*

22 Nudam, s, adlumunt mutata b pet, p. *Nubis,*
nupsi. Scribis, scripsi. Et quarte unum *cambris, campsi.*

23 Pl, adlumunt *Promis, prompsi.* *Demiss, dempsi. Sumiss*
sumpsi. Et *temnis, tempsi.*

24 Quæ ad mutam gutturalem aggregant, s, in uniu-
eam duplicum coagendant, ut *Dicis, duci.* *Dixi, duxi.*
Figis, fingsi. *Pixi, fixi.* *Lingis, ringsi.* *Linxi, linxi.* *Trabis*
rebus. *Traxi, rexsi.* Et antiqua *Lacis, siccis.* *Lext, spexis.*
Et secundæ *Auges, iuxi.* *Fruges, frinx.* *Luges, & lues,* ut
trinque *laxi.* Item quæ *Sanctis, sanxi.* *Vixis, vinx.*

25 Quæ principium augent, aut repetunt primam
consonantem cum, e brevi; aut primæ syllabæ primas
duas literas.

26 Eorum, quæ primam consonantem repetunt cum
e brevi, nihil mutant *Tendo, tenuis.* *Pendo, pepente.* *Pedo,*
pepeds. Et *Pendo, pepends.* Mutant, e, i, u, & *Cello, & pello.*
Ceulis & pepulis. Mutant, a, i, e, *Fall, & sella.* *Paro, pe-*
pers. Et *parco, pepers.* Mutant, a, i, u, brevem, *Cido, & g*
cano. *Cecidi, & cecini.* Et, x, i, u, i, longam, *Cabo, cecidi.*
A mutata in, i, brevem etiam, u, epiciunt *Pango, & tangos.*
Pepug, & tetug.

27 Horum quæ primæ syllabæ repetunt primas duas
literas nihil mutant, *Toso, populi.* *Tundo, totundis.* *Mordes*
zuomordis. Elidunt, n, *Tundis, tutundis.* & *pungo, puungi.*
Elidunt, s, Disco, didicis. & *spondio, spondis.*

28 Multiplex præteritum, habent, *Necas, necas, & ne-*
cas. *Sapit, saput, & sapisti.* *Nexis, & pedis.* *Nexus, &*
pepus, & nesi, & pexi. *Terves, serbi.* & *serbii.* *Connives,*
connibis, & connixi. *Mulges, mulgi, & mulixi.* *Parcis pe-*
pers. & *parsi.* *Pangis, pepugit, peugit, & paugit.* *Limi, levi,*
leni, & lini.

De secundaria forma.

Cap. 11.

Forma secundaria, quæ e præterito perfecto fluat.
1. Eaque mutat i, in, e, brevem: aut nihil mutat.
2. I, in, e, brevem mutat plusquamperfectum pri-
modi, & addit, ram. Perfectum secundi modi, & addit
futurum secundi modi, & addit ro.
3. Nihil mutant perfectum, & plusquamperfectum se-
cundi modi addito sicc., & perfectum, & plusquamperfe-
ctum infinitum addito sicc.

De conjugatione per or.

Cap. 12

Conjugatio per or, e conjugatione per, o. finit.
1. Mutatis o, in, or i mris, vel re i, in rur, mus in mur
tis, Ete in mini Tote, in minor. m, in, r, i, brevi
in ris. Velere penultima brevi, re post figuratis vam longam
in ris: Post brevem deletare, E mutata, e brevissima longam
2. Ea ab o, vel vere formatur, vel singitur. Vere forma-
tionis passiva vocantur. Eaque sunt omnium persona-
rum, aut tertie tantum.
3. Omnium personarum passiva formantur ab acti-
vitate unius in omnes personas: ut Quia præceptor dics
potest docere me, te, puerum: Nos, vos, pueros: Dicimus
etiam ego doceor, tu doceris, puer docetur, nos docemur. &c.
a præceptore.
4. Passiva tertie personæ formantur vel a tertia utriusq;
numeri: vel singulati tantum.
5. Tertie utriusq; numeri passiva, formantur ab acti-
vitate transiuntibus in attritusq; numeri tertiam, ut Quia arre-
siderimus

agrum, & agros: Struere murum, & mures dicimus
quiam aratūr ager, & arantur agri: Et struuntur mures, &
struuntur mura.

6 Passiva tertiae singularis formantur a neutris in
nullam personam transeuntibus, ut *Curritur*, *sedetur*, *am-
bulatur*, *dormitur*.

7 Ab o hanc conjugationem singunt deponentia, &
comunia.

8 Deponentia sunt activa in, or, que passivam depo-
suerunt significacionem. Eaque sunt transitiva, ut *sequor*,
aut neutra, ut *otior*.

9 Communia sunt verba in or & activam, & passivam
rim referentia. Easē numerantur, *ad* *eneror*, *criminor*,
confidor, *stipulor*, *speculator*, *oscular*, *adulor*, *frustror*, *dignor*, *ter-
ror*, *interpretor*, *amplior*, *meditor*, *exversor*, *clementor*,
cum multis alijs, que diligentiae legentis commendamus.

De conjugatione Paralogaz.

Cap. 13.

COniugatio Paralogaz est, que ab analogia deficit.
Eaque vel est simplicium a sua analogia, vel compo-
nitorum deficientium ab analogia simplicium.

2 Simplicium alia carent, alia afflunt, alia immutant
aliquid.

3 Carent presenti, & omnibus eadentibus a presente
ads, *exp*, & *memini onusibus nisimendo*, & *mementate*.

4 Carent praeterito perfecto. & ejus loco omnia
verba in or, pro quibus Participium praeteriti temporis
cum verbo sumi usurpatur.

5 E verbis in o praeterito carent. *A reo*, *salice* *polic*
vides secundaz: *Vergo* *ambigo*, *glisco*, *farsico*, & *sollocum*
concepitur *in* *scio*, *tertiae*, ut *Calcico*, *rubefeo*. Et quae de-
siderativa in uno, ut *scripturno*, *iturio*. *A falso*, & *parturio*
afurio

esuriri, parturiri.

6 Sup'ent Participium cum verbo sum, *Gaudeo, ga-^{ug}uisus sum, Ausdeo, ausi³us sum, Soleo, solitus sum, M^{are}terre-³ma³slus sum, Fido, fisis³us sum, Et Fio, factus sum.*

7 *Dor, der: for, fer: Et faro primæ conjugationis, qui per reliqua sunt integra, vix unquam legas.*

8 *ajo, ajsit, ait. Plu. Ajunt. Imperf. Aiebam, aiebam^{mp}iebat, aiebant. In p̄f. secundi modi, aiam, aias, ait.*

9 *Ave, e^o salve aeto, Et salve^o aete, E^o salve^o aetere, Et salvere.*

10 *Qua^o, E^o que sumus sola sunt. Infit, Pro dicit, sum-^{um} eit.*

11 *Inquio, vel inquam: inquis, inquit, E^o inquisiu^u In Perfecto Inquisi^o, inquit. In Futuro inquies, inquisiu^o Et in tertio modo Inque, vel inquito.*

12 *Redundant Edis, vel es edis, vel est: edis, vel est in te-⁹ edere, vel esse*

13 *Audeam vel ausim: audeas, ausis: audeat, vel ausim^u audeamus, vel ausimus.*

14 *Faciam vel faxo: facies, vel faxis: faciet vel faxis no-^o E^o. Item presente secundi modi Faciam Velfaxim F^olic^o Facies vel faxis, E^o.*

15 *Immutant vel quat præteritum nulla lege funduntur. Do, dedi, d^o stet. Fero, tuli, M^{are}to, minxi. Fino, fluxi, stru-¹¹ struxi. Vivo, vixi, E^o coni^oco, coni^oca.*

16 *Vel quat nulla lege deficiuntur. Volo, nolo, vole, nolo, e^o gno; fio, E^o sum cum compositis possim, adsum, desim, a^o sum E^o. De quibus in Rudimentis.*

De Anomalia compositorum.

Cap. 14

1 **C**omposita Paralogia, que a simplicibus deficiuntur a præteritum, vel a præterito deficiuntur.

2 **Q**ue a præteritis formis deficiunt, vel a prima con-¹ jugatione

ugatione deficiunt ad tertiam, vel, a, tertia ad quartam.
8. 3 A prima composita a do. Et lato: ut addo, addis, ad-
dixi. Dedo, dedi, dedere. Allno, allnis, alluere. Prolio, pro-
lit, proluere.

4 A terciis deficiunt ad quartam composita a pario. Eo-
que duo tantum praeteritum nativum tenent. Comperio
ieba, imperi, compers: & Reperio, reperis, repers.

5 Quæ a praeterito perfecto deficiunt, aut a principio,
alve, ut a fine discedunt.

6 A principio aucto discedunt composita augentium
it, segimam: ut Incidi, occidi, ippuls. Percus quod etiam, per-
fisi.

7 Quæ a fine discedunt, aut ad ultimam radicalem
quæ aggregant, s, aut radicales simplicis retinent.

8 Ad radicalem aggregant, s, tria composita a lego,
leffant, lego, diligi, negligi. Intellexi, ailexi, neglexi.

9 Quæ radicales simplicis retinent, aut ab, ui, defi-
ciunt ad, vi: aut ab, i, ad ui.

10 Ab ui, ad, vi, deficiunt composita a plico cum sub-
faxis nomine: ut Supplico, multiplico, duplico. Supplicari, mul-
tiplicari, duplicari. Et composita ab oleo exceptis redo-
eo, redo, ut, & suboleo, subolui: ut Inoleo, inolevi. Exoleo,
dunsolevi. Adoleo, adolevi.

11 Ab, i, ad ui, deficiunt composita a patio, cumbo
cano: ut Aperio, aperus. Oppero, opperus. Discumbo, dis-
lo, cubus. Accumbo, accusui. Concumo, concinui. Fractio, fractus.
Et composita a maneo mutantia, a, per, i, brevem: ut Im-
miser, immisus. Et prominco, prominui.

De Verbis derivatis.

Cap. 15.

1 **V**ibis derivantur a verbo, aut a nomine. A verbo
derivantur certa lege, aut nulla lege.

C

z Certa

2 Certa lege derivantur vel a secunda praesentis pr
modi, aut a supino. intis

3 A secunda praesentis flectuntur inceptiva (quae
cant) & exercitativa. 3 1

4 Inceptiva ad secundam praesentis addunt, co
Labasco, calesto, ingemisco, susco. 3 1

5 Exercitativa addunt, so: & si in origine est, i, b, t, 4
mutant in, e: ut *Orasso, levasso, arcesso, capesso, face*, hunc
laceo, at viso pro vobacco. 5

6 A supino formantur frequentativa, & defyderativa. nt p
Frequentativa sunt prima, aut secunda. 111.

7 Prima lupini u, mutant in, o, aut, or. Mutant in, 6 1
verba in, o: ut *Dormio, dormisto. Mutant in, or, verba in,* 6, ead
ut *a sequor, sequor, at a ficio, fector.* 7

8 in his, a, longa mutatur in, i, brevem: ut *a clam*, penu
clamatio. a vocatu, vocito: a volatu, volito. 8 1

9 Secunda formantur a primis. ut *a dicto, dictito: a c*, hunc
se, cursito: a canto, cantito. 9

10 Hic multa a supinis exoletis oriuntur: ut *Funa*, 9 1
cogito, agito, fluio. 1, &

11 Defyderativa addunt, r, io, penultima brevi: 1
Partu, parturo: Dormiu, dormituro: a Nuptu, nuptio
ab iste, eteri: ab eis, esuria. alient

12 Nulla lege formantur diminutiva, & quae voc
apparativa: ut *a sorbo, sorbillo: a bibo, pitiffo, probili*, 1
a fedio, fodico: a Vello, Vellico.

13 A nominibus formantur imitativa, ut *a patre*, 1
eriffo: a graco, graciffo. 1

De verborum quantitate.

Cap. 16.

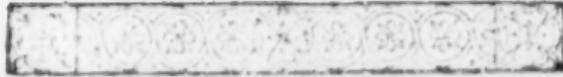
¶ **Q**uanta verborum regularis est principi, vel si
Principium regulare est praeteritum diligabatur a

Principis principium.

- 2 Præteritorum dissyllaborum sex *Dedi*, *bibi*, *scidi*, *fidii*,
tuli. Prima in corripiunt.
- 3 Præterita reliqua dissyllaba primam producunt, ut
vidi, *vidicis*. *Lari*, *parvi*, *stravi*. *Fors*, *noxi*, *mori*.
- 4 Quæ augent principium, aut primam tantum cor-
ripiunt aut duas primas.
- 5 Quæ primam tantum corripiunt, secundam produ-
nt positione, aut natura. Producunt positione, ut *Fallo*
ells. *Pendo*, *pependi*. Natura ut *Cado*, *cecidit* : *pedo*, *tepedis*.
- 6 Duas primas corripiunt reliqua omnia : ut *Canoe*
tihi, *cadocedit*, *tanq*, *tetigi*, *pango*, *pedigi*, *ce*
- 7 Quantitas finis est penultimate, aut ultime syllabæ
penultima, *a*, & *e*, ante, *mus*, *tis* : *ris*, *mur*, *mini* :
producitur, ut *Legebamus*, *legetis*.
- 8 I ante *mus*, & *mur* : *tis*, & *mini*, corripitur, ut *Do-
cimus*, *docebimus* : *docebitis*, *docebimus*.
- 9 In ultima *o* est aniceps, *as*, *es*, *i*, producuntur, *r*, *t*,
& *mur* corripiuntur. Is in tercia corripit in quarta, &
aliter antiquo producit.

C 2

De

DE NOMINE.

Liber II.

DE GENERE.

Cap. I.

OMEN EST VOX UNIV 1. Sub
2. mun
3. 11
4. but c
5. conf
6. mate
personæ per genera, & casus flex 7. urbini
8. 17
9. unib
10. 18
11. am.
12. der r
est que genuinum, aut adulterinum.
2. Genuinum est, quod per sua gen
uera, & tuos casus flexatur.
3. Genus est affectio nominis, 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r
differentiam sexus. Estque verum a
fictum.

4. Verum genus est, quod discretum sexum distingui. 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r
Estque masculinum, aut femininum.

5. Masculinum est macrum: ut *vir, equus, gallus, Re
aegur, Virgilius.* 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r

6. Femininum est fœminatum: ut *mulier, equa gallus
Regina, Sibylle, Penelopé.* 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r

7. Hic quæ utriusque sexui sunt communia utrumque 1. 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r
genus fortinuntur: ut *parens, vates, festis, miles.*

8. Fictum genus indiscruxi sexus est, aut rerum si 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r
sexu. Estque proprium, aut usurarium.

9. Proprium genus rerum sine sexu est neutrum: 1. 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r
Corpus, tempus, aequor, mare.

10. Usurarium, quod a vero sexu usui captum est: 1. 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r
Lapis masculinum est, casus femininum, quia ita usus fer 1. 19. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r

11. 4. 1. sub
2. 11. am.
3. 17. 18. der r

11 Nomen a genere est substantivum, aut adjectivum. Substantivum est, quod uno genere contingut, aut summum duobus.

12 Substantiva duorum generum sunt communis, sive dubia. Communia, quae uno fine discretum sexunt confunduntur, ut *Durus parens* pater est. *Dura parens* mater est.

13 Dubia diverso genere unam rem significant: ut *Amarum cortex* & *amara cortex* una res est.

14 Genus dictum ex significatione, vel terminacione estimatur.

15 Significatione masculina sunt nomina mensium, & ventorum: ut *Aprilis*, *ribes*, *agusto*.

16 Feminina sunt nomina insularum, regionum, urbium, & arborum: ut *Cyprus*, *Egyptus*, *Corinthus*, *malus*.

17 Adjectivum est, quod tria continet genera. Eaque in aliis vel distinguuntur, vel confunduntur.

18 Distinguuntur per, us, a, um: ut *Tardus*, *tarde*, *tar-
sum*. Vel per, r, a, um: ut *Pulcher*, *pulchra*, *pulchrum*. Vel per r, i, & e: ut *Acer*, *aeris*, *aere*.

19 Confunduntur vel tria uno fine: ut *hic*, *hec*, & *hoc* *elix*. Vel duo: ut *hic* & *haec* *illis*, & *haec* *illis*. At *se-
caber*, *slacer*, *celer*, & *celeber* vel distinguuntur, vel con-
funduntur.

De Casis. Cap. 2.

1 **C**asus est affectio nominis ad societatem personarum variata. Estque persona ejusdem, aut di-
uersa.

2 Persona eadem est, que in una re subsistens uno suu efficitur: ut *Ixorato suo patre duro Domes*.

3 Diversa, que a re in rem transiens diversis casibus exprimitur: ut *ramplius Chremos*, *Chremi usque*.

4 Persona est cuius concipiens, aut conceperat. Con-
sidera

cipiens est, quæ in alia non potest transire. Estque prima, & secunda.

5 Concepta, quæ in primam accedente primam: aut secundam accedente secunda transit. Estque tertia tantum.

6 Casus est rectus, aut obliquus. Rectus, unde transitio procedit. Estque Nominativus, & Vocativus.

7 Nominativus, qui finitis verbis praeficitur, ut *Sig^{ra}anda omnis fortius ferendo est.*

8 Vocativus est personæ, ad quam sermo instituitur, ut *Istor, atque hostem supplex affare superbum.* Hi sunt ubi similes: ut *Musæ, O musæ, Musæ, O musæ.*

9 Obliquus est, in quem sit transitio. Suntque quartus Genitivus, Dativus, Accusativus, & Ablativus.

10 In neutris Nominativus, Accusativus, & Vocativus sunt omnino similes: ut *Vellus, vellus, vellus: Vellera, Vellera, vellera.*

De Declinatione.

Cap. 3.

1 **N**omina per casus sunt indeclinabilia, aut declinabila. Indeclinabilia sunt, quæ unum finem per omnes casus retinent.

2 Sunt autem *casas, nefas, nil, nihil: instar, ne, esse, et, cessum: opus pro, utile, parvum, fatus, nimis, tot, quod ponere, negare, cepe, tempe, virus, omnia in, i, ut, gemitus.* Singulare in, u, ut *Cornu.* Item nomina literarum, ut *a, b, c, e.* Omnes numeri a tribus, ad centum, ut *Quatuor, quinque, sex, septem, octo, et cetera.* & mille adiectivum.

3 Declinabili per casus variatio declinatio vocatur. Estque *anomia, aut eanomia.*

4 Anomia, quæ nulla certa forma electur. Estque *multum, lepitem, hys, tu, satis, hic, et qui, Ambo, et duo.*

5 Ennomia est, quæ certa forma flectitur. Estque analogia aut paralogia.

6 Analogia est nominum ad certam formam flexorum. Estque justa, aut contracta.

7 Iusta, quæ justis syllabis perficitur. Estque parisyllaba, aut imparisyllaba.

et Sig.

De prima Parisyllaba.

Cap. 4.

1 **P**arisyllaba declinatio, quæ paribus syllabis incedit. Estque Latina, aut Graeca.

2 Latina, quæ latinorum est propria. Estque prima, aut secunda.

3 Prima Nominativus habet, *a*, brevem. Genitivus, & Dativus, *e*, diphthongum. Accusativus, *am*, brevem. Vocativus, ut Nominativus. Ablativus, *a*, longam.

Nonnominativus pluralis, *ae*, diphthongum. Genitivus, *eramus*, penultima longa. Dativus, *is*, longam. Accusativus, *as*, longam. Vocativus, ut Nominativus. Ablativus, ut Dativus.

4 Hic, *a*, est femininum, ut *penna*, *penna* *pinna*.

De secunda Parisyllaba.

Cap. 5.

1 **S**ecunda Nominativus habet *er, as, & am* breves. Genitivus, *z*, longam. Dativus, *s*, longam. Accusativus, *eris*, brevem. Vocativus, ut Nominativus. Ablativus, ut Dativus. Nominativus pluralis, *s, longas*. Genitivus, *eramus*, penultima longa. Dativus, *is*, longam.

Accusativus, *os*, longam. Vocativus, ut Nominativus, *Abū*, *lativus*, ut Dativus.

2 Hic *er*, & *us*, sunt masculina: ut *Isber*, *lectus*, *unitus*, *est* neutrum, ut *saxum*, *scamnum*.

3 At tria in, *us*, sunt feminina. *Pannus*, *alvus*, *humus* & *septem* *dibia*. *Ficus*, *phaselus*, *pampinus*, *rubus*, *ibanus*, *grossa*, *frus*, *carbasus*. *Vulgaris* est masculinum, & neutrum. *Pelagus* est neutrum tantum.

De prima Parissyllaba græca.

Cap. 6.

1 **G**RECA Parissyllaba est, quam latini a græcis mutuantur. Estque prima etiam, & secunda.

2 Pima genitivum, & Dativum flebit latino more, a græco.

3 Latino more genitivum flebunt masculina in, *us*, & *er*, longam.

4 *As*, flebit accusativum per, *an*, brevem. Vocativum per, *a* brevem, & ablativum per, *a*, longam: ut *Ascas*, *Anee*, *Anee*, *Anean*, *Ancas*, *Aneas*.

5 Esforinat accusativum per, *en*, longam. Vocativum, & ablativum per, *e*, vel *a*, longam: ut *Anchises*, *anchise*, *enclisus*, *enclise* vel *anchisus*, *anchise* vel *anchisus*.

6 Græco more genitivum per, *es*, longam formantia feminina in, *e*, longam. Dativum per, *e*, longam. Accusativum per, *en*, longam. Vocativum per, *e*, longam. Ablat. per, *e*, longam: ut *hecate*, *hectes*, *hecate*, *hecaten*, *hecate*.

De secunda Parissyllaba græca.

Cap. 7.

1 **S**ecunda est nominum in, *en*, & *os*, & neutrum est & breve: flebiturque ut latina in, *en*: ut *Isber*.

Ab*q*, & *q*

Os brevis est, aut longa. *os* brevis est feminina, fle-
sione ut latina in, *us*: ut *pipiror*, *pipiri*, &c.

3 *Os*, longa est masculina, flectitque genitum, &
genitivum per, *o*, longam. Accusativum per, *os*, longam.
, grosocativum. ut nominativum. Ablativum in, *o*, longam:
us *clandroeos*, *androgeo*.

De Imperfisyllaba prima.

Cap. 8.

mu- 1 Declinatio Imperfisyllaba, quae per syllabas im-
pa- res flectitur. Eaque per omnes obliquos est im-
perfisyllaba, aut per quosdam tantum.

e, au- 2 Per omnes obliquos imperfisyllaba est *latina*, aut
taxa.

u, & 3 Latina genitivum flectit per, *u*, brevem. Dativum
er, e, longam. Accusativum per, *em*, brevem. Vocativum,
ivum, ut nominativum. Ablativum per, *e*, brevem.

u, & 4 Nominativum pluralem per, *er*, longam. Genitivum
ier, um, brevem. Dativum per, *ibus*, utraque brevi. Accu-
vum, *atvum* per, *er*, longam. Vocativum, ut nominativum,
er, & Ablativum, ut dativum.

u, & 5 Ea crescit per duas, aut per unam syllabam. Per
man duas crescent hoc iter statueri. Hoc *jecur*, *jecinoris*, *Hec*
ufati *lepellex*, *supellectilis*. Et composita ex eis in *pi*: ut *pra-*
per, & pps, *prospitus*, *inceptus*, *ancipitus*. *Biceps*, *bicipitis*.

De recipientibus, is, ad finem.

Cap. 9.

nesti 1 *Q*uæ per unam syllabam crescent, recipiunt
thom ad finem, aut in finem. *Q*uæ ad finem

recipiunt, *is*, solum accersunt, aut cum aliqua consonante.

2 *is*, solum accerunt penultima acuta neutra in *al*, & *ar* brevem flexa olim parisyllab. per, e. ut *hoc animal*, *animalis*. *Calcar*, *calcari*. *Coclear*, *coclearis*. *Cervical*, *cervicalis*.

3 *In*, *c*, longam unum *hoc Halec halec*. *In*, *l* longam duo, *bis sol*, *solis*. *Hic* & *boc*, *sal*, *salis*. *In*, *er*, longam græca: *in* & *er*, brevem latuna omnia masculina: ut *Crater*, *crateris*: *sudor*, *sudoris*. Et unum neutrum hoc *ver*, *veris*: & duo feminina, *uxor*, *uxori*: *fator*, *fatoris*: & *in*, *ur*, *bis fur*, *furi*.

4 *is*, accersunt penultima gravi masculina *in*, *al*, *il*, *ul*: *ut Hannibal*, *mugil*, *exal*. *Hannibal*, *mugil*, *exal*.

5 *In*, *on*, longam masculina tria, *Cann*, *demon* *archetelon*. Duo feminina *sydon*, & *icon*. Et quadam hominum, ut *Gorgon*, *Memnon*, *amazon*.

6 *In*, *ar*, brevem duo neutra: *Nectar*, & *jubar*. Duo feminina, *Lucar*, & *baeclar*. Et omnia viorum, ut *Cesar*, *Amislear*. Et composita ex par, ut *Compar*, *imp. ir*, *diffar*.

7 *In*, *er*, brevem masculina *Paffer*, *Cancer*, *anfer*: *An*, *ger*, *vomer*, *cacer*, *later*. *Vnum* *scamminum* *Mulcer*. Neutra *fructum* *terre* *significantia*, ut *Uper*, *cicer*, *acer*, *filier*, *suber*, *papaver*: cum his quinque *Cadaver*, *Verber*, *frunter*, *guler*, *zuber*. Et duo græca *in*, *er*, longam, *aer*, & *ather*.

8 *In*, *or* brevem unum femininum *Arbor*, *arboris*. Duo neutra *Marmor*, & *aymar*. Duo adjectiva *Memor*, & *inmemor*. Et omnia græca viorum, ut *Hector*, *estor*, *Stentor*.

9 *In*, *ur*, brevem masculina: *Vultur*, *turtur*, *furfur*, *abur*, *augur*. Neutra quatuor *fulgur*, *fulfur*, *murmur*, *guttur*. Et in, *yr*, brevem unum masculinum, *Martyr*, *martyris*.

10 Ad finem corruptum accersunt, *is* in, *en*, brevem neutra, ut *Nomen*, *numen*, *Stamen*, *flamen*, *Culmen*, *fulmen*. Masculina duo, *Pecten*, & *flamen*. Cum compatis a cano in *cen*, ut *Lyricep*, *fulcen*, *tybiken*.

11 *In*, *ur*, *bis* cui quadruplicata, *Robur*, *clar*, *recur*, *flur*.

semur Roboris, eboris, jecoris, femoris. Et in, t, brevem unum caput cum compositis, simplici, occiput, &c.

De recipientibus, is, ad finem cum aliqua consonante.

Cap. 10.

1 **Q**vx, is cum consonante accersunt, ad finem, lis, ris, sis, dis, ti, aut, nis, recipient.

2 Lis accersunt in, l, brevem duo neutra. *Hoc mel, & fel, Mellie, & felis.* Ris, in, r, brevem unum. *hoc fars, farris, sis, hic ac asis, hæc glos, glosis.* & hoc os, eis, dis, hoc eor, cordis, sis, hoc lac, lacis.

3 Tis, accersunt penultima gravi neutra in, a brevem ut hoc themis, disademis, thematis, diadematis. Et hoc *Zeuim, Zeugmatis,*

4 Nis, accersit o, ancepit. Idque manet, aut mutatur. Manet, o, acuta, aut gravis

5 Ad, o, acutam addunt, nis, verbalia in, io, & verbabilibus similia feminina. *Regio, legio, talio, & interiectio;* ut hæc lectio, legatio. *Quidus adde hæc ambo, sine dente.*

6 Et nascitura in, o, quæcumque corpus signant in anime. ut *Pugio, lugo, seruo, biso, harpago, &c.* ut hæc *Cato, carne, per lycopen, &c., o,*

7 Ad o, gravem addant, nis, gentilia in, o, ut *Saxo, saxonie, teuto, teutonis, Britto, brittonis.*

8 Mutant, o, in, i, penultima gravi feminina in, do, & go. ut *testudo, restidinis, Caligo, caliginis.* Et quatuor nascitura in *turbo, veda, carbo, & apolo.* Duo comunita *homo, & nemo.* Et unum dubium *margio, murgio, murgans.*

9 Mutant, o, in, e, penultima acuta duo, *amio, & nocio, annio, & nociois.*

De recipientibus solum, i. in finem.

Cap. 11.

1 **Q**uae in finem recipiunt, aut solum, i. aut cum aliqua consonante intercipiunt.

2 **Quæ**, s. solum iutcipiunt, aut, e. a fine, aur, x, in sua principia dividunt. Eaque ambo, aut finem servant, aut corruptunt.

3 Finem levant penultima acuta in, os longam in masculina duo *Minos* & *heros*. In, us longam duo dubia, *sus*, *egrus*. Et monosyllaba in, *le*, & *pi*, omnia feminina: *elips*, *stirpe*, *Scobs*, *scrobs* *Urbs* *trabs*. At hic sepi pro serpente.

4 In *ax*, *ix*, *ox*, *ux*; *lx*, *nx*, *rx* omnia feminina & adjectiva: ut *pax*, *sax*, *fornax*, *cervix*, *cornix*, *lodix*, *fastrix*, *servatrix*, *box*, *celox*, *lux*, *nx*, *crux*, *calk*, *salx*: *lanx*, *linx*, *garx*. Item tria masculina, *thorax*, *corax*, & *multicorax*. Dubia duo *limax* & *perdix*. Adjectiva, ut *audax*, *felix*. In *ex*, *unum*, *vervex*, *verrecu*, & *vibex*, *vibicis*, quod finem corruptit, e, mutata in, i, longam. Et quæ mutant, x, in *gs*, *feminimum*, *lex*, *legis*. Duo masculina, *Rex*, & *grex*; *regu* & *gregu*.

5 Quæ penultima gravi, e, intercipiunt, finem servant, aut mutant.

6 Servant, quæ in ultima syllaba habent, a, i, o, u, y. Et quondam habet, e, unum *hycus*. Horum duo sunt adjectiva *snops* & *redux*. Sex in *ix*, *feminina*: *Larix*, *salix*, *filix*, *matrix*, *coendix*, *appendix*. Reliquæ omnia masculina, ut *Stox*, *abax*, *lelaps*, *histrax*, *varix*, *calse*, *fornix*.

7 Item in, x, quæ per, gr, resoluntur. Hic *Mastix*, *magistrix*, *Impetix*, *impetix*, *u*. Hic & hæc *Conjunx*, *conjugæ*. Et quæ ad grecorum formam singuntur: ut *Dumnorix*, *Orgætis*, *Orgætis*, *allebrox*, *Dumnorix*, *Orgætis*, *allebrox*.

3. Fi.

8 Finem mutant, quæ in ultima habent e. Mutatur autem vel in, u, brevem, vel, i, brevem. In, u, brevem, mutat solum hic aut hæc aueps, aueps.

9 In, i, mutant duo foemina: Carex, & forsex. Nomen dubia: forceps, aueps, imbrex, obex, cortex, culex, pumex, ramex, & filex. Reliquæ omnia masculina: ut pollex, index, & index, arsene per syncopen habet senis. Item communem unum quod in, g, resolvitur. Hic & hæc remex semigis.

De intercipientibus, i, cum consonante penultima gravi. Cap. 12.

1 **Q**uæ, i, cum consonante intercipiunt penultima gravi, finem retinent, aut corruptiunt.

2 Retento fine intercipiunt, ni, duo masculina in, i, brevem. Sanguis, sanguinis, & pollis, pollinis.

3 Intercipiunt, ds, retento fine in, as, brevem foemina ut Pallus, Paladis. Pleias, pleiads, Ithias, iethias. Et unum masculinum Aras, Arcadas. In, is, brevem unum masculinum. Lapis Lapidis. Dao sc. foemina, Casia, & cas-
pia, caspidis, & cuspidis. Et multa hominum utriusque sexus: ut Paris, ipsi. Paridis, ipsides. In, er, longam com-
posita ex, pes, adiectiva: ut Bipes, tripes. Bipedu tripedis.
Et in, us, brevem unum femininum Hæc Pecus, pecuds.

4 Ti, intercipiunt retento fine in, as, longam hic & hæc Anas, anatis. In, ei, longam duo masculina, Aries, & paries. Unum foeminum hæc absee. In, es, brevem duo foemina teges, & seges. Et adiectiva multa: ut Per-
pes, prapes: seres, hebes, indiges interpres.

In, or, brevem Compos, & impot: Composit, & impotis.
Et in, as, brevem unum, intercis, intercentis.

5 Re, intercipit integro fine penult, gravi in, es, longam sola Ceres, cereis.

6. Corrupto, sine intercipiunt, di, orta a sedeo in, es, ut, ^{an} brevem: ut obses, prases, deses, reses mutato, e, in, i, brevem, it te. Et in, us, longam mutato, u, in, e, brevem, *Tripus*, ^{los:} *trifodis*, ^{ina}

7. Ti, intercipiunt corrupto e, per, i, masculina & com-^{in, is} munia in es, brevem: ut *Miles*, *eques*, *tristes*, *termes*, *ames*, ^{una} *poples*, *cocles*, *gurges*, *pedes* &c.

8. Ri, intercipiunt mutato, i, in, e, brevem, in, is bre-^{lo, viss} *rem*, *palvis*, *ciris*, *Scutis*, *cacumini*. Et in, us, brevem mutan-^{Dat.} *tia*, *u*, *per*, *o*, *redecem* neutra, *Feminae*, *frigus*, *facinus*: *tem-* *pus*, *tergus*: *pedus*, *fecus*, *penus*: *littera*, *nemus*, *de-* ^{entis} *cus*, *corpus*. Et unum masculinum hic *lepus leporis*. Et mu-^{tham} *tantia*, *u*, in e, *quatuordecem*, *Funus*, *marinus*: *olus onus*, *fidus*, *scelus*: *acies*, *u'cas*, *Litus*, *genus*, *riodias*, *Siscus*, *Genus* *ad*, *ectivum*, & *venustus* *minimum*.

De intercipientibus, i, cum conso-
nante penultima acuta.

Cap. 13

1. **Q** Vx, i, intercipiunt penultima acuta in s, longam ^{Imp} *omnia* excent.

2. Di, intercipiunt masculina hæc: *Gas*, *præs*, *pes*, *liber-* ^{pen} *gens*. *Feminae* *latus*, *incus*, *subcus*, *latus*, *frons*, *lens*, *fronte-* ^{Par} *gans*, & *merces*. *Communia* *lates*, & *cus* & *os*. Et adjectiva *otia* a, *cor*, *ut concors*, *reco*, *scors*.

3. Ri, intercipiunt, hic *mar*, *mot*, *mus*, *flos*, *ros*, & *gl* *gl-* ^{in p} *rit*: *hæc tellus*, *telluris*: *hoc ae*, *os*: *rus*, *rus*, *thus*, *crus*, *pus*, *oplus*, *arie*, *orbi*, *juris*, *rutti*, &c.

4. Ti, intercipiunt in, as, *femina*: ut *Faupertu-* ^{ripi} *suberess*. Et in, es, *masculina*: ut *tapes*, *lebes*. *Vnum* *ce-* *minimum* hæc *quies*: & adjectiva, ut *locuples*, *marques*.

la, *is*, *hæc gl*, & *lis*. *Dus*, *adjectivum*. Et *genitilia*

es, ut *amoris*, quiritis. In, os, masculina duo *Nepos*, & *Rinoceros*.
 em, ita feminina hæc dñs, & unum commune hic & hæc sacer-
 ptes, los: in, us, salus, virtus, ferrutus, senectus. In ns masculi-
 na *Mone*, *fons*, *pons*, *dens*: Feminina *lens*, *ment*, *fronts*.
 om, in, rs, ars, pars: mors, fors: & in ls, pulse. Et adiectiva plu-
 mes, sima: ut *amens*, *prudens*. In, x, hæc nox, nocte. Et que-
 jam virorum: ut *astanax*, *forax*. vi, intercipit unum *bos*,
 ore, *bovis*. Quod per lyncopen in genitivo plura *bos*: & in
 an. Dat, *bobus*.
 em. s nt, intercipiunt græca in, is: ut *Simois*, *opos*. *Simo-*
 de-*antis*, *opocentis*. Et in, as, ut *gigas*, *gigantis*. *Calibas*, *cab-*
 in-*thantes*: *pallus*, *pallantiss*.

De secundi impuris syllabis per quos- dum obliquos.

Cap. 14.

1 **P**er quosdam obliquos est *l*apurisyll'aba, es, longa
 gafeminina. Genitivus, & Dativus, ei, *l*apis-
 syllab. Accusativus, em, *Parisyllab*. Vocativus ut No-
 minativus. Ablativus, e, longa *Parisyllab*.

2 **N**ominativus, es, longa *Parisyllab*. Genitivus erum
Impanisyll. penult longa Dativus, ebu, *Lapsyllab*,
 penult longa, & ultima brevi. Accusativus es, longa *Pa-*
 3 **P**arisyllab. Vocativus ut Nominativus. Ablativus, ut
 Dativus.

3 **D**ies in singulare est masculinum, & femininum:
 in plurali masculinum tantum.

3 **Q**uæ in Genitivo habent consonantem ante, e, cor-
 respondunt, e, in penult. Genitivi: ut *fides*, *fides*: *res*, *res*.

De greca Imparissyllaba.

Cap. 15.

1 **G**raeca Imparissyllaba flectit genitivum per, *as*, brevem, Dativum per, *i*, brevem, Accusativum per, *a*, brevem, Vocativum ut nominativum. Ablativum per, *e*, brevem. Nominativum pluralem per, *es*, brevem. Genitium per *an* longam. Dativum per, *shas*, ultraque brevi. Accusativum per *as*, brevem, Vocativum ut nominativum. Ablativum ut Dativum.

2 **Q**uia in *eus*, excent, secundain etiam parissyllabam, latinam induunt: ut *Orpheus*, *orpheos* vel *orphesi*. Dat. *trahit* *Orphes* vel *orpheo*. Accus. *Orpheus*. *Vel orpheum*, &c.

3 *Is*, & *ys*, quando genitivus flectitur per *os*, purum ac. risus, accusativum flectunt per *m*, *ym*, Ablativum per, *i*, & *y*, ut *Tethys*, *Tethym*, *Tethy*.

4 Vocativus respuit, *s*, nominativi: ut *Thesæus*, *Thesæu*, p' *Thæsæs*, *Pallas*, *Palla*, *Thomas*, *Thoma*.

De declinatione contracta.

Cap. 16.

1 **D**eclinatio contracta, quæ duas syllabas juxta in unam contrahit. Estq; universalis, aut particularis.

2 **U**niversalis, quæ ubique contrahitur. Estque latina aut græca.

3 Latina a nominativo in, *us*, brevem genitivum, *an* contrahit in, *us*, longam. Dativum, *us*, non contrahit. Accusativum, *uem*, contrahit in, *um*, longam. Vocatus est ut Nominativus. Ablativum *ue*, contrahit in, *u*, longam. Nominativum plurale in ex, *mes*, contrahit in, *us*. longam.

gati. Genitivum, *um*, non contrahit. Dativum *eliso*, *u*, non contrahit. Accusativum, *es*, contrahit in, *u*, longam. Vocativus ut nominativus. Ablativus, ut dative.

4 Hic in, *us* latina quinque sunt foemina. *Tribus*, *acus manus*, *fecis*, & *porticus*. Reliqua omnia masculina: ut *Fructus*, *habitus*, *strepitus*, *tumultus*.

5 Græca a nominativo in, *o*, longam genitivum, *ois*, contrahit in, *ur*, longam. Dativum, *or*, contrahit in, *o*, longam. Accusativum, *oa*, contrahit in *o* longam. Vocativus, ut nominativus. Ablativum, *oe*, contrahit in, *o*, longam: ut *Cho*, *clius*, *clio*, *clso*, *cllo*, *clso*.

6 Particularis, quæ genitivum pluralem tantum contrahit. Ea fit vel *clisa*, *r*, vel *contractus* *is*.

7 Elidit *r*, & reliquum contrahit prima, & secunda parasyllaba: ut *Eneadum*, *pro aneadarum*. *Instrumentum* *pro visto-*
rum. *Equum* *pro equorum*.

8 Contrahit, *um*, imparisyllaba prima, quæ genitivum pluralem sicut *sum*: ut *Sapientum* *pro sapientum*.

De imparitatibus parasyllabis.

Cap. 17.

1 **P**aralogiæ sunt, quæ ab analogia deficiunt. Suntque Heterocita, aut Anomala.

2 Heterocita, quæ in leges incrementi peccant. Suntque imparisyllaba in Parasyllabis, aut Parasyllaba in imparisyllabis.

3 Imperfata in Parasyllabis est omnium Parasyllaborum aut quorundam tantum.

4 Omnis Parasyllaborum genitivus pluralis est imparisyllabus: ut *Pennæ*, *pennarum*, *Liber*, *librorum*.

5 Imperfata quorundam est prima ab *Secunda* declinationis.

6 Primæ *Filia, nata, dea, equa, mula, & liberta.* Dati-
vum, & ablativum plurali sicut per *abus.*

7 Imparitas secundæ est legitima, aut illegitima. Legitima : u-
ma analo, iam servat casum. Estque substantivorum, adulteri
adjectivorum.

8 Substantiva crescunt penultima acuta, aut penultima, est
gravi. Penult. acuta crescunt *vir, virs, liber, liberi.* Et conjectiva
posita, ut *Celiber, celibers.*

9 Penultima gravi crescunt, *Socer, gener, adulter, puer,*
presbyter, levir, & reliqua ex viu composite : ut frumento-vir, No-
decem, & ir.

10 Adjectiva crescunt penultima omnia gravi. Suntque neutri-
affer, proffer : exter, dexter, liber, lacer : tener, gibber, misericordia-
fatur, cum ortis a gero & ero : ut armiger, signifer.

11 Illegitima imparitas genitivum sicut per *us, bre, bre-*
vem, & dativum per *s, longa, n.* Eaque est omnium casum
aut genitivi tantum.

12 Per omne, casus crescunt, *ss, & alter. ss, in geni-*
tivo, *s, mutat in, j, ejus, ei. Alter alterius, alteris.*

13 In genitivo tantum quæ crescunt, crescunt numero
syllabarum, aut temporum.

14 Quæ numero syllabarum crescunt, penultimam in compo-
prosa accidunt, in carmine variant. Suntque, *torus, folius, o-*
anus, sellas, nullus, utes, neuter : ille, ipse, iste.

15 Tempore crescit unum *alsus, alius :* penultima
semper acuta ad differentiam nominativi.

De paritate in Imparissyllabis.

Cap. 18.

¶ *Paritas in Imparissyllabis aut a fine in vocalem,*
aut a fine in consonantem sicut per *abus.*

2 Vo-

2 Vocalis, & brevis, & neutra persyllabas pares flecti-
tuntur: ut hoc *Mantis*, *mantiss*. *Cubile*, *cubilis*. *Monsile*, *mo-
nus*. *Orvile*, *orvili*. &c.

3 Consonantes, r, & s, tuncum Parisyllab. flectuntur
est brevis, & masculina. Estque substantivorum, aut ad-
iectivorum.

4 Substantiva exunt in, ber, aut ter. In, ber, est unum
september masculinum & ejus composita. *September*, *October*,
~~or~~ *November*, *December*.

5 In, ter, unum foemininum huc *Mater*, *matris*. Et
quaeconrum aliud hoc *Spinter*, *spintris*. Reliqua omnia ma-
sculina: ut *Vter*, *utris*; *frater*, *fratris*. &c.

6 Adjectiva fudent foemininum in, &, & neutrum in
breves: ut *acer*, *acris*, *acre*, *Alacer*, *alacris*, *alare*.

7 Parisyllaba est longa, aut brevis. Longa est, &
foeminina: ut *Labes*, *Labis*. *Apes*, *apis*. *Sudes*, *suds*.

8 Brevis est, is, masculina foeminina, dubia. Masculi-
na sunt, *Tolus*, *collis*: *mensa*, *ensis*, *uffus*, *sunis*. *Tanis*,
erodus, *ignis*, *unguis*. *Cofus*, *fafus*: *Pisces*, *postis*, *Vermis*, *re-
bus*. *Orbis* & *axis*, *camitorris*, *sentis*, *natus*, *aqualis*. Cum
in compositis ab alle: ut *Bess*, *tress*, *centus*.

9 Dubia sunt *Finis*, *elensis*, *corbis*, *torquis*, *reftis*, *amnis*,
inguis, *canale*, & *halcionis*.

10 Foemina sunt reliqua omnia: ut *Vefis*, *Galler*, *ar-
m*, *febris*, &c.

11 Adjectiva, &, &, sunt communia, & neutrum flet-
unt per, & ut hie & hactenus, & hoc tristis.

De Parisyllabis analogis effectis.

Cap. 19.

1 **A** Nomala sunt, quae in leges easum peccant
Suntque defectiva, aut redundantia.

2 Defectiva quæ a legitimo casu deficiunt. Suntque affecta, aut mutila.

3 Afficta, quæ legitimum casum illegitima insolentia afficiunt. Suntque Parisyllaba, aut Imperisyllaba.

4 Parisyllaba sunt Analogæ, aut Paralogæ. Parisyllabæ Analogæ, aut finem tantum mutant, aut genus, & finem.

5 Finem tantum mutant genitivus, & vocativus singularis. Genitivus primæ, more grecō flectitur quandoque per, et, longam : ut *Pater familiæ*. *Dux vires*.

6 Vocativum secundæ, nominativus in, us, fundit in, brevem : ut *Dominus, domine. Servus, serve.*

7 Nomina virorum in, us, reliquo, us, vocativum flectur per, i, longam : ut *Virgines, Virgini. Mercurius, Mercurii*. accentu in penultima quævis brevi.

8 Quæ genus, & finem mutant, aut sunt secundæ declinationis tantum : aut secundæ, & primæ.

9 Secundæ declinationis masculina in sing. & neutra in plur. aut neutra in singulare, & masculina in plurali.

10 Masculina in singulare sunt *Tartarus, taigetus, tenetum, Menalus, Moſicus, Garganus, Ipmatus, Dindimus, Sibolas, avernus, & carbasus*, quod sc̄enimum est.

11 Neutra in singulare, & masculina in plur. sunt *Cælestis, portuus, argos, & Elysium, Cælestis, portus, argi, Elysij*.

12 Secundæ & primæ declinationis sunt *Epsium Bacum, delicatum, Epula, Balneæ, deliciae*.

De Parisyllabis paralogis affectis.

Cap. 40.

1 Parisyllaba Paralogæ genitivum pluralem flectit per, sum : ut *mensis, ensis, mensum, ensium*.

2. Hic *Patrum, matrum, fratrum Canum, panum: opum opum* *Catum, svenum, & volucrum analogiam servante.*

3. *Accusativum singularem flecent per ,i. vni, ratis,* *tussis, fisis, amissis, magaderis, & mephisis. Et quedam flu-* *viorum : ut Tiberis, Tigris, Araris.*

4. *Hæc, & nomina mensum flecent ablativum per ,i,* *tantum : ut Vir, vs. Tussis, tussi. September, Septembri. A-* *prilis, Aprilis. Sextilis, sextilis.*

5. *Neutra in ,e, & quæ olim in ,e: nunc in ,al, & ar, fle-* *centur per syllabas impares, ablativum flecent per ,i, &* *plurales casus in ,a, per ,aa: & genitivum pluralem per ,um* *ut Equale, equis, equista equisum. Item cervical & calcar.*

De Imparissyllabis affectis.

Cap. 27.

1. *Imparissyllaba affecta aut ad easus Parissyllabos de-* *ficiunt, aut Imparissyllabotum alienos.*

2. *Ad Parissyllabos casus totius pluralis deficit hoc raa* *casus. In plurali *Vasa*, *Vasorum*.*

3. *Fecta pluralia ad genitivum tantum : ut *Agenalis*,* *Agenaliorum, Vinalia, vinaliorum*

4. *Neutra in ,a, brevem ad dativum, & ablativum : ut* *scammas, scammatis. In dativo & ablativo plur scammatis.* *Ita *Thems*, *Thematis. Diadem*, *Diadematis.**

5. *Quæ ad alienos casus deficiunt, aut regula con-* *tinentur, aut numero. Regula est exentiun in unam con-* *sonantem, aut in duas.*

6. *In unam consonantem longa in ,ie, & gentilia in ,ae.* *Genitivum pluralem formant per ,um : ut *Eis, Iurum, Ois,**

glasum Samnis, sammium, Apennis, apennium. Generis, *Generatum.*

7. *In duas consonantes monosylliba, & polyylliba in* *bi, & iis : ut *Erbi, rebus, Tebi, tribus, Albi, fons.**

Montium fontium. Prudens, rudem. Prudentium, ruden-
tium. Ars, pars. Artium, partum. Cohors, consors. Coher-
tus, confortans.

8 Nuntio continentur formantia genitivum per-
sum, as, & os: assum, & ossum. Mas, & mus. Marium, &
maris. Nix, & nox. Nixum, noctum. Cor, & caro.
Cordum, & carnum. Faux, faucum. Fao, vadum. Bos,
bovis. Bubus, & bubus est singulare. Alistum pro aliis
est Poeticum.

De utili numero per naturam.

Cap. 22.

1 **M**ulta sunt quibus aliquid deest. Eaque vel toto
numero, vel certis tantum casibus destruun-
tur.

2 Quæ altero numero destruuntur, vel ad aliud remi-
serunt, vel omnino carent.

3 Ad aliud remiserunt hæc. Aedes (a Temple) hæc. Aedes
(an house) Hæc vix (violence) Hæc vires (strength) Opes
(helpe) Opes (wealth) Sol (the Sunne) Sales (dayes) Lux,
(light) Luce (dayes) Cancer (a pylon) Cærceres (a stat-
ting place) Ira (anger) Ira (falling out) Copsa (store)
Cope (Garrisones) Salt (salt) Sales (bordes) Litera
(a letter) Litera (an Epistle) Et id genus alia multa.

4 Quæ omnino carent, vel natura destruuntur, vel
usu. Quæ natura carent, vel sunt unus rei propria: vel res
plures tantum notant.

5 Quæ unus rei propria sunt, carent plurali. Qualia
sunt Hominum, Canum, Equorum, Fluviorum, Fontium,
Montium, Insularum, Regionum, Sylvarum, &c. nomina.

6 Quæ res plures tantum notant, carent singulare: ut
Cræta, Falva, Compedes, biga, quadriga, phalera &c.

7 Carent

7 Carent etiam altero numero, quæ cunque non meti-
muntur numero. Qualia sunt quæ, pondere metimur & mo-
dio: ut *Aurum, argentum, stannum, plumbum. Triticum,*
avena, hordeum, vinum, lac, butyrum, caseus, &c.

De mutilis numero usu.

Cap. 23.

1 **P**rimæ Parasyllabæ carent plurali. *Culpa, fama,*
fuga, gloria, gaza, memoris, propria, vita.

2 Carent singulare. *Ante, argutie, blanditie, citelle,*
*calende, nonæ, excubie, exequie, exurie, feria, facetia, di-
nitia, dira, illecebra, inducie, inferte, insidie, istebre, munda-
na, muptia, nuge, suspette, scale, tembre, trice, thermæ, mine,*
pluge, proret, præce, secundæ, tertie, &c.

3 Secunda parasyllabæ singularia tantum sunt genus
malcul. & alius scem. *Neyra, Album, evum, fascinum,*
justitium, letum, macellum, pedum, salum, solum, vitrum
valgus, & pelagus.

4 Pluralia masculina *Canis, cancelli, fisti, fori, inscri, sus-
pens, liberi, gabii, Parisi, & alia oppidorum multa.*

5 Neutra p'ur. *Arma, bellaria, castra, canicula, cre-
pundia, exta, justa, juga, lastra, pascua, repotia, rostra,*
hyberna, stativa, tefqua, vinacea. Et propria non paucas
Cybera, ceraunis, ballra, susa, &c.

6 Primæ imparasyllabæ masculina singularia *Ater,*
ether, pulvis, ros, sapor, sanguis, vesper. Fecundina, Mers
*pax pax, plebi, paupertas, quies, requies, fulig, senectas, tui-
bus, juvenus. Neutra Lac, halec, fel, mel, ver, jubar,*
cicer, piper.

7 Pluralia masculina. *Anies, annales, cassi, caelite, fas-
ces, laces, lemnices, maves, metales, penates, prucae, mi-*

jores minores, pugillares. Feminina. Ambages, crates conopei. Neutra. Iba genitalis, Menia, Magalla, mapalit, Parentalis, palearia, sponsalia, Bachanalia.

8 Secundæ Imperfiliabæ singularia sunt. Cariæ, fidet, pernices, sanier, scabies, & spes. Contractæ hic & hæc Panus, & plurali hæc Ibas.

De ijs, que certis casibus destituuntur.

Cap. 24.

1 **Q**uæ certis casibus destituuntur sunt Monopota, aut Polyptota.

2 Monopota sunt, quæ uno solo flectuntur casu. Suntque integra altero numero, aut reliquis omnibus carent.

3 Plurali integra sunt, Fisca, verbere, feminæ. Plur. Fisca, verbere, feminæ.

4 Reliquis omnibus carent. Ex spe nominativi. Biscero, & trilicem accusativi, Macte vocativi. Noctu, natu, iussu, iugis, vermissu, promptu, impete, & sponte ablativi tantum casus, & insiccas accus. plur.

5 Polyptota sunt, quæ plures habent, sed non omnes casus. Suntque Diptota, aut triptota.

6 Diptota, quæ duos tantum habent casus. Suntque Iori, serie Iugeres, supere. Tabo, tabo, Suppetas, & vacuæ, vice, quod in plur. est integrum.

7 Triptota sunt quæ tribus flecluntur casibus. Suntque Dux, dipen, dipo. Prece, precea, prece. Opis, opis, pe. Frangit, frangit, frange. Un, vum, re, quæ omnia prout ali integræ.

De Redundantibus.

Cap. 25.

Redundantia sunt, que varijs modis declinantur. Faque vel in rebus redundant, vel quibusdam tantum obliquis

2 Quæ

2 Quæ in rectis redundant, vel sine tantum redundant,
vel etiam declinatione.

3 Fine tantum redundant quædam secundæ Parissyl-
labæ per, er, & us, flexa; ut *Conger*, *& congrus*, *Teucer*, *&*
teucrus *Meleager*, *meleagrus*. Item plurima per, us, & um,
ut *Baculus baculum*, *Crocus*, *& crocum* &c.

4 Item primæ Imparissyllabæ quædam per is, & er: ut
Vom, *& vomer* Quædam per, us, & en: ut *Pollus*, *& pollens*.
Quædam per, ei, & us: ut *apes*, *& arie*. Quædam per, os, &
er in *honor*, *& honor*. Quædam per, us, & bs, & per, us,
& pe: ut *scobis*, *& scobs*, *stips*, *& stips*. Quædam Parissyl-
lab. & Imparissyllab. ut *Chremes*, *& chremis*, *& Cremes*,
cremeli, *Materia*, *& materia*, *Luxurie*, *& luxurie*.

5 Quæ declinatio ne etiam redundant. sunt altero fine
indeclinabili, ut utr. que sine declinabili.

6 Altero fine indeclinabili sunt, hoc *snapi*, & hæc *sa-
napi*. Hoc *Cornu*, & hic *cornu*.

7 Veroque fine declinabili per diversam declinationem
sunt primum, & secundæ Parissyllabæ *Menda*, *& mensum*.
Prima Parissyllabæ, & Imparissyllabæ que ab accusativo
greco flectuntur: ut *Cassis*, *& cassi*, *Hebdomate*, *& hebdo-
mida*, &c. Et quæ in utraque Parissyllab. declinantur: ut
Orester, *& orester*, *orantes*, *& orantes*, *orantis*.

8 Item multa genitorum secundæ Parissyllabæ, & declin-
ationis contractæ: ut hæc *Cornu*, i, & us. Hoc *penus*, i, &
us. Hæc *scutum*, i, & us. &c. Et quæd am alia: ut hæc *Colas*,
hæc *drusus*, at hic & hæc *penus*, i, vel us. Et hoc *penus*, *pen-
ni*, *item*, *hic* & *hæc specus* & *velus*. Et hoc *specus*, *specoris*.

9 Quæ obliqui tantum redundant vel accusativum,
vel ablativum variant.

10 Accusativum variant flexa per, em, & im, *Clavis na-
turalis*, *pedis*, *turris*, *torquus*: *pelvis*, *puppis*: *buris*, *securis*
febris, *equale*, *& brennus*.

11 Hæc que latine, & greco nō flectuntur: ut *Ga-
gantum*, *& gigantis*, *Damnum*, *& Dæmonis*.

12 Ablativum flectunt per *e*, & *i*, adjectiva quæ uno fine tria genera confundunt: ut *Fætix*, *e*, & *i*. *Prudens*, *e*, & *i*. Et comparativa: ut *Melior*, *e*, & *i*. Et quæ accusativum flectunt per *em*, *im*: ut *Buris*, *e*, & *i*. *Pelvis* *e*, & *i*.

13 Accusativum plurale: flectunt per *es*, & *os*, quæ genitivum flectunt per *um*: ut *Omnium*, *es*, & *os*. *Thymum*, *es*, & *os*.

De Comparatione.

Cap. 26.

1 Comparatio est adjectivorum per gradus variationis. Etque gradus positius, & derivatus.

2 Positivus, qui datus est rebus simpliciter significans: ut *Albus*, *fortis*.

3 Derivatus, qui a positivo deflectitur. Etque comparativus, & superlativus.

4 Comparativus est, qui a positivo per magis, aut minus recedit: ut *Albior* est magis *albus*, aut *minus* *albus*. *Fortior* est magis *fortis*, aut *minus* *fortis*.

5 Superlativus est qui a positivo per maxime recedit: ut *Albissimus* est maxime *albus*. *Fortissimus* est maxime *fortis*.

6 Comparatio est integra, aut manca. Integra est, quæ plenis gradibus incedit. Formatur autem legitime, aut illegitime.

7 Comparativus formatur a primo casu in, & addendo *er*, in misc. & form. genus, & *us*, brevem in neut. ut ab *albis* *albior*, *albissimus*. *A fortis*, *fortior*, *fortissimus*.

8 Superlativus legitime formatur a nominativo, aut a primo casu in, & *i*. Formatur a Nonanativo in, *er*, & *ius*, brevem.

9 Nominativus in, *er*, addit *im*, aut mutat, *er* in *im*, mutant, *er*, in *im*, *dexter*, *Et* *sinister*. *Dexterimus*, *si-*
nistimus. At *Maturimus*, pro quo nunc *maturissimus* ab an-
tiquo *matur*.

10 Addunt *imus* reliqua omnia: ut *niger*, *nigerrimus*,
Acer, *acerrimus*. *Celer*, *celerrimus*.

11 Nominativus in, *li*, superlativum fundit in, *limus*,
ut *similis*, *similissimus*. *Facilis*, *facillimus*. *Gracilis*, *gra-*
cillimus.

12 A primo casu in, *is*, formatur addendo *issimus*: ut *a-*
forte, *fortissimus*. *Ab albo*, *albissimus*. *A prudenti*, *pruden-*
tiissimus.

13 Illegitime formantur *Bonus* *melior*, *optimus*. *Malus*
pejor, *pejissimus*. *Magnus*, *major*, *maximus*. *Parus* *minor*, *mi-*
nimus. *Nequam*, *nequior*, *nequissimus*. *Multus*, *plurimus*,
multa, *plurima*, *multum*, *plus*, *plurimum*.

14 Manca comparatio cui gradus aliquis deest. Deest
autem vel positivus, vel derivatus.

15 Positivo carent quatuor *Prior*, *primus*. *Potior*, *potis-*
simus. *Ocyor*, *ocissimus*. *Deterior*, *deterissimus*.

16 Ab adverbis usurpant. *Inferior*, *infimus*. *Superior*,
superius. *Interior*, *intimus*. *Propior*, *proxime*.

17 Quibus deest gradus derivatus, aut nullum fundunt,
aut alterum tantum. Nullum fundunt adjectiva in
is, *pius*, ut *Pius*, *impiger*, *pius*, *maxime pius*. *Idoneus*, *ma-*
gis Idoneus, *maxime Idoneus*. Ad quam formam alia us-
surpantur: ut *maxime utile*, pro *utileissimo*. *Magnus mag-*
ner, *fluctus* pro *majores*. *Industrior* apud *Plau*, *insolentius* est.

18 Quatuor comparativum sive superlativo fundunt,
Senex, *senior*. *Iuvenis*, *junior*. *Ingens*, *ingenitor*. *Adole-*
scens, *adolescentior*. Unum fundit superlativum sive com-
parativo, *Novus*, *novissimus*.

De denominatis.

Cap. 27.

Nomina derivantur a voce personali, aut impersonali. A personali sunt denominativa, aut verbalia, *des.*

2 Denominativa a nominibus derivantur. Eaque a substantiis aue adjectivis. A substantiis substantiva, aut adjectiva. Substantiva per minutionem, aut mutationem significativa.

3 Per minutionem a substantiis derivantur, quæ diminutiva vocant: ut *a lapide*, *lapillus*, *a capite*, *capitulum*, *ab homine*, *homunculus*, *Chomunculus*, atque horum nullæ certa forma.

4 Per mutationem significativa appellativa, & propria. Appellativa, a materia, aut ab arboribus trahuntur.

5 A materia, nomina in *ariis*, artificem significant: ut *Ararius*, *aurarius*, *ferriarius*, *lignarius*. Erit *æris*, aum. ferrari, ligni, faber. *Vestarius*, *calcearius*, *coriarius*. Erit *vestiarium*, *calceorum*, & *coriæ artifex*.

6 In, *arium*, locum materiæ: ut *ararium*, ubi æs, *armarium*, ubi arma reponuntur. *Pomarium*, ubi pomæ nascuntur, aut reponuntur.

7 Ab arboribus nomina sicut sunt, aut formantur. Elicantur ab arboribus pomiferis pomorum nomina in, *um*, neutra: ut *a malo*, *malum*, *aprus*, *pyrus*. *A prunæ*, *prunum*. *A sorbus*, *sorbum*. *A nigræ*, *nigrum*, &c.

8 Formantur ab arboribus neutra in *etum*, penult. acuta quæ locum nascendit: notant: ut *a roba*, *robetum*. *A spinæ*, *spinetum*. *A rubo*, *rubetum* ab *a cula*, *culetum*. Horum quedam patiuntur syncopen: ut *salicetum* pro *salicetum*, *Cardetum* pro *cardicetum*.

9 Propria nomina a patribus, aut majoribus derivantur. Hac *Patronymica* communis nomine vocantur. Suntque *malculina*, aut *foeminina*.

10. Masculina a nominativo, aut primo casu in, i, formantur. Nominativus Parasyllabus in, -is, aut -is, fundit patronymica in, des. penult. gravi: ut ab *Eneas*, *Aeneas*. *alia*, des. Ab *Helius*, *Helitudes*.

11. Nominativus Parasyllabus in, es, murat es, in iader, penultima etiam gravi: ut ab *Archises*, *archisades*. *A la* ter, *laertides*.

12. A primo casu in, i, formantur reliqua omnia: ut a *Priamus*, *Priamides*. a *Nestor*, *Nestorides*.

13. Feminina formantur a masculinis, aut primo casu ia, i, a nominativo mutando, des, in s: ut ab *Iliades*, *Ilias*. a *Dardanides*, *Dardanis*. *Tantalides*, *Tantalis*.

14. A primo casu in, i, addendo, ne, longam penult. etiam longa: ut ab *Adrastis*, *adrastine*. ab *Nerei*, *Nerme* per contractionem 78. ei.

15. Ab adjetivis derivantur substantiva quæ abstracta vocantur a primo casu in, i, addendo, raa, ria, rido: ut a *prudus*, *probitas*, a *laetus*, *justitia*. ab *alti*, *altitudo*. *apudenti*, *prudentia*.

16. Adjektiva a materia, aut a subiecto flexuntur. Quæ a materia flexuntur rem significant materia plenam, aut ex materia illa factum.

17. Materiae plerum signant, quæ in, eis, excunt: ut *animosus*, *ingenuus*, *similis*, *languens*, *et similes* plenus.

18. Ex materia rem factam significant, quæ in eis, angatis, excunt. In, eis, rem totam ex materia signant ut *auraeus* ex *auro*, *arcus ex are*, *serenus ex ferro*, rem totam signant.

19. In, atus, regmen tantum ex materia notant: ut *argenteus*, *aratus*, *ferratus* est auro, grec, ferro, n. unitus, aut teclus.

20. A subiecto derivata loci, aut conditionis formem notant. Loca a loco derivata: ut *Marinus*, *agregatus*, *gastinus*.

21. Conductionem signant a subiecto sublidente derivata: ut *legalis*, *principalis*, *servius*, *libertinus*.

De Supinis.

Cap. 28.

1 **V**erbale est, quod a verbis derivatur. Idque vim verbi aut retinet, aut exuit. Quod retinet participiale vocatur, habetque solos calus, aut genus etiam & calus.

2 **Q**uæ solos casus habent, sunt supina, & gerundia. Supinum est nomen flexum a praeterito perfecto per, *um*, & *u*, longam. *um*, est Nominativi, & Accusativi calus: *u*, est Dativi, & ablativi.

3 **Q**uædam praeterita nullum supinum fundunt. Sunt, que *Micu*, *Solus*, & eorum composita. Item *Depsu*, *siertus*, *ingru*, *congru*, *ressu*, *metu*, *tremu*, alio *fur* si a tulgeo: *ur* si *tur* si, *suxi*, *anxi*, *linxi*, *mixi*, composita a *cellu*: ut *Pracellus*, *excellus*, &c. Et neutra secundæ in *u*: ut *egu*, *nuadu*. Cum compositis a *mane* mutantibus, *a*, *per*, *i*, *brevem*: ut *Eminu*, *prominu*, *imminu* &c.

4 Formatur supini prima, aut ultima syllaba. Primaque est mobilis, aut immobilis.

5 Prima mobilis mutatur aut deponitur. Mutatur, *e*, & *i*, praeteriti ex, *a*, praesentis in, *a*, rursum: ut *Feci*, *factum*, *Tetige*, *tatum*.

6 Primum deponunt, quæcumque principium augent: ut *Teperi* partum, *Cecidi*, *casum*, *Fefelli*, *fatum*.

7 Ultima formatur vel e prima, vel e secunda, vel e tercia regula perfecti.

8 E prima regula, *u*, mutatur in *u*: ut *a firmari*, *firmatum*: a *Fleri*, *fletum*: a *Petire*, *petitum*: ab *audire*, *auditum*.

9 Hic patiuntur synopen singulis iuri, singulatum. Sepeliri, *fectu*.

sepultum. Potari, potum, quod etiam potatum. Venient, venum, & p. vs, pastum per epenthelin 78, 1. & sebi, satum per metathelin 78, c.

10 E secunda regula, us, mutatur in, itum penule, gravi, aut us in, um.

11 u in itum, mutant sere omnia: ut Domui, domum. Habui, habitum. Mulai, mulitum. Nomus, nomum &c.

12 Hic patiuntur syncopen. Necus, secus: secundum, secundum. Fricus, amicus: fridum, amilum. Docus, tenus: Do- dum tentum. Salus, aliis: saltum, altum, alitumque. Colus, consulus: cultum, consultum. Ropus, raptum. Serus, ser- tam. Texu, textum. Misus, misum. Pinus, pistum. U torrus, tostum.

13 Mutant, us in um. Censui, censum. Messus, messum. Nexus, nexus, pexui, pexum. Cellus, celsum. Patus, passum. Carus, cassum, caritumque.

14 Tertia regula supinum vel ad finem præteriti addit suum: vel finem præterii in suum finem mutat.

15 Quod ad finem præteriti addit suum vel, i, servat ut B. bi, bibutum. Fugi, fugitum. Rus, ruitum. Pedidi, peditum.

16 Vel per syncopen, i, ejicit. Suntque Iari, latum, quod etiam lotum atque latum. Favi, eays. Fatum, eam- tum. Vene, ventum. Feci, ieci: fletum, jactum. Egi, alium. Fisi, victum. Cepti, captum. Rupi, impetu. Hausi, haus- sum. Peperi, partum. Cecis, cantum, & vi- exuo: ut Solvi, solvi: solutum, solutum. Nut, fuis mor- tum, futum. Item quæ, g, & q, in, e, mutant: ut Legi, lectum. Liqui, lidum. Tetigi, tallum. Fregi, fradum. Pa- pegi, pactum. Et quæ vicejunt, Fori, mavis. folium, motum.

17 Quod finem præteriti in suum mutat, vel in sum, vel in tam uerit. In sum mutatur dicitur i. si.

18 Di mutatur in sum per unicum, aut per geminum.

in unicum, *s.* *Vidi*, *visum*. *Prandi*, *pransum*. *Mandi*, *mansum*. *Cudi*, *cusum*. *Fudi*, *fusum*. *Pepends* *pensum*. *Tetends*, *tensum*. *Cecidi*, *casum*. *caecidi*, *casum*. *Defends*, *offenda*. *Defensum* *offensum*.

19 In geminum mutant. *Sedi*, *seffum*. *Se di*, *scissum*. *Fuli*, *fissum*. *Fedi*, *fissum*. *Pandi*, *pissum*, *E* pars or etiam *pissum*.

20 *Li*, *ri*, *v*, *in*, *s*, *tantum*: ut *Verri*, *versum*. *Cucurri*, *cursum*. *Salti*, *sulsum*. *Felci*, *falsum*. *Pepuis*, *pulsum*. *Ce*, *cusi*, *cusum*. *Verti*, *versum*.

21 *Si*, *vertitur in sum*, *aut tum*. In tum vertunt *Torsi*, *tortum*. *Fulsi*, *fultum*. *Farsi*, *fartum*. *Sarsi*, *fartum*. *Gessi*, *gestum*. *Vssi*, *ustum*. Et omnia quæ ad ultimam radicalem ag regant: ut *Carpsi*, *carptum*. *Napsi*, *nuptum*. *Dempti*, *demptum*. *Dixi*, *dictum*. *Duxi*, *dulsum*.

22 *Ex* *lais* *expellunt*, *n*, *finxi*, *fitum*. *Rimxi*, *richtum*. *Timxi*, *pelum*. *Strixi*, *strictum*. *Minxi*, *multum*.

23 In, *um*, mutant *fixi*, *fixum*. *Flexi*, *flexum*. *Plexi*, *plexum*. *Fluxi*, *fluxum*. Et quæcumque ultimam radicalem mutant *in*, *s*: ut *Lesi*, *lesum*. *Lusl*, *lusum*. *Mani*, *mansum*.

De Gerundijs.

Cap. 29.

1 **G**erundium est verbum per casus flexum. Nominativo per, *dum*. Genitivo per, *ds*. Dativo per, *ai*. Accusativo per, *dum*. Ablativo per, *do*: ut *Am. amendum*, *amando*.

2 Formatur ab imperfecto mutando incrementum in *ndi*, *ndo*, *ndum* ut a *faciebam*, *faeculi*, *faecendo*, *faecendu*.

3 Gerundia significacione verbis sunt activa, de quæ non potest aribigi. Et præsiva quod his exemplis probatur. *Vrit videndo faminas*, id est, *dum videtur*. *Athenas missu erudens*.

trudēndī causa, id est, ut eruditetur. *Satis ad cognoscendum illustris*, id est, ut cognolcantur. *Ar ad discendum facilis*, id est, ut discatur.

4 Ratione regendi sunt **nomina**, regunturq; lege nominum substantivorum. Cum verbo est gerendum in dum est nominativus: ut *Legendum est mīhi*. Cum prapositi mīhi est accusativus calus: ut *Inter legendum irrefrīs mīhi somnus*. Gerundium in, ds, post substantiva genitivus est: ut *Studīum legends*. Cupidus legendi. Gerundum in, do, est dativus calus. Nondum adolevit legendo. Aut ablativus: ut *Legendo disce legere*.

De Participijs.

Cap. 7.

1 **V**erbale quod vim verbī cum genere, & casu retinet Participium vocatur. Est autem participium nō sens adjectivum cum vi agendi, aut patiendi. Etique præsentis, præteriti, aut futuri temporis.

2 Participium præsentis est omnino **Activum**: formaturque ab imperfecto mutando inveniū in *ns*: ut *a petebam*, *petens*. *A faciebam*, *faciens*. *Ab assentabam*, *assentans*.

3 Participium **Præteriti** tenoris est **passivum**, aut **activum** formaturque ab ultimo supino addendo, *r*, ut *se, es, brevis*: ut *Amor amata, amatus*.

4 Hoc a passivis est tantum passivum, ut a *Legor, lectus*. *Ab actiuis* est activum: ut a *Sequor, sequens*. *A communib; est utrumque*: ut a *Complebitur, complexus*.

5 **Futuri temporis** participium est in, *rūs*, aut *ndus*. In *rūs*, est omnino activum, formaturque ab ultimo supino addendo *rūs*: ut a *scrīptu, scriptus*.

6 In, *dus*, est omnino passivum formaturque ab imperfecto mutando incrementum in *ndus*, ut ab *stōr, stendus*.

7 Hic attendendum omnia verbain, *or*, *que* in accusativum transeunt **omnia** quatuor formare participia: ut *ab experior*, *experiens*, *expertus*, *experturus*, & *experiendus*.

8 A verbis in, *or*, intransitivis tria tantum fundi: ut *ab Otor*, *otians*, *otiatum*, *otiaturus*.

9 Ab activis in, *or*, activa tantum: ut a *Deleo*, *delens*, *deletus*. A passivis passiva tantum: ut a *Deleor*, *deletus*, *deletus*.

De verbalibus, que vim verbis exuunt.

Cap. 21.

1 **V**erbalia, *que* vim verbi exuunt, sunt regularis, aut irregularia. Regulana a supino formantur, aut a secunda praesentis.

2 *Que* a supino formantur agentem significant, aut actionem. *Que* agentem significant, sunt masculina, aut feminina.

3 Masculina formantur a supino mutando, *u*, *in*, *or*, ut *Orath*, *orator*. *Quorat*. Ab *Orath*, *orator*. *Qui arat*. Ab *Amatu*, *amator*. *Qui amat*.

4 Feminina formantur a masculinis: ut ab *Imperator*, *imperatrix*. A *Nutritor*, *nutrix* per synopen.

5 *Que* actionem significant excunt in, *so*, *ut*, aut *ra*, *io* est feminina, & fit mutata, *u*, *in*, *so*: ut a *Lectu*, *lectio*. A *petu*, *petio*. Ab *animadversu*, *animadversio*.

6 *us* est masculina, declinationis contractae, & fit addendo, *s*, brevem: ut a *Cultu*, *cultus*. Ab *Habitu*, *habitus*.

7 *re* est feminina declinationis primæ paucisyllabæ, & fit addendo, *re*: ut a *Scriptu*, *scriptura*. A *natu*, *natura*. *lib*. *agricultu*, *agricultura*.

8 *Que* a secunda praesentis fluunt sunt adjectiva. Ex *que* activa, aut passiva. Activain, *x*, desinunt, & studium significant agendi: ut a *Tener*, *tenax*. ab *Audes*, *audax*. *Astra*, *stolidus*. A *Procaris*, *procanus*.

9. **T**assiva in *lis*, aut *bils* exequunt: ut a *Facit*, *facili*. A *Doces*, *docili*. Ab *Uteris*, *Utile*. Ab *Amis*, *amabilis*. A *Credis*, *creabilis*. A *volvi*, *volabilis* per *synecopen*. **H**ec apud *veteres* aliquando *videas* active: ut *Placabile*, est *quod vims* *placandi* *habet*. *Ter*.

De Adverbialibus.

Cap. 22.

1. **Q**uia ab *Impersonalibus* derivantur, *Adverbialia* *vocantur*. *Ea* vel per *deslectionem*, aut per *comparationem* *sunt*.

2. **Q**uia per *deslectionem* *sunt*, nullam *certam* *habent* *formam*: ut ab *Hodie*, *hodieamus*. A *Cras*, *crasimus*. A *Per* *rendie*, *perendimus*.

3. **Q**uia per *comparationem* *sunt*, *tertia* a *prpositionibus* *deducuntur*: ut a *Proxime*, *propinquus*. A *Citra*, *exterior*, *extimus*. A *Supra*, *superior*, *superius*.

*De nominibus atque *genit*is.*

Cap. 33.

1. **A**du' *tertium* *nomen* *est*, *quod* in *vicem* *nominis*, *veni*, *genetis*, & *causis* *per* *le* *expers*. *Et* *que* *ver* *bum* *sunt* *aut* *infinitum* *cum* *lui* *comitatu*.

2. **C**ausum *induit* *caus* *ix* *caus* *vice* *u* *venit*: *Dilectio* *surgere* *slaberrimum* *est*. In *vicem* *venit* *reli*. *Invenire* *reli* *slaberrimum* *preter* *plorare* *susque* *Mart*. In *vicem* *venit* *ac* *culativi*. *Audito* *Regem* *in* *Sudam* *tendere* *Suet*. In *vicem* *venit* *ab* *ativi*. *Cur* *sini* *mota* *lca* *venit* *narratibus* *hora* *temporibus* *mei* *Ovid*. In *vicem* *venit* *genit* *ini*.

3. **G**enus *induit* *proprium* *terum* *sine* *texu*: *ut* *Scitum* *est* *exemplum* *ex* *alij* *sumere*, *tili* *quod* *ex* *usus* *in* *tempore* *Seni* *quod* *omnium* *terum* *est* *primum*. *Malum* *est* *in* *missu* *Scitum*.

DE VOCE IMPER- SONALI.

Liber III.

DE ADVERBIO. Cap. I.

ACTENVS VOX PER-
SONALIS. Impersonalis, quæ nullam
personam notat. Et que Adverbium,
aut **Conjunctio**.

2 Adverbium est vox impersonalis
solas voces afficiens. Et que pri-
mum, aut derivatum.

3 Primum, quod ipsum naturam est in suam significati-
onem: ut *hunc, nunc, non, crux, heri, &c.*

4 Derivatum, quod aliunde est deflexum. Idque vel
a nomine, vel ab adverbio alio.

5 A nominibus substantiis flectuntur alia in *im*, alia in
is, brevem. In *im*: ut a *Fijo, seruitum*. A *summis, summis-*
sum. A *tribu, tributis*. In *is*, ut a *fundo, funditus*. A *Cælo,*
calitus. A *Radice, radicetus*.

6 A nominibus adjectiis flectuntur adverbia qualita-
tis, aut numeri.

7 Adverbia qualitatis, aut a positivo flectuntur, aut a
gradibus derivatis.

8 A positivo flectuntur in *e*, aut, *r*. *e*, flectitur ab ad-
jectiis duorum aut trium finium.

9 Ad-

9. *Adiectiva* duorum finium neutrum in, e, brevem nulla variatione in *adverbium* mittunt: ut *Triste*. *Quod* aliquando *adiectiva* trium finium facete videoas: ut *Ego com-modum id cum hoc agebam*, i. *commodo*. *Ter.*

10. *Adiectiva* trium finium mutant, *us*, aut *er*, in, e, longam: ut *a latus, justus*. *A pulcher, pulchre*. *Hic bone & male* corripiuntur

11. *R*, brevis est, & flebitur aut a nominativo, aut primo *casu* in, i. A nominativo in, *nr*, flebuntur *adverbia* in, *ter*: ut *a Prudens, prudenter*. *A Constans, constanter*.

12. A primo *casu* in, *i*, flebitur, *ter*, penultima gravi: ut *a Brevi, breviter*. *A Gravi, graviter*. *A Levi, leviiter*.

13. *E*, gradibus derivatis *comparativus* neutrum genus in *adverbium* mittit, *superlativus* mutat, *us*, brevem in, e, longam: ut *a Graviter, gravissas, gravissime*. *A Constantier, constantius, constantissime*.

14. Quæ ab *adjectivis* numeri derivantur *actiones numerant*, aut *formas actionum*. *Actiones numerant*, *Semel, bis, ter, quater, quinques, sexies, sptses, &c.*

15. Formæ *actionis* numerant *tria in, am*. *Bifarium, trifarium, quadrifarium*: & quæ in, *ter*, brevem a numeris in *plex*, derivantur: ut *Dupliciter, Tripliciter, Quadrupliciter*.

De Conjunctione.

Cap. 2.

1. **C**onjunctio est vox impersonalis plures voces inter se conjungens. Estq; *enunciativa*, aut *ratiocinativa*.

2. *Enunciativa*, quæ *enunciationis* partes committuntur. Etique partium *consentanearum*, aut *dissentiarum*: nisi *tandem*: vel *consentanearum*, & *dissentanearum* *final*.

3. Partium *consentanearum* tantum est *connexiva*, aut *finitiva*. *Connexiva*, quæ *partes* ex *consequenti* *conneatur*. Suntque *si*, *si quidem*, *affirmativa*, & *mihi*, & *nisi*, *negativa*.

4 Finitiva est, quæ ad eft. & cum causam finalē colligit. Suntque, *ut*, *et*, *quo*, *affumbrive*: & *ne*, negativa.

5 Particula dissidentiarum est copulativa, aut disjunctiva. Copulativa, quæ copulat partes inter se dissidentes in societatem aliquid, quod omnibus simul convenit. Suntque *et*, *ac*, *que*, *atque*, *item*, *quoque*, *etiam*: *cum*, *et*, *tum*. *Tum* geninum non solum, *verum etiam*. Et negativa. *Nec*, *neque*.

6 Disjunctiva e partibus dissidentibus aliam poniat: aliam tollit. Suntque *aut*, *ne*, *vel*, *seu*, *et si ne*.

7 Partium contentiarum, & dissidentiarum simul est conjunctio discretiva.

8 Suntque *Tamen*, *etsi*, *quamvis*, *quoniam*, *et cum pro* *quamvis*. Sed, *sed enim*, *interea*, *interim*, *verum* & *vero*.

9 Ratiocinativa est, quæ ratiocinationis pars alia ex alia efficitur. *Etique* causalis, aut illativa.

10 Causal is, quæ conclusioni positæ rationem addit. Suntque, *Enim*, *enarrare*, *etensim*, *si quidem*, *quoniam* quia *nam*, *namque*.

11 Illativa, quæ positæ rationi conclusionem addit. Suntque, *Ita*, *ergo*, *etique*, *igitur*, *quamobrem*, *quapropter*, *quocirca*.

12 Conjunctiones sunt simplices, aut multiplices. Simplices, quæ unam tantum vim habent. Quales sunt, *Et si*, *aut*, *at*, *aff*, *ne*, *vel*.

13 Multiplices ex pluribus compositæ plurimum vim induunt. Quales sunt, *sin*, *pro* *sed si*, *Si ne*, *pro* *vel si*, *Nisi*, *pro* *senon*. *Nec*, *et neque*, *pro* *et non*.

De cōvocā mīſta.

Cap. 3.

¶ *V*ox nūſta eſt, quæ cum alia vox ſit, vim habet conjunctivam. Eaque vel verbum aliud cum comitatis

comitatu alius verbi continuat: vel in comitatum alius aggregat.

2 Quod verbum aliud cum comitatu alius continuat, Relativum vocatur. Idque vel utriusque verbi est commune, vel subjunctivi proprium.

3 Utriusque verbi communia sunt e nominibus. *Quis-
quis, quisunque: quales-queles, qualis-queque: quantus-
quantus, & quantus-queque: quot-quot, & quot-queque:
Ex Adverbis, ubi-ubi, & ubi-que unde-unde, & unde-
que: qua-qua, & quae-queque: quo quo, & quo-queque:
quando- quando, & quando-queque: ut Quens quem elegam
bia attigit, magno multat infortunio. Sal.*

4 Subiunctivi proprium est. *Quis quantus, quales, quot:
ut Ne illi falsi sunt, qui diversissimas res pariter expectant:
genia via voluntatem, & virtutis praemissa. Quos homines,
est sententia.*

5 Quod verbum aliud, in comitatum alius aggregat, infinitum vocatur. Idque verbum suum in vicem aliquid casus substituit: ut *Omnis*, cum secunde res sunt maxime meditari secum oportet; quod ad adversum etrumnum se-
runt. *Sincerum est nisi das, quodcumque insinuas accepit.*

F I D I S.

E 4

Frater si enras dominum coemostet
libri
Post hos versiculos nomen habebas
ibi.

Georgius Frideric

Die ubi empf. sunt die
domini annum 1622
mensis februario 2 die
emissum

DE SYNTAXI.

LIBER PRIMUS.

De concordantia nominis, & verbi.

Cap. I.

SYNTAXIS EST SECUN-
DAPARS Grammatica de vocum com-
positione. ESTQUE PERSONALIS, AUT IMPERSONALIS.

2 PERSONALIS EST VOCUM PERSONALI-
RATIONE PERSONAE COMPOSITA. ESTQUE JU-
STIFLIA, AUT FIGURATA.

3 INSTAEST, QUAE JUSTIS PARTIBUS PERFICIUNTUR. ESTQUE PARTIUM
GENUINARUM, AUT ADULTERATARUM.

4 PARTES GENUINAES SUNT NOMINA, & VERBA VICEN-
TIA. EORUMQUE SYNTAXIS EST CONCORDANTIA, AUT RELATIO.

5 CONCORDANTIA EST SUPPOSITI, & APPOSITI EJUSDEM PERSONAE
IN COMMUNIBUS AFFECTIONIBUS CONVENIENTIA.

6 SUPPOSITUM EST SUSCIPITUS, GENERUS, NUMERUS, & PERSONAE NO-
MEN SUBSTANTIUM.

7. Appositorum est, quod ad suppositis, et sum, genus, nomen, & personam accommodatur. Idque ad unum, aut ad plura.

8. Quod ad suppositum unum accommodatur, illius tantum affectiones induit. Etique Verbum aut Nomen.

9. Verbum cum supposito convenit numero, & persona. Etique finitum, aut infinitum.

10. Finitum cum recte convenit. ut Probitas laudatur, & alget. Suis cuique est mos. Sine Cerere, & libero frige Venus. Qui opulentior est, eti accipit injuriam, tamet videtur facere.

11. Infinitum cum supposito finiti, aut cum supposito convenit. Quod cum supposito finiti convenit, ad tertium enim sine casu medio appenditur. ut Is vel Hercule conterere quæstum potest. Optimus quisque facere, quam dicere malebat.

12. Quod cum supposito suo convenit, aut cum si ante finiti aut cum tergo eius componitur.

13. Quod cum fronte componitur, cum accusativo convenit: ut Quæ libet facere, est Regem esse. Quod caver possit, stultum est admittere. Pecuniam in loco negligenter dum maximum lucrum est. Tene foris sapere, non posse tibi consulere?

14. Quod cum tergo Verbi componitur, cum accusativo aut dativo convenit: Cum accusativo convenit, quod regatur a tergo Verbi regens accusativum: ut Re ipsa repente facilitate nihil melius esse homini. Omnia prius experiri quam armis sapientem decet.

15. Cum dativo convenit, quod regitur a tergo verbi gentis dativum: ut Quæcunque libet dicere, & facere potest. Mediocribus est Pœnus negatum est. Tu volunt armari volvorum edice maniplis.

De Concordantia nominum.

Cap. 2.

1 **N**omen ad *suppositum*, aut in *eodem commate*,
aut ex *a. eti* *commate accommodatur*.

2 *Ad suppositum in eodem commate concordantis est con-*
nua, aut diversa.

3 *Continua est cuius suppositum. Et appositorum continuo*
coherent. Etque adjectus cum supposito, aut substantivu-
m supposito.

4 *Adiectivum cum supposito voce, aut re convenit. Voce*
cum supposito genere, numero, & casu convenit: ut Amicus
genus in re incerta certatur. Quandoque bonus dormit
Amorus. Habet præteriti doloris secura recordatio de-
lationem. ut Fuium spectatur in ignibus aurum: tem-
poore sic duro est experienda fides.

5 *Cum re neutrō tantum genere convenit. Idque ex-*
presso, aut suppresso supposito. Expresso supposito: ut Triste
opus stabulis, matutis frugibus imber, alboribus venti,
vobis Amayillidis itæ. Turpe senex miles, tupe senilis
mor. Fama in malum, quo non aliud velocius uilum. Va-
num & mutabile semper foemina.

6 *Suppresso supposito adiectivum cum re convenit: ut*
re te nescientem, ac imprudentem dicere, ac facie
nnia. Ego meis, quæ volo in perabo. Multa habeo, quæ
unc non est narrandi locus. Hac dum incipias gravia,
unque iuiores: ubi cognitis facilis.

7 *Substantiam cum supposito casu semper convenit: se*
cre. Et numero si sunt communia: ut Homines sicuti, &
Gladiatores hoc a vobis postulant ut supplicia vitent. Vi-
tenbus teræ effodiuntur opes ieritamenta malorum.
Connexus ipsa est in moribus. Memoria orationum terum thesau-

gus. Paster delicior meæ pueræ.

8 Concordans decessit, quæ verbo dividitur. *Eaque* ^{3 C}
vectorum, vel obliquorum.

9 Recti verbo finito solo dividuntur aut infinito sumi-
³
te. Summi jus summa est iniuria. Offa sum atque per
meorū mīsterio. Cato esse quam videri bonus malebat. V-
fieri dives pōnūcēnil cupias. Ego meorum solus sum me-

10 *Hie adjectivum* *sapis* *habet* *rum* *adverbialēm:*
Omnia nostra mala video primus. *s. primum.* Loquitur su-
quens. *s. frequenter.* Dormit fecuris. *s. secure.*

11 *Obliquus* *infinito* *verbo* *tantum* *dividuntur:* *ut* *In* *re*
prestat beneficij, quam maleficij immemorem esse. *La*
vobis esse fortunatissimis.

12 *Ad* *suppositum* *ex* *alio* *coimmate* *concordantia* *est* *in*
nere, numero, & persona. *Suppositum* *antecedens, appositi*
bulgo *relativum* *dicatur.* *ut* *Qui* *leviter* *lævior* *sapi-*
magis. *O* *nne* *tulit* *punctum,* *qui* *misericordia* *duci.* *Li*
mīdium *facti,* *qui* *bene* *cōcepit,* *habet.* *Qui* *cavet,* *ne* *de-*
piatur, *vix* *cavet,* *cum* *etiam* *cavet.* *Quod* *exempli*
id *jure* *scītū* *plerique* *putant.*

De Concordantia vnius appositi ad
plura supposita Cap. 3.

1 *A* *Propositum* *cum* *multis* *suppositis* *convenit* *cum* *di-*
versibus *similis,* *ac* *si* *rum* *sint* *plurale.* *Eaque* *si*
similis, *aut* *dissimilis.*

1 2 *Cum* *similibus* *aut* *omnino* *convenit,* *aut* *potest* *pro-*
bire *discentis.* *Omnius* *convenit* *cum* *similibus* *veri* *sexus,*
tertia *persona.* *Et* *Vndeque* *conveniunt* *Teuchi,* *misio-*
Sicani *Nilus,* *&* *Eurias* *primi.* *L.* *Tullio,* *&* *M.* *Li-*
pido *consulibus,* *P.* *Antonius,* *&* *P.* *Sylla* *legibus* *ambas*
interrogati *p̄casas* *dederant.*

3 Cum similibus facti generis pro arbitrio dicentis potest
convenire ut Nachivacuas ab imperio Sardiniam, & Si-
liam Valerius & Curio. Opus est ijs quas semper intel-
lexi in te fiducia & tactum unitate.

4 Potest etiam dissentire: ut Daphnidis arcum fregisti,
calamos quæ tu perverse Menalea, & cum vidisti pueri
sonata dolebas. Vbi formido mentibus deceperit: ea quæ
secundæ res amant, lascivia, atque superbia invadere. A-
stabatur magis, magisque indies ferox animus inopia rei
familiaris, & conscientia scelerum, quæ utraque ijs artu-
us auxerat, quas paulo ante commemoravi.

5 Cum dissimilibus, aut verbum, aut Nomen convenit
verbum cum prima, aut secundi persona convenit.

6 Cum prima convenit, si inter dissimiles personas est similitudine: ut Bene ego hunc, & hic inibi volumus. Si neque
ego, neque tu fecimus: non sivit nos egestas.

7 Cum secunda convenit, si inter dissimiles personas est nullitas
similitudine: ut Si tu. & Tullia valetis: ego, & Cicero valeamus.

8. Terciogenus eyma masculino, aut neutro genere convenit.
Cum masculino genere convenit: si dissimiles verum sexum
impllicant. ut Mulieris capti Marsique, Venusique, dolis.
Angat quæ non priedem pacer, & mater mili moritii escent. Sic-
tione me, atque illam tua opera miserios loficitar.

9 Cum neutro genere convenit: si dissimiles fiduciam sexum
impllicant. ut Genus, ætas, eloquentia prope paria fuerint.
Divitiae, decus, gloria in oculis sita sunt.

De adjuncti in subiectum rectione.

Cap. 4.

1 **R**editio est vocem diverse personæ unius in altera
transmutare. Et si quis persona diversa omnino, aut
diversa partim.

2 Personæ

2 Persona omnino diversa est & vocum re intersc. & nupc.
Elarum. Exarumque rectio est immediata, aut mediata.

3 Immediata est, quando sine medio substantiæum in
in substantiæum transfir. Estque ad unum in subjectum, atque
subjectum in adiunctionem.

4 Substantiæum adiuncti regit genitium sub. Nisi
Idque continuo, aut diverso. Continuo: ut Crescere manu
nummi, quantum ipsa pecunia crescat. Cato tanquam
Platonis politia sententiam dicit: non in force Romuli
est magna parentum virtus.

5 Divisum, quando verbo dividuntur: ut Fraus vul
cule, vis leonis habetur, uti unq; ab homine alienissima
Vetus est Ægonis, non Melchæ. Alterius ne sit, qui
esse potest.

De subjecti in adiunctum rectiōnē. subiectum

per notum. Cap. 5.

1 Subiectum in adiunctum transfir. per adiectum adiecti
quod note. Idque cum adiuncto, aut cum sub
econvenit.

2 Si cum adiuncto convenit, genitivo, aut ablativo
subiectum cum subiecto astrinatur: ut Virgo egredia
atque etate integra. Ter. Egregie formæ, atque etate
etiam potuit dicere. Ingenui vultus puer, ingenui
pudoris. Ovid. Quod potuit etiam recte dici. ingenuus
puer, ingenuusque pudore.

3 Sicut subiecto nota convenit: aut cum ablativo,
etiam genitivo, aut cum accusativo adiuncti confringuntur.

4 Cum ablativo rectitate. Et Antonius aget pedibus
Petteio exercitum commisit. Lucas in urbe fuit in
gratissimus umbra. Carolina captus amore Oistilla, &
ea dubitabat illi nubere, timens privignum adulatum
creditur pro certo necato filio vacuam domum seel.

et nupuis fecisse.

5 Cum genitivo insolentius: ut Animi maturus Alethes:
Integer ævi Ascarius. Petulantia mea habet me misericordiam
m, al. m. Ples.

6 Cum accusativo gravi more apud Poetas offendas: ut
Nius membra Pyram non. Anus folla comam. Iuvenis
ita manus post terga revinctus.

De rectione Activa.

Cap. 6.

1 **R**editio medista est, quando regens in rectam per ~~per~~ ^{per} ~~medicu~~ ^{medicu} transit. Medicum est vox personalis, qua ^{medicu} ~~medicu~~ ^{medicu} regente convenit, & in rectam transit. Estque eius via ^{medicu} ~~medicu~~ ^{medicu} complex, aut multiplex.

2 Simplex est, que uno tantum modo fertur. Estque ^{medicu} ~~medicu~~ ^{medicu} prima, aut secundaria. Prima est agentis, & passi-
entis, aut subiecti, & adiuncti.

3 Persona agentis & personam patientis transit. Iaque ^{medicu} ~~medicu~~ ^{medicu} per verbum, aut per nomine actionem.

4 Verbum ~~actionem~~ transit in accusativum, aut in infor-
mitum aliis verbis.

5 In accusativum patientis transirent altera omnia. Id-
que in actionem suam, aut in rem aliam.

6 Quae in alium suum transirent: accusativum, aut sup-
primunt, aut expriment.

7 Supprimunt & quae, ne idem repetatur: ut Curro, vivo,
dormio. Expriment cum nota aliqua: ut Longum cursum
curro. Duram vitam vivo. Endymionis somnum dormi.

8 Quae in rem aliam transierunt accusatorum poscent passi-
tus. Ut Altera manu fecit lapicem, altera panem officit.
Nucleum amuli reliqui pleniori putamus. Regulum com-
amica retinerent: maluit ad supplicium reduc, quam fidem
dataam

datam hosti fallere.

9. *Quod in infinitum alius verbi transit, vel solum regi vel cum persona patientis.*

10. *Quod infinitum solum regit, personam reciprocam mandat: ut superfluum, respiquit: ut Non possum narrare quos ludos intus prebueris. Si volunt esse grati: debobunt Pompeium hortari, ut sit amicus. Aut Deus de malis hominum mitelcere discat.*

11. *Quod in infinitum cum persona patientis transit, accusativum habet medium. ut Si tu solem mihi jures esse solem equidem credam esse lunam. Commodo dixit quidam pecuniam qui habet non reddidisse; qui reddidit, non habere gratiam autem qui retulit habere, & qui habet retulisse.*

12. *Nomen actiuum in genitivum patientis fertur, & in natura hominis novitatis avida. Memor esto brevis et Cupidus laudis, Gnatius fortunae suae. Alieni appetet Profusus sui. Timidus procellae. Tam ficti pravique tenet quam nuncia veri. Conscia mens recti famae mendaciter.*

De receptione Passiva.

Cap. 7.

1. *Persona patientis per vocem passivam in personam agentis transit. Exque vel in ablativum, aut in genitivum fertur.*

2. *In ablativum vulgo per praelectionem, a, ab, abi: Altera manu fertur ab illo lapis: altera panis ostentat Nucleus a me amilus: sed et pignori putat ina. Regulus cum ab amicis retineretur: maluit ad supplicium refigurum fidem datam hosti fallere. Qui te volunt metu quibus inctuuntur, eisdem inctuant necesse est.*

3 In dativum transit verbum raro, participium sape, gerundium suppositum verbo est semper.

4 Verbum re honesta binis non invita petuntur. Scriberis vario. Tellus tibi lœva petatur.

5 Participium: ut Omnia mihi mea meditata sunt incommoda. Satisne istuc mihi quæsitum est. Nulla tuarum nec audira mihi, nec via fororum. Nunc obitam mihi tot carmina.

6 Gerundium: ut Vigilandum est ei, qui cupit vincere. Nihil est præcipue dolendum cuiquam, quod accedit universis. Transendum est tibi ad Menedemum, & tua pompa eo traducenda.

7 Hoc si accedit casus patientis per adjectivum passivum mutandum est gerundum: ut Ne effuscat, ne infans quidem sermoni, qui postea descendens erit. Quum. Pravitas eorum admiranda, qui per luxum, & innaviam ærat. magunt. Ut fulvum spectatur in ignibus autum: tempore sic duro expendenda fides.

De rectione subjecti & adjuncti.

Cap. 8.

1 Personæ subjecti in adjunctum per verbum restata passiva transit. Idque in ablativum, aut genitivum fertur.

2 In ablativum vulgo: ut Dolco capite. Ægrotat animo magis, quam in corpore. Toto pectore tremit. Hor. eo. & toto corpore contremisco. Solane perpetua mortuis capere juventa.

3 In genitivum rarius: ut Clitipho cum sse pendebit animi. Ter. Angor animi. Ter. Dicrutor anima: quia ab domo abeundum est mihi. Plaut.

4 *Persona adiuncta in dativum subjecti transit per idem adiunctum Verbum* ut Caput dolet mihi. *Animus agitat magis meum* quia n*corpus*. *Totum corpus tremit illi*. Horret, & contremiscit mihi totum corpus. *Clicaphoni cum sive penitentia debet animus*. Angitatur mihi animus: quia domino abscondi non est mihi. *Sola ne mortem perpetua carpetur juventa*.

De nominativa verbis.

Cap. 7.

1 *Secundaria rectio est secundorum casum. Eisque nominativa, aut secundaria. Vis nominativa est quacumque regente nascitur. Eisque verbis, aut nominis*

2 *Etis verbis vel impersonam cui, vel in crimen, culpm, aut panam sentitur. Quidam verbis admittit Dativum personae cui. Lunus solu*n*, aut cum infinito.*

3 *Dativum solu*m* nullum verbum non admittit: Mihi illic nec sentitur, nec meitur. Imperat, aut servit collecta pecunia cuique. Non tene accipitri tenditur, aut mihi fortuna multis numeris dedit: nulli satis. Animo cupiens nihil satis sentitur. Nec tu tolvendo eras.*

4 *In dativum cum infinito transiunt Suadeo, persuadendo, concedo, permitto, nego, impero, consulo, id genitivum. Vicina tibi sepes facere levissimos suadeo interfusurio. Ecclere iter facio, terraque aduentus protas imperat. Virg. Mediocribus esse Poetis non habentes, non dixi non conciliere columbarum. Hor.*

5 *Criminis, culpi, aut penae genitivum, aut ablative recipiunt verbala damnandi, purgandi, accusandi, & monendi: Et Qui alterum i*cusat* probri, fonsum intueri oportet. Parce rium vale i*sceleris* damnare Cupido. Admonuit me etiati. Conmonuit me prouissi. Postulau*re* repetundatum. Daminabo eodem ego te criminis. Pe*

da

corpo

dam te capiris, & tuam filiam. *Plaut.* Si deprehendes me
mendaci. *Id.*

De vī natīva nōmīni.

Cap. 10.

1 *Vīs nōmīni* est substantiæ, aut adjectiæ. *Substantiæ.*
Sæ, que sunt alteri regnū datūa vīa, cui sunt e-
st Vībi patet est ubique manūs. Dominus huic, servus
illī. *Præceptor* mihi, d. scipu'us tibi.

2 *Adjectiæ*, que bono aut malo sunt alicui, regunt da-
tūa vīa, cui bono aut malo sunt. vt Turba gravis paci,
pacidæque inimica quieti. Sis bonus O, relaxque tuis
pergratūa mīhi feceris.

3 *Hic* familiari & sacerdoti distībi contralit, quod vīlens
appūson in, u. Vocat. vt Ne. vīla facilis nec dictū affa-
bilius uult. Horreadum, ac dictū video mirabile monstrum.
Quod factū fōdūm est, & turpe d'ētū est.

4 *Particulae* regunt genitivū totius. *Suntque* dialis,
ut plurāia. *Dialis* sunt que partuantur deo. *Suntque*,
uter, uter, neuter, & comparativa vt *Vīra* manūm est
utrius. Alter oculorū languescit. Pedum dexter est
minor.

5 *Plures* partuantur plura. *Eaque* sunt vīis aliue,
nisi quis quicunque, & id genus alia cum superlatiōis. *Et*
Quis sunt nō dico u.n. an quicquam etrenūm fuit x-
pūc mīter, at juc ego sum. *Nemo* est omnium, qui ubi-
sūs uult esse, quam ubi ē t. *Durūlīma* manūm. *Pruden-*
tius Regum omnium.

6 *Comparativa* regunt aliis. *Suntque* ejus, ad quod fit com-
paratio: vt *Vīles* argētūm cili auro vīnūtibus annūt.
Prae vītibus audeo. *Enīus* horret ut pīvī aūtīs. & pat-
corpore mījus. *Dixi* te qui d'ī minōrem gens impēras.

7 Similis, dissimilis, par, impar, **communis**, proprius, aequalis, inaequalis, & affinis. *In datis r̄um vulgo, in genitum non raro transcurat: ut Ias omnibus debet esse commune. An quidquam cuiquam est proprium. Os humerale que Deo similis. Si huic sceleri paucos affines putatis, vehementer erratis. Virgo haud est similis virginum nostrorum. Ter. Commune est animantium omnium. Cie. Partes nolunt nos esse affines eorum rerum, quas fecit adolescentia. Ter.*

8 Dignus, & indignus *ablativo gaudent: ut Dignus es cum odio tua religione. Indignus hac contumelia. R̄tus cum genitivo. Magnorum haud quaquam indignus avorum. Virg. Milita et operis altera dignatui. Ora Digna Camilli gloria. V. s. g.*

De Syntaxi Praepositionum.

Cap. II.

1 *Vt adiuncta est, que aliunde ad regentem accedit. Et que separata, aut composita. Separata ut est praepositionum, que ad regentem cum casu suo accedunt.*

2 *Casus praepositionum est simplex, aut duplex. Simplex accedit ut solus, aut ablativus solus.*

3 *Accusativum solum exigunt Ad, apud, ante, adversus, vel adverbi uicis, etia circum, circa, erga, extra, initia, iuxta, contra, ob, pone, prope, propter, per, penes, prae, secundum, secus, supra, trans, ultra, usque, & versus.*

4 *Ablativum solus exigunt A, ab, abs, cum, coram, ex, pro, propter, palam: sine, & absque.*

5 *Duplicem casum admittunt in, sub, super, subiectum, & tenus. In cuiusmodi, & proerga, aut contra accusativum poscit: ut in vicium ducit culpe sua, si caret annis. Accipit in Teucros animum, menteque benignam. Sm. p. ix,*

motu ablativum poscit. Quanto quisque in prælio minus parcit sibi, tanto est tutior. Res est in vado.

6 Sub quando temporis vel ipsum articulum, vel paulo ante, aut paulo post notat accusativo gaudiæ. Sub idem tempus legati utrinque ad res repetendas missi. *Liv.* Sub horam pugnæ tam aetio somno vinctus tenebatur: ut ad signum dandum ab amicis excitaretur. *Suet.* Sub literas lepidi recitatæ sunt tuæ. *Cic.* Item cum motu: ut Postlesque sub ipsis nituntur gradibus. Sine motu poscit ablativum: Et Sub judge lis est.

7 Super accusativum, aut ablativum exigit ut Super ipse sua molitur laude laborem. Hac mecum poteris requisicere nocte fronde super viridi. Furor impius intus fœva sedens super arma. *Virg.* Super Garamantes, & Indos proferet imperium. *Id.*

8 Subter etiam accusativo, aut ablativo jungitur: ut Pugnatum est super, subterque terram, *Liv.* Omnes ferre libet subter densa testudine calus. *Luc.*

9 Clam etiam accusativo, aut ablativo serbit: ut Timore facinora ejus clam vos essent. *Cic.* Clam patrem. *Ter.* Clam uxorem. *Plaut.* Vetusse dixerunt. Clam viro amare cœpit. Clam illis vidi. *Vitiate* dicitur.

10 Tenuis genit. *Sum non nisi dualem recipit, ablativum singularem, aut pluralem ut Ciuitum tenuis, Genuum tenuis, Mento tenuis, Pectoribus tenuis molles erectus in auras.*

De vi adiuncta composita.

Cap. 12.

1 *Vt* composita vel est prepositiones, vel est nominis. Prepositiones compositæ vel ex dativum, vel ex genitivo sum forsanuntur.

2 *In* dicitur seruntur composita cum A, ab, de, e, ex, p, ad, con, sub, ante, post, ob in, & inter: ut Equitatu

multum auferit fraus impiorum. His accedit. Eripuit mihi. Inimicis ex aio vir conjugis, illa mariti. Ego neis virtute mea per eluxi majoribus. Iniquissimam pacem justissimo bello antefero. Postponit famam pecunia. Negouo non interfari, sed praefuit.

3 *Accusativum, num exigit compositum cum Ad. in. sub., per, trans, circum, am, con, & prater: ut Adibo hominem, & hanc, quam video veile in bis gratiam. Ter. Offici causa cruciatus subire. Cie. Traduxit copias axionem Cef. Totum supervolat orbem. Ovid, Libidinem pratereo. Cie. Multa percurtere. Cie.*

4 *Ablativum adiungunt A, ab, abs, de, e, ex: ut virtus placitis abstinuisse bonis. Ovid. Heu fuge nata dea, Teque his (aut certe) flammis. Virg. Expeditum e cumine. Ter. Et que his sunt synonyma. Si Parec metu Virg. Celsus suo iace. Vibac incendio, cives cæde, Itadam bello liberavit.*

5 *Vis nominis vel in suum est sum tantum fertur, vel etiam cum quibusdam subjectis convenit.*

6 *In suum est sum fertur satis, in satago ut Clunia quoque rerum suorum fatagit. Quod Plaut. dicit. Nunc tu sat rerum tuorum agis.*

7 *In suum generum fertur, aut etiam cum affectibus. Mea tua, tua, nostra Veltra, cuius cibenit res in mente est, & reficit ut inter est omnium recte agere. R. fert boarorum cum boni vix. Literæ sunt inventæ ut aucti in certiores faciatur. Si quid eos ferre aut nō fieri aut ipsorum intercellet. Mea non magis reficit, quam tua.*

De rectione multiplici.

Cap. 13.

1 *Rectio multiplici est, que dicitur alia, usque vel
cuncte Syntaxis significacionem mutat, vel mutat
Synt.*

Syntax significationem nibil omnino retinet.

2. Significationem mutant do, Consulo, caveo, timeo, metuo, labore, membra, impono, praeflo, multaque alia, quorum non paucalim acer congerit. Plura legendo observes.

3. Do tibi. Quod tuum sit ut in tempore serues. Do penas, est luo. Do verba, est fallo. Do literas ad te, ut legas. Do literas tibi ut ad auctum feras. Cicero conjunxit. Dedi fratri literas ad Cæsarem.

4. Consulo tibi, in bonum tuum. Consulo te. In bonum meum. Consulo in te, id est, statuo. Consulo in futurum. Est proficuo. Consulo aequi boni. Est in bonam partem accipio.

5. Caveo, timeo, metuo te vel a te. Ne mili male facias. Caveo, timeo, metuo tibi. Ne tibi male fiat.

6. Laboro morbo, est agato. Laboro febre, aut ischiade. Est illo morbo agato. Laboro oculis, manibus, pedibus, &c. Est ex parte agato. Laboro de te aliqua. Est sollicito entro. Laboro ab eo ute. Est operam do.

7. Faciam hujus loci, dicique, meique semper memineris. Ter. Numeros memini, si verba tenerem. In utroque est memoriam tenet. Memini patris tui, aut de patre tuo est mentionem facio. Ita Fing. Nunquam meminisse pigebit ELIZÆ.

8. Impono tibi. Est decipio. Impono finem. Est finis. Impono atri dona. Est suppono.

9. Praeflo me cum, qui a tenebris unguiculis cognitus sum. Cic. id est, prebeo. Praeflo vitium, aut culpam. Est ex alio de vitio, aut culpa. Praeflat alius alij, & alius alium. est excellit.

10. Mutata Syntax significationem retinent. Induo ex uno dono, in pertio, in sternio, in cesso, in tecto, positor, oblivisctor, & multa etiam alia, que legendo observes: ut Induo mili calceos, & me calceis. Exuo mili gladium, & me gladio. Dono tibi nummos, & te nummos. In pertio tibi

salutem, & tesalute. Insternit equo penulam, & equum penula. Aspergo tibi labem, & te labe. Incessit mihi, & incessit me cura cuncta contemplandi. Interdico tibi aqua, & igne, & aquam, & ignem. Potior armatur, & signum, & armis, & signis. Obliviscor injurie, & injuriam.

De Syntaxi reciproca.

Cap. 14.

1 **P**ersona partim diversa est rei ejusdem ratione distincta, aut rei diverse ratione conjuncta. Hujus Syntaxis Reciprocatio vocatur.

2 Persona rei ejusdem, diversi rationis per eandem vocem, aut aliam vocem ad eam eandem reciprocatur.

3 Per eandem vocem primam, & secundam personam reciprocantur: ut Hic ego me magnifice effere. Quo tu te recipis. Omnes nos amamus nos. Nimirum vos facetus vobis.

4 Per aliam vocem tertiam personam in se ipsam reciprocatur. Eaque ambitu unus verbi, vel plurium verborum comprehenditur.

5 Quae ambitu unius verbi comprehenditur per solum suum reciprocatur. Idque aut ad frontem verbi, aut ad terminus ejus reflectitur.

6 Ad frontem verbi, aut ipsi fronte, aut termino eius reciprocatur. Fronte ad frontem reciprocatur, si quando terminum prout proprieatem suam supposito verbo convenienter, ad suppositionem suam reflectatur ut Venit ad me Chircines e. amantibus indiget nunc e. facilius e. persille.

7 Te gaudem ad frontem reciprocatur, quando eadem per frontem tergo succedit, quae cum fronte & e. oblique converunt ut Non eneas adolescens te ad eccl. studia conveget. C.

8 ad terminum reciprocatur, quando reciprocum ad alios vel quod

quadrigitur a tergo spectat. ut Tiberium Graechum regnum sibi parante n. P. Nasica interfecit, Val. Iubeo ex alijs sumere exemplum sibi Ter.

9 *Quæ ambitus plurimum verborum comprehenditur est coniuncta aut disiuncta. Consuncta est quando tergum subiunctivus ad frontem principis verbi reciprocatur. Esque fieri vulgo per sibi: non raro etiam per is, ipse, ille. Ut Hera iulie fide a nes, ad te. ut venias, Ter. Est fortunatus ex eis us salute non minor ad omnes, quam ad illum ventura sit latitia.* Cic. Ille potius, eam, hic, se, dixisse.

10 *Disiuncta est, quando princeps verbum suum, subiunctum suum habet reciprocationem.*

11 *Hæc quæ gemina est, ipse, & sibi ad comitatem principi verbi: is, & ille ad eum. et in subiunctivi redditur ut Huic legationi Arioistus respondit. si quid ipsi a Cæsare opus esset, se ad eum venturum fuisse: si quid ille a se vellat, oportere illum ad se fere venire.*

12 *Personæ rei diverse, rationis coniuncta reciprocatur per adiectiva, Meus, tuus, suus, noster, & vester.*

13 *Meos, ad eum, noster ad nos: tuus ad te. Vester ad vos redditur: ut Ego amo meum, tu amas tuum patrem. Nos nostrum vos vestrum amatis.*

14 *Sunt ad salutem tertiam personam reciprocatur. Idque aut a fronte, aut a tergo reficitur.*

15 *A fronte ad tergum redditur: ut Suariscunt scula Mæcenidem Mart. Nam uiciniori sunt mores. Cic.*

16 *A tergo reficitur ad tergum: ut Relinquam legentibus iudicacionem suum. Quint. Ego illum de suo regno, nle me de nostra Rep. p. reconciliatus est. Cic.*

De Syntaxi adulterina.

Cap. 15.

1. **S**yntaxis adulterina est vocum, que in vicem alteru-
sunt. Subeuntque vel in vicem verbis, vel vocis
nominis.

2. **Q**uia in vicem verbis veniunt, easum adsumunt verbis,
eius in vicem venient: ut Nunc id operam d. Pronunc.
ago. Anus id indicium fecit. Pro anus id inde carit. Id n.
muli auctores ellis. Ter. Pro id ne suadetis muli. Senat
audiens dico. Cic. Pro senatus obtemperans. Venit mali
mentum illius temporis. Pro remissoribus temporis.

3. **Q**uod in vicem nominis venit, aut in concordantiam, a
ectionem habet.

4. In concordantia easum, genses, numerum & persona
induit eis, in cujus vicem venit: ut pars certate para.
Vbi illuc Icelus est, qui me perdidit. Divellimur inde ipse
tus & Pelas mecum. Mea folius caula.

5. In rectione easum regit eis, in cujus vicem venit: ut
Quoad eius fieri potest. Pro quantum eius fieri potest. Et
impudentia venit. Pro ad id impudentia. Tunc ten
tione nulli legati ad res repetidas. Pro ad id temporis. Et
huius modo apud auctores aliae multa, que sedulas lector
esse obiurat.

FINIS.

DE SYNTAXI FIGVRATA.

LIBER II.

De Enallage Concord. Nom. & Verbi.

Cap. 1.

SYNTAXIS FIGVRATA EST
que a justa defest. & que vel in forma
vel in numero cernuntur.

2. Informa cernuntur Enallage. Quae
est justa Syntax: mutatio. Est. que vel
Concordantie, ve Riddens. Quam per
singulacapta persequuntur.

3. Ad 9. 6. 1 cap. Quod. in verba tertie personae media
fronte re-unt a tergo, quod effet suppositum. Illerum alias se-
duuntur per. t. alia per. tur.

4. Qua slect. intur p. r. t. eorum quatuor regunt dicti. sum.
Libet. hec placet, & vacat: vel libet Milioni: et sua virtute.
Cui deceat hec, peccat minus. Non vacat exiguis rebus
adesse. l. vi

5. Unum regit accusativum oportet: Et Reim integrante
ill. servata: op. rint.

6. Quem. e regunt penit. sum. & accus. sum. Puder,
piner, penitet, inierit & inlerit: ut Me non pice
situ. tunc. rexit. sed. tunc. puler. Malo me fortuna peni-
teat. quam pudeat Victoria. Certum est ne animis misteri.

7. Qua

7. *Quae per, tur, stelluntur, nuda sunt a fronte, quæsi origo nuda est a tergo: ut Totis usque adeo turbatur agit. In ignem posita est, fletur. Quid agitur? Statur. Itur in antiquam sylvam.*

8. *Horum etiam participia cum verbo est, carent supposito. Ut Itum est in viscera terræ. Eo ne rem rediisse, ut Partem extinsecam, qui mihi optime consultum velit.*

9. *Quod cum supposito plurals per singula convenit, plurals numero ad suppositum singulare quandoque applicatur. Ut Sua quisque tempore adierunt. Lxx. Heus aperte aliquis adutum fates, Ter. Suos quisque patinatur manus. Virg.*

10. *Inter duos suppositos cum posteriori quandoque convenit: Ut Amantium iræ amoris redintegratio est. Ter. Omnia pontus erat. Ovid. Sanguis erant lachrimæ Ovid. Quid enim nisi vota superflunt? Id. Nihil hic nisi carmina defunt Virg. Pectora percussit, pectus quoque robosus fuit. Ovid.*

11. *Secunda singularis pro tertii infinito usurpatur: Ut Cum faciem videas: cedas esse quantivis prætij. Cie. Omnes perfette ac pati, cum quibus- cunque erat una: ut Facilius sine invidia laudem invenias, Sc. amicos parer, Teren.*

12. *Persons inter duo verba quandoque regitur a tergo prioris, quod convenit cum fronte posterioris. Ut Meum fratrem nescit domi. Ter. in Eun. Patrem novisti, ad has res quam sit perspicax. Id. in Heaut. Omnia rem sensi, quo pacto se haberet, enarramus ordinem. Id. in Adip.*

De Enallage Concordantie Nominum.

Cap. 2.

1 *Ad 4. § 2. cap. Adiectivum inter duo substanti-
tive, eisdem personis quandoque cum posteriore
convenit: ut Paupertas nunquam est vilum mihi onus a que
misericordia, ac grave. Ter. Est locus in carcere, quod Tulli-
anum appellatur. 3.1. Constit bonis inter bonos quasi
necessariam benevolentiam esse, qui est amicitiae fons
a natura constitutus. Cste. Gens universa veneti appell-
ata. Lys.*

2 *Cum supposito diversa personae poete quandoque vel
etiam, vel affectate insolentie causa componunt: ut Ora-
tio tristis tentantum sensu torquebit amaror. Virg. Pro tuis
suis. Quae barbara virginum serviet tibi. Hor. Pro qua
barbararum Virginum Angusti ratiocinunt Claustra Ucloni.
Pro Angusta claustra. Virg.*

3 *Adiectivum in substantivum mutationem regit geniti-
vum eius, quod aliquis esset suppositum. Idque sit per ab-
stractum, aut neutrum.*

4 *Abstractum cum Genitivo idem significat insolent. Et
estrem aliquid: Et Magnitudo tuorum me-
ritorum, Et magna tua merita. Oportunitas loci. Et Locus
opportunitatis. Insania hominis, Et insanus homo, codens
redunt.*

5 *Neutrum genus cum genitivo significat insolent. Et
estrem aliquid: Et Aliquid mentiti aliud. Et insolent aliquod
menstrum. Quid tu hominis es? Et quod tu genus
es insolentis hominis. Quid tu mulieris uxorem habes. Ter.
Iij' quod in eterno genus mulieris uxorem habet.*

6 *Relativi cum genitivo hac Syntaxi non melegi-
ntur.*

7. *Quae per tur, stelluntur, nuda sunt a fronte, quando
erigo nuda est a tergo: ut Totis usque adeo turbatur agit.
In ignem posita est, fletur. Quid agitur? Statur. Itur in
anuquam sylvam.*

8. *Horum etiam participia cum verbo est, carent supposito.
Ut Itum est in viscera terre. Eo ne rem rediisse, ut Pa-
rem extinsecam, qui mihi optime consultum velit*

9. *Quod cum supposito plurals per singula convenit, plu-
rals numero ad suppositum singulare quandoque appli-
catur. Ut Suo quisque tempore adiuncte. Lys. Heus ape-
rite aliquis astutum foros, Ter. Suos quisque patinum
manes. Virg.*

10. *Inter duas suppositas cum posteriori quandoque con-
venit: Ut Amantium irae amoris redintegratio est. Ter.
Omnia pontus erat. Ovid. Sanguis erant lachrimae Ovid.
Quid enim nisi vota superflunt? Id. Nihil hic nisi carmi-
na defunt Virg. Pectora perculit, pectus quoque robora
funt. Ovid.*

11. *Secunda singularis pro tertis infinita usurpatur. Ut
Cum faciem videas: credas esse quantivis praetij. Cic.
Omnes perfette ac pati, cum quibus- cunque erat una: ut
Facilime siue invidia laudem invenias, & amicos pates.
Ter.*

12. *Persons inter duo verba quandoque regitur a tergo
prioris, quod conveniet cum fronte posterioris. Ut Meno
fratre nre sit domi. Ter. in Eun. Patiens novisti, ad has res
qui n sit perspicax. Id. in Heaut. Omnia rem seni, quo
pacto se haberet, enarrandas ordine. Id. in Adlop.*

De Enallage Concordantie Nominum.

Cap. 2.

1 *AD 4. § 2. cap. Adiectivum inter duo substanti-
tive, scilicet usdem personae quandoque cum posteriore
convenit: ut Paupertas nunquam est vilium mihi onus aequum
misericordum, ac grave. Ter. Est locus in carcere, quod Tulli-
anum appellatur. Sal. Constat bonis inter bonos quasi
necessariam benevolentiam esse, qui est amicorum fons
a natura constitutus. Cte. Gens universa venient appellati. Lys.*

2 *Cum supposito diversa personae Poete quandoque vel
carmen, vel affectus insolentie causa componunt: ut Oca-
mista tentantum sensu torquebit amaror. Virg. Pro triste-
sens. Quae barbara virginum serviet tibi? Hor. Pro qua
barbararum Virginiam. Angusti ratae sunt Claustra Uclori.
Pro Angusta claustra. Virg.*

3 *Adiectivum in substantivum mutatum recte geniti-
vum esse, quod aliquis effet suppositum. Idque sit per ab-
stractum, aut neutrum.*

4 *Abstractum cum Genitio idem signat, quod ad-
iectivum cum supposito: Ut Magnitudo tuorum me-
ritum. Et magna tua merita. Oportunitas loci. Et locus
opportunitatis. Insania hominis. Et insanus homo, eadens
redunt.*

5 *Neutrum genus cum genitivo significat insolens. Et
saturnus aliquid: Ut Aliquid moniti alunt. Est insolens ali-
quid monitum. Quid tu hominis es? Est quod tu genus
es insolens homo. Quid tu nullius uxorem habes. Ter.
Est quod in oleo genus semiteric uxorem habet.*

6 *Reiatio cum genitivo hac Syntaxi non melegit
est*

est compendium. ut Non videmus mantice quid in tergo est. Pro non videmus mantice, que in tergo est. Catal. Cum non in esfiam accessit, & quod dixi dous firmas? Ter, id est. Cur non firmas darem, quans dixi

7. Sicum vero suppositio plus adiectiva copulanda sunt, Poete omisja coniunctione, alibi album alterius cum alteri conponuntur, & suppositum in genere subvenient: ut statu rebatur aratu, Iung. Dixi pro grave & robustum stratum, Clypeus ingens unus in editibilia. Pro inventem, & One rosam Clypeum, id. Videlicet tepli despuniat aheni. Pr undans, & tepidam alienum. Daleus musti decoquit ha-
munc. Produlce, & blandum mustum.

8. Adiectiva aliquando more graecorum regunt genitivum sui suppositi. ut Sup. tri deorum gra us, & i nis. Hor. Supie-
mista bulus multa, & aeterea in Macromem, ac principios libertorum Caesaris compoavit. Tacit

De Enallage reactionis.

Cap. 3.

1. **A**D 8. Scap. 6. Ut oritur fuit, pro accusa-
tione, ablative gaudent: ut in re mala anima
fuerit uterum tuas, Majorem partem status civilibus offi-
ciosi fuitus est. Miseritate trahuntur animi. Ut for-
tuitus in genere. Fungi vita, morte, fato est mortuus esse.
Id cuiusque est proprium, quoque quaque fuitur, ac utitur.
Cicer.

2. Potius cum ablativo aut genitivo conseruit. Et Optata
potiuntur troes arena. Iung. Romani armorum & signo-
rum potius sunt. Prius quam legatos conveniret, Achae-
bals poteretur sal. Tuque tuis armis, nos te poteremus
Achille Oread.

3. Obliviscor, recordor, & reminiscor, aut cum suo accu-
sativo

sativo, aut cum genitivo constant: *Et Obliviscor veteris in-
commodi. Non sum oblitus officium meum, Plaut.* Non
sunt te oblixi domesticæ laudis Cic. Tempus illud
merens reminiscitur. *Id.* Reminiscere veteris incommodi
Romanorum, & postinæ virtutis Helveticorum. *Ces.*

4 *Ad 3. § 9. cap. Doceo pro latrivo, aliis ad cœsant aces-
tivum: ut Male docet te mea facilitas multa. Ter.* Docuit
alium gracas, & latinas literas. Dedocebo te illos mores.
Quæ te leges præceptaque fortia bellicæ tradidit.

5 *Ad 4. § 11. cap. Celo rogo, polco oro, Cœsil genus
alii pro ablative cum, a aliis metiam accusativum surrogant:
et improbum omnes celavit ingenuum. Polco deos venient.
Hoc te vchelementi etiam, atque etiam rogo. Hanc venientia
sine te exorem.*

6 *Multa verba, que in distinctorum, & accusativum cum
intransierunt, accusativum in aliis dativum mutant: ut
Hec tibi non esse voluptati satis certo feci. Tu tibi lauda
dicas, quo in mihi virtus venit. Si alii plus perdidere:
minus damno ducam. Baleares funditores, misit tubifidus
oppidanus. Venit suis auxilio. Pro in voluptatem, in laudem,
in virtutem, in damnum, in subfidiem, in auxilium.*

7 *Ad 4. § 7. cap. Verbum p̄p. Nam alquando cum per-
sona cui convenit: ut Habeo alia multa, quæ nunc condo-
nabitur. Ter. I go cui acquirete pauca, si possim, invideat.
Hor. Pro que illi condonabantur. Et cui melius invideatur.
Et vulgo Ego perhuiadeor. Pro mihi persuasum est.*

8 *Ad 4. § 4. cap. Pro genitivo subiecti non raro usurpatur
ad dictorum possessivum: ut Periupit Acheronta Herculeus
lab. & dantes aquilonem claudit in austus. Corpus exan-
gueleptichro eundit in Hectoreum. Pro Liber Hercules. In
autris. Eole. Corpse Hectoris.*

9. *Hic Neus, tuus tuus, noster, se vestit convenient
quandoque cum genitivis ad dictorum, ac si essent genitivi:
et Nolitis paucorum responderet laudibus. Brut. ad Cic.*

Vidilli

Vidisti nostros flentis oculos. *Quid.* Mea unius operae
vata resp. *Cic.* Meum solius peccatum corrigi non posse
Id. Nostra omnium memoria. Noster duorum eveni
Sua cuiusque laude. Scripta cum mea nemo legat vela
recitare timentis. *Hor.* Libenter facio, ut tua virtus do
togati, armati foris praediceretur domi, sonique *Cic.*

De Eclipse necessaria.

Cap. 4.

1 *Figura in numero est cum orationi aliquid deficit, in
redundat. Quia aliquid deficit, Eclipse vocatur. Et
quae necessaria, aut voluntaria.*

2 *Necessaria est eius, quod usus prorsus aboleuit. Et
modo hi generis sunt, tanti, quanti, pluri, minoris, & compo-
ressiunt substantivum adiunctum: ut Tanti sit, quantu-
s fungus. Plur. Pluris nostrani libertateat, quam vestra
amicitiam facimus. Neminem minoris quam tale
docuit.*

3 *Item, Maggi, parvi, minimi, plurimi, maximi cum
eo, astimo, pendo, puto, euro, a sufficiens abhorret
Ego me a meis magni pendit postulo. Tu fortasse quid
fiat parvi pendis. Merito te tempe feci maximi.*

4 *Item magni, & parvi cum interest. Et resert. Mag
ad honorem nostrum interest, quam primum ad ut bene
venire. Parvi resert hominem miserum consilii tuis pe-
dere, nisi insuper proderet.*

5 *Hi, etiam ablative magno, parvo, plurimo, minimo
paulo, etiam substantivam adiunctum ressunt: ut Redim
te captum quam queas minimo: si nequeas paululo, & Hys
quanti queas. Magno mercentur Attid. Parvo con-
faines, magno fastidium.*

6 *Hee substantivas adiuncta ressunt adiectivum
mali, manci, fisci, pisi, aesi, lucis, & sumptu apud Pla-
tou*

Nihili facio tuas minas. Dum tibi obsequor: meum
tergum flocci facio. Præter operam restim nahi sumptui
feci. Plaut.

7 Verba, qua vocant, exempta ad sonus ningerit, pluit rorat,
grandat. suinimat. fulgorat, noctescit. diescit. Vofferat. lucecit, hycmat, gelat, &c. suppositum responsum.

De Eclipti præpositionis.

Cap. 5.

I *Præpositionem respiciunt nomina appidiorum, casu, instrumenti, temporis, prætij, & materia, quæ, quidque plenum est, aut vacuum,*

2 Nomena oppidorum responunt, a, ad, in. & per motus
opos. & quietus notas. ut Profectus est Parisijs iedij Parisijs.
in diuident Parisijs. Parisijs Romanum itur.

3. *Hic opusculum r̄bs, si parisyllabum est singulare, in genitivo. Si imparsyllabum est in dativo, aut ablativo r̄sumatur: ut Studii Andreapoli, & Oxonij.*

4 Causa, *Et instrumentum respuit a, & cum: ut Nolle pecus mutumque metu. i. a metu. Tacto tempora gressu diffugunt, nullaque sono convertitur annus, id est, cum tacto gressu, *Et* nullo sono. Levius fit patientia, quod congere est nefas, id est, a patientia. Invidus alterius macerent rebus optimis, id est, a rebus optimis.*

5 Tempus quando quidque fit ab aliis pro nunciatur (sup-
pressa prepositione), in, ut Nocte latent mendax, id est, in
noce. Luce Deos oro, id est, in luce. Vete seuntur fane,
dimid est, in vere. Aestate adole scunt: Autumno metuntur
o, Hyeme nostru uui serviunt, id est, in aestate, in au-
tumno, in Hyeme.

6 Trectum quanti quidque emitur ablativo pronuntiatur suppressa prepositione pro: ut Vix drachmis decem opsonatus est. Quatuor minis emi pallam uxori meæ.

Denis in diem assibus militum anima, & corpus xilita
tur.

4 *Mensura quantum quidque est, accusativo, aut ablative
tuo pronunciatur. Estque magnitudinis, aut temporis.*

5 *Magnitudinis: ut Gnomon septem pedes longus
umbram facit quatuor pedes longam. Abest a bibracte
tribus milibus passuum.*

6 *Temporis: ut Noctes, atque dies patet atri janus
Ditis, Domi plurimum est. Totis sex mensibus prius olfe-
cilem. Neque ille hoc animo erit xatatem Ter.*

7 *Matera plens, & vacuus genitivo, aut ablative pro-
nunciatur: ut Sylla omnes suos divitijs explevit. Stufo-
rum plena sunt omnia. Amor mellis, & tellis est siccum
dissimus. Horum ergo optatim paupertius esse bonorum
Cares virtute. Tui carendum erat, Ter. Qui maxime op-
eget, et maxime opitulandum.*

De Eclipsi conjunctionis.

Cap. 6.

1 *Eclipsi voluntaria est Syncategorematis, aut Cate-
gorematis. Eclipsi Syncategorematis est, Socu-
los copulandi. Consuntio copulativa vel partim supprimi-
tur, vel omnino supprimitur.*

2 *Partim supprimitur, quando multis communis
ultimo tantum exprimitur: ut Equidei video forte opibus
nervis sapientiaque tua, ut Valde poeniteat inimicos tuo
intemperantia suæ. Quælo licet (pace quod fiat tua
date huic, quæ volumus, couenire, & colloqui.*

3 *Omnino supprimitur cum trepidam, temerariam, au-
repentinam, rerum continuationem notamus: ut Veni, vi-
vici. In amore hæc infundunt vita injuræ, suspicione, in-
sinceritatem, & cetera.*

amicis, inducie, bellum, pax rursum Ter.

4. *Emittiva conjunctio*, quando per verbum infinitum rebus potest, non inconvenire supprimatur ut Sine biduum hoc prateret. *Pro fine hoc biduum praterre*. Adhuc non properent. *Pro adhortor properare*. Ter.

5. *Connexiva ad verbum potentiale* al quando omittitur; ut Troum locia anima secutum obiuerent Rutulicis animam ipse dedidit. *Virg.* *Pro se obiuerent*. Non potest esse: fuisse tum illos mihi ægrie aliquot dies. *Ter.* id est ~~et~~ non potuisse esse.

6. *Congregativa utræcum omittit* potest: ut Quanquam est celestus; non committet hodie iterum ut vapulet. Non poteris oculo quantum contendere Linceus: non tamen ad circa contemnas lippus inungi.

De Aposiopesi.

Cap. 7.

1. *Eclipsi Categoriamatu* est aliquis Socie personam *suppresio*. *Est que Aposiopesi, aut Analepsis*

2. *Aposiopesi esse, ut quod non quatenus dixerit. Est que com-
muni aut perturbatione.*

3. *Consilio omittitur, quod id quod dictum est, necesse est
resulat. Hoc modo subicitur suppositum prima. Et secunda
personæ: ut Ex parentibus meis accepi iuridicias multa
ibus viris laborem converte.*

4. *Antecedens infinitum cum relativo continuatum* ut
sunt, qui fratribus, & poni videas venentur auctoribus. Horum
sunt, quibus ad portas ecclie custodia iotti. *Virg.*

5. *Ante verbum est um genitivo, aut adjectivo passifico-
naries aut eff. cum subicitur: ut Regum est parere inhu-
eritis, & debellare superbos. Tuum est has bene, ut adsi-
ciles nuptias.*

6. *Ante prepositionem cum genitivis deorum sanum, ad Templum, dies suppressam videar: ut Cum venens ad Diana; ito ad dextram Ter. Ventum erat ad vestram. Huius Promisit ante veneris, aut ante iovis. Supple dsem.*

7. *Cum adjectivis homo, ut In victoria vel signavis gloriam, licet: adverbares etiam bonos detrectant.*

8. *Cum dativis, aut prepositionibus verbum commodius hoc modo supplendum: Et Ad huc ille. Supple responde Cui ego. Supple responde.*

9. *Perturbatim captam orationem omittimus, cum aliud properamus. ut Quos ego. Sed motus praefat comprehendere fluctus.*

10. *Cum pudet pergere. ut Non mihi per fallaciam adducere ante oculos: Pudet hac prælente dicere verbum turpe. Ter.*

11. *Cum non est spuriū perpendi. ut Me, me: adsum, feci. In me convertite ferrum O Rutuli. Virg.*

12. *Cum repente mutamus consilium, ut Ille. Sed primamine. Nam in metu esse hunc illi est utile. Ter.*

13. *Cum gravissimis volumus interagi, quam habemus dicere. ut Tu ut illam tangas omnium. Ter.*

De Analepsī.

Cap. 8.

1. *Analepsis est, quando ex eo, quod diximus ad quod dicimus, aliquid supplendum omittimus ille in Dialogis suo, aut continua oratione.*

2. *In Dialogis suo quod ille dixit, hic recte subintello ut Lach. Tu sola exortere, qua perurbas huc in pudore tua. Soſt. Ego ne, Lach. Tu inquam mulier, quae omnino lapidem, non hominem putas. Ter.*

3. *In continua oratione vel ex alio, vel ex communione*

deß, supplendum eß. Ex alieno, quando ab alio verbo su-
miser, quod alijs sufficitur. vt Callius ad luguritham profi-
scientur, & ex conscientia diffidenti rebus suis persuadet: ne
vum, quam misericordiam populi R. experiri mallet Sal.

4 Ex communi supplendum eß, quando quod multis eß
commune cum alio exprimitur, ad aliud suppressum. Eſt
que Prolepsis aut Syllepsis.

5 Prolepsis eß, quando quod cum genere expressum eß
ad species suppressum. Si Felix Deos, qui novit agrestes,
Panaque, Sylvanumque senem, Nymphasque forores.

De Syllepsi.

Cap. 9.

1 Syllensis eß, quando Verbum, aut Nomen commune
multis cum uno tantum exprimitur. Eſtque Concordia
dantis, aut Reditionis.

2 In Concordatis vel suppositum eß commune multis
appositis, vel appositorum multis suppositis.

3 Suppositum commune multis appositis, omnis ad suam
personam, numerum, genus, & easini accessit: vt hiat ei
Numida quidam negotiorum curator fidus, acceptusque,
& omnium consiliorum, nisi novissimi particeps Sal. Intridus, iracu idas, iners, vinofus amator, nemo adeo ferus eß,
ut noa nuncleere possit: si modo cultura patientem com-
modet autem.

4 Appositorum commune multis suppositis, cum proxima
expressi, cum reliquo suppresso convenit. Idque vel inmutatum
vel mutatum.

5 Inmutatum cum omnibus similibus convenit. vt Vicit
timorem audacia, pudorem libido, rationem amentia. Non
venus, & vinum sublima pectora fregit. Malæ secundæq;
res ingenium pulu non mutabant. Non domus, & fundus,

non xiiij. Acervus & aurum, & grotto domini deduxit corpore febres.

6. Mutatum ad dissimiles supposita etiam accommodandum est: ut Eamus, quo deorum ostenta, & inimicorum iniurias nos vocat. Et genus, & virtus, nisi cum re, vilius alia est.

7. In rectione, aut unum regens ad plura recta, aut unum rectum ad plura regentia suppletur.

8. Unum regens ad plura recta, aut una, aut diversa ratione spectat. Unaratione in similes omnino casus fertur. ut Non regnum sed fuam, egessem, exilium, & omnes has quæ me premunt, et unum simul cum anima amissi. Mutata et iaculae cætos balnea, tonsores. Ho.

9. Diversa ratione diversos casus regit: ut Literæ sunt inventæ, ut amicos absentes certiores faceremus: si quid eos loire, aut nostra, aut ipsorum intercesset. Discere, & audire, & meliori credere non vis. Romæ Tibur amo ventos. Tibure Romam. Emitribus asibus, & pluris. Vixit Edinburgi & Parisijs.

10. Unum rectum ad plura regentia: ut Cæteros metrem, agrem, raporem, tundrem, & prostrarem. Ter. Nihil relinquatur Cæsari: nisi ut novissimum agmen carpatur, & male habetur. Cæs. Meum factum te probare triumpho, & gaudeo. id.

De Pionefimo.

Cap. 10.

1. **T**Leonismus est, cum aliquid preter justam Syntaxis superadditur. I. s. que ep. t. ticus, aut utiosus.

2. Epitacius est, qui ad justam Syntaxem postulat aliquod, aut momentum addit. ut Vidi hilice oculis. Nusquam genium invenio. Nemo homo vidit. Omnia quæcumque postulauit

bulavie, tulit. Omnes Germanico fuerunt animi, corporisque virtutes, quantas nemini cuiquam contigisse constat.

3. *Otiosus* est, qui nihil ad justum sensum confert. *Hoc modo antecedens cura* relatio repetitum redundat: ut Diem dicunt, quam ad diem omnes ad ripam Rodani conveniunt. *Ces.* Consules diem consumi id, quod factum est, volebant. *Cic.*

4. *Parvus*. Et minutus cum diminutivis redundat. Accipies hoc parvum opusculum. *Cic.* Minutis interrogatis, unculis quasi punctis, id quod propoluit, effecit. *Id.*

5. *Quid in interrogatōne* videat redundare: ut Quid questionis? quas habet partes? Quid? In judiciis, quae est collocatio? *Cic.* Quid pædagogus ille, qui Cytharistriam? quid rei genit. *Ter.*

6. *Genitivus* cum adverbīis hoc modo est otiosus: Et Te interea loci cognovi. *Ter.* Vbi locorum inventam.

7. *Negatio*, non, nec, & neque post nego, nescio, nemo nullus nunquam redundare videat: ut Agram in his regionibus meliorem, neque pretij majoris habet nemo. *Ter.* Negant Stoici nec virtutes, nec vicia crescere. *Cic.* Nulla neque amnem libavit quadrupes, nec graninis attigit herbam. *Virg.*

8. Ante cum compositis ex parte: Et retro cum compositis ex reredundat: & simul cum compositis ex cum: ut Nonne opportuit praescisse me ante. *Ter.* Multa simul concununt, qui conjecturam hanc facio. Asper acerba tuens retro redit. *Virg.*

9. Ut cum succedit, ne otiosa est, Ego te pro istis dicit, & fridus ulciscar scelus, ut nein nos impune illuleris. *Ter.* Miseret me: Itaque, ut ne videarem, effugi foras.

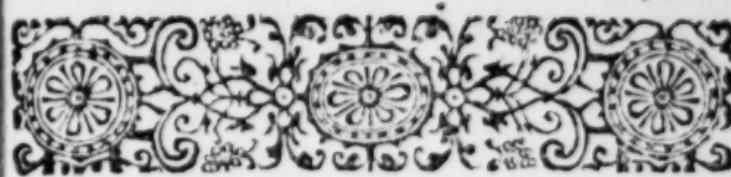
10. *Huc* stetant particula, quae expletivas vocant. Num iste etiamnum. Nam in namnam. Duma in adesdum, &c.

11. *Hujus etiam generis est Polysyndeton, conjunctionem redundantia. Ut Le. onum genus est inter homines uim muscaeque, culicесque, pedesque, pulicесque, odio, malo, & molestiae.*

12. *Hujus etiam generis est, quam Epanalepsin vocant, cum quod in principio diximus post aliquam multa resumimus: ut Care ex ille Brute (quanquam non est necesse me ea quæ nota sunt ad te scribere,) care putes probitate, constantia, cura, studio, Reip. quidquam illi esse simile.*

FINIS.

DE SYNTAXI IMPERSONALI. LIBER III.

De libera Syntaxi.

Cap. 1.

SYNTAXIS IMPERSONALI
EST, quae sine ratione personæ coale-
scit. Cetera que in vocum societate,
aut ordine.

2. Societas est impersonalis ratio vo-
cum mutuo complexu inter se coale-
scientium. Estque simplex aut com-
posita.

3. Simplex est vocum ad unum verbum aggregatarum.
Estque libera, aut legitima.

4. Libera est, que nullis legibus tenetur. ut Male par-
mae dilabuntur. Susque, de que habeo. Imperium facile
his attributis retinetur, quibus initio partum est.

5. Hie quadam voces, quas Emphaticas vocant, aliqui in-
dant enim, quam ipsa non significant. Sunt autem Ego & tu :
noe, & vos. vel, etiam, adeo, ne, & quidem.

9. *Ego,*

6 *Ego, tu, nos, &c.* vos redduntur verbis suis distinctionem.
vel aliquas nota causas. Distinctiones: ut ille tingitur, rrides. Si ego dignus sum hac consumelia maxime: an indignus, qui faceres tamen. Notæ. ut Egomet meo judicio, quali lorek perij miser. Ego spem pretio non lemo.

7 *Vel, etiam adeo ad Vocem quam intendunt, adberentur.* Vel aperte odisse magis ingenuum est, quam fronte occata sentiuntur. Idque adeo miror. Etiam tu hic si Parmeno.

8 *Ne præcedit, & quidem sequitur Vocem, quam intendunt: ut Nullam partem meritorum tuorum non moriterenda, sed ne cogitanda quidem graua refossum.*

De societate motus.

Cap. 2.

1 *Societas legitima est, que in certas leges e qualibet*
Locis sunt communis sociis vocibus, aut alteri
proprie.

2 *Communes sunt motus, mores, & temporis. Motus qu*
etc, aut migratione comprehenditur.

3 *Prædicta Verba convenient cum ubi ibi: hic, illie istius, locis: usquam, nulquam: supra, infra: passim, p*
teore lumi, domi, milite, belli, teste, & togæ: in a
abilitate: Oppidis patityllabis singulatibus in genitivo
oppidis impatyllabis, & pluralibus in dative, aut ab
ativo: ut est necessitas intus, Foris s. pis. domi fungula
Mater mea habitabat Rhodi. Quid tu athenis insolens.

4 *Migratio est are, aut advenia. Are Verba convenient*
eu aude, inde. hinc illinc istuc: cætitas, divinitas, ra
cetas, cunctus, &c cum a, e, ex: oppidis in ablativo:
tunc, & domo: ut Vnde amor ille? Abi hinc in malam en

66

em. Profectus est Brundusio. Et cum supinissim, u : ve
Redit venatus, opionatus, vastu.

3 Ad rem herba convenienter cum quo, quorsum, horsum,
Uorsum, sursum, deorsum: hue, illuc, istuc, aliquo, nequo,
siquo: eo, eodem: intro, foras: supras in um: oppidis,
cum ius, & domus in accusativo: Et Concede istuc ad dex-
trum. Ituit intro. Nulquam abeo. Iter mihi est Taren-
tum. Sceleratis parcunt, ut bonos eant perditum.

De societate modi, & temporis.

Cap. 3.

1 **M**odo herba convenienter cum modo res pronunciate
Est autem pronunciatio vera, aut voluntatis.

2 Verum pronunciatur interrogando, aut ensuensando. In-
terrogamus quod nescimus: ut Quid dicitis dicam te dixisse
fili: Enunciamus, quod scimus: ut Duo talenta pro re
nostra decreti esse fuisse.

3 Hac etrague primo, aut secundo modo pronunciantur.
Primo, quando tempus tantum notamus: Et Matis est de-
decus parta amittere, quam omnino non paravisse. Vicit
in avido ingenio pravum consilium. Hoc verbum vulgo nuda-
ceterum est.

4 Secundo modo verum pronunciatur, quando posse, Selle,
debere ad significamus: ut Quis tem tam veterem pro certo
affirmet? Expectes eadem a summo minimoque Peccia?
Hic modus iuris et potestialis.

5 Volentes est copientis, aut imperantis. Cupimus op-
lendo, aut precando.

6 O latens secundo modo: Et Bene veritat Deus. Di-
xisse secundum. O mihi præterius referat si Iupiter annos.
Ut omnes illum senium dix, deaque perdant. Ne valamus
non totis Deciane diebus, & tuis tecum noctibus esse
velim.

velim. *Hic modus optativus est.*

7 *Precamur secundis, & tertis personis secundi & tertii modis: ut Da pater augurium, atque audacibus annis ceteris. Iupiter hunc tytusque diem, Trojaque profectus esse velis iactum.* Extremum hoc misere det munus amanti.

8 *Impermissus precipendo, aut permittendo. Precipimus, ut que ipse volumus tertio modo. Ut Facite, singite, invente, qui detur vobis. Poemata dulcia fanto: & quocunq[ue] volunt animum auditoris agunto.*

9 *Permitemus, que alij volunt, praesens, & praesens secundus modi: ut Hibeat, valeat, vivat cum illa. Profunda pereat perdat, nihil ad me.*

10 *Tempore verba cum tempore rei conveniunt: ut Habeatis bene domi: Hodie sum: Cras ero.*

De societate in leges proprias.

Cap. 4.

1 *IN leges proprias easlegunt, que nihil habent in munere. Sic ne, probhabentis verbo gaudet precatio aut imperativa, ut Ne faci magna iacerda Neme ora.*

2 *Quin jubentis primo modo, aut tertio & suaderet, ut Qua tu hinc abis. Quin fœcias mihi reddite.*

3 *Numeri distributivi cum substantiis carentibus singulare congeruntur, ut Bina litteras a te eodem exemplo acciperet. Cic. Bina arma dederunt Virg. Trinis castis exuti.*

4 *Vna cum carentibus singulare plurale numero respondetur, ut Vnas ad me misisti litteras. Cic. Vna lacra ex omnibus peregrina Romulus suscepit. Liu.*

5 *Hei, & Veb dative gaudent, ut Hei mihi quod feruntur.*

6 *ter nullis amor est medicabilis herbis.* Veh tibi caufidice,
En, & ecce *Nominativum*, aut *accusativum* poscunt.
En Prianus: tunc etiam hic sua premia laudi. En
muni quatuor aras. Ecce duas tibi Daphni, duoque altaria
Phœbo, Virg. Ecce tibi statu[n]s noster, *Hic composita eccus,*
spina, um, illus, a um.

7 *O Nominativum, accusativum, & vocativum fert.*
O Iupiter! Vbi nam fides. O fortunatos agricolas, bona
si sua norint. O mihi post nullos unquam memorande
fodalis.

8 *Prob, & heu Nominativo, aut accusativo junguntur.*
Proh Iupiter: nunc est profecto, cum interfici me possum
et Hepati. Heu pietas, heu præca fides. Proh deum, atque ho-
minum fidem. Heu stirpem invitam.

9 *Adverbia loci & temporis, qua per nomina adiectiva
resolvi possunt gentium aduersitatem supposita ut eo impun-
dientiam ventum est. Vbi gentium inveniam. Tunc tem-
poris fædus fecerunt.*

De societate cum comparatis.

Cap. 5.

1 *Societas cum comparati est rnius gradus, aut mul-
torum graduum.*

2 *Unus gradus vel intenditur, vel dicitur. Intendunt
per quam, & ut pro quam.*

3 *Per intendit positivos: ut Per pulchra dona, haud
noltris similia. Per gratum mihi feceris.*

4 *Quam, & ut superlativos intendunt: ut Habere
quam laxillimas habenas libidinis. Hic familiariter inter-
feritur verbum possum: ut Quam maximas potest, copias
nus armat. Ut brevissime potui, a me dicta sunt.*

5 *Super-*

velim. Hic modus optativus est.

7 Precamur secundis, & tertis personis secundi & ter
modis: ut Da pater augurium, atque audacibus anno
eruptis. Jupiter hunc tyrrisque diem, Trojaque profectus
esse velis lætum. Extremum hoc miseræ det mun
amanti.

8 Imperamus precipiendo, aut permittendo. Precipimus, u
que ipsi volumus tertio modo. Ut Facite, singite, invenite
qui detur vobis. Poemata dulcia sunt: & quoque
volunt animum auditoris agunto.

9 Permittimus, que alijs volunt, praesents, & praesentis
secundis modis: ut Habeat, valeat, vivat cum illa. Profundis
pereat perdat, nihil ad inc.

10 Tempore verba cum tempore rei conveniunt: ut Ha
piti. sibi bene domi: Hodic sum: Cras ero.

De societate in leges proprias.

Cap. 4.

1 *In* leges proprias coalescant, que nihil habent re
mune. Sic ne, probibentis verbo gaudet precatio
aut imperativo, ut Ne faxi magna sacer
Neme ora.

2 *Quin* jubentis primo modo, aut tertio gaudet, ut Qu
tu hinc abis. *Quin* sœcius mihi reddite.

3 *Numeri* distributivi cum substantiis carentibus sim
ilaris congruent, ut Binæ literas a te eodem exemplo accipit
Cic. Bina arma dederunt Virg. Trinis castis exuci.

4 *Vna* cum carentibus singulari plurals numero
patur. ut Vnas ad me misisti literas. Cic. Vna lacra ex
tibus peregrina Romulus suscepit. Liu.

5 *Hei*, & *veh* dativo gaudent, ut Hei mihi qui seru
bus armis

¶ ter nullis amor est medicabilis herbis. Veh tibi caudice.

anno 6 En, & ecce Nominativum, aut accusativum poscent.

ofecit En Prianus: tunc etiam hic sua premia laudi. En

nunc quatuor aras. Ecce duas tibi Daphni, duoque altaria

Phœbo, Virg. Ecce tibi statu[n]s noster. Hic composita eccus,

ipim[us] um. ellus, a um.

venit 7 O Nominativum, accusativum, & vocativum fert.

unqu[us] O Iupiter! Vbinam fides. O fortunatos agricolas, bona

si sua norint. O mihi post nullos unquam memorande

eternalis.

8 Prob, & heu Nominativo, aut accusativo junguntur.

Proh Iupiter: nunc est profecto, cum interfici me possim

& Heupati. Heupietas, heu præca fides. Proh deum, atque ho-

minum fidem. Heu stirpem invisam.

9 Adverbia lecs & temporis, que per nomina adjectiva

resolvi possunt gentivum ad suscunt suppositis. Et eo impu-

dentia ventum est. Vbi gentium intemam. Tunc tem-

poris ferdus fecerunt.

De societate cum comparatis.

Cap. 5.

1 Socetas cum comparati est rnius gradus, aut mul-

torum graduum.

2 Unus gradus vel intenditur, vel dederidetur. Intendunt

per quam, & ut pro quam.

3 Per intendit positivos: ut Per pulchra dona, haud

noltris similia. Per gratum mihi feceris.

4 Quam, & ut superlativos intendunt: ut Habere

quam laxissimas habenas libidinis. Hic familiariter inter-

quis fecerit verbum possum: ut Quam maximas potest, copias

armat. Ut brevissime potui, a me dicta lunt.

5 Super-

5 Superlativos, & numerosi ordinis in divisionibus quaque affect est ut Optimus quique. Doctilios quoque sicut
Quarta quaque vice. Quinto quoque anno. Et sicut: & 4
Taliter sua quaque voluptas. Pro le quaque sedulo facit

6 Societas multorum gradus est parum, aut imparsimiter,
Pares gradus ita: ut: tam, quam: tanto, quanto componuntur
ut Quam perhinc quaque facit; tam maxime ratus est. *Sed* 5
Tanto tu perhinc omnium Poëta, quanto tu optimus omnium
nium patonus. ut longe optimum, ita difficilimum.

7 Impares gradus componit quam inter dies comparata
7 7
ros: ut Autelior, quam felicior, Potentior, quam prius
didentior. Cavendum mihi erit, ne omnes serui, quaeque,
quisquam crudelius hoc a me factum esse dicat. *Cic.* Quod 8 7
interpretari poterit, impudentior ne, qui in Senatu & Ho
an improbior, qui in Dolobellam, an impurior, quam
patre audiente, an crudelior, qui in illam miserae tam aut
spurce dixeris. *Id.*

De composita societate.

Cap. 6.

1 *Composita societas est plurium verborum in unam per
riodum confluentium. Cerniturque in horum compo
sitione, vel distinctione.*

2 *Compositio leges coherendi comprehendit. Coheret
autem plura verba conjunctionis vinculo, vel partem
complexi.*

3 *Conjunctionis vinculo committuntur verba paria, ad
imparia. Paria sunt, quae sub unam rationem modi sensus
continetur conjunctionibus, copulativis, disjunctivis
& discretivis. Et Concordia res parvae crescent, ut discordia
maximam dilabuntur. *Sal.* Parentes virtutem non possunt
se inquietare. Ha neque datur dono: neque accipitur.*

Qua

9. Quanquam est scelestus: non committet iterum ut va-
lquelet.

10. 4. Imparia, quæ sub diversam rationem cadunt modo
faciunt. Suntque Princeps, & Subjunctivum, aut subjunctiva
resumere se.

11. 5. Princeps verbum est, quod verum, aut voluntaria
voluntat. De quo cap. 3.

12. 6. Subjunctivum est, quod principi officio coniunctionis
servit. Idque servit principi primo, aut secundo.

13. 7. Princeps primo servit quodcum ipso principi copulatur:
propter Nemis vile vinum, atque amor est: si ebrio, & amans
quæcer, quod liber, facere.

14. 8. Princeps secundo servit, quod cum subjunctivo copulatur:
Hoccine credibile est, tanta recordia innata cuique. De
quodcum malis gaudeat alienis, atque ex alterius inconveniis
tanta ut compareat commoda.

15. 9. In subjunctivo servandus modus, aut tempus. Modus: si
uno primus, nunc secundus pro natura coniunctionis. Eaque
servia, aut soluta.

16. 10. Servia est, quæ principi verbo suum verbum in vicem
licet casus subdat. Eaque secundum modum plurimum
est: ut Nescio quid dicam, aut quid conjectem. Si ab-
sum, non recuso, quin mihi male sit. Nihil antiquius
abui quam ut Pansam convenientem.

17. 11. Hic aliter auctores loquuntur. Incredibile est,
quanto herum ante eo sapientia. Ter. Vide, quid aca-
zia potest. 14.

18. 12. Solutio coniunctio est, quæ a cœsare libera est. Est
autem idque modis communi aut alterius propria.

19. 13. Communis non eget delectus: quia utriuslibet modo vici-
tur: Et Si te languore audierimus: ego, & mater tua ex-
tremus. Si jure me despiciunt: faciant idem majoribus

De Conjunctionibus alterius modi
propriis. Cap. 7.

1 **P**ropria conjunctione est, que cum altero modo tantum
consenuit. Eaque sunt. ut, ne, quin, dum, q
uo pro ut, & cum pro quamvis si, &c, nisi.

2 **V**t pro postquam, sicut, & quando cum primo mu
consuevit: ut Quæ vox ut venit ad aures: obstupue
animi, ut ab uibe discessi: nullum intermissi diem, quia
te literas darem. Ut ad portum te conspexi: eum cu
occepisti sequi.

3 **A**liquando cum secundo modo vides, Ad urbem
acceleris, vel potius tuos videris: cognosces ex ijs, q
in te absentem fide furtim csc ut Limen exitum ad gen
accidit lachrimans misera, Ter.

4 **V**t Telicon, ut Apostaticum, & ut pro quamvis secu
dum modum omnino postulans.

5 **V**t Telicon est, quod distinquit finalem actionem
postulat. ut Numa Pompilius, ut populum facris obligari
volebat videri cum dea Ægeria nocturnos esse sibi co
grellus.

6 **V**t Apostaticum est, quod ad tam, talis, tantus, tot, n
adeo, & sic redit: ut Nullum est tam impudens me
daciun, ut teste careat. Senectus sic plenisque est odio
ut onus se atna gravius sustinere dicant.

7 **V**t pro quamvis est concedentis. ut Legem app
lare illam non licet: & ut sit lex, non debemus illam Hit
appellare. Mihi ut omnia, quæ volo contingant: n
possum levare.

8 **V**t pro ne non post verba timoris secundum etiam
dum poset. ut Meruo, ut subflet hospes. Ter. Huid vere
si in te solo sit situm: sed vim ut queas ferre, id. Id pa
ne duc

ne ducas tu illam : tu autem ut ducas, *Id.*

9 *Ne pro ut non habet eandem Syntaxin, quam ut habet:*
ut Scipio Africanus tametsi Lelio arctissima familiaritate
conventus erat : tamen oravit senatum supplex, ne pro-
vincie fors fratri erepta, ad eum transferretur.

10 *Quin pro qui non, cur non, ut non modum omnino se-*
cundum poscit. ut Nulla est tam facilis, quin difficilis
fit, si invitus facis. Nihil est, quin male narrando possit
depravari.

11 *Dum pro dummodo, aut de re futura presens poscit*
secundus modus. ut Dum ne ab hoc me falli competiam : quid-
vis possim perpetui. Scilicet expectem libeat dum prælia
Turno nostra pati Virg Dum efficias id, quod cupis : neq;
modum benignitatis, neque quid me ores, cogitas.

12 *Dum de re continua presens poscit primi modi: ut*
Dum apparatur: virgo in conclavi sedet. Tityre dum
redeo, brevis est via, pasce Capellas. Dum nos sermones
exdimus, illæ sunt reliæ.

13 *Cum pro quamvis secundo modo gaudet: ut Satis ne*
constanter videor facere, qui cum nihil præcipi posse dicam:
tamen præcepta officij persequat.

14 *Quis pro, ut, secundum modum exigit: ut Quen-*
quam ne tam leni, & communi animo esse, qui te vi-
dente sua in amicam patiatur duci.

15 *Ss, & nisi quando ferris sunt verbo potentiali, secun-*
dum modum postulante: ut Et nidocta Comes tenues sine
*corpore vitas admonet: irruat, & ferro diverberet um-
bras. Si Catilina primo prælio superior. aut aqua manu*
discessisset: magna dades, atque calanitas Remp. op-
precessisset. Sal.

De tempore Subjunctivi verbi.

Cap. 8.

1 **T**empus subjunctivi verbi vel ab adjunctis syncategoremativis, vel a principe verbo spectatur.

2 *Ab adjunctis syncategoremativis spectatur, quando conjunctio est versusque modis communis, aut unius modi propriae: ut Omnes, quibus res sunt minus secundæ, sunt magis suspicioi. Si illi pergam suppeditare, ille mihi res vere ad ratiros redit. Vbi non sis, qui tueris: non est, ut velis vivere.*

3 *A principe verbo spectatur quando conjunctio est secundis modis propriis. Ea servit principi indicativo, aut Potentiali.*

4 *Quando servit principi indicativo: præsens secundus modus servit præsens & futurum: imperfectum præteritus omnibus. Ut Nolcio quid peccati poterit hæc purgatio. Tertius faciam patrem tuum, ut longe fugiat. Plaut. Hoc chus a Mario peccavimus per literas, ut syllam ad se mitteret. Sal.*

5 *Quando servit principi potentialis imperfectum. & plus quam perfectum sibi servant promissum: Præsens servit præsens, & futurum futuro. & Plura dicentur. si verbam unitatem adderent. Si tuus es fides in his, in quibus summa esse debebat: non laboraremus. Cie. Tu si hic sis: abter sentias. Si inquit non sint haud egeas auxilij. Sal. Per ratum nū illic feceris: si dederis operam, ut is intelligat hanc meam commendationem magnum apud te pondus habuisse,*

De Verbo in Participium liquefcente.

Cap. 9.

1 *Verba, que participij complexu continentur, conjunctionum vinculo carent. Eaque vel cum compositum verbi, reliqui, vel cum supposito suo componuntur.*

2 *Quicum compositum de his reliqui componuntur, vel cum fronte ejus, vel cum ergo ejus convenientur.*

3 *Qua cum fronte ejus convenientur: aliquando in verbis paris subeunt: ut Pecunia quasi malis venenis imbuca corpus, animumque inficit, semper infusa, semper insatiable est.*

4 *Aliquando in verbis subiectis locum subit: ut Piso ab equitibus iter faciens occiditur. I. Dum iter facit. Csc. Dormiens expitavit, id est dum dormivit.*

5 *Qua cum ergo verbi reliqui convenientur, pro subiecto fere subeunt. Et Quam mihi das ergo dabis negotiis timenti Mecænas veniam. I. Cum times agrotate. Hor. Lachrimantein. & multa volenter dicens dedit. Virg: id est, *Dum lachrimo, & multis voto dicere.**

6 *Raro in verbum parvertas: ut Postero die productos loco eodem, quo superintibus constituerat in acri collocat. Csc. I. Productis & collocat.*

7 *Quicum supposito suo convenientur, ablatis quoque ab solutione vocante, semper pronuntiatur. Eaque actus sunt, aut passiva.*

8 *Participis aktiva cum persona agentis convenient: ut Viteque canes ululare per umbram adventante dea, id est, dum adveniat.*

9 *Passiva cum persona patientis convenient: ut Caprae ubi nihil reliqui sit vicit. I. sicut vocatur verba.*

De Periodo, & Distinctionibus.

Cap. 10.

1 *Distinctio* est, qua verborum ditio finitur. *Ergo*,
perfecta, aut imperfecta.

2 *Perfecta* est, que plenum sensum puncto claudit. *Hanc*
partem vocant. *Ergo* punctus rotundus, aut caudatus.

3 *Rotundus* est enunciationis. *vt.* Pessime istuc in te, atque
in illum consulis.

4 *Caudatus* est flexus, aut rectus. *Flexus* est interrogatio-
num. *vt.* Quid opus: *inquit* quidam *Rutilio*) mihi amicitia
tua: si quod rogo, non facis? *Imo* (*inquit* *Rutilus*) Quid o-
pus mihi tua: si propter te aliquid inhoneste facturus sum?

5 *Rectus* est admirationis, atque indignationis. *vt.*
Quod proluvium? *Quæ* hæc subita est largitas! Adeone
esse hominem invenustum, aut infelix quenquam, ut
ego sum.

6 *Imperfecta*, que sensum imperfectum claudit. *Ergo*
partem *Homogenearum*, aut *Heterogenearum*.

7 *Homogenea* partes, que cognatione quadam inter se
coherent. *Conlatus* que colo, aut commate.

8 *Colo* est quo periodus primo dividitur duobus punctis
rotundis. *Unde* periodus *missus* colo. *Monocola*, duorum dicola,
triuncicola. & quatuor colorum tetracola appellatur. *Con-*
flat autem periodus verbis tantum *principalibus*, *aut* etiam
subjunctivis.

9 *Si confusat* tantum *principalibus*: *singula* sunt colis di-
stinguuntur. *vt.* Scripti, nescio quo modo, per omnem
vitam amicitia: nec ullam degendæ etatis rationem pa-
titur esse expertem sui.

10 *Si confusat* *principalibus* & *subjunctivis* etiam: *hac*
colis, *religio* et *commatis* *majoribus* distinguuntur. *vt.* Pleri-
que in mortales postrem in meminere, & in hominibus im-

ij secleris eorum oblii, de poena differunt: si ea paulo
everior fuit. *Sal.*

11 *Comma est, quo colis partes distinguuntur.* Et q; *majus*
ut *minus.* *Majus est quo colis partes primo distinguuntur*
commae sub punto. Et, *Si ea utilia non sunt, quæ maxime*
identur, quia plena sunt dedecoris, & turpitudinis: satis
persuasum esse debet nihil esse utile, quod non sit ho-
ustum. *Cic.*

12 *Comma minus est, quo minime colis partes distingui-*
tur virgula ad sinistram flexa. Et, *Avaritia, fidem, probita-*
tem, ceteraque bonas artes subvertit.

13 *Partes Heterogeneæ, que aliena Syntaxis immiscuntur.*
Et que *Vel sunt omnino alienæ, Vel e vicino sumptæ.*

14 *Pars omnino aliena Parenthesis vocatur, & duabus*
semilunulis utrinque clauditur. *An censes (ut de me ali-*
quid more senum glorier) me tantos labores nocturnos,
diu nosque suscepturum fuissile: si ijsdem finibus gloriam
meam, quibus vitam esse terminaturus.

15 *Pars e vicino sumpta commata a principio, & fine*
clauditur, quando comma commata ita inseritur, ut altera
pars procedat, altera subsequatur. Et, *Ex alijs rebus magis,*
quam quod cuiquam compertum forer, hæc fama valebat.
Huic te tanto adjumento esse, si volueris, posse intelligo:
ut nihil præterea sic ne bis requirendum.

De Naturali Ordine.

Cap. II.

1 *Ordo est recta vocam dispositio. Et que Naturalis,*
aut usurpatus

2 *Naturalis est, in quem eratio interpretando resolvitur.*
Et que prioris prius aut posterioris prius.

3 *Ordo prioris prius est, ut suppositum apostolo, regens*
cello, prima casus secundis proficiantur, trahantque secundæ
singula

5 singula suos comites. ut. in Verbis illis Ciceronis, Viv
finitis est opimus, cum integra mente, sensibusque cathe
opus ipsa lucum eadem quæ coagmentavit, natura diffon
Ordo naturalis est si vivendi est opimus. cum ead
ipsa natura d'isolvit opus suum mente integra, cathe
sensibus, quæ natura coagmentavit.

4 Ordo posterioris prius est. cum id quod est natura
viris præponitur. Estque verbi ante suppositum, aut
ante regens.

5 Verbum præponitur supposito suo cum interrog
preciamur, bortamur, præcipiamus, aut permittimus. ut.
ne cede malis: Sed contra audenti ratione, ordo est nece
tu. E hoc pater intus? Iubet ne frater?

6 Rectum quis, qui, qualis, quantus. quot. & uter
ponitur regens. & ibique secum conjuncta omnia. ut Qu
i' em oportunitatem. in' ce to bello pauci exerci avan
impediverant, quibus honesta, & in honesta omnia re
dere mos erat. Vbi accusatus quam non solam spem purga
ponitur Gerbo: pedivera it unde re' situr sed trahit eu
secum substantivum i' em, & adiectivum ejus oportune
mam. & dicitur me' s' in' ceptu bell. & non tantum' con
sed etiam comites constum. Similia sunt Quem me' o
æqualum' vocabo ad cœnam. Quorum utrum min
velim non possum facile existimare.

De ordine U'fui p'lo.

Cap. 12.

1 O rdo u'fui p'lo est, quem u'fui confirmabit. Estque
necessarie, aut arbitrarie.

2 Necesse' est, quem u'fui ita confirmabit, ut Nō
sit u'fui & Estque Num'ro, aut conjunctio'ne.

3 Nomini' numeri si sine con'utione compo'untur, plen
u'fui numerus a' decessu ad u'fui præponitur. ut. Vnde

item, duodecem, tredecem, &c.

4. Vigintis ad centum maior numerus procedit. Et. Viginti unus, viginti duo, viginti tres. Item triginta unus, triginta duo. Quadraginta quinque, &c.

5. Si per eonsuptionem componuntur a vigenti ad centum minor numerus procedit. vt. Unus & viginti : duo & viginti : tria & quadraginta, &c.

6. Supra centum maior numerus procedit. Et. Centum, & unus. Centum & viginti. Mille & quatuor. Mille & centum viginti sex. Mille & centum septuaginta quatuor.

7. Genitivs ante causam, & gratiam, & ergo pro causa procedunt semper : & ante copiam vel plurimum. vt. Horum laborum caula & aveto mihi iratus sis. Ad Cæsarem se purgandi gratia legatos mitrunt. Illius ergo venimus.

8. Ablatiu mensurante, quanto, mul. o eo, q. io, &c. Comparatis vis proponuntur. vt. Tanto melior. E. nequior. Multo antiquior. Nihil legior. Quo difficilior hoc pulchrior.

9. Coniunctiones sunt propositivæ aut subiunctivæ. Tra-
nsfusæ que primæ sedes in sententijs occupant. Sunt que &c.
et atque : i ec, neque : si, sin, sive, aut, vel : at, ait, sed
nam.

10. Subiunctivæ sunt, que secundum in sententijs, aut tertium locum occupant. Sunt que, ve, ne, pro an, quoque, vero autem, enim & quidem pro certe.

11. Arbitrarius pro arbitrio dicens naturalem invertit
que vel ad captandas, vel ad de cedandas aures.

12. Captivæ aures, que auditoris animum suspensoit expe-
ditione. Idque sit præponendo id, quod necessario ad sensum
plenam requiratur.

13. Obligatæ aures concinnitas compositionis, que in litter-
arum. Et numerorum bonitate spellatur. Sed hoc negotium
Rhetoricum.

FINIS.

3

ſt he
from
erit
amp
Si, v
Ita
bers
luna
ſuſco
de m
num
dub
lodu
Scot
hiter
terp
mat
Canc
mat
ad a
Gra
baffe
mvi

AD LECTOREM.

Ne cui displaceat, aut negotium faciat
nova Methodus: visum est Enatum Grammatica ha-
scholae edere. Haec si attente versaris: habebis totam ra-
tionem consilium meum. Quod si justo iudicio perpendas: nihil
erit, quod sententiam tuam metuam. Si quid recte moneo:
amplectaris. Si erro: monebis amissae. De gratia non labore.
Si, ut nunc sunt tempora, aquo animo fers: abunde reddu.
Ita visatur. Ita omnes volunt se primos omnium rerum ha-
bent: ut quis plus, quam vulgus studet sapere. invidiam pro-
laude, odium pro studio ferat. Quam difficultem provinciam
fusceperim: jam totos sexdecem annos expertus sum. Non
de mole tantum operis: de invidia hominum dico. Non mul-
tum absuit. quin bac in semine oppimeret. In messe sine
dubio oppressisset nisi: Illustrissimus Dominus Ferme-
loduni Comes ALEXANDER SETONIUS, summus
Scotie Cancellarius vir undique & itse doctiss. Et de
literis. Et de literatis optime meritus auctoritatem suam in-
terposuisset. Idem ille mihi, quod Lelio, quis. Anglis Gram-
maticam, qua illuc obtinet, dedit: Thomas Morus illorum
Cancellarii presulit. Nam cum ille ob studium noce Gram-
matica Oxonio ejclitus esset, ad Iannem Coletum, quib
ad divi Pauli scholam adpperuit, se contulisset; nova sua
Grammatica paucorum annorum experientia suudum pro-
basset: Thomas Morus suo auctoritate effecit, ut non minus
urito vulgo, quam ego nunc expior, in omnes scholas pub-
lice

lice exilis, a vobis illis, quam honestum didicerant, rati-
pereint. Horum ego vitorum sicutum, qui inter publica
negotia literarum etiam Remp. curant, nunquam satu-
laudaverint, neque futura etas meritam gratiam habuerit.
Neque indigenas illustris virorum studio hac pars Resp. est,
Si magistratus est non minus ipsos eōes, quam eis civium
curare, et statisque seminariis schola est: prima pro-
dentiaria laus est scholae curare, fontem purgare, nos pro-
pugnare, ut hac seges non tantum bonos, sed etiam doctos,
et sapientes eavos proferat. Neque huiuscura minima
pars est Grammatica, quam Iulius Cæsar in ipso ardore
bella eōis studio suo illustravit, et Marco Ciceroni dedi-
cavit. Sed ad nos ut redeamus: nihil huc temere, nihil non con-
falte fecit illustris. SETONIUS Posquam me, et labori
mei in clientelam receperit effectus apud senatum et huius et
probato quinque viris prima nota ab ereditatione apud nos
demandaretur. Thomæ Hendersoni, et Adamo Rego
sori Ecclesiastici presulibus, Iacobo Sandilando, et Gu-
helmo Setonio in suprema Curia Advocatis, et Patri-
cio Sandeo, qui post vicensim Philosophia professionem in
schola Edinburgensi peragrata Gallia, Italia, Germania
multam literarum laudem reportaverat. His cum amplius
anno ad post annos trutiam ex anima essent, et tandem testimoni-
num ad senatum dedissent: ille de duorum Parlamentorum
auctoritate, ut Diffanterius excluderetur, ut una Gram-
matica omnibus scholis prescriberetur maturè decrevit, et
sola hac in omnes nostras scholas recipetur. Etenim sapientia
diffinitus semper vidit, non tantum quanta hinc ad literas
clementia accederent: sed etiam quanta ad scientiam nosferat
lum efficit redundatura: ut nos non minus quam alia genti
arce excleveremus, et adhuc reconditam gratus erueremus.
Quare vos melius college magnopere et quoduscumque auctoritas
fuerit, quam credere vestro vobis ad tam praelarum consilium
adducat patitamini. Sed quid inquis? Ego ne ut ad literas, et
clementia

elementa redeam? ut tot annos magister nunc novis dis-
pulus siam. Si magnum illum Platonem non pudet nec γν-
πατει μαχαίρα Peitum Ramum ex fabro Mathemis
uicem discere: Cur tu nescire pudens prave, quam diligere
malis. At difficultem quereris. Quam nondum cognoris dif-
ficiem vocas. Nolvi, revolvi, ut videoas, & iudicess. Difficile
est quod non intelligas. Quod intelligis, quantumvis difficile,
tibi facie. In Difficulteria tuo, quod tibi est facile. Com-
pelic ut, is, quis Anglus aut Germanus, quamvis dolo-
sus intelligat. Nihilominus, et omnes cognoscant: non sibi
est omnibus placere. Oūte γράφε Ζεύς: διαντάλει
ἀρέσει τούτοις. Tantum ergo si quid me surgit (sumus
enim omnes homines) ut libere moveas. Spendeoque si de-
finita, devisa praecepta, exemplis juste reprehendis, me in-
genue correllatum, nomenque tuum celebraturum. Neque
errare (quamvis sedulo id caro) nequa corrigerem puderis.
Ubi
est
hominis, hoc capiunt si verum scire.

A. 2

AD PARENTES, TUTORES, & Praeceptores Juventutis Scoticæ

Præceptoris.

NON possum satis mirari hanc nostram ætatem, qui majore studio querimus, quod linquamus liberis, quam quibus artibus fiant digni eo, quod linquimus. Id que eo magis, quod quæ querimus neque animi, neque corporis morbos carent, voluptates nutrant, animos effeminent, vites enervent, virtus foveant, ipsos denique liberos ita dementent, ut modo ipsi frui possint, quamvis nobis mortem exoptent. Hanc insaniam non est spes me consilio correcturum. Tantum dabo speram, ut qui volunt, artes videant, quibus, juventus ad meliorem frugem erudiatur.

Primum ergo ad quacunque artem filium instituas, non abs te erit, ut in ea disciplina sub praceptoris ferula ad annum vigesimum quintum adolescat. Est enim ea pars viræ nostræ seq' iacisimæ, ad virtutem non nisi collis, ad virtus sua sponte nata. Nam neglectis vrenda filex inusitatur agri. Ingenium recta cura recte viget: neglectum in omnia via facillime prolabitur. Itaque recte caverunt collegiorum in Anglia fundatores, ne minor octodecem annorum admittatur septennium in lauream magistralem impetratus. Sed hoc non minus in Mechanicis, quam liberis artibus suadeamus: ut non prius ad virtus sua gubernaculum juventus admittatur, quam scite, & sine pe-

sculo inter Syllam & Charibdim cursum tenere queat.
 Verum hoc obiter. Ut ad instituti mei rationem veniam:
 quamprimum fari puer possit, discat scholam amare. A-
 nabit autem, si parentes domi, aut qui parentum vice
 funguntur, severiore disciplina contineant, moneant, præ-
 cipient, castigent liberius: Præceptores in scholis blandicij
 capient, fructisque & pomis ad virtutem conducant:
 diligentia potius, quam flagris, & ferula, quod peccatum
 est, corrigan. Imprimis in schola Anglicana discant scire le-
 gere, & scribere. In hunc laborem nonum annum libenter
 concedam. Cito fit, quod bene fit. Neque prius ad latina
 transire suadeam, quam hac parte functi sunt, ut sine pecc-
 ato legere, & scribent sciante. Postquam ad latina ven-
 tam: prima cura sit verba, & nomina declinare. Hæc ita
 tradantur, ne tenella ingenia opprimantur. Incedant pe-
 detentim: Rudimenta ad verbum ediscant. Majore studio
 præterita confirment, quam nova, & incognita capient.
 Jejunus venter avidius, quam crudus, & incoctus appetit.
 Neque quidquam ingenium adeo perstringit, quam ubi
 inter incerta, & incognita fluctuat, & quasi inter tenebras
 incertum errat. Itaque detur opera, ut puelli, quod sciunt,
 exacte sciant. Hic labor exemplis potius, quam regulis
 perficitur. In exemplum usurpanda ipsa vocabula artis, ne
 quid artis in arte ignoretur. Ab expeditioribus ordine: ad
 expeditiora progredere. Exempla aliena querito, usque
 dum omnia exempla ad exemplum appetitorum declinare
 sine peccato sciante. Post verborum, & nominum fle-
 xionem ad Syntaxin perge. Hic ad exempla præcepta
 exige. Ut in concordantia nominis, & verbi, quæ in nu-
 merum & personam coalescit, attendat puer verbum ad
 numerum & personam suppositi accommodari: ut, In ex-
 ample, *Probitas laudatur* & *alget*, attendat utrumque
 verbum *laudatur*, & *alget* ad suppositi *probitas* numerum,
 & personam accommodari, quod idem in alijs etiam fa-

cito. Eodem modo in rectione. In exemplo rectio nis per
sonæ cui. *Fortuna nis* nis nimsum dedit, nulis fatis. Attenda
nisi dativum esse personæ cui fortuna dedit nimsum.
Nulli personæ, cui fortuna dedit fatis. Satis dictum sapi-
enti. Qui sapit facile ad hæc exempla reliqua omnia exem-
pla exigat. Hæc postquam ira absolveris, ut discipulus
sine peccato quidvis possit exigere. Ad Corderium per-
gito. Ad hanc acutissimam omnia examinato. Deinde cum
jam Etymologiam, & Syntaxin mediocriter addidicerit,
ut quid sit Grammaticum, quid contra judicare possit: di-
alogos nostros (si libet) incipito, in quibus ex optimis qui-
busque auctoribus docemus vocabula exprimere, quibus
inter ludendum utique. Deinde ad Terentium pergitum,
neque prius Grammaticam ipsam ordite, quam Terentium
ad precepta illa communia, quæ in Rudimentis habes, sine
hesitatione, aut peccato possit exigere. Exemplo quid
Iuadeam, fieri facile. In illo Ter. in Adelph. *Sic vita est ho-*
minum quasi cum ludis tesseris. *Si quod maxime opus est*
fatu, non cedit: sorte quod cedit, arte ut corrigas. Post ver-
borum ad ordinem naturæ interpretationem singulas vo-
ces imprimis examinato hoc modo. *Sic est adverbium,*
Vita nomen substantivum, quia uno genere continetur:
primæ parasyllabæ quia genitivum, & dativum per *z* fieri
est, &c. form. gen. quia, a, in prima parasyllaba est formi-
nina. *Est* verbum est paralogum. *Hominum* nomen est
substantivum ut supra. Primæ imparasyllabæ, quia geniti-
vum flectit per, is, brevem, & dativum per, i, longam.
Crescit addendo nis, & o, anicipit in i, brevem mutando.
Cōmuni generis, quia utriusque sexus est communis. Quasi
*adverbium. Cum conjunctio, *Ludus* verbum in, o, analogum,*
tertia conjugationis: quia habet figurativam, i,
brevem. Præterit, formæ ejcta figurativa, et, murata ul-
*timæ radicali in, s. *Ius* pro ludivi. *Tessera* nomen est, ut*
*vita. *Sic* conjunctio. *Quod* nomen est anōnum qui, quæ,*
quod

quod, eius, &c, *Maxime* Adverbium superlativum a maximus mutata, *u*, brevi in, *e*, longam. *Opus Nomen indeclinabile.* *Est*, ut supra. *Iacta Supinum in, u*, formatum a jeci per syncopen *r*, *i*, & restitutionem vocalis originis. Pro jacitu, ut factu pro facitu, ut actu pro agitu. *Non* adverbium. *Cadit* Verbum tertiaz conjugationis, ut *Ludo*. Præteritum formatur ejcta figurativa, & *r*, principio per primam consonantem &, *e*, aucto: & *a*, brevi in, *i*, brevem mutata. ut pro *cadit* sit *cecdi*. Forte Monoptotum est ablativi casus. *Quod*, & *e*ad supra. *Arte* Nomen substantivum ut *supra*. *Pruinæ* Imparsyllabæ crescens intercepta, *u*, *inter*, *r*, & *i*, *ars*, *artis*. *Ut* *Conjunctio*. *Corrigas* Verbum tertiaz conjugationis, ut *supra*. *Compositum* ex con, & *tego*, *quod* præteritum format ejcta figurativa &, *g*, & gutturali *cum*, *f*, in duplum coagmentata, ut, sit *pro corregi*, *corressi*. *Ad* *hunc* modum cum *Etymologiam* excusuerit, & singula ad exempla *adfectotuta* declinaverit puer. *Secunda* cura erit *Syntaxeos* hoc modo. *Vita hominum* testio est immediata: substantivumque adjuncti *vita*, regit genitivum subjecti *hominum*. *Vita hominum* est Concordantia Nominis, & Verbi singulari numero, & tertia persona. *Est* primi modi est quia enunciat verum cum nudo tempore actionis. *Tu ludas* concordantia nominis, & verbi singulari numero secunda persona. *Suppositum*, quia non admittit aliud, subtricitur. *Secunda* singularis pro tertia infinita usurpatur. *Tu ludas* pro aliquis ludat. *Secundi* quod quia cum est communis ut potuerit etiam dixisse quod *tu ludas tesseris*: nisi malis verbum studium ad significare, ut sit, *a*: *if a man will play at tables*. *Tessaria* est ablativus instrumenti, quo ludas. *Quod* relativum conveniens singulari numero, neutro genere, tertia persona, cum aut. deinceps

antecedente ex alio commate id non eadit. Quod est, concordantia nominis, & verbi singulari, numero secunda persona. Quod est opus concordantia substantivi, & adjectivi singulari numero, neutro genere, nominativo casu, divisa verbo est. Maxime opus Syntaxis libera adverbii, sufficientis soluni nomen per 4. § 1. cap. 3. lib. de Syntaxi. Iactu est ablatus rei epis, qua est maxime opus. Id non eadit concordantia nominis, & verbi singulari tercia persona. Sed id non exprimitur: quia antecedens infinitum continuum cum relativo fere subinicitur per 4. § 7. cap. 2. lib. de Syntaxi. Forte est ablatus causa, qua id cadit, quod arte corrigit. Quod relatum conveniens cum antecedente ex alio commate ut supra. Quod eadit concordantia est nominis, & verbi ut supra. Et que eadit primi modi, quia relativum est commune utriusque modo. Tu corrigeas concord. nom. & verbi suppresso supposito, ut supra. Est autem corrigit secundi modi propter ut apostaticum quod redditur ad sic. Sic est vita hominum, ut quod forte accedit, arte corrigit. per 6. § 7. cap. 3. lib. de Syntaxi. Arte est ablatus causa, qua corrigit, quod forte cecidit. Postquam iam utranque partem ad unguem percavuerit ad initium rursus redeat: & verba singula, quantum res patitur per modos, & tempora: per numeros, & personas variet ut. Sic est vita mea, quasi cum ludas tessaris. Sic est vita tua, quasi cum ludas tessari. Sic est vita illius, quasi cum ludas tessaris. Sic est, sicerat, sic fuit, sic erit vita hominum quasi cum ludas tessari. In optativo. Utinam non sit vita nostra, quasi cum ludas tessaris. In imperativo Esto vita illorum, quasi cum ludas tessaris. In precativo Ne sit quasi vita mea quasi cum ludas tessari. Deinde ad eundem modum reliqua verlet. Quod maxime est opus iactu sepius non eadit. Quod maxime fuit opus iactu, non ecedit. Quod maxime erit opus iactu, non cadat. Utinam quod maxime est opus iactu, cadat, &c. Deinde ad alia verito, ut videat discipulus

discipulus in alijs verbis eandem posse esse formam dicent
di ut. *Quod maxime fuit opus dictu, nondum dictum est.*
Quod maxime est opus factu: primum fiet. *Quod minime*
fuit opus auditu: primum effusivit. *Quod maxime est opus*
busu: nondum video. Ultimo ultimum verbum ad eandem
unionem flebat. *Quod forte cadit, arte corrigo.* *Tu quod*
forte cadit, arte corrigit. *Ille quod forte cadit, arte corrigit.*
Nos quod forte cadit, arte corrigitur. In optativo, *Vtiram*
quod forte cecidit, arte correxit. In imperativo. *Quod forte*
cedat, arte corrigit. In potentiali. *Quod forte cecidit arte*
corrigitur. Ad hunc modum quisquis ingenia, & ora
puerorum exerceat: brevi videbit, quam sterile sit, quod
vulgo in scholis clamitur. *Dare regulam. Da exceptionem.*
Postquam iam eo ventum erit ut mediocrem habeat lo-
quendi facultatem: ipsam Grammaticam ordire. Non
estopus memorie omnia mandare. Precepta interpre-
tetur consequentiam, definitionem, divisionem attendat.
Exempla ad precepta exigat. Exempli causa Orsonus Sy-
ntaxim imprimis notet dictum esse de Etymologia, sequi le
syntaxi. Deinde in definitione attendat definitum esse
syntaxim. Definitionem Secundam partem Grammatica de-
num compositione. Et in divisione totum esse Syntaxim.
partes personalem, & impersonalem. Iterumque attendat
secundo loco definiri primam partem Syntaxim personalem.
Hinc esse definitum, definitionem vocum personis summa-
tione personae compositionem. Partes eorum esse justam, & fi-
xam. Et quae sequuntur eodem ordine, ut Pueta te-
neris affluecant methodo, rem ipsam dilecant. Definita &
definitiones, divisa, & partes primo vultu agnoscant. Ac-
curatas harum inspectionem ad logicos rejice. Satis sig-
nificat ipsa; ista, & usu tantum discere. Hæc de ordine,
quo Grammaticam doceri velim. Statim cum Gramma-
tica incipiunt latini loqui. Nolim prius. Nihil perniciiosius
nam vulgare illud sive ram, sive riu, sive ro. Quintilianus
, ait

aut extremae esse dementie discere de discenda re ipsa con-
peri facilis esse recta docere, quam dedocere inepta. Ne-
usquam videas verius esse Quo semel est imbuit a recensu
habit odorem testa domi. De delectu auctorum praecepio-
bus judicium relinquo. Tantum suaserim cavendos esse
qui antiquis, & ex veteris studiis. Optima sunt facilissima, &
tritissima, modo pura sint, & latina. Linguæ prima m-
odus est perspicue dicere. Qui obscura captat in luce quæ
tenebras. In auctoribus Grammaticam excreant. Hic
modo felicius memorie mandatur, quam si ad verbis
edicas. Memoria cum iudicio inolescit. Solos Poetarum
memoriae manda. Solutam orationem in omnia, ut da
verte: usque dum ad Romanam dictiōnem linguam en-
dias. Anglicam latīno cultū dona, ut Anglismos tanquam
scopulos fugias. Hic contra, quam vulgo sit, malim di-
pulos doceri quomodo quidque dicendum sit potius, q-
ut suo marte anglismis, & barbarismis assuecant. Cum a
latīne sciant: incipiāt carmen componere. Id hac ratione
commodissime fit. Poetūm aliquem melioris nocte, que
ipso non sīnas quenquam habete, dicta, ut carminis ex-
textum solvas. Postquam jam interpretari queant. Iuribus carniū restituant. Cum perfeccerint, dicta tan-
quam plām carmen, ac fac etiam memorie mandent. Quan-
jam ad eam peritiam ventum, ut sine studio carmen re-
stituant. aliquot carmina in anglicum ad verbum, quam
tes proxime, interpretare: que illi continuo restituant. Hic
genere tandem, idque brevi, ad eam facultatem adole-
scit ab ipsis locis verbis, non multum erunt. Quod a
videas, iam thema da aliquod, aut Etiopī fabulam, quae
exerceant, & numeris redcant. Interēa fac Poetas a
due ipsis veritent. In dies penitus præscribito. Tardius
ad exemplum reliquorum experire. Idem in solutis aucto-
bus facito. Ut jam quidvis intelligere, quidvis foliis dicti
aut numeris adstringere queant. Cum huc prouecta a

collegia dimitte. Sed hic parentibus suadeam non es-
tum, ne fructum immaturum carpant: sed etiam, ne prius
ad gubernaculum ritæ sue admoveant, quam (quod dixi)
omnes procellas adolescentiæ superaverint. Hæc sunt, quæ
Parentes, Tutores, & Iuventutis Præceptores monere ha-
bui. Ego me, & labores meos patriæ, & posteris consecravi.
Quibus, si, quod volo, conduco. Nihil est quod malum,
nihil quod magis mihi gratum potest contingere.

G
A

ta
P

SCHOLA
GRAMMATICA
AD SINGVLA CAPITA

Grammatic.e, capitumque sectiones
ut res poscit accommodata, ut sub
titulo capitum quid in singulis
sectionibus desideres, videas.

Ad 1. cap. Etymologiae.

GRAMMATICAM EX RAMO
definio, & in partes integras divido.
Quod Dispaterius quatuor ejus par-
tes facit, tertiam cum prima con-
jungo. Quia quantitas syllabæ est
ad junctum syllaba ad junctaque ejus
ad Etymologiam pertinent. Quar-
tam partem ad Rheticam rejicio, ad quam figurarum
pigmenta spectant proprie.

3 Vox humana subjectum est Grammaticæ. Brutæ
voces

voces nihil ad hoc negotium. Ab imperfecta voce ad perfectam procedo. Quia ex imperfectis perfecta perficitur.

5 Sonumne prius in tenuem, & asperum: an in infra dictum & fractum dividetur, diu multumque hasitavi. Nam si rursus tenuem in infractum, & fractum subdividetur: at tendit, & v. quæ pb, & bb, valent, & asperæ sunt a fracti sonis esse mihi separandas. Quod cum res ipsa non sicut de negotio desperavi. Tandem re multum apud me deliberaata offendit aspirationes apud latinos aliter quam apud grecos consonantibus aspiratis adscribi ch, pb, th: de his, quæ spiritus notam non haberent adscriptam, ad tenues, eti si vera asperas, rejeci. Evidem haec differentia interea acquiesco, gratiam maximam, ei qui possit corrige re, habiturus. De nominibus porro fracti, & infracti sonabit mihi spero veniam æquus rei ipsius æstimator. Fracti sonū ex Quintiliano habeo. Voco autē non ipsas consonantes: sed syllabas ex vocalibus & consonantibus cōpositas.

6 Infractus sonum tracto præpono non nominis. Eymon, sed rem ipsam secutus. Nam infractus, eti non frangas, tamen sonus est: consonans autem, qua infractus frangitur, sine intracto nihil quidquam sonat. Neque enim ipsa nomina consonantium sine vocali sequenti, ut b, p, a, y, xcedente, ut m, n, pronuncari omnino possunt.

7 Infractus sonus aperto (inquam) ore pronunciatur. Nam sine contactu organorum quicunque est, sonat. Diversum autem isti inter se oris dilatatione, & contractione: exilitate, & laxitate.

8 A, apertissimo ore, & gutture pronunciatur. E, S, i, contractio gutture patent ore. Inter se disserunt, quod illa laxius, hæc exilis sonat. O, aperto gutture, rotundo ore, u, contractio gutture, aperto ore, y, ab, s, in latini non distinguimus sono, tantum in grecis terribimus.

9 Diphongoruū alium funisse usum, quam nunc est, ut vix a vocalibus distinguamus: res ipsa probat. Nam si e, Sc, eundem sonum inter se, & cum vocali, e, habuissent: eum

sunt

perent duæ? Aut cur e, pro ambabus non sufficiat? Ceteri est
tur. Iunos auctores diversos sonos diversa scriptura distinxisse
tradidit unu sonu diversas dedisse notas. Sed hoc facilius est,
Nam intelligere, quam corriger.

10. Fractum sonum definitio vocalis sonum consonante
fractum solum. Consonantem autem vocis infractionem conta-
scentibus oris formaram ut consonantem videoas per se nullum
e delitionum facere: sonumque, quem cum vocali facit, ad organa
apud quibus, vocalis sonus frangitur, referas. Et ille colla-
tus, & as, quibus consonantibus quæque syllabæ iunt notandæ.
ad te 11. In contactibus duo instrumenta eile oportet alterum
trenta mallei, alterum incudis vicem teneat. Mallei vicem tenet la-
tum, aut lingua, quod si attendis, ipse facile videoas.

12. Labrum duas habet incudes, superiorus labrum, &
entes. Lateræ in eandem incudem fractæ pondere, & levi-
tate incidentis mallei distinguntur.

13. Lingua etiam suas incudes habet: dentes, & pala-
tum. Ad radicem dentium jungendo i, & n: tollendo d, &c
subtilando f, & z edit. inter se pondere, & levitate distin-
guas: r, vero lingua ad eandem incudem vibrata. Ad Pal-
atum autem reddit e, g, j, q, & x. C, & c, ab interiore palato
tollendo, g, fleetendo, v, subilando fluunt, l, ab exteriore pa-
lo tollendo fit. Sed hec qui quis facilius pronunciaverit quā
modo pronunciet, intellexerit. Nihilominus quisquis
siles syllabas omnes suis litteris exprimere, ne negligito.

14. 15. 16. De aspiratione soni satis perspicuas ipsa per se
sit. Tantum attende nos pro aspiratis habere, quod s theo-
nate jam dictum est. eas folias litteras, quæ aspirationis
notam adscriptam habent.

17. 18. 19. 20. Omnis sonus frangitur, vel a principio, vel
fine, vel utrinque. Quod quibus, & quot consonantibus
ut facile attendas, quisquis consonantum, quæ jam dixi-
us, inservientia inter se distinguat.

21. 22. De mutis, & semi-vocalibus multa tradunt veteres,
quidem nisi ad liquidentiam possit brevem vocalis non
video

video quorsum. Nihil neque ad syllabarum expressionem, neque ad casuum flexionem (quod sciam) conferunt. Tamen rem tamen veterem nolui negligere veritus, ne aliquis quod ego non videam, in tantorum hominum commentatione lateat.

23 24 Inter. *l, m, n, r, & s*, manifestam attendi diffentiam, quæ efficit, ut *illas mera*, *bane misera* potest effe tradere. Nam *l, m, n, r*, cum alijs consonantibus coniunctis, in gremio illorum semper videoas liquefcere, *s* in esse aetem & mutas sibi subjcere, ut *in scio, sto, spomdeo*: & *men* nam subjcici, ut *seps, scobs, psalmus*. Item semivocali, *m*, *præbi* arguit *ut smaragdus*. Et Scotticæ etiam, *l, & n*, ut *slaw, snæ* que c. *Quin etiam, mutam & semivocalem simul sibi sepe substerit* *sternit*, ut *snæ firnes*. Et semivocali ac mutæ substernit, ut *az al* *urbe*. Et semivocali soli, ut *sors, puls*. Vnde non immixta *ritio* video ei mixtam naturam tribuisse.

25 Duplices consonantes vel ex gutturali, & *s*, coadunantur, ut *x*. Vel ex dentali & *s* ut *z*. Vel ex dupliciti vocali *frum* ut *j*. Quin etiam Piscianus, *g*, docet esse duplicitem in *pro* *quod* *teritis* *verborum tertit* conjugationis: utpote quæ *voc* *tameu* *lem* *brevem* producat. Sed id non esse perpetuum & omnes *aut. c* *aut. s* & boves priori bievi probant.

Ad cap. 2. Etymologiæ.

Q Via vulgus accentum a quantitate non distinguit: *libro in* hoc discriminis imprimis videndum. In hoc errore *paris* fateor me natum, *educatum*, & maximam vitæ partem *concedi* vixisse non inficio. Vnum tamen erat, quod *me sensim* *De* male habuit, nec expedire poterat, cur in penultima potius *tertia* quam reliquis locis longam syllabam prætuleret. *Nihil* *reca* minus in vestigijs præceptorum meorum institi: usque *terre*, *in* dum in Philippi Melanctonis grammaticam, quæ apud *me* non est adeo frequens, incidi. Ex illo tandem didicis *centu*

centum esse quantitatis comitem, non ipsam quantitatem. Differre ista & re, & proprijs attributis. Quantitatis esse longum, & breve: accentus accutum, & grave. Erat, qui accutum, & longum: grave, & breve idem esse putant: Argumento esse, quod non omnes longæ acutæ, nec omnes graves breves. In *Vergilius* longam esse, non non acutam, acutam esse, non longam. Hæc ille, ut sicut vir undique doctus, docte, & acute. Ego addo ex *Cicer.* de *Orat.* ad *Brut.* in una dictione unam tantum esse acutam, multas posse esse longas: omnes præter unam esse graves, non omnes præter unam esse breves. His argumentis, qui non sentit errorem suum, nihil sentit: neque est quod sperem in ratione consuetudinem posse vinci. A litteris, & libris, ad oves, & boves, nisi inveteratæ sententia aliquid dem, relegandum esse censem.

Imprimis ergo constat ex *Cicerone Romanos* (de Gramatis alias, Deo volente videbimus) utrumque servasse & tonum, & tempus. Ait enim in *Orat.* ad *Brut.* *Vulnus nostrum nec pedes norisse, nec numeros tenuisse: nec illud, quod offendit, aut cur, aut in quo offenderet intellexisse: Et tamquam omnium longitudinem, & brevitatem in sonis sicut sentiuntur, & evitumque vocum iudicium ipsam naturam in auribus collocaisse. Ex quo loco manistrum est non doctos tantum Romæ, sed ipsam multitudinem longum & breve in sonis, in quo est iudicium quantitatis: acutum. & grave, in quo est iudicium accentus, non disciplina, sed usu, & consuetudine reuoluisse. Quod idem alibi eodem libro inuit, ubi ait ad *diehoræum*, quo illud clauditur, patris dictum sapiens temeritas filij comprobabit, totam concessionem, ut mirabile esset, exclamasse.*

De illis ergo certum est utrumque tonum, & tempus servasse. Nos vero, qui nati sumus barbari, latinaque & litterata ex disciplina discimus, constat alterum, vel oratione, vel consumpere. Omnes autem nibil illius potest.

Neque enim sine tempore, neque sine **tone** vox humana est, testis *Cicero* naturam in omni verbo humano acutam **vocem** posuisse quæ non longius a fine, quam ad certiam recedat. De tempore certum est, ut non sit opus argumentis.

4 Hinc apparet, cum alterum tantum pronunciamus alterum a nobis corrupti. Corrupti autem possunt singula tribus modis. Tempus, producendo corripiendum, aut corripiendo producendum, aut quantitatem non distinguendo. Tonus, tollendo deprimentum, aut deprimerdo tollendum, aut æqualem tonum per omnes syllabas retinendo. Corripiendum producere, aut producendum corripere: Deprimendum tollere, aut tollendum deprimere absurdum est. Qui contraria confundi, nisi absurde non possunt. Resta ergo, ut aut æquali tempore, inæquali tono: aut inæquali tempore, æquali tono nos Latina pronunciemus.

Vtro autem modo pronuncietur, linguae nostræ sumus argumento. Nam nostro modo verius est nos peregrinare, quam modo nobis incognito. Barbari omnes, quod sciām, nos certum est, neque longum, neque breve in syllabis distinguunt. Sitacere mus, non est opus nobis tanto labore in musicis. Quod in illa schola tanto labore addiscitur, certum est nos non habere consuetum. Quid, quod quæ a latiniis mutuamus, adeo per multimam longam negligimus, ut si quis ad latinum accentum decantet, peregrinum nobis sonare videatur. Exempli gratia si quis, *Facultas*, *Wilderneſſe*, *Minſter*, *Meffenger*, *Lindâble* Pronunciet Sarmaticum aut Scythicum potius sonare, quam Britannicum beatetur.

Contra accentum esse nobis familiarem, ijsdem exemplis confit, in quibus neglecta quantitate accentum

in antepenultima pronunciamus *Facultate, Wildernesse, Minister, Messenger, laudable*: Non quod isti putant producendum corripiendo, quod diximus esse absurdum, sed antepenultimam sine respectu quantitatis acuendo: id quod græci etiam faciunt in *trιtrois ἀρθροῖς*. Quin & contra modum latinum, & græcum quartū a fine aliquando accidens, ut, *Matrimonie, ad versarie, testimoniis, honorabile*, in quibus, si accentum illum mutes; nostrum idioma corrumpas. Stat ergo hoc certum nos accentuam servare, quantitatem nescire: & latina ad exemplum nostrum, non exemplum Romanum, quod ignoramus pronunciare.

Sed ut argumentis etiam latinis hanc rem efficiamus. Longa syllaba, a longa syllaba non distinguitur quantitatis pronunciatione. Sed hac pronunciatione, qua penultimam longam ab alijs syllabis distinguimus longa syllaba a syllaba longa differe potest. Hæc pronunciatione. Ergo non est quantitatis Major vera, quia quod est commune non distinguit. Minor etiam, quia, *ma, in humanos, in virtutes, ve in audierunt*, differtunt a reliquo hac pronunciatione: sed quantitate nihil differunt.

Item quæ in brevem syllabam potest cadere non est longæ syllabæ pronunciatione. Sed hæc pronunciatione, qua penultima longa a reliquo differt potest in brevem syllabam cadere. Ergo non est longæ syllabæ pronunciatione. Major vera: quia quod est uni contrariorum proprium, non potest alteri esse commune. Minor probatur exemplis *Virgili, Valerii, Patrici, quæ Persic*, lib. 7, & omnes grammatici præter *Nigidium apud Gell.* lib. 13. cap. 24, præcipiunt acui. Item compositione facio, quæferant a. ut. *Calefactio, madefactio, frigefactio*.

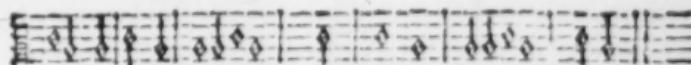
Tertio, quæ in unam solam vocis cuiusque syllabam

potest cadere, non est longæ syllabæ pronunciatio. Sed hæc pronunciatio, quam tribus ultimis syllabis servamus in unam solam cuiusque vocis syllabam potest cadere. Ergo non est longæ syllabæ pronunciatio. Major vera, quia longæ syllabæ quantitas, si pronuncianda nobis esset, ad omnes longas syllabas, etiam si tres aut quatuor in uno verbo concurserent, adhiberetur non minus quam ad penultimam. Minor Ciceronis in Orat. ad Brut. testimonio constat, qui asserit unam solam syllabam in singulis verbis, eamque non ultra tertiam a fine acui.

Quarto, qui non ita loquitur, ut is, qui ita sit discernat longum & breve non pronunciat quantitatem. Sed nos non ita loquimur, ut qui audit, discernat longum & breve. Ergo non pronunciamus quantitatem. Majorem probat brevis & longæ syllabæ differentia, quam nisi auris auditus discernat, os loquentis, non distinguit. Minorem probat quantitatis ignorantia, quam nisi aliunde discas: profus nescius.

Hic non me latet certamen mihi esse cum doctissimis nostræ ætatis, cum quorum nominibus ego me indignum agnoscere esse, ut certem: ideoque a nominibus astinebo. Vnde non met humanis placitis anteponendam esse rationem. Quo jure, ut mihi etiam vobis licet, omnes doctos, orem. Nostra actas (inquit) nihil absurdius putat, quam vocem in insultibus, & cantiunculis gesticulari. Itaque servata temporum ratione tantum (tempora intelligit syllabarum) severioribus sacerulis omisus est formineus ille tinnitus: unoque ductu multæ voces eodem tenore pronunciatae. His verbis nihil video argumenti, nisi quod formineus ille tinnitus nostræ severitati non conveniat. De severitate non video: cur nostram ætatem putet severorem. Etsi nos Christiani, erant ex illis multi nihil minus severi. Si foris nimum tinnitus cantum intelligit cantusque intentione, & remissione: productione, & conceptione

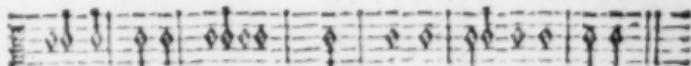
Vocis sonitat: non video cur tonum sine tempore, potius quam tempus sine tono canium vocet. Romanos jam docui ex Cicerone utroque modo usos esse, cuius modos hoc syltemate videoas.

Omnis prius experiri, quam armis sapientem decet.

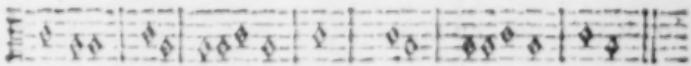
Nos vero nescio, an (quod ille afferit) quia non decet severos, an quod operosius esset: an (quod est verisimilius) consuetudine nostræ linguae, cum qua consenuimus: alterum tantum servamus, alterum omittimus. Vitrum servemus tempus sine tono, an tonum sine tempore: propinam utriusque syltema, ut facilius judices.

Systema temporis sine tono.

Omnis prius experiri, quam armis sapientem decet.

Systema toni sine tempore.

Omnis prius experiri, quam armis sapientem decet.

Ad 3. cap. Etymologiæ.

IN singulis verbis unum tantum esse accentum ab auctoritate Ciceronis, Quintiliani, Gellij contendo. Nam quod Philippus docet ad nativum encliticum accedere: Duosque accentus in unum verbum cadere, nativum alterum

rum alterum per *accidens*: in græcis verum est. At in latinis præter auctoritatem, quam dixi in monosyllabis, & dissyllabis fieri non potest. In illis, quia in unam sedem duplēm accentum non admittant: in his, quia prima cum acuitur, non sinit ultimam ab enclitico etiam exacui: ne duo acuti immediate concurrant. Nam hoc *culi Philippi* asserit, & exemplis illustrat: tamen neque ratione, neque auctoritate nittitur. De hyperdissyllabis non habeo quo facile refutem. Sed plurimum apud me valet *Ciceronu*, & *Quintiliani* auctoritas, qui plures syllabas in uno verbo posse acuti aperie negant. Quid si in nativis syllabis verum est: ab exotica violari non debet.

9 De accentu enclitici turpissimus error vulgi. Nam non tantum contra morem veterum, & omnium grammaticorum præceptum, quando ultima brevis: sed etiam contra se, suumque morem, quando ultima longa est, hunc negligant. ut cum ex natura enclitici *Audi&fline*, *fec&fline*, *dix&fline* dicendum sit: illi *audi&fline*, *fec&fline*, *dix&fline* integrè dicant. In quo quælo stuporem hominū spectate. Cum græci more suo ἀλπεσος, κράτιος ανιος βατιος dicunt: cavillantur eos penultimam longā corripere: Neque se vident, si hoc est corripere, cum *audi&fline*, *fec&fline*, *dix&fline* dicunt in eandem foream ruere, ad idem saxum impingere.

Ad 4. Cap.

3 **H**anc regulam grammatici bis repetunt. Imprimis derivatorum, & simplicium, deinde primitivorum, & derivatorum eandem esse quantitatem. Ego quod utriusque est commune, scine! utriusque præponendum censui. Quæ aliqua lege a primorum quantitate deficiunt, ea ad suum locum rejeci. Ut frequentativa ab, atu, longa per ito

bre-

brevem ad lib. 1. 15. 3 Desiderativa in *urio*, *u*, brevi ab, *u*,
longa ad ejusdem 11. Participia in, *u*, brevem ab, *u*, supina
longa ad 2. lib. 30. 3. Que vero nulla lege desciscunt ijs noluimus methodū per-
turbare. Ne tamen quis desideret: derivata aliquid a lon-
gis corripientia sunt *Posusa* pono, *genus* a *gigno*, *nato* a *noscu*,
nato a *natu*. *Disertus* a *differo*. *Sopor* a *sopio*. *Dux* dux a
duco. *Dicax* a *dico*. *Frager*, *fr* *sgilas* a *frango*, *Sagax* a *sgagio*.
Stabilis, *st* *stabulum* a *ste*, *stas*.

A brevibus producentia sunt *vox* *Gocis* a *voco*. *Lex* *legis* a
lego. *Rex* *Regis* a *rego*. *Iumentum* a *jugo*. *Fomes*, *E* *fomenteri*
a *foro*. *Sedes*, *st* *sedile* a *sedeo*. *Iunior* a *juvenis*. *Mobilis* a
moveo. *Humanus* ab *homo*.

Composita a longis corripientia aliquid *inmuba*, *E* *pro-*
nuba a *nubo*. *Dejero*, *tr* *pejero* a *juro*. *Maledicu*, *fasidicu*,
tr *e* a *dico*.

A brevibus producunt *ambitus* *participium* ab *ambitu*
supino. Et *corvissum* ex cor *E* *vitum*, quod ego malum vi-
tiorum cumulum interpretari: quid alij tentiant vide *Val-*
lam. lib. 6. cap. 52.

Ad Cap. 5.

SVbūstentis, & acercentis nomen hactenus a grammatis
neglectū ipsa componendi ratio inonuit ut adderē.
Hinc enim discipulus separata cōpositione facile cognitis
partibus compōsiti usum intelligat. ut si intelligit quid *ad*,
quid *traho* sit. facile quid *attraho* sit, intelligat. Item si no-
tum est *sub*, & *traho*. Facile simul innotescat, quid sit *sub-*
traho. Dicūm sat est sapienti.

2 Res ipsa per se manifesta. Nam quod supponitur. sub-
sistit acercenti, & ad se receptari.

3 Acercentis divisionem in separabilē, & inseparabilē

res ipsa docet. Nam quæ a subsistente nunquam videas separari, mentio inseparabilia dicas: & contra separabilia, quæ videoas separari. Franciscus niger coniunctivam, & separativam vocat. Cæterum reliqua quæ hoc capite doco sive nova, sive vetera sunt: ita sunt perspicua, ut non egeant commentario.

Ad cap. 6. Etymologiæ.

Divisiō hæc nova: sed vera, sed necessaria, sed utilis. De mera receptū est. Nomina esse mera nomina: verba verba mera: Adverbia, & coniunctiones nihil aliud esse: quia adverbia, & coniunctiones. De mista restat, ut probem. Inductione res manifesta. Relativum, *qui*, nomen est. Id nemo negat. Præterea coniunctio est. Ergo mista est: quia duplicitis est naturæ. Coniunctio est, quia copulat verbū suū cum verbo antecedentis. Quæ plura verba conjungit, coniunctio est. Copulat, quia nulla alia ratione grammatica inter se cohærent. Non concordantia, non reditio, non liquefcentia participiij. Ergo nulla. Item post quam, receptum est esse, & revera est adverbium. Præterea est coniunctio eadem ratione: quia verba inter se copulat. ut Postquam nos Amaryllis libet Galatas reliquit. Eadem ratione *ubi*, *cum*, *quando*: *antequam*, *prisquam*: *quiscumque*, *quocumque*, *ubicumque*, *quandcumque*, *quisquis*, *quotquot*, *quantuscumque*, *cum* millæ voces sunt. Quid quod Participium nullum est. Electendo nomen: regendo verbum: copulando coniunctio. Probo, quia eodem sensu in verbum suum cum commoda coniunctione resolvitur. ut Cyathos forbillans paulatim hunc producam diem. Pro cyathos forbillabo, & paulatim hunc producam diem. Ergo voces alias eis nullas evici, effici exemplis veris, certis.

Meræ etiam vocis divisionenī in personalem, & impersonalem grammatici hactenus ignorauit. Verbum nullum est impersonale. Quia nullum est sine persona aliqua: impersonale est quod nullus proflus est personæ: quale est adverbium, qualis est conjunctio. At hactenus in nomine persona non est agnita. Imperite, inscite, inepie, maxima cum peste Grammaticæ. Persona nominis, & verbo est communis, aut nullam cum verbo nomen conficiat concordantiam. Omnis concordantia est in communibus affectionibus teste Linacro ex Apollonio. Teste ipsa *re*, ut. *Phanu illæ meus frater fuit.* Quia quinque his vocibus una est persona communis: unam faciunt perpetuam concordantiam quatuor nominum inter se, & unus verbi cum quatuor nominibus. Præterea nisi in nomine sit persona, nulla poslit esse *transitio*, id est, transitio. Nulla. Omnis transitio est unius personæ in aliam. Eaque vel est immediata id est, solorum nominum. ut, *Genus hominum*, vel mediata per verbum medium. ut, *Est genus hominum*, qui *volunt* se esse primas omnium rerum. *Whi.* Qui per verbum *volunt* transit in accusativum cum verbo infinito se esse primos. Sed ne quis putet se, & que esse eisdem personæ, is intelligit personam diversam esse ducibus modis, re, & ratione. Quia de *re* in nomine, quia eo proprie spectat, fuius videamus.

3. Personæ nomen est *τολύτηρα*. A Theologis aliter, & Grammaticis aliter usurpatum. Linacer duplēm facie aleram, quam sc̄r. nouis, alteram quam constructionis vocat. Personam sermonis vocat. *Ego, tu, ille.* Personā constructionis satis confuse definit. Quid rationem exhibet alieius ut substantiis vel v. scati, vel agoris, vel patientis, vel cui accedit, decedit ve quidpiam, vel cause, vel loci, vel temporis, vel instrumenti, vel quod denique causa alieius rationem praefert. Haec definitionem cum spectavi propter

pius attendi personam esse affectionem subsilientis ad id cui subsistit, vocati ad eum qui vocat, agentis ad id quod patitur, &c. unde *an. 178. col. 18* definivi personam affectionem vocum personalium ex ingenio ad mutuam compositionem nascentem. Sed hic *Patricius Sandus* unus eorum, quem Senatus cognitorem mihi dederat, vir non minus acri, quam culto ingenio monuit personam non tam esse affectionem vocum, quam ipsam reuocare significari. Neque enim cum personam esse eandem, aut diversam dicimus affectionem: sed rem ipsam spectamus. Ut ex oratione sue patre duro *Denea* res eadem est. Et *Filius Chremetis* res diversa. Itaque illo non invito nec definio personam subsilientiam rei voce notatam. Definio autem non differencias illas primæ, secundæ, & tertiaræ personæ: sed hanc quam *Linacer* constructionis vocat, sicutemque facit omnis legitimæ Syntaxis. Quam, quia origo prima est totius grammaticæ, si quis rectius definiat, ei magnâ sumus habetur gratiam. Dabimusque ipse operam in secundam curam: si quid rectius inveniri possit. Interim volo te esse monitum antiquum illud dativus personæ, accusativus rei, non satis distinctum esse: cum illum accusativum etiam personæ esse necesse est intelligas. Nos ut ista quoque exprimamus dativum illum vocamus personæ cui accusativus personæ patientis. Itaque (ut semel dicam) personam statuo esse communem omnibus nominibus, & verbis: substantiæ propriæ: verbis, & adjectiæ quatenus ad personam illosum accommodantur.

3. Personam dividem in eorum, qui loquuntur: & ejus de quo loquitur aliquis. Deinde personam loquuntur in personam mei, qui loquitur. & cui ad quem loquor. sed ne cito omnia videceret curiosus, quam rem sectari: antiquam divisionem retinui, quæ rem satis perspicue comprehendit. De personarum conceptione quia nominum est, ad nomen rejicio, hinc ad illustrationem personæ

exemplis uter nominum quia verba se ad personas nominum applicant: non contra.

4 A numero *Ramus* vocem dividit in vocem numeri, & sine numero. Et revera numerus nomen, & verbum ab adverbio, & coniunctione distinguit. Ego cum semel decrevi personam etiam nomini, & verbo esse communē te multum, & diu apud me deliberata, non reperiebam quomodo voci a numero divisa personam attribuerem. Hoc luxum cum diu volvissem: tandem incidi in Jacobum Fullertonum virum doctum, & in omni disciplina satis exercitum. Cum eo rem disceptavi, & a multis, quas querebat, latebras excitavi, tandem cum non invenit, ubi pedem sigeret: monuit me rem esse dignam ingenio, & attentione: se nec velle, nec posse te mere statuere. Tantum viderem in persona esset prior. Hic me multum perturbavit, in qua natus fui disciplina, & perplexum diu habuit. Tandem, cum saepius rem ad libellam revocasset, in eam descendit sententiam, ut numerum postponerem. A persona vocem dividerem in personalem, & impersonalem. Personam numero in singularem, & pluralem. Dicin non potest, quantā hoc mihi ad reliqua fenestram appetuerit, cuius omnem gratiam Fullertono haberi volo.

Ad Cap. 7.

Vocem personalem in verbum & nomen divido. Recte.

Verbum enim est vox personalis: & nomen est vox personalis, quod 1. § 6. cap. 1. iam dixi. Verbum præpono nomini, non quod prius putem: sed quod Germania, Sapientia, Participia, & verbalia, de quibus suo loco, non possunt commode, nisi de verbo prius intelligas, formari. Verbum ideo est omnium personarum. Ut ad omnes nominis personas, prout res poscat, se applicet.

3 Varrō tempus verbi dividit in perfectum, & imperfectum lib. 8. de lingua latina. Hunc Grocinius sequitur. Ait enim

enim lego esse præsentis infecti, legi consecti. Legebam
præteri infecti, Legeram perfecti, Legam futuri in-
fecti Legero perfecti. Ramus addit aliquid præsens
omnia esse infecta. Reliqua partim infecta, partim per-
fecta. Præterita infecta esse amabam, & amarem, Perfecta
amavi, amaverim, amavillem, amaverā. Futura infecta esse
amabo, & aūia. Consēcta amavero, vel amaverim. Hanc
ego ratione in cur non sequar, dicam paucis. Imprimis
quod de infecto, & consēcto inter eos non conveniat: ne
quem potius probem, videam. Secundo quod res incēta
est non minus, quam quod in recepto usus est. Ansem, &
amer præsentis, & futuri est: Amarem, & amarer præses-
tis imperfecti, & futuri. Amavero futurum etiam infectum
esse potest. Tertio, quod instar omnium puto, quod est
præterito, ut in futuro etiam præteritum, quod hac dia-
plina non comprehenditur. Nam ut dicimus *Horæ quartæ*
scripsero (At four hours I sail haue written.) Ita etiam dí-
cimus *hora quartæ scripseram*. (At four hours I had writ-
ten.) Quod alio modo, quam amavi, aut amavetum præ-
teritum esse vides, & alio nomine appellandum fuit. Ego
ego omne tempus in præsens, & ablens divido. Et abse-
rbus in præteritum, & futurum, &c. Præsens, nisi quando
pro præterito aut futuro usurpat, nihil habet difficile-

Ad cap. 8. Etymologię.

Modi nomen Ramus rejicit. Tempora prima, se-
cunda, & tertia vocat. Verum cum diversis
hæc sunt verbi affectiones: distinguendas nominibus cum
vulgo censeo. Tempus verbi tempus actionis respicit:
modus autem veri, aut voluntatis pronunciationem, si et
subiunctivum. De quo in Syntaxi, quia co-spectat, fufus

2 Modos appello quatuor istas *inclinaciones*, quibus non tempus: sed modus quidam rei pronuntiatae notatur. Nam *amo*, *et amem*: *amabam*, *et amarem*: *amavi*. *et amaverim* non diversum tempus significant: sed differentiam aliam in rebus. Quam quia certe nomine caret: formam, & modum rei nesci quidem iudicio non impete veteres appellarent.

3 Primum modum definio non ut *vulgaris* ab indicandi significatione: quia *sæpe* cum multis *conjunctionibus*, & cum quibusdam semper hanc vocem subiungi video. Quid quod hoc modo *imperari*, *precari*, *optari* manifestis exemplis *Ramus* in *Schol. Gram. lib. 14.* docet.

4 Secundum modum, ut primum a *terminationibus*, per quas fieriatur definendum censeo. *Optandi*, *precandi*, *imperandi*, *permittendi* significationem ad *Syntaxin*, id est, *euam* *rejicio*.

5 De tertio modo alij *consent*, *præens*, alij *futurum tantum habere*, alij *utrumque volunt*. & *amis* *præsentis*, *amisso* *futuri temporis esse* *præcipiunt*. Ego cum *Ramo* *futuri temporis esse* *statuo*. Quia quicquid *imperamus fieri*: cu*m* *imperamus*, nondum factum est. Reliquis temporibus necessario caret easdem ratione. Neque min quod *præteritum*, est *imperamus*, aut *precamur*.

6 Infinitum appello non ut *Scaliger* (quem tamen horis *causa nomino*) quod *æque* in *omnes* abit modos. Sed quod *vulgaris* docet, quia *personas*, & *numeros* *certis finibus* non *distinguit*. Nam quod in *aliis* *personas* abit, id, ad *Syntaxin*, non ad *Etymologiam*, de qua hic sola *agendū*, *pedat*.

7 Hanc temporum inconstantiam *vulgaris* *grammaticorum* *negligit*. *Linacer* *observat*, sed *conuse*. Ego *studeo* ad *capita quadam* per *causas revocatae*. Ut quando *præsens* pro *præterito* ponitur quia in *præsens* durat: aut pro *futuro*, quia a *præsens* *incipit*. Quæ vero non possum ad

ad causas revocare, relinquo attento lectori: ut vel ex aliis
etoribus observet, vel ex Linacro addiscat.

Ad cap. 9.

1 **C**onjugationem definio, ut propria sit verborum
ut declinatio nominum est. Itaque a modo
& temporibus: quæ solius verbis sunt, definiendum esse
dicavi: non a numeris, & personis, quia hæc sunt nominis
etiam communia.

2 Conjugationem per dico esse fere verborum actiones
propriez quædam in, o, passiva. Itaque vulgo recententur
Pendeo: occido: rapulo: veneo: fio: liceo. Quibus non male
addas meo quid est iudicio: Egredo: pallesco: albesco: rubefac-

3 Formas verborum in primariam, & secundariam di-
vidi. Primariam voco, quæ ex primaria radice, & præsentiori-
tur. Contraque secundariam voco, quæ ex primaria fluit
eiusmodi sunt, quæ a praeterito perfecto fluunt. De qua
postea, cap 11.

4 Primariam subdivido in particularem, & universalem.
Particularem dico, quæ est quarundam conjugationum
universalem, quæ est omnium conjugationum communis.
Ad has divisiones ipsares dicit. Nam cum videam per
mam & secundam conjugationem, uno modo, tertiam &
quartam alio formati: præfensi, secundi modi, & perfectum
primi ubique eodem fonte, eadem derivatione cadent
illam formam, quæ duarum conjugationum est propria
particularem: quæ omnium est communis universalem
dici posse non incedimodum censebam.

5 Literam, quæ conjugationes inter se distinguit, &
per quam primum formantur: græcorum more figurati-
vam vocare placuit. Id, ne quis miretur, eo contulisse facio,
quod græcarum grammaticam ad hanc eandem formam re-
vocare.

tocare fludeo: ut qui a latinis ad greciam transcat civitas, & placas omnes norit: vicos tantum, & clivos, & pri-atas xdes habeat perquirendas.

Ad cap. 10.

DE universale forma jam fatis monui : quæ sit de
præsenti secundi modi res est trita. Quæ cum
alijs sunt communia : in hac schola non est confilium
mungere.

2. Pius quam ad formationem perfecti, in qua cardo
hujus capitis vertitur, descendit: separanda fuerunt,
que duplex habent praeteritum, & ideo duplum formam,
ab ijs, que unum praeteritum uno, & eodem modo for-
mant: ne vel diversis locis repetenda, aut uno. Loco con-
fundenda essent.

4 Sed hic attendat sedulus lector primam divisionem, in præterito perfecto servari, aut reliqui figurativam. Nam hujus divisionis primum membrum solum est **s**ons, & origo reliquorum omnium. Ea enim vel figurativam tantum efficiunt, quæ ordinem secundum efficiunt: vel figurativam, & **g**, quæ tertium ordinem constituant. Atque horum omnium alia radicales, id est, nativas literas ante figurativam servant: aut mutant, aut augent. De quibus singulis deinceps videbimus.

5 Hic

5. Hic est primus ordo eorum, quæ figurativam servant. Ad hunc vides spectare non tantum primæ, & quartæ conjugationis fere omnia: sed secundæ, & tertiae quædam emittant, quæ vel numero, vel terminatione ita habes.

6. In his est manifesta syncope: et si ante eum grammaticorum nemo, quod sciam attenderit. Id facile videat quisquis plenam formam sibi esset. *Pascuus, noscere a patre, & noscere plenum est ex quibus per syncopen ulus *Pars, nos* & *formavit*. Sic ex *Crescere, fuerit, crevi, fueri*. Et *fueri, lassus, fisi*. & *lvs, g*. Quis hoc non videt multo ex causis certius constare, & tenacius habere: quam quod vulgus grammatorum non impeltis causis tantum afferre.*

7. Divisio est eorum, quæ figurativam rejiciunt per mutationem accessentia, *v, in, u*: aut elisionem etiam illius. Nam id per reliqua omnia, quæ non servant figurativam, si ducas facile videoas. Quod ex sequentibus patet. *Deinceps, quæ, v, in, u* mutant, dividuntur a radicibus violatis, aut servatis.

8. Hæc sunt, quæ radicales servant, *v, in, u*, mutant. Secundæ fere omnia dico ad hanc classem pertinere: quo quædam ejus conjugationis, ad alias formas spectant. Primitiae, & quinque, quæ hoc spectant, nisi quid me forte habet, habes expressa omnia.

9. Radicales hic tantum violant. *Pono, gigno, meto, medo, pecto*. Quorum duo ultima etiam *noxi, pex* habent per 29. hujus cap. At *pono* siue aliquando analogum primi ordinis *Plant*. Monet apud quem positi & depositi sepius legas.

10. De ijs, quæ pellunt etiam. *v, res* est operosiss. Nam ea vel principium retinent, aut auerent. Quæ retinet per radicales integras, aut violatas flectuntur. Quæ per integras radicales flectuntur habes sequenti axiomata, nisi quid forte nos fugit: quod bene volum lectio oramus.

eramus, de ordine satagentes, ut benigne addat.

12 Deinceps, quæ per radicales violatas, flectuntur, principium, aut finem violent. Quæ principium violent, *a*, brevem mutant in *e*, longam, aut expellunt radicis aliquid. Quæ mutant, *a*, in *e*. 14. axiomatice habes. Quæ expellunt aliquid, 15. recensentur.

16 Quæ ultimam syllabam violent, aut ultimam radicalem mutant in *s*, aut ad ultimam radicalem accersunt, *s*. Vbi attende, *s*, in hoc negotio dominari. Deinde quæ ultimam radicalem mutant in *s*, aut in unicam, aut in geminam migrant. In unicam mutant secundæ 12. per 17. Tertiæ 14. per 18. Quarte quinque per 19. huc cap. in geminam, *ss*, secundæ unum. & tertiae quinque per hujus cap. 20.

21 Quæ ad ultimam radicalem accersunt, *s*, aut ad mutam labialem, aut ad gutturalem aggregant. Muta labialis aut solum, *s*, adsciscit, aut *ps*. Solam, *s*, adsciscit, *p*, per 22. & *b*, in, *p*, mutatum per 23. *ps*, adsumit, *m*, per 24 hujus capit. 25

Quæ ad mutam gutturalem aggregant, *s*, in duplice coagmentant. Mutam gutturalem hic appello non tantum. quæ ad palatum formatur ex 13. primi cap. sed etiam, *b*, quia ex imo guttute exhalans cum, *s*, si concurrit etiam in, *x*, coalescit non minus quam, *g*, *g*, ex quibus &, *s*, *x*, coagmentatur per 25. primi cap.

26 Latini ad imitationem græcorum quotundam. Verborum principium augent. Idque more græco ante augmentum syllabicum repetita prima consonante verb. ut *Tango, fetigo*: aut more suo prima consonante, & vocali verbi repetita, ut. *Mordeo, momords. Poço, poposi*.

29 Quæ duplex præteritum fortuntur: ea velex his quæ dixi rationibus utrumque hauriunt. ut. *Necas, necas* per 4. aut *necas* per 8. hujus cap. aut alterum tantum. ut. *ferves, fervis* per 6. hujus cap. *felvis* nulla ratione nisi

ferboe singas fundit, Sed hæc diligentia tuz relinquo.

Hic 13. præceptis habes universum præteritu perfecti mysterium. 1. Eorum quæ servata figurativa delent, s, & addunt, vi. 6. Theore. 2. Eorum quæ rejecta figurativa mutant, v, in u. 8. & 9. theor. 3. Eorum quæ rejecta figurativa, &, v, per integras radicales s. tuntur. 11. theor. 4. Eorum quæ, a, brevem principij in, longam mutant 14. theor. 5. eorum quæ expellunt radicis aliquid. 15. theor. 6. Eorum quæ ultimam radicalem mutant in, s. 17. 18. 19. theor. 7. Eorum quæ ad ultimam radicalem integrum accersunt, s. 22. theor. 8. Eorum, quæ ad, b, mutatum in p, accersunt, s. 23. theor. 9. Eorum, quæ ad, m, accersunt, p. 24. theor. 10. Eorum quæ ad mutam gutturalē aggregant, s, & in duplicum coagulant. 25. theor. 11. Eorum, quæ more græco ante augmentum syllabicum repetunt primam consonantem verbi. 27. theor. 12. Eorum, quæ repentina prima consonante cum prima vocali principium augent. 28. theor. 13. Et ultimo eorum, quæ dupl. ex habent præteritum. 39. theor. Hæc Dispauter. quem nostri mordicus defendunt, in 26 regulari, & 154. exceptiones dividit. Sed ut planius constet, quam perplexus Dispaut. sit, quam nihil distinguat aliquando supini causa, quod in hoc negotio est ēr poe, eis, distinguenda conjungit. ut poto, cum juvo, & lavo. Ibid. dono lavo, lavis, &c. Distinguit conjungenda. ut doceo, teneo, pateo, &c. A communi forma secunda conjugationis. Ibid. Dst doceo dolum, teneo, sensum, &c. Aliquando finis causa in idem vitium ruit, ut cum temno, a demeo, como, sumo, &c. separat, quia in, no, exit. Cum tamen, m, ut apud græcos in u, t, u, u, est præcipua litera ejus syllabæ. Aliquando oſcitantur differentes conjungit. ut Maneo cum rideo, suadeo, &c. Ibid. Dans si sum suadet, rideat, manet, &c. Quod si est illa

illa, præteritum haberet *masf*: si illa ut hoc haberent, *suadis*, *radis*, &c. Aliquando fines vix duo verba unius formæ ad-
miciunt, ut nulla illorum regula astrui possit. Cujusmodi
sunt *dso*, *gso*, *pso*, *rso*, *tso*, &c. Aliquando carminis causapro-
perspicuit, & incipienti obviis *enigmata* loquitur. ut *Cons-*
pesest, *us*, *Dsf*, *Xs*. Autemque dabunt intellige, *negligo*, *dls*.
Paret, *oleo*, *carep*, *pateo*, *lateo*, *calet*, &c. *li*. Aliquando falla
præcipit ut *Ponere cum gigno per*, *us*, *per itumque locabo*.
Quod si verum esset, præteritum ponui, & gignui haberet
Item per *ro*, *vi*, *tumque dabit*. *Quaro*, *quarib* haberet &
tero, *terib*. Quæ duo verba sola ad hanc regulæ spectant,
ubique paralogorum fore turba major est, quam analogo-
rum ut *a*, *in ds*, *sum*, *do bene* vertes multo plura sunt quæ
excipiuntur, quam quæ ad catholicam regulam spectant:
quod contra omnem rectam docendi rationem pugnat.

Ad cap. II.

Quæ in hoc capite docemus tria sunt, ut nihil sit,
quod lectorem monitum velim.

Ad cap. 12.

1 HÆc passivi formatio ab activa multis de causis
visa est mihi poterit, quam quod vulgo fit, ut sin-
gulos modos per tempora, & personas omnes perleque-
ter. 1. Quod est compendiosior. 2. Quod passivi voces ad
suam originem refert. 3. Quod utriusque unam analogiam
statuit. 4. Quod ad illam triplicem passivi rationem, que
mix sequitur, viam sternit.

2. *Huius triplicis rationis auctorem habeo Linacrum, cui iure primas in latinis, si methodum excipis tribuo. Ille lib. 1. de emendata struct ex triplici auctoritate ratione*

triplicem passivorum rationem colligit. Eorum, quæ in omnes personas transiuntia passiva fundunt omnium personarum. ut quia latro dici potest occidisse me, te, illum, ideo dicamus ego occidor, tu occidessi, ille occidatur a latrone. Eorum quæ in tertias utriusque numeri transiuntia passiva utriusque numeri fundunt. ut, quia adficiuntur, & adficiuntur architectum struere: ideo dicamus adficiuntur architectum struuntur. Et illorum quæ quia in nullam personam nisi sui actus transiunt passiva fundunt tantum tertiae singulatis: ut sedeo, sedetur. Sto, statur, ambulo, ambulatur. Sed quia haec activorum, & passivorum verborum relatio, ad activi, & passivi verbi Syntaxis proprie spe-
ciat, nisi quatenus ad conjugationem verbi pertinet, ad eum locum differemus.

3 Verba in or, quæ a verbis in, o, quæ in omnes personas transiunt, flectuntur, per omnes personas conjugantur. ut. Amor, amavis, amatur, amamus, amamini, amantur. Quia per naturam dicimus amem, te, illum: nos, vos, illos.

5 Quæ a verbis flectuntur in tertias tantum personas transiuntibus per tertias tantum personas natura conjugantur: nisi per prolopopæam primam, aut secundam affingas, ut Multum peccatur. Et in rep, multa peccantur. Cic.

6 Quæ autem a verbis in, o, in nullam aliam personam transiuntibus formantur, ea per tertiam tantum singulare conjugantur. ut. Sedetur, ambulatur, statur. Hæc vulgus grammaticorum impersonalia vocant. Sed nullum esse verbum impersonale res ipsa convincit: quandoquidem, quæ isti impersonalia vocant: omnia tertiae sunt personæ: quod jam ad cap. 6. dixi.

Ad cap. 13.

Dicitur E paralogiis simplicibus nihil est quod non quis scias, qui grammaticam ullam vidit. Tantum ignorans lector

est nos, sum, Golo, si, & eorum composita ad Rudimenta nostra rejicere, ne sit inane hic repetere, quod illuc dictum est.

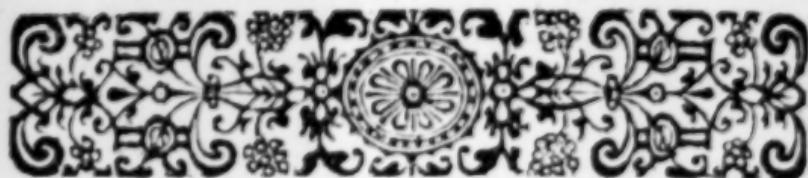
Ad cap. 14.

DE compositis verbis aliquoties hæsitavi, an quod Lelius quidem sedulo notat, adscriberem, que verba in compositis aliquid mutent. Sed quia ad modos, & tempora, numeros, & personas, in quibus Etymologia verbi versatur nihil facere decrevi: consulto id, quicquid est, omisi. Nihilo minus, ne quis desideret. Quæ aliquid mutant, aut per omnia tempora mutant ubique, aut per præsens tantum & cadentia a præsente. Quæ ubique mutant, aut per, s, aut per, u, mutant. Per, s, mutant habeo, lateo, falso, status, sado, lato, pango, cano, quaro, cado, rango, egeo, teneo, sapio, rapio, maneo, & ex placo unum dissipcio. Per, u, mutant bespo, calco, falso, claudio, quatuo, lero.

Per præsens tantum, ejusque sobolem mutant Ago, exco, fideo, rego, frango, capio, jacio, lacio, specio, premo, & facio. Hic tamen attendendum perago, & satago: Facio cum nomine, ut, calfacio, olfacio: relego, selego, prelego, sublego, translego nihil mutare: Dego, cogo, pergo, surgo medium syllabam ejicere,

Ad cap. 15. 16.

Hic nihil est, quod quisquam dubitet: ut nihil sit, quod quenquam moneam. Hactenus breviter attigi tantum, quæ propter novitatem lectori falsa videri, aut negotium facilius suspicari potui. Lectorem rogo, ut sedulo servet, priusquam notet.

AD
SECUNDI LIBRI
DE NOMINE.

Cap. I.

REMA DIFFERENTIA
nominis, & verbi est a persona Nam
ea quamquam est communis nominis,
& verbo: Nomen tamen est unius
tantum personæ, neque eam mu-
tare, nisi per conceptionem potest,
de qua postea videbimus: Verbum
est omnium personarum, & ut cameleon colorem indu-
eius ad quod se applicat: ad nominis, cum quo convenit,
personam se accommodat. Secunda differentia, & qua
nomini soli, & omni convenit, est, quod per generis
casus flectatur. Omnia nomina sunt alicuius generis, om-
nia alicuius casus. Et quamvis non omnia nomina genu-
non omnia casus flectantur: tamen benignum lectorum
regio, ut distinguendi nominis, & verbi causa, a maxime
proprijs attributis, licet ut huius flectendi nomine uti pro eo
quod in omni flexione usurpatur. Neque enim nomen
ullum est, neque quod nominis vicem subit, quicquam
quod non casus alicuius ratione tenet, & in omni casu
certi generis esse intelligatur.

Quo

Quod nomen divido in genuinum, & adulterinum: spero id mihi concessuros omnes grammaticos: qui verbum infinitum, aut particulam aliquam orationis, que in vicem alicujus casus venit, praecipiunt esse neutri generis. Quod casum, & genus non nisi fictum sortitur, cur ego non adulterinum vocem? Cum non esse genuinum quivis videat.

2. Genuinum definio, cui genus, & casus est nativus. Contra adulterinum suo loco definiturus, cui genus, & casus est alienus, id est, quod ipsum expers generis, & casus est: a loco in quem venit casum, a ficto sexu neutrum genus mutetur.

3. Genus grammaticorum maxima pars nec definit, nec videtur scire quomodo definitur. Lelius, & Beumlerus definiunt esse sexus discretionem. Ego non mulum differo. Affectionemque aeo esse nominis ad differentiam sexus: Ramus differentiam nominis secundum sexum. Nam prima nominum differentia est eorum, quae nomina sexus distinguunt ab illis, quae nullius sexus sunt. Secunda est eorum, quae masculinum sexum a foeminino dividunt. Ex hoc discrimine, generum, quod sequitur, discrimen oritur. Genus esse verum, aut fictum. 4. Verum genus esse, quod discrimen sexum distinguit, idque esse masculinum aut foemininum. 5. Masculinum genus esse matum. 6. Foemininum genus esse foeminarum. 7. Communia esse, quae utriusque sexui convenient. 8. Fictum genus esse indiscreti sexus, aut rerum sine sexu. 9. Horum proprium genus esse neutrum. 10. Masculinum, & foemininum usum.

11. Divisio nominis a genere, in substantivum & adiectivum. Hae vera horum est differentia. Reliquam Etymologiam communem habent. Vno genere continetur, aut sumnum duobus. Vno genere natura continetur: duobus vel usurpatione, ut *sex durus*, & *plex dura*.

*dura: vel communione sexus. ut, Heres certus, & har-
sata. De quibus 12. 13. hujus cap. Quod alij substi-
tutum definiunt, quod adiectivo substat. Quod cum ver-
bo orationem perficiat. Quod nihil egeat ad significatio-
ne suam explendam: id Syntaxeos est non Etymologie.
Quod alij definiunt rem subjectam menti, aut sensibus sig-
nificare: id aut non est proprium substantivi, aut non di-
stinguit ab adiectivis. Non est albedo magis subiectum sen-
sibus, quam albus. Nec probitas plus subjecta menti, quam
probus. Vaga hæc sunt, & incerta dogmata neq; ad grama-
ticū significata vocū pertinent, nisi que a flexione oriuntur.*

14. Duplex estimatio generis facta. A significatione, & a ter-
minatione. A significatione masculina habes 15. §. Femeni-
nina 16. §. Estimatio terminacionis ad declinationes re-
jicitur, ubi de singulis scorsum & quantę sint, & quomodo
genit. fundunt, & cuiusque generis sit scorsum agitur.

17. 18. Adiectivitatem oportet esse genera, quot substi-
tutorum genera esse possunt: ut ad quodcumque suppositū
se applicet eius genus possit induere. Hæc genera vel di-
tinguuntur finibus, vel confunduntur. De quibus 19. §.

*Hic ut omnes videant, quanto studio verum scilicet, ju-
ventique consiliis, qui sectantur verum: postquam ista
typi sunt commissa, deprehendo errorem, quem neque pro-
fiteri, neque corrigere padet. Nam quod inter personas
eandem, & concipientes diversam definitio: non est illud
(fateor) satis logicum. Est enim persona concipient, & con-
cepta persona eiusdem speciei quedam, que a suo genere non
debet separari. Sic ergo hoc caput corri-
ge.*

De Casu. Cap. 2.

*C*asus est affectio nominis ad societatem personarū
variati. Et que persona eiusdem, aut diversarū.

¶ Per

2 Personā eadem, ad quam plura nomina eodem casu
aggreditur. Et que eadem natura, aut conceptione.

3 Natura eadem sunt nomina tertiarē personarē ad tertiam personam coacervata: ut. *Exorto suo patre duro
Demet.*

4 Conceptione eadem est tertia persona ad primam,
aut secundam aggregata.

5 Ad primam aggregata sit primae personae, ut. *Ille
Ipsa, qui quondam gracilis modularius avenus, &c. Nunc armis
vistumque cano, &c.*

6 Ad secundam aggregata sit secundarē personarē, ut.
Tu ne ille Aeneas, quem Dardano Anchisa.

7 Diversa persona est, quæ a se in rem transiens diversis casibus pronunciatur, ut. *Pampilius Chremetius. Char-
pns Burrhus.*

8 Casus est rectus, aut obliquus. Rectus est unde transi-
tio procedit, Et que nominativus, aut vocativus. His sunt
inter se similes.

9 Nominativus, qui finitis verbis præficitur, ut. *Sup-
eranda fortuna ferendo est.*

10 Vocativus est personæ, ad quam sermo instituitur,
ut. *I soror atque hostem suppplex affare superbum.*

11 Obliquus est, in quem fit transitio. Suntque quatuor
Genitivus, Dativus, Accusativus, & Ablativus.

12 In neutrī Nominativus, Accusativus, & Vocativus
sunt ubiq; similes, & in plurali semper excunt in, a, brevem.

Ad cap. 2.

1 Cūsum personæ diversitas peperit. Id vel hinc per-
spicuum, quod personæ diversitas, diversitate casus
exprimat. Nam si nulla alia quam unica fuisset personar-
nullus alius, quam unicus fuisset casus. Argumento est,
quod

quod nisi mutatur persona, non mutatur casus: ut. *Soror tua dura nobis a mea mater charissima mortua est.*

2. Persona eadem concordantiam genuit, qua usque in suum locum supersedendum nobis.

3. 4. 5. 6. Divisio hæc personæ ejusdem antiqua est ab omnibus fere grammaticis celebrata. Ego nihil aliud qui ordinem, & verba addidi.

7. Dixi diversitatem personæ diversitatem casus dedit. Diversa persona cause, & effecti: agentis, & patientis subjecti, & adjuncti: possidentis, & rei possesse. Itaque diversis casibus enunciantur. Nec nisi diversis casibus diversa persona exprimitur.

8. 9. 10. 11. Reæ vocantur, quod non flectuntur ab origine: ut contra obliqui, quod obliquo ductu a recto declinantur. Vocatus si quando a nominativo deflebit: *Anomalam istuc est.* & contra originem naturalem.

Ad cap. 3.

1. **N**omina indeclinabilia declinabilibus præponuntur, quod eorum ratio est simplicissima neque multitudine finiunt discentis animum impediunt.

3. Declinationem primum in anomam, id est, irregularis, & ennomam, id est, regularem divides. Irregularēmque præpono, quia eorum & usus frequentissimus, & ad genu regulatiorum distinguendum *hic, hac, hoc,* per omnes casus vulgo usurpamus.

5. Ennomam in Analogam & Paralogam rursus divido. Ne quis dubitet, Paralogam ennomam esse statuo. Nam quamvis ab analogia quandoque deficit: semper tandem ad aliquam legem flectitur.

6. Declinationem analogam in iusquam, & contractam subdivido. Hoc ideo facio, ut quod res ipsa monet, ut po-

Dea videbitus: vel quod græcam grammaticam ad hanc tandem formam statuo reducere. Quæ declinationes iustas multis modis contrahit. Hic iustum declinationem libet potius, quam simplicem vocare: quia iustum id est, plenum omnibus syllabis, contractæ rectius opponitur & simplex composite adversatur. ut simplex vulgo res, dici mus: compositum res publica. Simplex male, compositum, maledico.

7 Declinationem divisione in parisyllabam, & imparisyllabam non tantum, ut græcæ grammaticæ hec respondent, quod tamen fatis esset causæ: sed etiam quod res ita possunt; multumque ad orthoepiam, orthographiamque hæc ratio conduceat.

Ad Cap. 4.

1 Parisyllabam declinationem in latinam & græcam divido, quamvis græca hic aliena: vel quod latini græca, quæ usurpant, paulo aliter, quam ipsi græci flectunt: vel quod prius intelligenda, quam græce intelligas: vel quod multorum forte intererit ista scire, quia græca non sunt delibaturi.

2 Hæc declinatio ab, a, brevi addendo, e, diphthongū flectit, in gen. & dat, singularem, nom. & vocat pluralem, addit, in accusativum. Producit, a, in ablativum. Addit rum producta, a, in genit. pluralem. Et, a, venit in, i, longam accessito, s, in dat. & ablat. plurales.

3 Hic, a, analogæ est feminina. De Adria malum ad flumina rejicere, quam hinc excipere. Reliqua sunt potius feminina, raro masculina, idque nescio quare, masculina legas.

De

Ad cap. 5.

1. **Q**uod vulgus, & inter fines hujus nominati censet: Ego ad paralogia rejicio. Nam cum Analogia hic est syllabarum paritas: imparitatem esse paralogam nemo sanus negaverit. Itaque *Vir viri*, & ejus composita, item *Satur saturni* quæ imparisyllabæ flectuntur inter Heteroclyta cap. 17 quære.

2. Hæc, quæ nulla ratione ab analogia generis deficiunt, necessario mihi excipienda fuerunt. Quæ nulla ratione a communis reliquorum genere deficiunt: nulla differentia nisi solius generis a reliquis dividuntur.

it.

Ad cap. 6.

1. **H**ic latini non nisi hominum nomina ad hanc formam usurpant. Itaque masculina, aut feminina omnia sunt.

2. Quia hæc declinatio duas græcas continet primam, & secundam parisyllabam, exque diversis modis flectuntur: a forma declinandi potius, quam a græcis adhuc in cognitis dividendam censur.

Ad cap. 7.

1. **H**æc quoque declinatio duas declinationes græcas complectitur tertiam, & quartam parisyllabam: (Cleonardum sequor) Sed ego malui per terminaciones dividere, & deinde, *es*, in brevem, & longam: quia hæc aptior

optio mihi ratio ad latinitatem videbatur.

Ad cap. 8.

1 **R**amus hanc declinationem in primam, & secundam dividit. Imparissyllabam primam eorum acit, quorum dativus, & ablativus pluralis tantum est imparissyllabus. Quis hoc ferat, ut unius casus ratione (nam quorum istorum casuum unus est finis tantum) tota declinatio dicatur imparissyllaba. Hac ratione nulla declinatio latina erit parissyllaba: quando genitivus pluralis omnium est imparissyllabus. Ego hunc nodum aliter solvendum censeo: & ita ad paralogia esse rejicienda. Quid enim magis paralogum, quam in ipsam declinationis primam differentiam peccare. Primam itaque speciem paralogum statuo eorum, quae in incrementum declinationis peccant. De quibus suo loco. Aliud etiam hinc est, in quo non possum Ramo assentiri. Ille declinatio-nes, quas vulgus quartam, & quintam vocat, anomalias unius imparissyllabae declinationis facit. Quod quare non probem, dicam etiam suo loco.

2 Cum per omnes obliquos imparissyllabam dico declinationem, obliqui nomen aliter accipio, quam cum recto opponitur, pro omnibus casibus derivatis a recto singulari, ut nominativum, & vocativum etiam pluraliter obliquos censem.

4 Latinam imparissyllabam per duas aut per unam crescere res ipsa monet. Quae per duas syllabas crescunt, sive ab antiquis rectis una syllaba longioribus formantur. Sed ego ad usitata themata referre malum.

Ad Cap. 9. 10. 11. 12. 13.

HOC negotium perplexum satis. Qui dividunt quantitatem a nominativo, & a genitivo accentum quæ nos vides conjungimus, non multo explicatius singula expidunt: lectori quadruplum negotium facessunt. Quod facile videat quisquis nostra, & illorum comparet. Sed ut genue fatear multo rebus hæc usu servari, quam præceptis comprehendendi puto. Ego capita rei Lectori commendè reliqua ad usum reicte luadeam. Vtus linguarum optimus magister. In usu singula ad generalia capita ista ducere consulam.

1. Quæ per unam syllabam crescunt: vel ad finem, vel in finem incrementum recipiunt.

2. Quæ ad finem recipiunt: vel, is, solum recipiunt, vellis, riu, sru, diu, ris, aut nis. Is, ut Sudor, sudoris. Passer, passeris. Iu, ut, Mel, mellis. Ru, ut Far, farris. Sis, ut, As, as. Diss, ut. Cor, cordas, Tis, ut, Thema, thematis. Nis, ut Legio, legiinis.

3. Quæ in finem recipiunt omnia in, s, exeunt actu, a potestate. Eaque intercipiunt, s, purum, aut cum consonante aliqua.

4. Quæ, i, purum intercipiunt nihil mutant, Nix, nix. Heros, herois. Hyems, hyemis. Aut mutant e, per, u, ut. Anceps, ancupis. Aut, e per, i, ut Forceps, forepis.

5. Quæ, i, intercipiunt cum aliqua consonante aut i, intercipiunt, ut. Sanguinis. Aut, ds, penult. gravi ut Palas, palladis. Lapis, lapis. Aut, ts, ut. Tarses, parietis. Aut, ri, ut. Ceres, ceras. Di, ri, ti, etiam corrupto fine ut. Obses, obfidis. Eque, equis. Cenis, cineris. Corpus, corporis. Venus, veneris. Quæ intercipiunt penultima acuta, omnia producunt, ut. Pes, pedis. Merces, mercedis. Mer-

aris, Mos, moris. Mus, muris. Probitas, probitatis. Vir-
tus, Virtutis. Mons, montis Nox, noctis. Hęc inquit capita
antum consulam, ut pueri servent, & assiduo usu reliqua
discant. Qua exercitatione videbis, ad quam certam
peritiam rei tam perplexę pueri quam brevi evadent.

Ad cap. 14.

Hanc declinationem vulgus quintam facit. **Ramus**
Anomaliam secundæ imparisyllabæ. Ego ubi se-
pulcru[m] cum græcis latini quam proxime convenienter, de-
clinationes decrevi in parisyllabas, & imparisyllabas divi-
dere: quid statuerem, diu hæstavi. Cum vulgo non si-
nebat methodus, cum Ramo consentire res ipsa non sine-
bat. Nam cum ex obliquis singulatibus duo tantum sint
parisyllabi, colque rarerem nonnunquam etiam apud
optimos auctores parisyllabos, ex pluralibus tres etiam
sunt parisyllabi: declinationem imparisyllabam dicere
sob verebar. Neque parisyllaham appellandam esse decrevi,
quæ genitivum singularem unde reliqui nascuntur casus
obliqui, & aliquos etiam alias obliquos haberet imparisyl-
labos. In hac disputatione, consultabam an declinationē
timo dividerem in meram & mistam. Meram vocarem,
quæ esset tantum parisyllaba, aut imparisyllaba. Mistam
quæ partim parisyllaba esset, partim imparisyllaba. Hanc
que rursus statuerem esse primam quæ Genit. & Dat.
per, &c. Accus. per, em. flectit, &c. Et secundam, quæ ex
primita imparisyllaba contrahittur, & Genit. per, &c. Dat.
per, &c. Accusat. per, &c. flectit. Sed hic obilitabat, quod no-
nulla declinatio esset mera parisyllaba. Deinde quod no-
tia vulgo, quoad res ferret, recedere. Et tamen quod
græcis hoc convenissem: vix me cohibui. Et nisi ultra-
que grammatica ad hanc novam formam erat reducenda,
non cohibuisssem. Verum tamen posteris commendabo.

Geniti-

Genitivum aliquando videoas contrahit ut pro dies di invenias pro fidei, fide. Quod doctissimus Melancthon teste per antiquam diphthongum dies, fides monet posse scribi. Quod Ramus hunc casum aliquando per, es, al quando per, y, teste legi apud veteres contendit. Id non inquinamus lectori, certi a consuetudine nostrae zeta non recedere.

Ad cap. 15.

Hic nihil est quod addam. Res tota in facili. Nihil a vulgo hic dissentio: nisi quod quantitatem addo cum singulis casibus, quod intelligenti non potest negotium facillere.

Ad cap. 16.

Hæc declinatio vulgo quarta est. apud Gel. lib. 4. cap. 16. Varro, & Nigidius genit. per, nis, & dat. per, u declinant: alij genit. per, & dat. per, u. De auctoritate Lucan, Virg. Cæl. Quin Terentius utroque usus est. *Ejus anniss causa in Heaut. Vestitu nmissa indulges.* in Adelph. Hinc re apud me persensa, cum videā genit. fuisse, nis esse, dat, esse us, fuisse, u: Reliqua ab hoc initio prosequuntur accus. u, contractum esse ex, uem. ablat, u, contractum esse ex ue. Nom. accus. & vocat. plurales in, u, contractos esse ex, ues. Genit. pluralem in, uum, vulgo non esse contractum: quamvis Mart. dixit *Sed duo sunt, que nos distinguunt mellea passum*: statuo declinationem esse contractam. Nam quod dat. & ablat. pluralis penult. corripit id non probat reliquos casus non esse contractos. Quia istuc non per casum, duarum vocalium fit: sed per apoco pen alterius vocalis. Quod vel hinc appareret, quia vulgo ejus, u, per ibus flectit: undecim *Acus*, *lacus*, *arcu*

attus i partus, portus: ficus, tribus, quercus, fucus, & veru, ejecto, s, per, ubus. Vt etes sepe videas hic Genit. singul. per, i, flectere acsi hæc aliquando tuissent secundæ parasyllabæ. Vnde Ter. dixit *Nihil ornata.* *Nihil tumultu.* De contractione probat, quod *us* alioqui sere brevis, hic in obliquis omnino longa est. Nam omnis syllaba contracta producitur, quia ex duabus brevibus fit una longa, duabus temporibus in unum tempus coagmentatis.

Ad cap. 17.

1 **V**ulgus Heteroclitæ, & Anomali nomen præ codem usurpant. Ego Heteroclitæ distinctionis causa voco, quæ in leges incrementi peccant, Anomala quæ in alias leges calum.

2 Duplicia Heteroclitæ res ipsa probat. Nam cum declinatio sit Parasyllaba, & Imperatisyllaba: In parasyllaba illæ, & Parasyllaba hic necesse est esse Heteroclitæ.

3 Imperitatis in Parasyllabis prima hæc est divisio. Nam genitivus omnium parasyllaborum est imperatisyllabus per 4. Dativus, & ablativus primæ in quibuldam per 6. Genitivus secundæ per 7. etiam in quibuldam.

7 Hanc in paritatem res ipsa dividit. Nam legitimam dici imperitatem (quanquam hic ipsa imperitatis illegitima) quæ a nulla alia lege, quam imperitatis deficit: respectu ejus, qui reliquos etiam casus violat, dabit spero mihi veniam æquus rei testimator.

8 Quamvis *us* brevis, & in *viri* penultima etiam brevis: Ne quis hic fallatur, penultima tamen acuta est per 6. 3. lib. Etymologicæ.

11 De his aliquot dies hæsitavi, quid statuerem: regniceremne ad anomala affecta per 3., 19. cap. Tandem quia non tantum in casum, sed etiam incrementum illius casus peccatum esset: & penultimæ quantitas, quam aliorum vides esse aliam, rem illam videbatur turbatura: huc descendit, ut ad hanc classem potius rejicerem. Nam in grammatico negotio, quod vulgi consuetudine potius, quam ratione regitur: non est, ut ad distinctam methodum ubique exigas.

Ad cap. 18.

HAnc Rainus primam declinationem imparisyllabam facit. Imparisyllabam vocat, non quod obliquos, & rectos imparisyllabas flectit: sed quod dativum, & ablativum plurales impares reliquis obliquis facit. Quod cur non probem id 1. cap. § 8. dixi. Hanc partitatem divido a fine nominativi. Quia horum diversa ratio, & generis, & genitivi.

2 Vocalis, *e*, brevis, & neutra est. Ablativum singularem flectit per, *s*, & casus pluraies in, *a*, per, *ss*: & in, *um* per, *iss*. Hic vulgus præcipit quæ habent, *i*, in ablativo, habere, *ss*, & *iss*, in plurali. Sed ego prudens ab ipsis caveo, quantum res patitur, quæ nec ad omnia, nec ad sola pertinent, ne exceptiones molestiam facessant.

3 Non sunt plures consonantes, quam, *r*, & *s*, quæ obliquos a rectis imparisyllabos flectunt. *R*, non ab alia vocali quam, *e*, idque præcedente, *b*, *e*, *t*, consonantibus hanc declinationem fert. De quibus res est satis facilis.

5 Masculina in, *ter*, invenio *Uter*, *Genter*, *frater*, *pa-
ter*, *accipiter*, quod & *accipiterius*. *Opster*, *Diespster*, *Mar-
fister*, quæ Præficianus etiam vult habere *trus*, *terus*, sed hoc

hoc rarius. Alia fieri potest ut sint: Ego non invenio. Nam *littera*, *lintrus* est etiam *form*, Prisciano.

6 Hic duo sunt *adjectiva* in *cer*, *acer*, & *alacer*. *In*, *ber*, item duo *celeber*, & *saluber*. *In*, *ster*, quatuor *campester*, *paluster*, *equester*, *sylvester*. Quæ omnia flectuntur per *is*, & *e*: aut *petr*, *is*, & *e*. De primis duobus Prisc. obseruat & *r*, & *is*, per utrumque genus usurpati.

7 *Es*, omnino longa, & *feminina* est. *is*, partim *masculina*, partim *feminina*, partim *dubia*, omnino brevis.

Ad cap. 19.

1 *Parisyllaba* esse *Analoga*, & *Paralogia* ex *ijs*, quæ jam dixi. 18, cap. *videos*. Nam cum *analogia* sunt *primæ* & *secundæ* nomina *parisyllaba*. *Paralogia* ostendo illuc esse, quæ *casus* habent *primæ* *imparisyllabæ*, *declinationem* autem *parisyllabam*. *Cur hæc*, quæ sequuntur *Anomala* voco dixi jam ad cap. 17.

2 *Defectiva*, quæ a *legitimo* *casu* deficiunt, divido, *contra* quam *vulgaris* facit in *mutila*, & *afficta*. Id res *suadet*, & *nomen* fert. Deficiunt a *legitimo* *casu* non minus quæ *alium* substituunt, quam quæ omnino exuerunt. *Quin imo* potius *defectiva* ex *Etymo* dicenda sunt, quæ ad *alud* *transcunt*, quam quæ *protus* *perierunt*. *Dabie* igitur *æquus* *lector* *veniam* *rem* *ipsum*, *nomine* non *in-vito*, *docenti*.

3 *Ad nomine affectorum*, *vulgaris*, qui *huius* *rei* *nomen* non dedit me adegit. *Multa* quæ *rebam* melius non occurrebat. *Si quis* addiderit, *habebo* *gratiam*.

4 *Parisyllaba* *analogia* divido in *mutantia* *casum* *tan-tum*, & *mutantia* *genus*, & *casum*. *Res ipsa* *monet*. *Aliter* deficit *vocativus* *domine* *servato* *genere*. *Aliter* *cæli* in *plurali* *mutato* *genere*. *Reliqua* ad *finem* *capitis* a *vulgo* nihil *discrepant*.

Ad cap. 20.

PArissyllaba quæ ad easus imparissyllabæ prima flectuntur exceptis paucis, quæ z. § continentur genitivum pluralem flectunt imparissyllabæ per, *sum*. Quæ accus. singularem flectunt per, *m*. Ablat. per, *s*. Neutra pluralia per, *is*. Genit. per, *sum*. & accusat. pluralia per, *eis*, trita sunt. Nihil opus noua admonitione.

Ad cap. 21.

Imparissyllaba affecta dividuntur a casibus, ad quos deficiunt. Deficiunt vero aut ad easus parissyllabos, aut ad easus imparissyllabos quidem, sed paralogos. Quæ restata in sequentibus satis perspicua.

Ad cap. 22. 23.

DE multilis nihil aliud, quam vulgus doceo. Tantum moneo quædam non carere, sed aliud hic, aliud illuc significare. Eorum quæ carent, alia natura, alia usu altero numero constituta esse. 4. § Natura quedam esse rei unius tantum, & ob id plurali carere. Quædam rerum esse plurimum, & ob id carere singulare. Tamen hic notandum nomina propria rei unus habere pluralem numerum, quando plures uno nomine appellamus. Vnde Cæstares, Catones, plures vocamus. Habere autem hæc pluralem etiam possunt, quando per synecdochen species pro similibus usurpantur. Sed has argutias præmit ad usum recipere.

Ad

Ad cap. 24.

Veila certis casibus in Monoptota, & Polyptota primo dividuntur. Deinde Polyptota in Diptota, & triptota. Res satis perspicua, nomina usu mollescent. Ne gravius feras, ut alios mittam, auctor mihi Priscianus.

Ad cap. 25.

1 DE redundantibus res est vulgata. Si in methodo aliquid novi videbitur, res ipsa æquo æstimatori probabit.

4 Hic sex species habes imparisyllaborum: Imparisyllaborum uno modo, parisyllaborum alio duas. Fieri potest ut sint plures. Ita non ad unam revoco, quæ usu malim, quam præcepto disci. Nihilo minus Ramus eorum, quæ prime sunt parisyllabæ, imparisyllabæ secundæ numerat 13. *Adarices, sognities, seabrices, mæteries, mæceries, mollices, mundices, nigrices, nequites, potices, blandices, pigrices.*

Ad cap. 26.

1 ADjectiva sola comparantur: substantiva non nisi cum pro adjectivis usurpantur. ut. *Nero pro crudeli, Cinedus pro molli.*

2 Positivus non est variatus, nec gradus proprius. Gradum tantum revoco. quod ex eo ad reliquos ascenditur, reliquæ in comparatione eius gradus appellantur.

4 Comparativum vulgus simplicem facit: ut positivum semper supereret. Puse. lib. 9. Gaz. lib. 3. Quint. lib. 4. Censem aliquando minus, aliquando idem significare. Est (inquit Prise.) quando comparativus pro positivo positus minus significat, & nulli comparatur. ut. apud Virg. *Tristis & oculos lachrimis suffusantibus*. Gaz. etiani. *Eiote τοῖς συγκριτικοῖς αὐτιάταλον θεῖαν*
Ἐστι χριστός: καὶ τοῖς θεῖοι μικρότεροι
βούλεται ὁ θεός σοι. id est, *Est ubi comparativus*
aliquando pro positivo usurpetur: & si, quod loquuntur medio-
critus quoddam nolle videatur. Verba adscribo, ne me putas
 primum a doctissimis grammaticis hic dislenture. Negant
 Valli lib. 12. & Linacer. lib. 2. cuius nomen in hoc
 negotio pene sanctum est. Neque pro positivo quidem
 accipifert quia ablativum mensuræ, quem positivus non
 admittit, non respuit. Exempla Quint. & Prise. per sub-
 auditionem interpretatur. *Infirmitatem*, quam justa vale-
 tudo poscit, *Habitudinem*, quam mediocris status exigit.
 De hac controversia ut iudices: res paulo altius repetenda.

Comparantur ergo natura ea tantum, quæ intendi, &
 remitti possum: id est, quæ magis, & minus admittunt.
 Comparantur autem vel ad aliud, vel ad se. Quæ ad aliud
 comparantur, vel ad aliud eiusdem generis, vel ad aliud
 diversi generis referuntur: semperque positivum ambo
 per magis superant. Eiusdem generis. ut. *Archilles fuit*
fortissimus Grecorum. Diversi generis. ut. *Achilles fuit*
fortis Hellebore. Quæ vero ad se comparantur aliquando
 per magis, aliquando per minus, aliquando per circa
 recte interpretari. ut. si quem tardiorē, aut parcōrem,
 ait stupidōrem dicas, quem neque tardum, neque par-
 cum, neque stupidum intelligas: quis non videt sic recte
 dici, neque aliter latine id dici posse. Ad hunc medium
 Ctesiphō in Adelph. Tert. *Quo patris sua nulla alia causa*

odit: nisi quia prope est. Quod si longius abesset: nox prius oppressisset (patrem intelligit) quam huic reverti posset. Vbi non optat abesse longe, nec longius quam est: sed paulo minus quam longe, ut nox prius oppimeret quam, &c. Item in Andr. Postquam excesset ex Ephesos: liberus ei vendi potest. Non est accipiendum, quod Linac. ait liberius, quam ante (neque enim consilium auctoris fuit vitam postquam excisit, cum vita ante comparare) sed admodum libere, & ut ipse voluit. Stat ergo definitio nostra *Comparassvns a positivo per magis, aut minus recedere.*

Ad cap. 27.

1 DE nominibus derivatis dicturus divido vel a primitivis unde derivantur, aut a significacione, in quam derivantur, aut a finibus, quibus derivantur. Hic nihil novi, nisi methodus, quæ rem attente intuentibus non potest esse nova.

2 Substantiva a substantiis per minutionem, aut mutationem significacionis derivantur. Nam illa idem quod primitivum significant, sed minutum. ut, *Oculus, oculus.* Hæc significacionem primitivi mutant, ut *res, aratus, eratrum,*

4 Appellativa a materia, aut ab arboribus derivatae res ipsa me cogit. Non tamen satis facit ita divisio. Neque enim materiam artificis, aut loci, ubi reponitur, id quod artifex exercet, aut quod in loco reponitur, satis commode videor dicere. Si quis meliora potest habebit gratiam.

7 Ab arboribus pomiferis flectuntur potius, quam derivantur pomorum nomina. non enim a *malius, malum:* aut a *prunus, prunum* derivari, sed flecti dixero.

Ad cap. 18.

1 **A**d *verbalia* *rejicio* *gerundia*, *supina*, & *participia*, *præter ea*, quæ *vulgaris* *verbalia* *vocat*. Hinc *primam* *divisionem* *facio* in *ea* quæ *vim* *verbī* *retinent*, id est, *gerundia*, *supina*, & *participia*: & *ea*, quæ *vim* *verbī* *exuunt*, id est *ea*, quæ *vulgo* *sunt* *verbalia*. Nam *quamvis* *hæc* *cum* *vi* *enam* *verbī* *apud* *veteres* *legas* *aliquando*, ut, *Quid tibi meam tactio est* *apud* *Plaut*: *Id* *jam* *ita* *exlevit*, ut *non* *injuria* *ista* *dicam* *vim* *verbī* *exuisse*. *Quod* *autem* *communi* *nomine* *hæc* *omnia* *participialia* *voco*, *Linacer*. *lb.* *1*, *mihi* *viam* *sternit*, qui *gerundia*, & *supina* *participis* *a* *Innumerat*, quæ *veteres* *participialia* *vocant* *unde* (ego *cum* *ex* *ejus* *auktoritate* *utriusque* *no-men* *est*) *malum* *participiale*, *quod* *non* *est* *ita* *tritum*, *quam* *participium*, *quod* *jam* *multa* *sæcula* *pro* *altera* *specie* *usurpatum* *est*, *pro* *genere* *usurpare*.

2 *Quod* *gerundis*, & *supinis* *casus* *do*: *id* *mihi* *nemo*, *puto*, *qui* *rem* *attendat*, *negabit*. *De* *gerundis* *ad* *cap*. *sequens* *videbimus*. *De* *supinis*, *quæ* *sunt* *hujus* *loci* *paucis* *dœbo*. *Supinum* *in*, *um*, *dico* *esse* *nominativi*, & *accusativi* *casus*. *Nominativi* *ante* *verbū* *est*, ut *Cessatum est* *satis*. *Accusativi* *ante* *verbū* *esse*, & *post* *verbā* *fig*-*nitantia* *motum* *ad* *aliquid*. ut, *Aut ex adibus migratum* *esse*, *Ecclisum*, *quid rerum* *Cheria* *gerat*. *Supinum* *in*, *u*, *dico* *esse* *dativi*, & *ablativi*. *Dativi* *cum* *nominibus*, & *verbis*, *quæ* *in* *dativum* *scruntur*, *ut*, *Difficile dictu*. *Ablativi* *cum* *verbis* *per* *eclipsis* *prepositionis*, *ut*, *Redi-
xerunt venatu*. *Pro* *a* *venatu*. *Quod* *vulgaris* *de* *hac* *Syn-*
taxis *scorsum* *præcipiunt*: *Nihil* *aliud*, *quam* *actum* *egunt*.

3 *Quia* *prima* *etiam* *syllaba* *a* *perfecto* *recedit*, *ea* *cuam*

iam formanda est. Id autem sit duobus modis, redendo vocalem præsentis, quam præteritum mutavit, ut deponendo augmentum, quod præteitum græco nō surrogavit. Quod autem supinum a præterito se uero contra quam vulgus facit: id non tantum exemplo uul. Lehi, sed quod hæc nomina sunt facio. **Nomina**, verbo distingui res ipsa moneret.

Ad cap. 29.

Erundia, quæ vocant, nihil aliud sunt, quam casus quindam verbi, quibus verbum, quando res poscit, in extaxis nominis venit. In nominativi ante verbum, & genitivi post nomen, in dative post nomen, aut verbum, in accusativi ante verbum infinitum, & post præpositiones, in aolativi post præpositiones, & quando uulnus significat. Horum omium exempla habes § 4. hujus capituli. Quod autem hæc, & supina, a partici-
pione distinguo, quod genere, & numero earent: id insu-
nis, & gerundio in, & manifestiv exemplis certum est. In
Ilo Terentij postquam audierit nos datum ire uxorem filio; si
datum genus haberet, ad uxorem se accommodasset. In
Ilo Ciceronis *Sexta ad Caesari* comprobatum est, si compro-
batum numerum haberet adacta se applicasset. In illo
Plauti *Nominandi* tibi *istorum magis erit, quam edendi co-
pis, si nominandi, & edendi genus, aut numerū haberent,* ad *istorum* se accommodarent. Hic Rod Goelenius Mar-
purg. Vir doctilimus, cuius *equidem* iudicio multum
tribuo, non parum deboeo, hoc τοιοικοφάνει ad ratio-
nem duorum genitivorum post unum substantivum refert,
putatq; illud Ter. *Novatum qui spectandi copiam faciunt.* &
alia multa multorum auctoriū exempla ad usum hujus Syn-
taxis probandum recte collata, plane similia illi Ciceronis

Jamne sentia belua, que sit hominum querela sionis tu-
mat
Cur ad hanc ejus acutissimam conjecturam non accedam
ipse continuo sua det. Ait enim pro his gerundijs recte u-
surpari vel gerundiva, ut. *Novarum spectandarum*, *Pa-
ipla gerundia* ut. *spectandos novas*. Vnde mihi videtur eu-
^{5 C}
ista sunt *it d vx a*, hunc genitivum non posse a ger-
⁵
omni-
rundio separari, & scilicet a substantivo regi. Sed ju-
¹⁰
dicium aliorum esto, velintae, quod ego quidem sentio.
gerundium alioqui expers generis & numeri cum quoniam
genere, & numero convenire, an quod Goclenius vult, ab
substantivo alba *alsus* genitivi ratione regi.

Ad cap. 30.

1 DE Participio nihil fere præcipio, quod vulgus non
præcipit. Tantum contendo esse omnia nomina
non facere hæc aliam orationis partem. Quæ ut nomina
declinantur: quæ casum, & genus, ut ipsa nomina lotti-
untur: quæ cum supposito, ut nomina convenienti: cuius
artis, cuius ingenij fuit a nomine separare, & diversam or-
ationis partem facere. At inquit, regunt, ut verba
ipsa casus nominum, & tempus, quod solius verbi est,
ad significant. Quod ad rectiōnem attinet, nihil id ad E-
rymologiam: & ideo nihil ad distinctionem partium fa-
cit. Quod ad tempus attinet non est satis causa, ut novam,
& diversam partem orationis constitutas a nomine, cum
quo casum & genus, quæ nominis propria differentia est,
habet communia.

2 Participia tamen præsentis temporis a passivis in, sunt
passiva, ut imperfectum verbi est, unde originem tra-
hant. ut. *Vapsalans est*, *qui Vapsalat*. *Veniens*, quod
venit.

4 Participium ppteriti temporis pro natura verbi unde
formatur

matur: est Activum, Passivum, & utrumque.
 Quod de praesenti paulo ante monui, id hic in par-
 ticipiis in, *rus* etiam verum est, a Passivis in, *o*. esse passiva.
 V. *Vasculaturus* est quis *vasculabit*.
 Participium in, *dus*, ita est passivum, ut quamvis origo
 a genomnio activa, hoc tamen semper passive significet. ut,
Vitor, Standus: sequor, sequendus: insitor, imstandus.
 Intransitiva in *or*, non fundunt Participium in, *dus*:
 quoniam non transeunt in personam patientis, quae sola cum
 ulti, *erbo*, aut participio passivo convenire potest.

Ad cap. 31.

1 Q Vod hæc verbalia doceo vim verbi exuere, id de
 non adulta latinæ linguae etate accipiendum est. Nam
 in me latet veteres verbalibus in, *o*, vim verbi dedit. *o*
 apud Plautum. *Quid tibi meam estatio est.*
 2 Non abs re latina fuerit notare, quod hic præcipitur,
 iam verbale in, *or*, activum est. & genus omnibus, quæ
 erbo, unde derivatur, suponi possunt. ut, *Amator* *ss* est,
quam, & genus *Pamphilo, Phedria, Aescino*, & omni-
 bus qui amant, aut amarunt unquam. ut, *Pamphilus, Phæ-*do, Aescinus** est amator generis sit de specie enunciatum.
 3. 4 Fœminina formantur tantum a Masculinis in, *or*,
utata, tor, in trax, ut, *Gubernator, gubernatrix* Alioqui,
in, for excent hoc genus fœmininum non fundunt.
Censor, risor, messor, sessor, &c. hujusmodi fœmini-
 num non formant.

AD

LIBRVM ^{AD} TERTIVM
AC PRIMVM AD
ADVERBIJ.

Cap. I.

D U E R B I U M N O M E N
sortitur, ac si soli verbo serviret. Sed ^{nech} nata
qui attente rem tuentur, vident etiam
nominibus, & alijs quoque adverbis
servire. Neque enim minus dicimus
valde doctus, valde mane, valde eger,
quam valde ægrotat, valde dolet, valde
letatur. nihil minus antiquum nomen retinuimus, quia
non occurrit aliud aptius. Hoc etiam monendus lector,
nos ad Adverbium præpositiones etiam, & interjectiones
aggregate. Nihil enim diversum ab adverbis norant. Im-
personalia sunt, sine numeri, sine casus, sine ulla essen-
tia differentia. Quod in casus transiunt præpositiones,
quod casibus, in quos transiunt, præponuntur (unde no-
minus etiam ex ymon), neque omni, neque soli convenit.
Neque enim omnes præpositiones, quas vocant, præ-
ponuntur casibus, quos regunt; neque ex impersona-
libus solæ præpositiones casus regunt. Neque quas inter-
jectiones vocant, quia incondita voce repentinu[n] animi

exutus

potum significant, ideo diversam ab adverbij orationis partem constituunt. Quid quod interjectiones preciab adverbij non separant? Quid quod Linacer docet præpositiones pro adverbij; adverbia pro præpositionibus poni: in hac distinctione, nihil sit distincti.

1 Vulgus has partes a præpositionibus distinguit, quod sunt indeclinabiles, & ille declinabiles. Quod esti verum: non est fons, & origo hujus distinctionis. Nam ideo ille declinantur, quod personales sunt. Hæc quia non sunt personales sunt indeclinabiles.

2 Differentia hæc est conjunctionis, ab adverbio. Ita nam in schola, *Vocum sine numero genera duo, alterum singulis vocibus, alterum coniunctu inserunt*. Sed ut rem tam fatear, non est hæc differentia Etymologica. Ad Synapsin spectat vocis ad vocem aliam sive unam, sive plures. Nihilominus quia impersonalium nulla distinctione. Sed una sunt, nisi in usu: cogimur hoc discrimine uti, latius quis meliora subjecerit.

Ad cap. 2.

§ 2 PENURIA VOCUM effecit, ut partes enunciative & conjunctionis confusius dividerem. Tu vide an recte dividam in meram, & mistam. Meramque definiam, quæ partes ejusdem generis committat: dividamque in quæ committat partes consentaneas, aut partes dissentaneas. Deinde quæ partes consentaneas committit in connexivam & finitivam: & quæ partes committit dissentaneas in copulativam, & disiunctivam. Mistam autem definiam, quæ partes partim consentaneas, partim dissentaneas committit. Istud si potius est, sucre. Ego sedulo facio, ut omnes nubes discutiam.

Ad

Ad cap. 3.

DE voce mixta jam probavi. Est nomen aut Ad verbum cum vi conjunctionis. Nomina sunt infinita, aut relativa. Infinita sunt interrogativa, quando cum verbo suo in vicem alieujus casus veniunt, ut, *De quid sententie habes*. Relativa sunt, *Qui*, *qualis*, *quantus*, *quot*, & eorum composita, *Quiscunque*, *qualiscunque*, *quantuscunque* & *quotcunque*, & gemina *quisquis*, *quals*, *quals*, &c. *quæ § 3. habes*.

AD

AD
LIBRI PRIMI
 DE SYNTAXI.

Cap. I.

DE FINITIO HAEC EST
 Syntaxis in genere. Constatque ge-
 nere, secunda pars Grammaticae, &
 differentia a subiecto occupante, De
 vocum compositione. Nam ut Etymo-
 logia vocum naturam propriam, &
 communem comprehendit: Ita
 Syntaxis harum compositionem personalem, & imperso-
 nalem.

2 Personalem Syntaxin definio, non vocum personalium, sed vocum ratione personali compositionem. Nam
 vocum personalium, impersonalis potest esse compositionem. Optimus quisque Personales voces iunt Syntaxis alicem
 Impersonalis. Eo domum, redeo rure, doctior, quam prae-
 dictior, & ejus modi multa alia cum voce, sint Personales,
 Impersonali ratione componuntur.

3 Iustam Syntaxin Linacci definit, cui nec deest quip-
 pius

piam, nec redundat, nec loco abeat, nec immuratur, id
quod ego unico verbo comprehendeo, quæ justis partibus
perficitur. Divisionem, quæ sequitur Lin, re agnoscet
verbis non explicat. Nam omnis Syntaxis, quæ veris
bis, & nominibus constat, genuina est. adulterium
verbis agnoscit prime, tertia, & aliquatenus quarta (co-
cordantia dicit communem est, quod in singulis sensibus (be-
est quod ego adulterium nomen voco) pro base, id
pro supposito, esse potest. Hæc divisio multas anomalias
quas alii exceptiones vocant, apud Linacrum, apud Ra-
vum, apud Valerium, apud Beunelatum, & alios tollit
& ob id est nova est, necessaria est.

4. Hec definitio satis est perspicua. Syntaxin nominum vicem nominum, & verborum vicem verborum obtingentium Syntaxin genuinam voco; ut contra Syntaxin verbi in nominis vicem venientis adulterinam dico.

5 Concordantia est vocum ejusdem personæ ; recte
vocum diversè personæ. Hæc perpetua est differentia. Unde
refellitur error Dispaterij, qui post verbum substantivum
& vocatum, &c. Nominativum regi vult. Nam in exem-
plo quo utitur *ego cognomineo Dispaterius* perpetua est
concordantia primum nominis cum verbo, deinde nominis
cum nomine. Communes affectiones cum Linacro voco
quæ utriusque parti congruunt. ut in *Passer dulice mea*
puelle passer, & dulicæ conveniunt persona, & casu, quæ
sunt communia. Genere, autem, & numero non conveniunt
enī, quia non sunt communia.

6.7 Suppositi, & appositi nomen res ipsa docet. Nam in omni concordantia aliud est, ad quod hoc se applicat, aliud hoc quod ad illud applicatur, distinguenda haec nominibus erant. Id ideo vel hinc venit mihi in mentem quo I pueros viderem, cum forte in concordantia errassent suppositum ad appositorum accommodare, id est nominatum ad verbum, substantivum ad adjecitivum, & antece-

id dicens ad relativum. Huic errori ut subvenirem, decrevi in
 concordantia distinguenda haec esse. Nomina quare-
 barn. Tandem Priscianus suppositi, Linacer appositi no-
 men subjecerunt substantiam alicujus suppositis querentes
 (inquit Priscianus) dicimus quis medetur, quis ambulat,
 quis loquitur. Item paulo post articulus secundam, noti-
 tiam suppositorum demonstrat. lib. 17. Si ensim dicimus
 spartos. Haec primam notitiam ostendo: Sim & av-
 spartos; Haec secundam. Linacer quoque in quarta sua
 concordantia, quae est substantivi cum substantivo, aut
 adiectivi etiam cum substantivo quoties verbum, aut par-
 ticipium intercedit, id quod ad aliquid applicatur, secutus
 credo alios grammaticos, qui hanc concordantiam apposi-
 tionem vocant, appositiū appellat. Quod nomen, non
 inepte ad alias quam concordantias eadem ratione mihi
 videor transferre. De nominibus ante me assentitur Vale-
 nus gram. instie, lib. 3. De re nemo, spero, negabit, qui
 serio mecum rem ipsam consideret.

9. Concordantiam verbi cum nomine praepono reli-
 quis cum Linactro, quod omnis quantumlibet pleni
 sermonis (ut ejus verbis utar) sit fundamentum. Convenit
 autem cum supposito omnē verbum, quod quidem sup-
 positiū habet, numero, & persona. Haec sola hic com-
 munia. His foliis hic convenit.

10. Finitum verbum cum recto convenit. Rectum
 nam nominativum, & vocativum. Cum vocativo con-
 venire verbum imperativum, & interrogativum res ipsa
 loquitur, ut. *Die milie Dameta cujum pessus?* *Quid narras*
Geta? Quod ipsum a tergo verbi vocativi casus adjecti-
 vum confirmat, ut *Quibus Hector ab oris effellato venit.*
 Quid enim prohibet verbum secundæ personæ cum nomi-
 ne secundæ personæ convenire. At Grammatici negant.

Quod illi, aut ulli aiunt aut negant, de re nihil mutat. Et tamen Priscianus ait lib. 18. Quod miror reliquos, qui ex ejus fonte fere omnes hauriunt, non vidisse.

11 Hic vulgus nullam statuit concordantiam, ideo ut ipse Linacer in hanc quoque foream incident. At enim, *Quia nullum habent commune accidens, translatio inter se conjungi.* Ego contra cum omne nomen, & verbum statuam esse personale, omnemque personam esse alii, cuius numeri: infinito etiam quamvis finibus non distinguo numeros, & personas tribuo. Quod si est, concordantia ex ipliis Linacti praecepto est, & quia numerum, & personam habent communia: numero, & persona convenient.

13 Cum fronte finiti componitur infinitum, quod in vicem suppositi venit: aut cum supposito verbi a tergo verbi convenit.

14 Cum tergo verbi componitur, quod a tergo verbi regitur. Id cum accusativo, aut cum dativo convenit pro natura verbi a quo regitur. Quod ex exemplis in textu liquet.

Ad cap. 2.

1 Alii dividunt in concordantiam Substantivi, & Adiectivi Relativi & antecedentis. Sed cum Relativum etiam adiectivum sit: & substantiva etiam cum substantiis cum Linacto, Beumlero, & aliis censeam convenire: alia querenda mihi divisio fuit. Hanc ex ipli refluere vides. Nam relativum, & antecedens, ad duo verba spectant, commateque minimum dividuntur: reliqua ad unum verbum pertinent, unoque commate comprehenduntur.

2 Hæc quoque divisio, quamvis nova: tamen necessaria

Et
i ex
o ut
m,
r si
2.
ali.
in-
or-
n,
na
in
go
bi
or
in

saria est. Nam quod grammatici hic volunt, nullum regimen est. Neque enim ulla hic transitio est personae in personam. Si est concordantia, quod necesse est, oportet aliam esse speciem ab ea quae continuo cohaeret.

3. Quod isti appositionem vocant, ego cum Linacro concordantiam facio. Si omnino vocum personalium personalis Syntaxis est concordantia, aut rectio: quorum hoc nomen appositionis, quasi alia haec sit Syntaxis.

4. Quod isti substantivatum vocant adiectivum intelligendo nomen res: Ego statuo adiectivum esse, & cum re in neutro genere convenire. Eodem fateor recidit. Sed magis naturae consentaneum videtur ut adiectivum naturam suam servet, quam (etsi quidem fieri potest) ingenuum mutet.

5. 6. Vtrobique, & expresso, & suppresso supposito adiectivum cum re non genere quidem feminino, sed eo genere, quod rerum sine sexu est proprium, convenit. Nam si genere feminino convenire: tum cum voce esset non cum re concordantia. Quaecunque nullum suum habent genus neutro genere censenda sunt. Sic nomen indeclinabile, & verbum in lecum nominis: Nomina literatum, & ipsa nomina materialiter (ut loquuntur) sumpta omnia habentur neutra. Omnia, quae cum re convenient, in rem retulvi possunt, sive expressum habent, sive suppressum suppositum. Est enim lupus stabilis triste, id est, res tristia. Senilis amor turpe, id est, res turpis. Multa habeo, id est multas res habeo. Et haec sunt gravia. id est, haec res sunt graves.

7. Hanc grammatici appositionem vocant. Linacer quartam concordantiam facit. Ego etiam de hujus sententia ad concordantiam revoco. Cur enim non concordantiae eiusdem sunt personae. Appositionem, quae nec sit concordantia, nec rectio: ego non intelligo.

8. De hac divisione haec tenus. Sed ne quem res haec
E 2 fallat

fallat. Perpetua est concordantia quidem *Cato volebat* *videri bonus*. Sed concordantia nominum *Cato bonus*, dividitur verbis volebat videri: & quamvis concordantia hæc est perpetua; concordantia nominum alia concordantia dividitur. Vnde quis videat non esse hanc, quod *Dispaterius*, & *vulgaris* censet, rectiōnem. Quod autem in adjectis istis non raro *vis* est adverbialis res ipsa loquitur, Grammatici fatentur, & exempla liquido docent.

10. Dividere obliquos ea verba tantum possunt, quæ eum obliquis convenient. Finita autem verba omnia per 10. § primi cap. cum recto convenient. Vnde cūsīcūs infinita sola obliquos dividere.

11. in hac concordantia, quod præcipuum est, *vulgaris* negligit, *appositum*, & *suppositum* scilicet ad diversa verba, & diversa commata spectare. Quæ res non tantum pueri, sed in litteris proœctores etiam fallit. Vnde sedulo docendi pueri sunt antecedens relativo ex alio commate, & ab alio verbo accersere. Quæ res me a præceptore meo *Linaero*, & alijs etiam viris doctissimis dissentire facit, quia relativum statuunt cum antecedente casu convenire. Nam quod repetendum antecedens est eodem casu cum relativo, quando ordinem naturalem quatumus: Id nihil ad concordantiam facit, quæ in γένετι non in γάχανη tota spectatur. Quod autem *Linaero* etiam hic negat relativum esse ullius personæ, quia reliqui grammatici ideo infinitum vocent nunc tantum virum, qui multa aliorum acute corrigit, non hoc quoque correxisse: cum palliū videas relativum cum verbo, numero, & persona convenire: quod si non haberet personam, non posset. Sin ideo statuunt nullus esse personæ, quod ad omnes personas se applicet: eadem ratione verbum quoque negant esse personale. Nam quod verbum personas huius distinguat: nihil magis personale est, quam relativum, quod

quod uno sine cum quavis persona convenit, si quod omnium est personarum, nullius personæ est dicendum.

Ad cap. 3.

HÆc est illa, quam grammatici Syllepsin vocant. Illi figuram faciunt. Ego concordantiam unius appositi cum pluribus suppositis. Auctorem habeo Linacrum de Emend. Struct. lib. 3. Is omnibus intransitivis, id est, concordantibus *commune facit*, quod in singulis non solum unum uni, sed etiam unum pluribus conjungi potest. Hoc quando sit, appositorum cum omnibus suppositis simul acsi sint unum plurale convenit per 1. § hujus cap. Quod si sunt omnia similia veri sexus, aut tertie personæ omnino cum illis genere etiam, & persona convenit, per 2. §. Si sunt ficti generis possunt convenire per 3. §. Potius dissentire per 4. §. Quæ ambo ab alijs grammaticis non satis observata exemplis in textu illustrantur, & probantur.

A 5. Sect. ad finem cap. Doceo, quomodo cum dissimilibus coalescant. Si inter dissimiles personas est ulla prima, cum prima convenitur per 6. §. Si nulla prima cum secunda per 7. §. Tertiæ multæ, quia non sunt dissimiles ad 2. theor. rejicio. Quæ genere sunt dissimilia si verum sexum implicant, cum masculino conveniunt per 1. §. Si fictum sexum cum neutrō per 9. Toto hoc capite nihil doceo, nisi quam vulgus Syllepsin facit. Si doceo, quod illi neglexerunt, si distinguo, quod confuderunt: pro graria veniam tantum posco.

Ad cap. 4.

1 **U**T Concordantia est vocum ejusdem personæ rectio est vocum diversæ personæ. Ita Linacer, Illam *καταβάτον*, hanc *καταβατικήν* appellat. Diversam autem personam esse duobus modis video, omnino, aut partim. De persona omnino diversa continuo sequitur. de partim diversa postea cap. 14. agam.

2 **D**ivisio immediata, & mediata rectio est ne
illa quidem: sed etenata. Nam quod in logica enunciati simplicis vineulum est, id hinc est recti, & regentis medium: vis illa, qua argumenta natura inter se diversa, in corpus unum unius enunciati coalescant. Immediata autem rectio voces natura diversas ad enunciati antecedens, aut consequens aggregat. Res exemplis erit perspicua. *Clitiphō Chremetū amat Bacchidem.* Vbi Clitiphō, & Chremes personæ natura diversæ rectione immediata coalescent in antecedens enunciati: & *Chl̄stiphō Chremetū Bacchisque argumenta natura diversa per medium am̄st* coalescent in enunciatum complexum. Nam id ego sedulo ago, ut Grammatica, ad Dialecticam viam munit: & utraque simul ad analysin serviant orationis. In quo si quid efficio nihil gracia apponi mihi volo, nisi ut & qui boni consultatur. Sin minus, ut quod deficio, aliussufficiat.

3 **I**mmediata rectio est substantivorum. Adiectivum quando in substantivum aliquod transit: id cum alio substantivo oportet convenire, ut non minus mediata haec sit, quam si verbum intercedat. ut si aliquem dicas *gnarum periculi sui: gnarum cum aliquem* convenit, & in periculi sui transit, eodem modo quo verbum solet. Haec ego ex Ramo subjecti, & adjuncti communis nomine voco. Nam certo nomine docendi est utendum. Neque tamen ignoto

ignoro magnam partem esse causas, & effecta, ut, *Æneses Virgili. Polistes Platoni*, quo exemplo ipse Ramus utitur. Sed in hac Syntaxi adjunctum pro effecto etiam, & causam pro subiecto accipimus.

¶ 5 In hac Syntaxi vulgus bis ineptit. Neque enim satis distingunt, quod genus substantivi regat, quod regatur. Neque attendunt intercedente verbo. Syntaxin nihilo minus esse unam. Nam in illo *Pecus est Ægonis.* Ægonis regitur non post est quod isti somniant: sed post, pecus, non minus, quam si illud, est, abesset. Quod alijs exemplis, ut, *Frasa habetur vulpecula, &c.* Hac sententia videtur Catonis facile videat, qui nolit sponie cœcutire. Nam cur *habetur*, aut *videtur regat* genitivum, nulla ratio ne probabilis quidem reddi potest.

Ad cap. 5.

¶ QVod hic doceo, vulgus sparsim docet. Syntaxin vocant laudis, & viuperi. Alteram maxima pars tantum alsequitur, quando adiectivum notat cum adjuncto convenit. Posse etiam cum subiecto convenire Erasmus monet exemplo *Puer bona indolis. Bona indole.* Et *bonus indole.* Et Poetice *indolem.* Item, *Fur maxima nasi. Maximo nasi. Maximus nasi. & maxima Poetice.* Ad quam ejus observationem de auctioritate Vng & Plaut. Ego addo posse etiam, quando adiectivum cum subiecto convenit, genitivo usurpari. Quod exemplis § 5. doceo. Hanc Syntaxin esse reciprocam ad eam, quam superiore capite docuimus. Linacer primus obliavit ut *amphora* *Gens. Vinum melioris amphora. Examen apum. Aes lusus, aut illius examini. Iugerum agri. Ager frumenti jucorum. Cibus hospitiu. Hocesse multi cibis.* Quam rem Ramus etiam ex illo videtur hauisse: eti in schola grammatica

negat se recentiores consulere. Quod autem adiectivum, per quod subjectum in adjunctum transit non laudis & vituperij cum vulgo vocem: attendi id non esse ~~agere~~
~~et videre~~. Neque enim cum Sal. dixit *Antonius agrum*
~~pedibus~~ *M. Petri exercitum commisso*. Et filium *Castilum*
~~adulteri~~ etate *Orifillum a patris mortuis terrasse laudem*
~~aut hujus, aut illius respexit~~. Neq; qui describens aliquem
Capillo crasso, corpore crasso, rutilo rubicundo dicit esse: lau-
~~dat illum, aut vituperat~~. Itaque ut huic nodo cuneum
~~invenirem, & simul compendio consularem: videbar~~
~~mihi non incommode notare vocare, quae & laudem,~~
~~& vituperium, & cuiuscunque modi aliam differentiam~~
~~comprehenderet. Quae lequuntur hic oamia ex exam-
plis perspicua sunt satie~~.

A 1 cap. 6.

1. **D**E Medio prius monui cap. 4. § 2. Nunc defi-
~~ni~~ esse vocem personalem. Diu hælitavi an præ-
~~positio~~ effet media: tandem re apud me deliberata decrevi
~~medium esse ejus naturæ: ut cum regente persona conve-~~
~~niret, in regentem transfiret, & hac cum utraque commu-~~
~~nione utranque inter se componeret.~~

2. Cum duplēm videansi verborum Syntaxin. Aliam
~~uno modo ferri, aliam diverso; horumque vim sub unam~~
~~rationem non cadere: necessario hoc descendit, ut quo-~~
~~rum ratio una, & simplex in unam classem: quorum~~
~~ratio effet varia, & multiplex ad aliam classem revo-~~
~~garem.~~

3. **P**ersona agentis (ut grammatica vocabula, quod
~~dixi ad logica revocem) est causa efficiens actionis. Per-~~
~~sona patiens vel est effectum actionis ut. Natus don-~~

per numero duodecim facit: vel subjectum occupans, ut.
 Eo legesonem iustit. Hic te apud me altius repetua, video
 accusativū eum verbo aliquando esse phrasin, quam vo-
 cant, id est latinam verbi alicuius circumlocutionem: ut.
Facio profectionem fuge similem. Cx. est proficiscor,
 ac si fugiam. *Id ego tibi effectum dabo.* Tert. id est, id ego
 tibi efficiam. *Vitam agere est vivere.* Aliquando subjectum
 esse occupans actionis, aliquando effectum, quæ ambo in
 exemplis videtis. Sed effecti duplcem, esse rationem.
 Dum adhuc sit, esse vel subjectum occupans, quatenus
 efficiens in eo occupatur, vel destinatum, quatenus ef-
 faciens effectum, ut finem destinat. Postquam jam fa-
 cium, effectum esse ejus, qui fecit, i, causæ agentis. ut.
Struo domum. Dum sit quatenus struens proponit sibi, est
 destinatum. Quatenus in ea occupatur est subjectum
 occupans. Postquam jam facta domus est, effectum vo-
 catur.

4. s. 6. Itis tres divisiones res ipsa docet. Quod a-
 ctivum verbum in infinitum aliis verbi transit Linacrum
 auctorem habeo. lib. 4. cui ipsa ratio suffragatur. Nam
 aut a verbi regi, aut cum eo convenire oportet. Non
 convenit. Ergo.

7 Hujus etiam præcepit auctorem habeo Linacrum
 eodem lib. ne quis novum putet Quid dico post ista verba
 omitti accusat. Ne idem repetatur, exemplo patet. Si
 quis se ambulare ambulationem dicat, cum ambulo, &
 ambulatio unum actum signet nemo non videt idem re-
 peti. At cum actio noti aliquà ab actione verbi distingui-
 tur: hæc verba non minus recte quam reliqua activa
 suum Accusat. recipiunt. ut, qui se ire iter dicit, su-
 perfluum loquitur: *Qui ire longum iter, aut arduum*
iter se dicit, nihil aliud quam justam orationem
explet.

8 Hæc regula omnium grammaticorum est, & ubique
 apud

Appud autem restrita. De ea nihil est quod moneam: nisi quod vulgus de aetivo verbo nihil aliud praeciperit. Quam imperite, cedo quemvis judicem.

9 Regi verbum a verbo, quod quidam imperite negant, monui supra ex Linacro, & argumento a re confit. mavi. § 4. Quod solum regi, aut cum persona patientis dico: non volo accipi ut non hoc quoque personam patientis habeat: sed quod, ut superfluum, ubique respuat. Quod ex sequenti § appareret manifestius.

10 Quod de persona reciproca hic praeceptio, quam me totos decem annos exercuerit: non facile dixerit. Illud ex Linacro attendi omnem Syntaxin personalem esse intransitivam, aut transitivam. Transitivam esse vocum diversarum personarum. Vnde quia hic non inveniebam diversam personam: de transitione diu multumque dubitavi. Multos viros doctos consului: multa legi. Multorum multis sententias perpendi. Nec ubi acquisiceret animus, quidquam repperi. Tandem non multos dies prius, quam huc scripsi: attendi in illo, & similibus locis scribere, in quo infinitum, & infinitum verbum nulla intercedit persona media, cum de alia persona pronunciatur, admittere personam medianam. ut. Volete, aut illum scribere. § 7. Vnde suspicabar personam medianam, ut accusativum in absolutis, ne quid redundet, absorberi. Huc accedit quod in illo Salustij in Cat. Homines, qui student se se praestare eateri animantibus. Et in illo Terentij in Eunuch. Quod placere se studeat bonis quicunq; plurimis. Vidi medianam illam personam addi, quam vulgo in similibus supponunt. Nihil ominus absurdum statui hujusmodi subauditonem in multis, ut in Possessum edere: disco scribere & soleo legere, &c. Tandem decrevi hoc odium ab usu, non natura rei ortum esse. Idque adeo, quod huc verba per passionem non declinentur. Quod si esset factum: manifestum fore, hanc subauditionem usu potius, quam natura niti. Dum

bac

huc cogito alius nodus occurrit: cum nominativus
tergo infiniti cum supposito finiti convenit: ut. *Possum
vistere solus.* Videor scripsisse hac primus. Spero videris tibi
amicus. In quibus media reciproca sine sollicito non
admittitur. Sed hunc mihi nodum Linac, lib. 4, cujus hæc
exempla sunt, eodem loco solvit. Ait enim *Cum nominati-
vum habet post se* (de verbo infinito intelligit) *accusati-
vum minime habere pra se.* Nam cum latus est unum ad-
iectivum cum uno supposito ut semel conveniat: si cum
fronte finiti convenit non potest cum tergo ejus etiam
convenire: neque si cum tergo convenit potest cum fronte
ejus convenire. ut. in exemplo *Spero videri amicus*, quia
amicus cum ego a fronte verbi *spero* convenit, non est
neccesse, ut cum tergo etiam ejus conveniat. Hæc sunt, quæ
ad hunc nodum mihi in mentem venerunt. Si quis potest
rectius, monenti rectius dabo manus. Nam equidem hoc
puto potius ipse, quam audeo suadere alius. Sua quique
truantur sententia. In his, quæ in infinitum solum trans-
unt, lectorum monitum volo, si per pativum mutes, nihil
aliud quam infinitum a fronte recipere, quod argumento
est infinitum a tergo activi regi. Ut in illo Terentij *Cessarego*
pultare hoc oculum vicini? Passivum est, cessatur a me pultare
hoc oculum vicini, ut pultare sit suppositum verbo cessatur
nde præterea Linacum lib. 6, de eclipsi pronominum.

10. 11. Hic quia activum a tergo habet personam pati-
entis, & infinitum verbum simul: passivum a fronte reci-
pit solam personam patientis: aut infinitum cum persona
patientis simul. Qui dubitat ex Linacro lib. 4, exempla
auctiorum latinorum petat. Nos hæc, quæ hic habemus
exempla, ad hoc exemplum versemus. *Sa te sol mihi ju-
retur esse sol: equidem credetur esse luna.* Aut *Sa te sole*
juretur mihi esse solem: equidem credetur esse lunam. Item

in secundo commode dicitur est a quodam pecuniam, qui habet, non reddidisse: que reddidit non habere: gratiam autem quod restulit, habere, & qui habet restulisse. Aut commode dictum est a quodam pecuniam qui habet &c. In quibus illic persona patientis sola: hic infinitum cum persona patientis verbo passivo suppositum est.

12. **Nomina activa** non solum quod hic præcipitur, genitivum patientis regunt. Sed Poëtice etiam sive græco modo mavis in verbum infinitum transiunt, ut *Cantare paratis arcades*, Virg. *Bone quoniam conuenimus ambo tu calamies inflare lobes*, ego dicere versus.

Ad cap. 7.

1. **UT** Persona agentis per medium activum in personam patientis transit: ita persona patientis per medium passivum in personam transit agentis. Nam licet hæ personæ in alia transire possint: tamen hæ inter se tantum sunt reciprocae, tchqua ad hanc mutuam affinitatem sunt exoticæ.

2. Exempla hujus sectionis sunt eadem, quæ ad rectio nem agentis 8. § superioris capituli citavimus, ut pueri attendantias Syntaxes esse inter se reciprocas. Quod ad 10. & 11. § prioris capituli monuimus. Et tamen ne quid hujus quisquam desidet: libet licet etiam, quot modis id fiat, explicare. Si verbum activum a tergo habet solam personam patientis: passivum a fronte eam solam recipit, ut *Amas patrem*. *Pater a te amatur*. 2. Si nudum a. clivum est a tergo: passivum est nudum a fronte. ut, *Pater meus pro foribus ambulat*. & *patre meo pro foribus ambulatur*. Atque his modis tantum verbum activum sine infinito cuius persona patientis in passivum mutari potest.

3. Si

Si activum verbum in solum infinitum transit: passum nihil aliud, quam solum infinitum a fronte recipit.
 ut. *Tu studes Virgilium intelligere.* & te studetur Virgilius intelligere. Sin in personam patientis, & infinitum simul & activum fertur: ut activum duplex habet tergum: & passivum duplum habebit frontem, aut enim solum personam patientis a fronte recipit, & infinitum a tergo ut utrumque simul ad frontem colligit. ut. *Quia passum homines discunt contemnere fulmina.* Dicimus igitur *plurim Pauper contemnere fulmina dicitur.* Et *Pauperem* *scitur contemnere fulmina.* De his quod prius monuit inactum consule, cod. lib.

3. 4. 5 De dativo agentis post passivum verbum, & anticipum vulgo praecipiunt: sed non fatis distincte.

6 De gerundio vulgo praecipiunt, quando necessitate significat in datum ferti. Et vere. Semper enim per oportet, & activum verbum, resolvi potest, ut per passivum, & debet, quod fere idem Linac. lib. 1. ut. *Legendum est mihi*, id est, oportet me legere, aut debet a me legi. Sed hic attendendum datum hunc de personæ patientis, non personæ cui; aut aliis ulla rationis. Quod vel hinc appareret, quia dativus illæ tatera potest accedere. ut. *Omnes oportet patrere Reges.* *Imusque parentum est Reges.* Oportet nos malo prius occurrere. Nobs prius occurrendum malo est. Non tamen nos oportet malis succurrere. Non ignoratis mala miseria occurrendum est.

7 Hoc ad latum usum refero. Nam aliter loqui actores maxime veteres Linac. lib. 1. pluribus exemplis probat. Sed quando gerundum hoc ex dativo agenti appareret esse passivum: nulla analogia grammatica in activum patientis magis quam verbum passivum transfire habet. Quis enim qui latinas aures habet, magis ferat. *Legulum est mali Ciceronem,* quam debet mali legi Ciceronem.

Cum

Cum utrobique, Ciceronem, est personæ patientis, qui
passivo verbo semper supponi, nunquam apponi debet. Hoc
tamen lectorem admonitum volo gerundia verborum, qui
in duos accusativos transeunt, non minus, quam reliquo
rum verbi passivi, accusativum alterum admittere. ut
Non minus dicimus Pater est rogandus mibi pecuniam.
Quia m Pater debet a me rogari pecuniam. Nam præter
gentis, & patientis personas reliqui calus manent in passi-
vi, qui erant prius activorum. Præterea hic monendum
Lector hæc gerundia a solo accusativo abhorrete. Nam
recte dixeris cum Ovidio Utendum est utare. Parcendum
est supplicibus. Recordandum est beneficij. Quamvis Te-
centius dixit. Etas illi ad hac usenda magna est idonea.

Ad cap. 8.

I **U** **T** Mutua est reciprocatio agentis, & patientis
personæ: ita est etiam subjecti & adjuncti, quod en-
treminem memini ante me obseruasse. Hoc tamen interdubium
est, quod illuc persona agentis cum verbo activo, persona
patientis cum passivo convenit: Hic utrobique, & cum
subjecto, & cum adjuncto verbum aut est passivum, aut
naturæ passivæ dico, quod passionem qui-
tillam significat. ut Dolores, laboris, morbi, iatressa, gaudia, den-
dubitatione, &c. Reliquæ omnia trita.

Ad cap. 9.

I **S**ecundariam hanc rectiōnem voco respectu p*rae*ce-
matiæ. Nam præter quam quod aliquo nomen
utendum est docenti, & grammatici ante me his rectio-
nibus inter se distincti nullum nomen reliquerunt: Se-
cundariam

quondam vel ideo vocatur, quod hi casus plurimum ad primos accedunt, & post primos in analysi orationis, ad regentem aggregantur. Quod hanc vi nativa, & vi adiutoria divido: res ipsa monet. Nam in hoc *Posuit ars sedem*. Atis dativus est nativa vi verbi regentis natura sua præter acquisitivum parentis dativum personæ cui, quem vulgus excludit vocat. In illo autem *Imposuit ars dona*, Atis dativus est vi præpositionis adnatæ, pro imposuit in gas dona: quod rem ipsam attendenti non potest esse difficile.

2 Personam hanc, quam cui voco, vulgus dativum vocat post verbum acquisitivum. Ex his, qui nihil nisi antiquum facile putant, scire cupio, quid sit quod acquisitivum vocant. Henr. Primæus, qui in Syntaxin Erasmii commentatur, definit quod ex constitutione, non natura significationis commodum, aut incommodum importat. Quod, quomodo acquisitivi nomen definit: appello *cum*, ienamvis iniquissimum judicem, qui hæc nobis non ut in quod sentia, & inœcta ante aliquæ dies edidit & juventuti interdubius commendavit. Præterea fore velim ex quæ constitutione, si non ex natura significationis verbum est commodum, aut incommodum istud importet. Sed ut in aliis istas relinquamus. Ramus paulo aliter verbum *vi* acquisitionis, pro acquisitivo dicit dativum regere. Sed sibidem recedit. Non enim ad hanc rem accommodatus est verbum *vi* acquisitionis, quam verbum acquisitivum, hoc nomine Linac. quainvis a Prisciano derivato prudenter abstinuit, rem ipsam definit. lib. 4. *Omne verbum in dativum ferre posse ejus persona, in cuius gratiam vel commodum, vel horum contraria aitio verbi cedit.* Iste ergo te multam apud me perspensa, personam *eus* appellandam esse breviori, & facilitiore ratione attendi. Nam quisquis mecum rem attentius inspererit, videbit dativum *Siunc aut esse personæ, cui suppositum verbi est, aut actio verbis*

verbis. Exempli causa in illo *uni mihi pergam a restant*, unius est datus, cui pergam a restant. Et in illo *Si quis peccat: mihi peccat*. *Mihi* est datus personæ, cui *Æthimus* peccat. *Parcamus tempore*. Tempore est datus personæ cui percamus. Hanc personam ad logicam argumenti rationem dum revocare studeo: multum me exercuit duplex eius respectus. Nam personæ agenti datus ille videtur causa finalis: personæ patienti subiectum recipiens. Est enim quantum adhuc video, subiecti triplex ratio: ut non tantum subiectum sit, cui adjunctum mest, aut sed est: sed etiam underrecedit, & ad quod tendit, aut tenditur. Sed hoc ego monco potius, quam doceo. Ad logicam plenam disquisitionem disfero, in qua si Deus vitam, & otium dederit meam operam etiam pollicor.

3. In solum datus nullum verbum est adeo intransitivum ut non transeat. ut. *Quis feci mihi. Laboro tibi. Nulla eti*or, *eu opus mei opera est*. *Quis* est alius res, facile ad negotiis abducitur.

4. Nemo ante me attendit verbum infinitum cum persona ulla convenire. Id tamen probant exempla, in quibus casus sequens cum supposito infiniti convenit. ut in illo *Cæsaris Vobis luet esse fortunatis simis*, quis non vidit totum illud simul *vobis esse fortunatis simis*, regi a tergo verbi luet non minus quam *vobis*: & *esse* convenire cum *vobis* non minus, quam *fortunatis simis*. Quod Ramus accusavit a fronte infiniti a finito regi vult, adeo nulla ratione nincitur, ut miser tanto viro excidisse.

5. De hoc dubitavi, & adhuc dubito utrum hunc ablativum per eclipsin præpositionis, genitivum per enallagmen genitivi pro ablativo cum præpositione statuam esse. Tantum animosum lectorum oto, ut me sua sententia iure, aut interim terat, dum plane mihi ipse satisfecero. Nam jam multa nihil metuo affirmare, ad quæ animus in juventute aliter institus, agre adduci potuit.

Ad cap. 10.

1 DE hac vi substantivi relativi vulgo præcipitur. Sed hic discri^men aliquod attendo, & id duobus modis fieri: ad quod distinguendum exempla accommodavi. Nam in illo *Vrbis pater e. &c.* *Pater*, & *maritus* uon tam relationem significant, quam relativam affectionem, qualis est patris, & mariti. In altero *Dominus huius, &c.* Atrende genus relativi regere dativum speciei vulgo. sed genus generis, aut speciem speciei regere dativum, nondum vidi, nec yisurum puto.

2 Vt verba regunt dativum personæ, cui sunt: ita nomina regunt dativum personæ, cui bono, aut malo sunt.

3 Hunc dativum vulgus supinum in, &, vocat. Ego dativum contractum malo: quia rationem hanc habeo, eum dativum regant: *Cur supinum in, &, nullam proflus video.*

4. 5. Partitiva esse dualia, aut pluralia omnes recum agnoscunt. Nomina nondum sunt recepta. *Cur in remanifesta non utamur nominibus certis, cedo quemvis arbitriu.*

6. Omnis comparatio est rei ad suam speciem, aut ad aliam speciem. Ad suam speciem comparativa si comparatio est duorum: Superlativa, si est plurium, genitivum exigit. Quam rationem ad partitiva supra rejici. Si comparatio est ad aliam speciem comparativa (quod vulgo præcipitur) regunt dativum ejus ad quod sit comparatio, ut in exemplis propositis vides. De hoc plura vide ad 16. cap. 2. lib. 7. 8. Schola de Etymolog. Hæc tria sunt. Nulla hic opus,

Ad cap. 11.

1. **V**lm ad natam voco, quæ foris advenit, ipsi verbo non innascitur. Namque duplē facio, a verbo separatam, aut cum ipso verbo compositam. Quæ ambo ex ipsa re plus sunt, quam manifesta.

9. Clam apud veteres tam tempore cum accusativo reperio: ut pene dixerim utriusque casus esse communem.

10. Tenui genitivum dualem recipere Ramus primus observavit. Quod si cum singulari, aut plurali construatur ablativo semper (quod adhuc sciam) video as adhæcere.

Ad cap. 12.

1. 2. **H**unc casum ad verbum accedere virtute præpositionis probat: quod eodem sensu in casu præpositionis virtus possit. *Augustus afferit* idem est quod afferit ab aequitate. *Hu* accedit idem, est quod ad hæc accedit. *Eripuit mihi idem* quod *eripuit a me*. *Imminet exitio*. *Imminet in exitium*. *Præluceo majoribus*, & *præluceo præ majoribus*, &c. Tantum lectorum volo monitum verbum virtute præpositionis posse alium etiam casum regere, quam præpositionis. Vnde divisiō mea præpositio-nes coipositas vel in dativum, quem nullā præpositio natura sua admittit, vel in casus ipsarum præpositionum ferti.

3. Inter has vias, quæ cum ipsæ, aut nullum casum, aut ablativum scilicet regant, compositæ tamen verbum præ afficiant, ut in accusativum feratur, quod alioqui accusativum non ferat. *Eo* nullum regit casum, ambo regit accusativum. *Nemo* nullum convenio accusativum. *E*, regit

E, regit ablativum *modo* nullum: & *E modo* regit accusati-
vum. Ita *Prefat alius alium*. Quint. *Deficit te*. Cic. Ni-
hilo minus hæc omnia in unam classem rejicio, ne diversas
classes cogat facere. Nam si rem ad amissum revoco:
video militis classes constituendas. Vnam earum, quæ
in suum accusativum, aliam earum, quæ in accusativum,
pro ablativo, tertiam earum, quæ natura sua nullum re-
gunt casum. Nihilo minus si quis vult illa curiosius per-
sequi: nihil impedio. Tantum rogo si quid hic, aut
alibi neglectum est: ut attentus, & benevolus lector
velit addere.

4 De his nihil est, quod moneam. Quæ synonims di-
co, per regulam Goçlenij, de qua postea, recte eandem ha-
bent Syntaxin.

6 Vulgo præcipiunt *Satago* genitivum regere. Rem
ipsam docent: causam prætereunt. Genitivum illum
ego contendo esse adverbij magis, quam verbi. Idque
demonstro auctoritate Plaut. qui divisit. Quid quod alia
Syntax, & sensu alio *satagere rebus fuisse* dicas eum, qui
nihil negligit, quod res suæ poscunt: quodvis exemplum
non est ad manum.

7 De *re* in interest, & refert miror grammaticos tam
multas artates non vidisse: præsertim cum genitivum re-
gat subjecti, & conveniat cum adiectivis, quæ vulgus pos-
sunt vocari, quæ re vera pro genitivo subjectus usurpantur:
id vel hinc quivis videat, cum ablativus ille cum genitivo
adiectivi conveniat. In illis *mea solius causa*, *Tua unius*
opera, *Nostra omnia nostra causa*. Sed de hac te postea. Nunc
lectorem tantum oro ut mecum agnoscat, interest, & re-
fert non natura verbi quod hæc nus creditum est: sed
natura nominis aucteriscentis genitivum regere. Nam illud
vel luscus videat interest patris nihil aliud esse, quam in re
est patris. Et illud interest nostra nihil aliud esse, quam in
re est nostra. Præterea, quod equidem diu dubitavi,

video hæc verba non tantum singularia, sed etiam pluralia in hanc Syntaxin incidere. In Adelphis Terentij quod (inquit Mitio) ipsa *Eschime nostra*, ad quod oportet verbum plurale interfunt, aut referunt supplere.

Ad cap. 13.

1 **Q**uam ego rectiōnē multiplicēm vocō, Linacer vocat certiōrum verborū idiomā. Divisiō quæ sequitur in eam, quæ cum Syntaxi significationē mutat, & eam, quæ mutata Syntaxi significationē retinet, ejusdem est auctoris. Tantum postquam membra distinxit, iterum inter se confundit. Sed de hac re quisquis volet p' ora scire, illum consulito Ego carptim tantum, quæ sunt maximi momenti, adnoto, & rem quasi digno monstrō.

Ad cap. 14.

1 **P**ersonam diversam cap. 4. divisimus in omnino diversam aut partim diversam. Nunc personam partim diversam dividimus in rem unam diversæ rationis, aut rem diversam ejusdem rationis. ut. *Ego amo me*: ego, & me res est una diversæ rationis. Nam ego persona est amans, & me persona est amata, & tamen idem est, qui amat, & amatur. At in *Ego amo patrem meum*: ego, & pater res sunt diversæ: sed ejusdem rationis, quia ego, & meus ad eandem personam spectant.

2 Personam rei ejusdem diversæ rationis semper oportet ad rem unam spectare, quamvis vox diversa quandoque exprimatur.

3 Prima, & secunda persona ad rem unam, una vox redditur.

redditur. ut. *Ego amo te, tu amas me: nos amamus nos & vos amatis vos*, eadem est persona, quæ amat, & amatur, & eadem voce exprimitur, id est, diversis casibus eisdem vocis.

4 Tertia persona ad eandem rem, ut prima, & secunda: sed voce diversa redditur. ut. *Cæsar amat se*. Eadem res est quæ amat, & amatur: sed persona amantis, & amati, diversa voce exprimitur. In hac tertiae personæ reciprocatione tota hujus negotijs difficultas veretur. Hanc Valla plurimis, Linacer paucioribus, & Goclenius paucissimis conatur dilucere. Sed (quod pace tantorum virorum dictum volo) Nemo eorum satis distinet. Ego quid efficerim, aliorum judicium esto. Tantum dico me quod illi tradidunt, quod res loquitur, pro meo modulo sedulo expendisse.

5 Reciprocatio, quæ ambitu unius verbi comprehenditur per solum *sus* exprimitur. Ambitum unius verbi dico, quicquid a fronte, quicquid a tergo subditionem ejus *venit*, & eodem commate cum verbo clauditur.

6 Ad frontem duplex reciprocatio. Aut enim ipsa frons verbi, id est, comitatus suppositi, in se reciprocatur: aut tergum verbi, ad suppositum ejusdem reflectitur. Ut in exemplis post *clamans* reciprocatur ad suppositum ejus *Chremes*. Cæterum hic monendus lector est nos nomine frontis intelligere suppositum, omnemque ejus comitatum: ut nomine tergi quicquid a tergo verbi regitur, aut cum aliquo calu a tergo verbi convenit.

7 A tergo ad frontem maxime fit reciprocatio. Id accedit, quoties eadem persona, quæ regit, regitur. ut in exemplo adolescentes persona est regens, quia convenit cum verbo regente *convertunt*, & persona etiam recta post convertunt: quia pronomine reciprocè notatur, quod semper idem est cum eo, ad quod reciprocatur,

8 Ad tergum eodem modo a tergo reciprocatur, quo a fronte ad frontem per participium, aut verbum infinitum, quoniam tergum eorum ad suppositum respicit. Ut in exemplis, *sibi*, *post*, *parantem*, quod cum tergo verbi convenit, reciprocatur ad suppositum eius *Tibrium Gratium* non ad suppositum verbi *Publum Nasicam*. Et sibi post sumere, quod regitur a tergo verbi *jubeo*, reciprocatur ad suppositum infiniti *filium*, quem pater *Demica jubes exemplum sumere*.

9 Duplex reciprocatio eorum, quae ambitu plurium verborum continentur. Alia si coniuncta est, alia si disiuncta est. Coniuncta reciprocatio est ambigua. Vulgo enim per *sus* sit, aliquando, neque id raro per *ss*, *sle*, *spse*. De *sus* non est dubium. De reliquis Goelenius sedulus latitatis observator ab exemplis non paucis arguit dure dictum esse a Cicertone *Tusculig. viii*, *qui tunc nihil aliud egit, nisi, ut tu eum studiosum, & bonum virum judicares, nunc a te supplex fratris salutem petis*. Pro *eum*, se dicendum esse præcipit. Hoc Valla etiam putat esse melius: sed illud non putat esse durum. Sed mihi (pace horum dixerim) potius est Linaci sententia præcipienteis, & exemplis probantis ubi aliud intervenit verbum, auctores per illa relativa *ipse*, *ille*, *ss*, loqui etiam. Primum exemplo Quintiliani probat *Non pessit, ut illum misserum putetis: nisi & innocens fuerit*. Item alio ex eodem auctore *Non ignoravist, que cum manerent pericula*. Item ex Cicertone. *Nec enim cuiquam vehementius, quam ipsi ejus consilium displaceat*. Cur autem aut durum sit, aut non bonum sit: nihil illi disputant, neque ego video. Quod quisque sine ratione asserit, eadem auctoritate refellitur, qua asseritur. Hactenus Linaci cum illis sentit, si non est nisi una terma persona, quod reciprocum respiciat, rectius per *sus*, quam per reliqua id posse exprimi. Ego contra quod tot exemplis tantorum, auctorum usurpatum video, nulla queratione

gione oppugnari: id statuo in medio esse positum. ut vero vis modo, si liber, licet. Argumento esse, quod optimi auctores utuntur sui, Valla censet is, aut ipse fuisse potius: Nam nisi utrumlibet fuisse congruum: neque illi illo ute- tentur: neque hic hoc congrue substitueret.

10. 11 Inter reliqua, quæ observarunt, miror, Vallam, Linactum, Goclenium, tantos viros hanc geminam reciprocationem non attendisse. Nam in reciprocationis arte nihil statuo esse observatione dignius. De re nemo potest magis perspicue præcipere, quam exemplo illo Cæsaris præcipitur. In quo ad Arioistum principis verbi superpositum ipse, & sui redditur: ad Cæsarem, qui in coniunctu est subjunctivi verbi is, & ille, ut sit. *Huse legations Arioistus respondit: si quid ipsi Arioisto opus a Cæsare fuisset. Se Arioistum ad illum Cæsarem venturum fuisse: si quid ille, Cæsar, a se ab Arioisto vellet: cōportere illum Cæsarem ad se Arioistum venire.*

12 Quid sit persona rei diversæ, rationis conjunctæ diximus supra ad 1. § hujus capituli. Ea ad se reflecti- tur per pronomina derivata *meus*, *tus*, &c. Nam haec non rem eandem ad se: sed rem e usdenu ad eundem reddit. ut *Tu reddidisti Petru suum equum. Suum non signicat equum, & Petrum esse unum: sed equum illum esse Petri.*

14 In hoc pronomine summa sepe incidit difficultas. Nam cum tercia persona in aliam tertiam personam trans- fit: sepe dubites, nisi res ipsa per se satis est distincta, ad utrum suus respiciat. ut. *M. Cicerus Q. fratri Tiroensem suum commendat. Non facile ex verbis ipsis intelligas utrum esset Tito: nec omnino judicates, nisi quod aliunde constet esse Marti Ciceronis. Ad hanc amphiboliam vitanda Valla præcipit commodius esse *suum* ad superpositum verbi, & genitivos pronominum a. ille, ipse ad tercium reterre. Quod equidem si hactenus ab optimis auctioribus*

servatum esset, fuisse melius fator. At ut nunc res est, nostra etas frustra nitetur corriger, quod haec tenus ab illis, quorum exempla nobis canones sunt grammatici, neglectum est. Quod autem ad rem attinet: nulia sere lingua est, quæ ista inter se satis distinguit. Ut Scotice Peter gauo lohn his booke. Nescias cujus sit liber ex ipsis verbis Petrine, an Ioannis.

15. 16. Quod dico, ante me dixerunt alii, quicunque se reciprocō scripserunt. Sed ex ipsa re facilius, quam verbis cuiusquam intelligas. Sua facula a fronte verbū riserunt ad Aeonidem tergum ejus reflectitur. Item in resquiam legentibus suum iudicium suum iudicū a tergo verbi, reflectitur ad legentibus, qui daturus est etiam a tergo iudicem verbi.

Ad cap. 15.

1 Hanc Syntaxin ad 4 § 1. cap. breviter perfrinxit ubi genuinæ Syntaxi opposuit. Hæc nomina adulterinæ, & genuinæ Syntaxis necessario mali fingenda erant: quia hæc res haec tenus nomine caruit. Nam qui ante me scripserunt grammatici, et si pro supposito facerunt aliquando usurpari verbum infinitum, aut partculam orationis (ut ipsi loquuntur) materialiter sumptam: tamen neque huic, neque ei, quæ opponitur, quod tamen necessario faciendum fuit, nomen imposuerunt. Hic Syntaxin adulterinam yoco, quæ ruci ulli alienam naturam induit.

2 Hanc regulam ante Goelenum (quod sciām) grammaticorum nemo quisquam vidit. Idque eo magis mirum, quod ejus usus tam late patet, tot scopolos, ad quos haec tenus hærebat grammatica, diruit ac diluit. Nam

multa

multa apud multos auctores videoas, quorum haec tenus nulla rasio, quorum haec ratio ratissima. Illud Lucretij *Es* *venit in mentem solis, in qua laborum, quis unquam ad aliam grammaticam exegisset? Quis illud Terentij *Idone* *pusis auctores estis?* aut illud auctoris ad Heren. *Quoad ejus fieri potest?* Quicquidem ita grammaticae dicta sunt, ut passim in exemplum rapiantur. Præterea miserum est hic videre grammaticorum fugas. Ad illud Ter. *Nunc id opus* *do id pro propter id Donatus vult dictum esse.* At quo exemplo? *Quis Romanorum ita locutus.* Non est ferendum ne Donatum quidem, quamvis latinum, quod in latino uero non est fingere. Itaque hujus rei Goelio, quam re vera meruit, graiam habe.*

3 Hanc divisionem grammatici haec tenus non agnoverunt. De concordantia fatentur, de rectione non attenderunt. Ego exempla appello, quæ in duobus sequentibus Sect. vides.

4 Hinc concordantiam isti excusant congruam esse sensu non voce, quod eodem recidit. Idem est cum se convenire, pro qua ponitur: & cum sensu esse congruum: nisi quod hoc non definit, cum quo conveniatur. Illud *dispellimur inde*, &c. ad Syllepsin referunt, id est, ut ego accipio ad concordantiam unius appositi cum pluribus suppositis: quod tamet fieri non potest, nisi per hanc rationem Goelianam. ut *Me* *cum ponatur pro Es ego.* Nam alioqui nullus est rectus primæ personæ, cum quo verbum conveniat. In quo res ipsa docet quantum Goelio debcas. Idem sequentia exempla probant *mea solius causa.* *Nostra omnia* *opus.* *Ne* *stro trium auxilio.* In quibus quis non videt adjectiva *solius, omnium, trium,* rectius convenire cum genitivis pro quibus *mea, nostra, vestro* ponuntur, quam quod vulgus prodit, ab illis regi, quod nulla profusa ratione grammatica potest: quandoquidem nulla hic

hic a persona in personam transitio.

5 Quod in vicem nominis regentis venit, ut quod in vicem verbi venit casum regit ejus nominis, in cuius vicem venit. Ad hanc rationem illud quod de ejus fieri potest grammaticam inuenit rationem, quam nemo (quod sciām) hactenus, ne quæsivit quidem nedum vidit. Cæterum in reliquis exemplis genitivum ab adverbis loci, & temporis regi omnes decreverunt. Cur autem regeretur, nunquam somniarunt. Contenti tē ōti, tō dīcti nunquam cogitarunt. Si quorsum quæras: ego quoque quæro quorsum tota hæc ars, sine qua magna mortalium pars non minus grammaticæ loquitur. Sed non est mihi credere leve, quod ignavi negligunt, per causas scire.

AD

AD
SECVNDI
LIBRI.

Cap. 1.

1. §.

IGVRAM VVLGO
sumi pro ornamento oratio-
nis non nescio. Sed Rhetori-
cum hoc non Grammaticum
puto. Figuram hic cum Li-
nacro appollo, quod a justa
orationis facie discedit. De
justa haेणtenuis. De figurata sequitur. Divisio ejus a forma,
& numero Linaci etiam est.

2. §. Omnem justae Syntaxis mutationem Enallagm
voco, sive insolens, sive usitata sit. Itaque rursus divido in
concordantiae, & rectioris mutationem, ad quae duo ca-
pita omnis justa Syntaxis revocatur.

3. §. Hæc sunt ea verba, quæ vulgus impersonalia
vocat

vocat. Non esse impersonalia, quæ tertiaz sunt personæ, res ipsa evincit. At non sicutuntur per personas. Verum, Si ideo dicenda sunt impersonalia: impersonale erit ego, impersonale tu: quia non sicutuntur per personas. Quis non videret, quam vana ratio. Sunt ergo hæc etiam verba personaia: sed nuda a fronte. A tergo regere personam, cum qua convenienter, idiotismus noster, & res ipsa probat. Nam supposita omnium personarum his præponimus, latini subjiciunt. *I must, thou must, he must.* Oportet me, te, illum, *I may, thou may, he may.* Licet mihi tibi, illi. Hinc in exemplis sequentibus Non faciat *lobs*, (*inupiter his not leisure*) Oportet te servasse. (*thou should have keepe*). Adde quod hæc verba apud veteres suis suppositis vestiebantur. ut, *Non haue te pudens* apud Ter. *Ita nunc pudeo, atque pavo*. apud Plaut. Quod Priscianus ingenue fateatur de reliquis in veterum consuetudine sufficie panteo, tadeo, pavo, pudeo, lsceo, oporteo. lib. 8.

4. § Hæc cum multis alijs Linacer lib. 4. negat esse nuda a fronte: Habere enim infinitum pro supposito. Quod equidem de reliquis fateor, quæ nomen sibi supponi patientur. Ut in hoc Terentij *Non convenit una ire cum amico imperatorem in his*, infinitum venire in vicem suppositi, quia hoc verbum nomen suppositum etiam admittit, facile patior. At ut, quæ cum nomine a fronte nunquam video, infinitum a fronte pro supposito admittant, ne Linacer quidem, cui quicquid in hac arte possum, tribuo, concedo. Argumento est, *Vobis licet esse beatis*, quod cum nomine verbi licet, nullo modo potest convenire. Quod autem enallacticum esse illi contendit, pro vos licet esse beatos: utrumque ego iustum esse dixi. Hic enim regitur post licet infinitum cum sine proprio accusativo, illuc infinitum cum dativo verbi licet, quæ *am* eo per 14. & 15. § 1. capituli iusta sunt. Exceptum autem illud Quintil. *Procuratorem tibi esse non licet pro iusto non admiseris*.

in quo eadem persona diversis casibus pronunciatur. Sed istas argutias nolim inaduimus, & tenellis ingenij obtrudi.

5 § Quod in hanc classem grammatici iugat, decet, delectat conjiciunt, Linacer recte refutat. Neque enim infinita tantum verborum pro suppositis admittunt: sed nomina etiam, ut apud Plaut. *Nihil me juvat*, quod ead domi. Et apud Ovid. *Lude decent anemos mollia regnatur*, &c. apud Lin. lib. 4.

6 § Quod hæc quando cum infinito verbo construuntur, infinitum pro supposito surrogare putat Linacer, ipse se continuo corrigit. & rectius in locum genitivi succedere non invitus concedit. Ibid.

7 § Hujus theorematis ratio est, quod passivi frons activi tergum est. Quod si nullum est, & hanc nullam quoque esse necesse est.

8 § Hujus eadem est ratio, quæ est superioris. Nam passivum si caret fronde, participium ejus etiam oportet carere.

9 § Hoc theorema, et si auctore hactenus caruit: exempla addita probant. Appello ingenuos.

10 § Hoc vulgus observavit. Dispaterius nescio quid de proximiore præcipit. Sed ipse se statim corrigit.

11 § De hoc quoque theoremate hactenus silentium in grammatica. Donatus in Andr. Teren. observavit. Tantus ejus usus, ut non sit indignum grammatica. Iudicet lector.

12 § Hæc Syntaxis in frequenti usu est comicorum. Quorum exemplo certum est uisse iphi vulgo Romanus familiaris, & ob id grammatico non negligendum.

Ad cap. 2.

1 § Quid de verbo 10. § superioris capitinis praecipi, id haec scit, de nominibus quoq; doceo, & exemplis probo, inter duo supposita posse etiam, quod tamen natura respuit, cum posteriore convenire. Exempla satis sunt illustra. Ea vide.

2 § Hoc etiam attendo apud Poetas Virgilium maxime, quod ante me neminem adhuc video obseruisse. In illo *Angusti rarescens claustra spelors, certum est non peloruin,* sed claustra illa angusta intelligere.

3. 4. § De hac mutatione adjectivi in substantivum omnes sere praeceperunt. Sed genitivum regere ejus, quod alioqui est suppositum, idemque sere esse, quod per concordantiam dici solet, nunc primum audis.

5 § Hoc interest in his inter concordantiam, & genitivum a tergo adjectivi neutri, quod hoc significat insolentius, & rarius aliquid. ut, *Aliquid monsrs. clunt, est insolentius aliquid monsrum.* Quod hoc negotiū est? est quod hoc insolens negotium est! *Dybons, boni quid porto,* est quod rarum, & gratum bonum porto. *Quo tu hoc noctis,* est hoc insolente tempore noctis. Satis dictum sapienti.

6 § De relativo idem iudicium est. Nam non *videmus* *mantice quod in teego est,* significat insolentem illam partem *mantice*, quae a tergo est. Et cur non firmas *quod dixi* *doti* significat incognitam dotem, quam illi sibi inter se dixerunt. In hoc genere tantum notandum est *relativum* *cum genitivo antecedentis, commune esse utriusque verbo,* ut. *Mantice quod,* est accusativus post *videmus*, & suppositum etiam verbo est. *Quod genus non arguta* *gratia caret.*

7 § Hoc obseratio non parum ad poiarum genuinum sensum

sensum eruendum facit. Exempla rem illustrant. Lector ipse viderit.

8 § De hoc græcissimo passim præcipitur. Nec qui græcæ novit, quisquam nescit.

Ad cap. 3.

1 § DE Vtōr, fungor, siuor, quod per naturam accusativum regent, exempla multa apud auctores probant. *Abuteris operam*. Eorum *fungoru officia* inquit Terentius. Sic Plautus *sæpe*, sic etiam aiij sed parcus. Ergo non tantum a communi lige sed sua etiam natura deficiunt.

2 § Potior etiam accusativum regebat. *Sine labore* inquit idem Terentius in *Adelp. Patria potitur commoda*, sit satis quoë rem exoletam uno exemplo probare.

3 § Hæc communem legem servare res ipsa, & usus adhuc loquitur. *Quod genitivum etiam admittant, id contra naturam est.*

4 § De doceo *sæpe*, & multum dubitavi, an duplice recipere personam patientis. Videbam enim recte dicī *Ego doceor, & Grammatica docetur*. Verum cum activum altius inspexi tis doce me grammaticam, & ad alia contulī activa ut *Tu donas mihi librum*: Decrevi tandem esse rationem utriusque Syntaxis, & uisum hic tantum invalidis. Itaque ad enallagen hanc retuli. Tu videris candide lector.

5 § De celo, rego &c. Alterum accusativum pro ablativo cum prepositione admettere, res est manifestior, quā ut exemplis, quæ passim sunt obvia, docerem.

6 § Putavi aliquando aliam esse rationem verbitum, quam reliquorum hac Syntaxi. Auctores habui præceptores omnes meos. Tandem tamen cum attendi, & hanc quoque

quoque in accusativum cum in resolvi posse, *Haec res est mihi in voluptatem*. Malum omnia in unam classem cogere, quam de solo scorisum præcipere.

7. § Perpetua lex est activi, & passivi verbi, ut illud cum persona agentis conveniat, in patientis personam transeat. Contra hoc conveniat cum persona patientis, transeat in personam agentis. De quo 6. cap. 1. lib. § 5. & 7. cap. § Contra tamen auctores, (de quo hac §) aliquando loqui videas: quod non esse imitandum censeo.

8. 9. § Haec res est trita. De genitivo cum *Mens, tuis, suis, noster, & noster*, dixi ad 4. § 15. cap. lib. 1. De qua appollo ingenitatem lectoris.

Ad cap. 4.

1. **H**actenus de figura formæ sequitur figura nominis, quæ est cum numerus orationis, 1, vocum in oratione est minor, aut major iusto. Divisionem hanc jam monui esse Linacri. ad 1. § cap. 1. Hujus lib. Eclipsi statutum esse omnis orationis cui aliquid decet: hancque dividam in necessariam, & voluntariam.

2. § Hac est necessaria illa eclipsi, quæ ita consenuit, & utili invaluit, ut nefas sit videlicet, & tamen qui nullam orationem spectet, eclipsi clementem neget. Primum eius speciem clementem adiuvia notæ possit subiectum suppressio substantivo adiuncti. In hoc *tantis est*, quanti est fungus super primitur adiunctum tanu pretium est, quanti est fungus. In zelquis si usus non tam facile admittit substantivum, id consuetudinis est, non naturæ. Haec eclipsi cum verbis *assimandi, vendendi, emendi, incendi* est usitata.

3. In his etiam eodem modo supprimuntur adiunctum primum: sed cum instantium verbis, quæ numerari in textu.

4. Ut, sili genui, sic hi ablativi per eclipsi adiuncti construuntur: Neque hic, neq; illuc licet adiunctū addere.

6. § De

5. §. De his substantiis tandem etiam decrevi adjuncta esse sine adiectivo notar, quod nulla nota addi possit, quia ista minuantur. Quod vulgus istos genitivos facit pretij comedem recidit, siquidem prenum in adjunctis est.

7. §. De verbis quae vocant exempla actionis actus Linnaeae lib. 6. contra omnes grammaticos latinos, & grecos evincit non *Deum* sed nomen ejusdem actus esse suppositum ab exemplis Statij, Virgilij, Tibulli, & Plinij. Nam ut *saxa pluunt*, non Deus pluit saxa. Ita pluvia pluit non Deus pluit pluviam. Neque ista cum accusativo a tergo unquam legas, quod necesse esset: si Deus esset suppositum,

Ad cap. 5.

AD Hoc caput, nihil habeo, quod adnotem: nisi de enallage genitivi casus pro ablativo cum prepositione. In nominibus oppidorum parissyllabis cur in genitivo usurpentur, nihil praeter merum usum video. Materiam autem pleni, & vacui praeterquam quod genitivus est in *rodovia* ab ablativo cum ex, video grāce in genitivo usurpari.

Ad cap. 6.

IN Hac eclipsi conjunctionis, et si quædam iam primum sunt audita: tamen nihil est, quod ex exemplis non sit cuivis facile. Itaq; hæc omnia relinquo diligentia lectoris. Tantum moneo, ne quid quem moretur, Syncategorematum esse, quæ non sunt ex antecedente, & consequente enunciati, quales sunt conjunctiones: Categoremata contra quæ ad antecedens, & consequens enunciati spectant, cujusmodi sunt *nomina*, & *verba*.

○

Ad

Ad cap. 7.

1. **E**Clipſin Categoriematis divido in Aposiopēſin, & Analepſin, nomen Aposiopēſis paulo latius ſumens, quam vulgo ſoleret pro eo quod nusquam antea dictum: Analepſis nomen fingens ad id, quod ante dictum est. Ceterum res ipſa in has ſpecies ſeſe diuidit.

2. Aposiopēſin rurſus ſubdiuidit in Aposiopēſin consilij, & Aposiopēſin perturbationis. Priorēm ante me Aposiopēſin non dixerunt grammatici. Verum cum eclipsis quædam iſt, & nomine ad huc caruit: neceſſario mihi nomine appellandum censui, non ſine gratia acceptatus ſi quis melius invenerit.

3. Definitio hæc eſt Aposiopēſis consilij. Nam conſul-
to omittitur nominativus primæ, & ſecundæ perſonæ-
quia in locum eius nihil aliud ſubire potest. Conſulto o-
mittitur infinitum antecedens continuum cum relativo:
Munus, & officium ante verbum eſt cum genitivo, & ejus
generis reliqua, eadem ratione.

9. Hæc ſola hæc tenus habita eſt Aposiopēſis. Eam ego per quinque cauſas diuidit. Lector judicet.

Ad cap. 8.

1. **D**efinitio hæc eſt Analepſis. Diuīdo a dialogismo,
& continua oratione. Sed de hac mihi nondum
meditatum eſt. Video apud Cæſarem analēpſis ſpeciem,
de qua nemo adhuc p̄cepit: de qua ego non audeo,
niſi paratior p̄cipere. Ille legationem cum narrat, aut
orationem dat alteri, quamvis longissimam: princeps ver-
bi infinitis, & ſubjunctiuis commūne aliquando ſub-
iungit.

icit aliquando non nisi semel in principio exprimir. Ex-
emplo esto legatio divicii Helvetij ad Cæfarem: Cæsar isq;
ad eum responsum. Oratio Lisci, Oratio Diviciaci Æduti.
Legatio Cæsaris ad Ariovistum, Ariovisti ad Cæfarem.
Ambiorigis ad Carpineum, Cottæ, & Sabini deliberatio
in utraque partem agitata, & multa ubique huius figure.
Vnum adscribam ex 1. lib. Belli Civil. (casar petet ab u-
troque (lucium Cæfarem, & prætorem Roscium intelligit)
quoniam Pompeij mandata ad se detulerint. ne graviteretur
Iua quoque adeum pestulata deferre. Sibi semper Reip. pr.
mam fuisse dignitatem, doluisse se quod P. R. beneficium
sibi per consumelam extorqueretur: honoris sui jactaram
resp. causa aquo an smo tulisse: ut omnes ab exercitibus de-
scederent, ne id quidem impetravisse: retinens duas legiones
qua ab se simulatione partitici belli essent abduta, urbem
esse in armis, hac omnia ad suam perniciem pertinere: sed
tamen se ad omnia descendere paratum, atque omnia passo
resp. causa: proficiscatur Pompeius in suas provincias, ex-
ercituum dismuntantur, discedant in Italia omnes ab armis
metus e cravitate tollatur: & quæ sequuntur, in quo loco
vides multa infinita verba ad unum finitum referri: & mu-
tata persona subiunctiva eodem respicere. Sed de hoc
(quod dixi nolo nisi re otiosius deliberata precipere. Quin
etiam video alias queque huius figure speies. Apud Poë.
tas non raro invenio negationis eclipsin. Ut in illo Virgilij
Non jam mater alit tellus, rire que ministrat. Æneid. 10.
& in illo Lucani. Nam sol non rutilos deduxit in aquora
nubes, concordesque tulit radios hb. 5. Utrobique con-
junctio affirmata a communī repetit negationem. Video
etiam optimos auctores cum volunt incertas hominum
voluntates exprimere, incertis verbis, & semiplenis nulla
fere Syntaxi, nec ullo sensu rem incertam dicere. Est in
Cæfare de bello Civili hb. 2. Iocus huius rei testis. Post-
quam Quintilius varus circumibat exercitum Curionis.

ad defectionem sollicitabat, Cæsar timorem, & animorum motum, qui incessit, describens ait *Hoc ubi uno auctore ad plures permanaverat, atque alias alijs transdiderat plures auctores ejus rei videbantur*. *Civile bellum, genus hominum, quod liceret libere facere, & sequi, quod vellent, legiones ea, qua pauio ante apud adversarios fuerant (nam etiam Cæsar beneficium mutaverat consuetudo) qua offerrentur, municipia etiam diversis pattibus conjuncta, neque enim ex m. r. s. f. pelignis que veniebant, ut quis superiore nocte in Contubernijs, commilitonesque non nulli graviores sermones insitum vulgo durius accipiebant &c.* Hunc locum critici pro corrupto suspicuntur. Vetera riuantur, ut corrignant. *Neque quidquam usquam inveniunt correctius. Sensum non possunt elicere.* Atqui sensum nullum alium Cæsar studuit dicere quam milites Curionis præ timore nullum habuisse sensum. Perplexum illorum sensum verbis sine sensu perplexis expressit. Simile est illud Ciri apud Terentium in Heautonti. *Hac nunc quasi cum. Quod donatus vult esse imperfectum utpote a Glitophone interruptum.* At Poëta imperfecta oratione perplexum Ciri animum nescientis, & querentis quid diceret, exprimere studuit. Eclipsis quidem hæc est: sed ita, ut qui explere voler. explere sensu turbatum, & perplexum animum dicentis studeat.

2 In hoc exemplo *impunitis dostrata, deinde rursus laches subiicit, quod prius dixit, ut plenum sit Egone extorior, quæ impudentia mea hæc perturbo.* Et rursus tu extorneris inquam, quæ impudentia tua, &c.

3 In hoc exemplo *ligertha suppositum verbo malles a tergo verbis prioris proficietur, supplendum est.*

4 Hic Analepsin a communi divido in Prolepsin, & Syllepsin. Harum distinctionem, quæ sequuntur probant,

5 In hac Prolepsin quod cum genere semel expressum est, *Falix Dens qui novit agrestes, ad species supprimunt Panague, Sylvanumque, &c.*

Ad cap. 9.

1. DEFinitio hæc est Syllepsis, & divisio in Syllepsin concordantia, & Syllepsin rectiōnis.

2. Hæc divisio Syllepsis concordantia ex re ipsa nata est. Neque enim in concordanția aliud quidquam supprimi, quæm suppositum vel appositum potest.

3. Res hæc frequens, & facilis. Exemplum docet. *Numida* suppositum est, cum quo primum convenit *guida cura*tor: deinde ad idem genus, numerum, & casum accommodantur *fidus*, *acceptus* que, & *particeps* cum suo co-mitatu. *Omnium consiliorum nisi novissimus.*

4. Hoc est quod vulgo Zeugma vocant, ego Syllepsis voco. Quam autem illi Syllepsin vocant, ego concordanțiam unius appositi cum multis suppositis facio. Hujus rei ratio, ne videar nodum in scirpo querere, neceſſaria est. Genus commune harum figuratum eclipsis est. At in concordanția illa nulla est eclipsis: quippe appositus cum omnibus suppositis simul acsi unum sint plurale convenit, per 1. Sect. 3. cap. 1. lib. Ut si quis dicat *Ego*, *Ego* tu ludimus oratio justa est. Neque enim verbum plurale cum *ego*, aut *tu* seorsum convenit, neque plurale esset, si quidquam istorum decesset per eclipsin.

5. 6. Hæc divisio est Linaci ex veteribus: quamquam ille hic concordanțiam etiam illam, quam dixi, concludit. Quod cur non sit methodicum jam dixi.

7. Hanc divisionem res dedit. Neque enim in rectiōne aliud quam regens, aut rectum potest supprimi.

8. Regens unum unius naturæ quantumvis multa, uno casu omnia comprehendit: Si hoc uno, illud alio

casu complectatur, necessario Syntaxin mutat. Exemplo sunt exempla 9. §. At si verbum, aut nomen in diversos casus eodem sensu feruntur, a quo casu ceperis, eodem casu (nisi necessitas forte carminis cogit) pergendum. Ut in illo Virgilii *Implentur veteris Bacchi, pinguisque ferina*. Si pinguique ferina dixisset, quod verbum tamen ferre potest, non satis constanter dixisset. Neque memini auctorem ullum ullius nominis *præter Cornelium tacitum ita loqui*. Quod sicubi apud alios offendat: una hirundo non facit ver.

9. 10 Hæc etiam duo præcepta certa ratione constant. Nam quæ eodem modo affecta sunt: consentaneum est in unum communem casum simul ferri: Quæ diverso modo, cum proximo convenire, ut. *Amo patrem tuum, & utor familiariter*. Vel *amo, & utor patre tuo familiariter utrumque latine dicitur*

Ad cap. 10.

1. Hæc figura contraria est priori. Vtraque est in numero: sed illa minore, hæc major, quam justa oratio poscit.

2. De Pleonasmo Epitatico exempla docent. Nam *Vsd i bifice oculu*, est certum vidi. *Nusquam genium est*, est nusquam omnino est. &c.

3. Hic Pleonasmus multis modis sit. De quibusdam sequentibus Sect. precipio, & exemplis illustro. De omnibus non est necesse. Qui plures ejus modos videre volet: Linacrum consulat.

AD

AD LIBRI TERTII.

Cap. I.

I. 5.

ANC DEFINITI-
onem Syntaxis impersonalit-
sco non esse admodum lo-
gicam. Sed adolescentibus
definio, non adultis. Dabit
mihi hanc veniam in hac
arte, quisquis se ad puerilem

captum demittit. Ad divisionem in societatem, & ordinem
res me adegit, ad nomina necessitas. Cum enim hæc res
adhuc nomine caruit: necessario docenti nomine aliquo
utendum fuit.

2 Apollonius vocum affectionem, qua hæc cum illa
orationem facit congruam ~~ρητορικη~~ vocat. Hanc
ego societatem interpretor. Et quod ille de omni Syntaxi
intelligit, ad impersonalem usurpo. Nam cum nosli ab
hoc nomine in Syntaxi personali hactenus abstineamus:
relatum est mihi integrum sine cuiusquam injuryia, ut ad
hanc rem, quæ adhuc nomine caruit, usurparem.

3 Societatem divido in simplicem, & compositam:
simplice inque rursum in liberam, & legitimam. Nomine in-

huis sectionibus singula definio, & definitiones exemplis
illustro, quam apposite appello candidum lectorum, & si
quid deficit opem imploro.

3 De Emphasi ut præcipiterem, res ipsa monuit. Nam
cum neque tropus, nec figura sit Rhetorica, ad gram-
maticam revocavi, & cum ad compositionem non spectar,
ad liberat Syntaxis rationem reducendam censui. Reliqua
sunt omnia trita satis.

Cap. 2.

1 Legittimæ societatis hæc est definitio, differt a li-
bera quod illa nullis legibus, hæc certis legibus
continetur.

2 Communes leges voco earum vocum, inter quas a-
liquid est commune. Cujusmodi est motus, modus,
tempus. Nam quies ubi, motus unde, & motus quo,
modus item, & tempus communia sunt verbis, & vocibus
cum quibus verba coalescunt. ut. in *Eo domum*. *Eo* & *do-
mum* convenient motu quo. *Scripti hers.* *Scripti*, & *hers*
convenient tempore. *Redi ex senatu.* *Redi*, & ex con-
venient motu unde. Hinc Ramus horum fecit concordan-
tiæ. Ego nego. Quia persona non est communis.

3 Motum facio genus quieti, & migrationi. *Kala-
yptis* fateor. Sed penuria vocum hue me adegit. Qui
correxeit, summag a me inibit gratiam. Reliqua hujus
capitis tria sunt: nisi quod cum adverbij motus coniun-
go nomina, & supina verborum, quod non succensibit
mihi, qui communem horum naturam spelet.

Ad

Ad cap. 3.

I Hoc caput non facile dixero, quanto mihi labore constituerit, quam difficile veterem odorem, qui cum etate inolevit, exuerim. Dicseram puer, cre didi adul-
tus Indicativum, Optativum, Subiunctivum, Potentiale, Imperativum modum suum quemque habuisse inflexio-
ne. Praeter vulgus auctor nihili cui quicquid possum, debeo, fuit Thomas Linacer. Ramus de confusione modorum persuasit, ut plane tollerentur. non persuasit. Modos, & tempora, quæ verborum sunt distinctæ affectiones, nominibus distinguenda esse iam dixi ad cap. 8. lib. 1. de Erymologia. Quo in loco de hac re pollicitus sum me fuisus esse dicturum.

I Modum definiui in Erymologia, affectionem verbi ad pronunciandi usum accommodatam. Nunc pronunciatio, sive pronunciandi usus, ad quem modus verbi accomo-
datur, mihi prosequendus. Controversias multo cum aliis : rem ipsam, quid sentiam, quam brevissime possum, dicam. Est ergo imprimis omnis pronunciatio veri aut voluntatis. Verum, non tam quod est, pronunciamus, quam quæ sit nostra de vero sententia, ut si quis dicat *Cesarem in iuste temp. usurpasse, alius jure*: Non tam ipsum verum, quam sententiam suam pronunciant: nihilo minus sua sententia ambo verum pronunciant.

I Hinc pronunciatio veri duplex. Alia cum de eo, quod nescimus, aut dubitamus interrogamus: alia cum id, quod scimus, aut saltem putamus nos scire, enunciamus. Illaq; interrogatio, hec enunciatio dicitur. Sed hoc, inquit aliquis, logicum est. Fato cor. Sed ita, ut, qui nescit, modis verbi uti nesciat. Tanta est istarum artium cognitio, ut alia sine aliis non sit, neque ullam sciar, qui logicam nescit. Naturalem dico, cuius artificiosa imitatrix, & perfectrix est.

3 De

3 4 De vero interrogamus, aut enunciamus duobis modis verbi, primo, inquam, & secundo, quos Ramus prima, & secunda tempora vocat. Primo modo pronunciatur verum, quando verbo nudum tempus actionis, & personā notamus agentis, seu patientis. Secundo, quando præterea posse, velle, debere, aut audere ad significamus. ut in exemplo expellēs eadem a summo minimoque poeta? in primo modo longe alius erit. Expellat eadem a summo minimoque Poeta? Hic enim quid expectes, illuc quid debeas ex parte rogatur.

5 Voluntatis divisio prima non a causis impellentibus, non ab obiectis, aut subjectis: sed a modis quibus voluntatem nostram enunciamus. Cupimus, quod ipsi volumus: imperamus quod, alios volumus. Volumus ipsi optando, & precando: volumus alios præcipiendo quod ipsi volumus illos facere: & permitendo, quod ipsi sua sponte volunt.

6 Optamus cum notis, & sine notis. Notæ optandi sunt *etiam*, ut pro utinam, ne pro utinam non, o si. Exempla in textu habes.

7 Hunc modum vulgus cum imperativo confundit. Male. Ramus recte reprehendit. Præcamur maiores: imperamus minoribus, aut saltem paribus. Præcamur *is*. ut da pater augurium. Imperamus servis. ut *rossis* aufferte. Ad eundem *socia paucis te vols.*

8 9 Imperamus, quod dixi, alii, quod volumus eos facere. Idque duobus modis. Quod ipsi volumus, aut quo facili volunt. Præcipimus, quod ipsi volumus, permittemus, quod illi volunt. Exempla docent. Exempla vide in textu, in auctoribus. Hæc de modo verbi in simplice societate, & principe verbo in composita societate abunde dicta sunt. Hanc artem si penitus biberis; non forte in tenebris, sed vite in luce ad modos eti modos verbi accommodabis.

Ad cap. 4.

¶ **L**iges proprias voco, quibus vox haec cum illa proprietate quadam, non communione aliqua coheret. Ut ne prohibendi cum verbis precandi aut imperandi nihil habet commune: quia jubendi cum primo, aut tertio modo nihil habet commune: & tamen singulari quadam proprietate, cum his solis coalescunt. Idem judicium de reliquis.

5. 6. 7. 8. 9. **V**ulgus horum omnium rectiōnēm facit. Ego nego. Non est i transitio a persona in personam. Ergo teste Linacro lib 3, non est rectio. Eito ergo ratiō istorum omnium impersonalis, qua vox impersonalis cum personali coalescit. Reliqua trita sunt.

Ad cap. 5.

¶ **N**Hac etiam societate est congruum, & incongruum, in quo si quid peccas in latinitatem non minus pecces, quam si verbo de casus incongruos. Prima divisio est a societate eum uno gradu, aut cum pluribus gradibus quam, ipse in sequentibus non potes non videre.

2. **H**ec secunda divisio ab exemplis etiam petitur. Quod in sequentibus seq. etiam patet. Exemplis auctorum omnis ista res perficitur.

3. **P**er una positivos intendit, ut ad superlativos etiam ascendat, comparativum non attingat. Dici enim possunt dona per pulchra, & per pulcherrima, per pulchriora nemmo dixerit. Sed haec estitatis est positivi propria, superlativi per positivum: de qua re in secunda cura volente Deo amplius docebo.

4. **Q**uam

4 *Quam* cum positivis etiam legas. Sed non satis accueate. ut in Terentio illo *Rejecit se in eum flens quam familiari ter.* Et in illo *Per acastor festus puer natus est Pamphilo.* *Quam* & per quam cum positivo conjuncta invenias. ut *Per* *pol quam paucos repertas meretriscibus fideles evenire amato-*
res. i. pol per quam paucos, reperias, &c. Ter. in Adelp. *Idem ibid. in act. 4. Sect. 2. Verum venit post insaniens.* *Non puduisse verberare hominem senem.* Ec. D. fortiter. Supple fecit. 3. per quam supple fortiter. Ter. *Sed haec* *notanda potius quam imitanda censem.*

5 *Quisque* cum superlativo, ea quibus superlativum convenit per singula, & prima dividit. ut *Optimus* *quisque* est qui optimorum primus est singulus. Illud hic monuerim *quotusquisque*, *quotumquenque*, &c. significare neminem, & rarum. Nam in interrogatione non raro negationem esse videas, quisquis attente auctores versas.

6 Divisionem hanc patium, & in patium graduum exempla sequentia probant. Illud tamen attende pares gradus posse per omnes gradus componi. ut est *tam audax*, *quam felix*: *tam audacter*, *quam felicior*: *tam audacissi-*
mus, *quam falsissimus*.

7 At impares gradus per sola comparativa recte composueris. Nam non recte dixeris est *audacior quam felix*. Quia quam similia copulat non solum nomina, sed etiam verba. ut *Dicitur* scribit, *quam loquitur*. *Alesus sapit*, *quam convenit*. Nisi diversa sint supposita, ut *Rectius sapit*, *quam putaram*.

Ad cap. 6.

1 *Composita* societatis artificium hactenus nisi usu, & exemplo incognitum. Quod si qui hic puram sufficere

sufficere: ad omnem artem loquendi, & scribendi usus, & exemplum sufficerit. Cujus rei ars est, quamvis sine arte facias; non sequitur artem esse inutilem. Hoc argumento neque Grammatica, neque Logica, neque Rhetorica est opus, quia loqui, differere, & dicere sciunt multi, qui istas artes nunquam viderunt. Sed ut rem ipsam ordiamur, hujus artificij duæ sunt partes, altera in compositione, id est, legibus, quibus verba inter se cohaerent: Altera in distinctione, id est, limiibus quibus verborum singulorum ditio finiatur.

2. Compositionis definitio a subjecto occupante. Tota enim in legibus, quibus verba cum verbis content, perficitur. Constant autem verba inter se vel vinculo conjunctionis, cuius officium est diversa conjungere, vel participijs complexu, quod est nomen ex verbo factum, & verbum lege nominis in editionem alias verbi sufficiens.

3. Conjunctionis vinculum non invenio ut definiam: sed res est ipsa per se, & partes suas manifesta. Verba paria voco, quæ unius modi, eadem ratione sunt. Cujusmodi sunt, quæ copulativis, aut disiunctivis conjunctionibus componuntur, ut Scribit, & loquitur, aut loquitur, aut tacet. Vbi scribit, & loquitur: loquitur, & tacet sunt eiusdem modi eadem ratione. De discretivis cum hæc scribebam, incertus fui, quid statuerem, pariane, an imparia essent. Tandem adventi verbum quod enim tamen coniungitur, pronunciare voluntatem. Vnde decrevi in enunciatione pronunciare etiam verum: & ideo verbum esse princeps, Ut in illo Terentii *Quanquam est scelestus non committet verum ut rapulet*: statuo τὸ committeret esse princeps verbum. Quia eadem coniunctione pronunciari potest voluntas. *Quanquam est scelestus: ne committat iterum ut rapulet*. *Quanquam es scelestus: ne committat iterum ut rapulet*. Et in Optativo *Quanquam es scelestus: utinam*

non committas iterum ut Gasules.

4 Imperium verborum definitio satis ipsa per se est perspicua. Divisionem in princeps, & subjunctivum, aut subjunctiva inter se latius video mihi esse explicandā. Princeps verbi primus, quod sciam, monuit Lælius Anglicus grammaticæ auctor. Is quamvis male definit: dici non potest, quantum mihi fenestram ad hanc disciplinam appetuerit. Itaque illi totam hanc rem acceptam referri volo. Ille in principio rudimentorum, quæ Anglice scripsit, monet cum datur Anglicum latine vertendum, imprimitur verbum princeps esse querendum: & si plura sunt quam unum in oratione primus esse princeps. At enim subjunctivum sepius primum videoas. Ut in illo epistolarum principio *Ss rales. bene est*, vales est subjunctivum verbum cum conjunctione si.

5 Princeps ergo hoc verbum definio, quod verum, aut voluntatem pronunciat. De vero, & voluntate dictum satis cap. 3. Hoc esse princeps verbum vel hinc apparet quod omnis pronunciatio est veri, aut voluntatis: reliqua quæ conjunctionis officio appenduntur, sunt hujus (ut crastino modo dicam) quasi compendia. Ut exemplo utar, quod dixi *Si est scelestus: verum committet, ut Gasules.* Verum enunciatus est in eo si *verum committet* ut *Gasules*. *Si est scelestus* appenditur conjunctione, ut causa, cur hoc sit verum. Sin discretive pronuncies *quoniam est scelestus: non committet*, &c. Veri vis est ut prius: illud quoniam est scelestus appenditur ut causa non sufficiens ad factū illud. Ne quid desyderes: addam aliud exemplum pluribus verbis impeditum. *Quod si* (inquit Menenius ad quinque apud Sal.) *Tantum Gas libertatis curam haberentur* quam illi ad dominacionem accensū sunt *profecto neque resp. Gasfiaretur*, & *beneficia vestra penes optimos, non audacissimos* essent. In hac periodo est enunciatio veri. Ejus vis in duobus ultimis verbis *Neque resp. Gasfiaretur*,

Et beneficia vestra penes, &c. Hæc paria voco, quia sunt ejusdem rationis ambo potentialia. Reliqua duo verba sunt subiunctiva prius cum coniunctione servit principi, si, causa, que continet, cur verum esset Remp. neque vestitum iri, Et beneficia illorum fore penes optimos, non andates, simos. Alterum continet modum curæ, quem habere in libertatis: servitque verbo subiunctivo, cajus obliquum metitur. ut verbo dicam princeps verbum est in periodo, quod modi sui rationem non a coniunctione aliqua sed a pronunciatione veri, aut voluntatis capit.

6 Subiunctivi verbi hæc est definitio, quod principi officio coniunctionis servit. Exempla causa. ut Secundum fortunam moderate tulimus; sic ad veram fortiter ferre debemus: ut hoc saltem in maximo malis belli consequimus, ut mortem quam eciam beats contemnere debebamus. propterea quod nullum sensum esset habitatura; nunc affecti non modo contemnere, sed etiam optare debeamus. Cic. fat. epist. lib. 5. In quo verborum cumulo facile subiunctiva verba a principe, quod in tanto numero unicum est distinguas per coniunctiones, quibus connectuntur primum enim tulimus' est subiunctivum cum coniunctione ut, quod ad sic redditur. Consequamus' est etiam subiunctivum cum ut telico. Debebamus est etiam subiunctivum cum relativo quam. Eſſet etiam est cum propterea quod. Et debeamus cum, ut, quod verbo consequamur in vicem obliqui substantiatur Relinquitur ergo debeamus esse verbum princeps, & in eopriacipiam esse viu' veri, quæ toto ambitu circumscribitur.

7 d Princepi servit primo, quod cum principe copulatur. Secundo, quod cum subiunctivo copulatur. ut in iam posito exemplo tulimus servit principi cum, si, consequamus cum ut ergo primo serviantur ambo. Debebamus cum relativo quam servit subiunctivus debeamus: nam verbum relatiui semper servit verbo antecedentis. Eſſet
habitatura

habitura servit verbo *debebamus* cum propterea quod, & ultimum *debeamus* servit subjunctivo *consequamur* cum, ut. Ego omnia secundo serviant. Item in exemplis in textu *missus* *vile* *sum*, atque *amor* est princeps verbum est est. *Sed* *ebrio*, & *amanti* quoddlibet *scer*. Facere subiungitur primo, quia *tervit* principi cum, si. *Quod* *libet*, secundo subiungitur, quia servit subiunctivo licet facere cum relativo quod. Et in exemplo 8. §. *Hoc* *cine* *credibile* est princeps est est quia interrogat de *vero*. *Tanta* *recordia* *innata* *cusquam* ut *fit* *tervit* principi primo cum ut. *ut* *malu* *gaudeat*, & *ali*
en *ex* *incommodes* *sua* *ut* *comparat* *commoda* *verba* *paria* *sunt* *unius* *rationis*, & *terviunt* principi secundo, quia *co*
upulantur *cum* *subiunctivo*, & *redduntur* *ad* *santa*. *Hæc* *ratio* *dici* *non* *potest* *quantum* *ad* *ācālūtiv*, & *rectum* *judicium* *conferat*: *si* *quis* *recte* *princeps* *verbum*, & *sub*
iunctiva *inter se* *componere* *sciat*.

9. Hæc tenus dictum est de modo, & tempore verbi principis. Post hac servandus modus, & tempus verbi subiunctivi. Modus subiunctivi non est ille, quem vulgus ha-
etenus subiunctivum vocat. Non rarius modum, quem isti
indicationem appellant, subiungi *videas*: *ut* miret tot an-
nios ita *executivis* grammaticam. Sed huius modi ratio a coniunctione petenda est, quam in servam, & solutam divido.

10. *Servæ* coniunctionis definitio, quæ in vicem *casus*, aut infiniti*ti* verbi verbum suum subdit: *ut* in exemplis *Ne*
scio *quid* *dicam*, *aut* *quid* *conjectem*. *Illa* *quid* *dicam*, & *quid* *conjectem* veniunt in vicem *accus*. post *dicam*. In *non* *repro*
quin *misli* *male* *fit*. *Quin* *misli* *male* *fit* in vicem venit *'accus*
lativi post *repro*. In *nsib* *antiquus* *habus*, *quam* *ut* *Pan*
sam *convenirem*. *Illud* *quam* *ut* *pansam*, &c. *Venit* in vicem
accus, post *antiquus* *habus*.

11. *Hoc* *Linacer* *censet* *non* *sine* *solæcismo* *fieri*. *Verum* *cum* *tot* *nobiles* *auctores* *toties* *ita* *loquuntur*: *videtur* *hoc* *genus* *non* *fuisse* *usque* *adeo* *insoleus*. *Hoc* *tamen* *cum*

Linacro

Linacto consulam, ut notent potius adolescentes, quam iniiciantur.

12.13 Soluta conjunctio, quae a verbi, cui servit, casu libera est, si utriusque modi communis est: non eget delectu. De propria conjunctione sequenti capite dicemus.

Ad cap. 7.

1 Hæc propriæ conjunctionis definitio. Cum altero modo non natura: sed usus composuit.

2 Hanc conjunctionem vulgus adverbium facit. Verum quisquis conjungendivm attendit, non invitus in verba mea ibit. Non a significacione, sed ab usu partes orationis sunt distinguendæ.

3 Hoc et si ratius, tamen nihil absurdum: Quoniam tota hæc res in usu, neque cum natura pugnat.

4. 5.6.7 De his Linacer & alij. De nomine apostatici non video rationem. Ab Etymo non video, cur ita vocarint yeceres. Nomen tamen retinui, quia non possum melius.

8 Hæc conjunctio cum verbo suo venit in vicem accusativi casus post verba timoris. Itaque ad præceptum de conjunctione serva spectat. Hic tamen repetendum censui vel ut distinguere hoc, ut, a reliquis: vel ut ex Terentio notarem differentiam inter ne, & ut, post hoc genus verborum. Duobus enim adolescentibus, quorum ille voluit, hic noluit virginem ducere obtundentibus misericordiam suam quicunque fortunam esse. Intelligo (inquit Davus) id pavet, ne ducas tu ullam: tu autem, ut ducas. Quibus verbis cum, qui non vult dicit pavere ne ducat: cum autem qui vult pavere ut ducat, i. ne non ducat. Qualis usus est istius particulae in reliquis exemplis Metuo, ut subfetes hospes. Vereor, ut Ganga quas ferre, i. ne non subfetet, quem volo subfieri: ne non quacat ferre vim, quem volo ferre.

9 Ne, & ut telicon sunt contraria. Nam in utroque est

notas finalis causæ, sed hic affirmatæ illuc negatæ. ut *Oro*, ut *provincia* fors fratre eripiatur quam volo eripi. *Oro* na *provincia* fors fratri eripatur, quam nolo eripi.

10 Hujus particulæ multiplex usus non minore compendio quam elegantia. De *qui* jubentis cap. 4. 2. §. hujus lib. jam dixi. Cui non dissimile est *qui* hortantis cum prima plurali præsentis secundi modi, ut apud Terent. Thrafo militibus suis ait. *Quid nunc agimus*, tum *Gn.* *qui* *redeamus*. Sed de hoc nihil hic præcipere volui quia modus iste rei est, non particulæ hujus, ut sine ea hoc modo posset dicere. *Redeamus*. Est & aliis ejus usus. ut apud Terent. *Quin nolo mentsare*. *Quis effectum dabo*. Vbi dominatus pro uno accipit. De quo etiâ hictaceo: quia modus verbi ab haec particula non pendet. Cæterum hoc *qui*, quod secundum modum hic præcipio poscere, non ad significat, & aut post negationem, aut interrogationem cum *vi* negandi usurpatur. ut *isidem de rebus ad te scribere volus*; non *qui* *confiderem diligenter tua*. i. non quod non confiderem. &c. Cic. *Publcam miserorū causam suscepī non quia* *as alienum meum non imibis possem solvere*. i. non quod non possem. Sic in exemplis in textu. *Nulla res tam facilis*, *qui* *difficilis*, &c. i. quæ non difficilis sit. &c. *Nihil est* *qui* *male narrando depravari posat*. i. quod non posse &c.

11. 12 De dum pro dummodo nihil habeo, quod non est tritum. *Dum* de te continua Linacer vocat de præsentire non perfecta. At ego nihil video cur non per omnia dicatur. *Dum* absūtum turbatum nescio quid est domi. *Dum* absūtum turbatum fuit domi. *Dum* abero turbatum erit domi. Exempla non sunt ad manum: sed alios omnes appello Romanæ civitatis municipes.

14 *Quid* *duo* *quod* *pro* *ut* *ponit* *ur*, Syntax in ejus recipit pro quo pónitur.

15 *Si* *et* *visi* alioqui sunt communes. At quando princips verbum est potentiale, secundum modum, quod quidem

quidem adhuc vidi omnino postulat;

Ad cap. 8.

1 **A** Djuncta Syncategoremata voco non tantum
Nomina, & Adverbia cum quorum tempore ver-
bum convenit: sed etiam ipsum tempus actionis, quod
verbum etiam si illa absunt, respicit.

2 Quando coniunctio, cuius officio subjunctivum ver-
bum cum principe copulatur, est utriusque modi commu-
nis, aut etiam primi modi propria: tum ab adjunctis syn-
categorematis spectatur tempus subjunctivi, ut in exemplo
*Quibus res sunt minus secunda, subjunctivum, sunt est praes-
sens temporis: quia de re praesenti loquitur. Si hens pe-
ccasti, hodie debis paenar. Subjunctivum peccasti, quia con-
venit cum adverbio prateriti temporis hens, est prateriti
temporis. Dictum sat est sapienti.*

3 Hec altera pars est prioris divisionis, quando a prin-
cipe verbo spectetur tempus subjunctivi.

4.5 Hoc longo usu observavi, nec quidquam adhuc
invenio fecus. Si quis forte invenerit, aut ipse addat, aut
me moneat.

Ad cap. 9.

1 **V**Erbum cum verbo non tantum officio coniuncti-
onis copulatur: sed saepius in participium muta-
tur, & ita cum reliquo verbo componitur, ut vel cum fronte
eius, id est, cum supposito eius conveniat, vel cum tergo
eius, id est, cum obliquis eius concordet: & nihilo minus vim
verbiretineat, id est, casus suos regat. Exempla habes in
textu. Ab exemplis res manifesta. Hoc totum negotium
& si adhuc a grammaticis intactum, tamen nec ullam
cum ad *γενιασθεντα*, tum ad *αγαθον* orationis.

164 666666
Ad cap. 10.

1. Artem distinguendi vulgus grammaticorum ad usum rejicit. Sed non minus hoc negotium, quam reliqua grammaticæ, præceptis complectendum fuit. Neque enim recte scribere, aut intelligere quidquam potes: nisi quo quidque spectet, definitum, & quasi limitibus circumscripsum habeas. In definitione attendendum verbum in genere pro quavis voce personali sumi. Neque enim verbum tantum dicitur: sed etiam nominum finienda: ut in illo Horatij *Est animus tibi rerumque prudens, & secundis tem- posibus dubiisque rectus. Rerum prudens, & rectus tempora- bus, &c.* in ditione sunt suppositi fui: itemque secundis, & dubiis in comitatu sunt sui suppositi temporibus, suisque commatis finiuntur. In illo Virg. *Tot exhausta terraque marisque pericula.* Duo illi genitivi terraque marisque sunt in ditione nominis unius substantivi, & limite suo distinguuntur.

2. Perfectæ hæc est distinctionis definitio a subiecto pleno sensu, & forma punto. Vnde rursus dividitur.

3. Enunciationis nomine non tantum intelligo, quod verum aut falso est: sed etiam quod optatur, oratur, imperatur, & permittitur.

4. 5. Causa hic ascendit, ut notet ista vox ascendentē pronunciari. Alia enim vox interrogantis, alia enunciantis. Quin etiam differentia caudæ significat differentiam interrogantis, & admirantis. Sed hæc res loquendo rectius, quam scribendo percipitur.

9. Hic multi multa desiderant, censemque imperfectæ distinctionis plures esse species, quam colon, & comma major, & minus. Auctorque mihi est *David Humius* gentilis meus ut novas aliquas fingant. Evidem fateor me saepe inter scribendum aliquid desiderare; cogique saepe ad di-

versa

versa membrā eadem uti distinctione: sed non ausim nisi monito doctorū collegio, tam rem ceptare. Neq; satis ad rem tam incertam adhuc sum meditatus. Si cui res videtur necessaria: rogo, ut consilījs juvet. Divisio homogenearum, & Heterogenearum partium satis ipsa probat se. Homogeneas enim voco, quæ conjunctionum, & participiorum nexus inter se cohærent: Heterogeneas, quæ cum precedentibus, & sequentibus nullo vinculo continentur.

7 Hæc cognatio partium Homogenearum ex natura conjunctionum est servanda. cap. 2 lib. 3. de Eym. Vbi doceo omnes partes enunciati esse consentaneas tantum, aut dissentaneas tantum, aut mixtas, id est, partim consentaneas, partim dissentaneas. Vbi etiam habes, quæ conjunctiones, cuique officio cognationis serviant.

8.9 Divisionem periodicensem ad Rhetoricam potius quam grammaticam pertinere. Itaque accuratam hujus rei meditationem eo differimus, quam Deo volente etiam dabimus. Interim, quia hæc artes ita sunt cognatae, ut sine periodi, & partium ejus cognitione nihil neque dicere, neq; scribere queas: sufficit hæc qualisq; rei delibatio.

10 In hoc theoremate exemplum non est ad præceptū satis accommodatum. Nam subiectivum hic secundarium est, non primarium membrum periodi: quia cum duo sunt principia verba, alteri tantum servit, non utriusque. Itaque aliud subiectum ex Virgilio. *Superas quoniam fortuna: sequamur, quoque vocat, fert amittere.* Voi verbum subiectivum quoniam *fortuna* colo a duabus principiis distinguuntur, se *sequamur*, & *fert amittere*.

11 Vt colon periodum: ita colon comma maius dividit, ut in exempli priore in membro tria habes **majora commata**, in posteriore unum.

12 Comma minus non tantum commati majori servit: sed etiam colo, & periodo: si quando incisis constant.

13 Partes Heterogeneæ sunt, quæ nullo vinculo cum reliquis

reliquis partibus cohærent. Cujusmodi sunt parenthesis 14
§. & comma insertum commati §. 15.

Ad cap. 11.

C Rdinem duplēm statuo, naturalem, & usurpatum
Naturalem rursus subdivido in ordinem prioris
prioris, & posterioris prioris. Ordo prioris prioris est, cum
quod est natura prioris præcedit. §. 3. Posterioris prioris, cum
quod est natura posterioris præponitur. §. 4. 5. 6. Vtique
commune, ut secum singula trahant suos comites, id est,
quæcumque aliqua Syntaxi cohærent, sive personali, sive im-
personali. Hunc ordinem si inter docendum auctores se-
dulo serves: dici non potest, quanta facilitate, quam certa
mente, quam brevi tempore pueri ad promptam interpre-
tationem auctorum adolescent.

Ad cap. 12.

O Rdinem usurpatum divido in necessarium, & ar-
bitrarium. Necessarium usque ad 11. §. per ea cum
quibus ita consenuit, ut nefas sit violare, persequor. Deinde
arbitrarium, & quo captatur, & quo oblectatur auris usque
ad finem capitii. Hæc ego scientibus meliora non obtru-
do. Tantum Si quid novi & rectius istius: candidus impetrat,
Si non: his utere mecum.

FINIS.

Quod me inexpertum corrigendi peccati fugit: tu, si libet, sic cora-
rige. Unum tantum in reip/a te monitum volo. Patricium
Sandaeum quem ad lib. 1. de. Erym. cap. 6 dix monuisse defi-
nitio[n]em Personae, in qua cardo totius grammatica veritatur, non
esse satis logicum. Et in definitione illa, quia me edidi, non satis ac-
quievisse: Nunc subiectissima personam sic forte melius de finis posse
subsistens demonstrabile per Ego, tu, vel ille. Hanc ego, quia
summa res est, candido lectori proponere volus. ut si quid rectius
inueniri possit, discutatur. Interim tantum attende hanc Sandaei
definitionem utrunque Linacre personam complecti, Et quam
Syntaxeos, Et quam sermonis vocat. Hec iudicio tuo commendor
ad errata typorum propero.

Pag. 14 cap. 12 §. pro vere lege veræ form. pag. 22. cap. 2 § 4.
pro in alia, in aliam lege. pag. 31. cap. 14. §. 1. gen. erum impa-
paris. pro pariss. lege. pag. 33. cap. 16. §. 8. pro contrahit, lege
contrahit. pag. 42 cap. 26. § 7. pro brevem, breves lege. pag.
48. cap. 29. §. 1. pro accusativum, lege accusativo. pag. 65. c.
7. §. 6. pro accedit, lege accidit. pag. 68. c. 10. §. 8. pro dignus
et cum odio, lege dignus et odio cum ista, &c. pag. 87. cap. 10 pro
negatio, lege negatio non, nec. pag. 95. cap. 6. §. 12. pro Estque
modi communis, lege estque utriusque modi communis. pag.
96. cap. 7. §. 3. pro confuevit, lege confenuit.

In Epist. Et Paræ.

In Epist sub finem pro competet us in lege us dis. in Paræ. pag.
1. vers. 3. pro secunda persona lege tertia. Ibid. pag. penult. vers.
1. pro aut lege ait, & distingue discere deducenda. Ibid. cuam
vers. 22. pro carmin lege carmen. In Schol.

Titulum per totum librum lege Schola Etymologica. Nam quod
ego scrip[er]am Schol. Etymol. typographus, quod equidem non
attendi prius quam res finita erat, explevit, ut vides. pag. 7 ver.
ante penult. pro aut lege a. pag. 14. vers. 13. pro illo non invito,
nec def. &c. lege nec persuaso. pag. 18. v. 12 dele me. pag. 19.
vers. 2. dele & ante Plat. Ibid. v. 4 pro universale lege universali.
pag. 28. v. 16 pro fundunt lege fundant. pag. 66. §. 6 pro comp.
legunt. dat. lege abl. pag. 71. v. 8. a fine tolle dist. ante in illis
&c. pag. 75. v. 4. lege nam si alii non libet non sufficit.

